

Havenmonitor

*De economische betekenis van
Nederlandse zeehavens 2002-2017*

Onderzoekers
Dr. Larissa van der Lugt
Jan-Jelle Witte MSc
Elias Becker MSc
Martijn Streng MSc

Oktober 2018

Opgesteld voor: Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Colofon

De Havenmonitor 2017 is een uitgave van Erasmus Universiteit Rotterdam – Erasmus Centre for Urban, Port and Transport Economics (Erasmus UPT) in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Auteurs: Dr. Larissa van der Lugt, Jan-Jelle Witte MSc, Elias Becker MSc en Martijn Streng MSc

Kijk voor meer informatie op www.eur.nl/upt

Foto voorkant: Francesco Faes



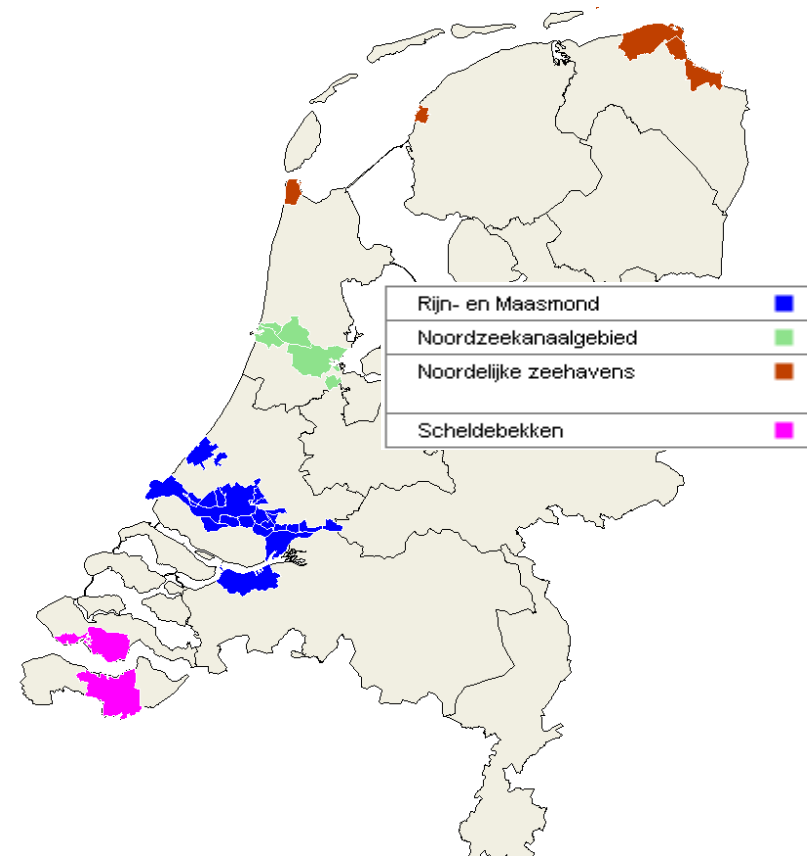
Inhoudsopgave

| | |
|--|------------|
| COLOFON | I |
| INHOUDSOPGAVE | I |
| 1. DE NEDERLANDSE ZEEHAVENS | 2 |
| OVERZICHT ONTWIKKELINGEN | 4 |
| Verhouding met Nederlandse economie | 4 |
| Werkgelegenheid..... | 5 |
| Toegevoegde waarde (direct)..... | 7 |
| Indirecte effecten | 9 |
| Aanpassingen methode Havenmonitor 2017 | 10 |
| 2. ECONOMISCHE BETEKENIS NEDERLANDSE ZEEHAVENS | 11 |
| Haven- en Maritieme Monitor | 12 |
| Economische ontwikkelingen 2004-2017 | 13 |
| Economische betekenis per zeehaven | 14 |
| Economische betekenis per sector | 17 |
| 3. ECONOMISCHE ONTWIKKELING PER ZEEHAVEN EN SECTOR | 18 |
| Economische indicatoren per zeehaven per sector (direct)..... | 23 |
| Werkgelegenheid..... | 24 |
| Toegevoegde Waarde..... | 56 |
| Bedrijfsvestigingen | 88 |
| Economische indicatoren per zeehaven (indirect)..... | 114 |
| BIJLAGE 1 GEHANTEERDE DEFINITIES EN ONDERZOEKSMETHODE | 119 |
| BIJLAGE 2 OVERZICHT ZEEHAVENGERELATEERDE ACTIVITEITEN | 136 |

1. De Nederlandse Zeehavens

Deze Havenmonitor geeft inzicht in de economische ontwikkeling van de Nederlandse Zeehavens. Figuur 1-1 geeft weer welke gebieden tot de Nederlandse zeehavens worden gerekend. In Tabel 1-1 staat weergegeven welke zeehavens en zeehavengemeenten worden onderscheiden.

| | 2016 | 2017 | Absolute verandering 2016-2017 | % verandering |
|---|-----------|-----------|--------------------------------------|------------------|
| Werkgelegenheid (in werkzame personen) | | | | |
| Directe werkgelegenheid | 179.959 | 184.248 | +4.290 | +2,38% |
| Indirecte werkgelegenheid | 160.274 | 165.676 | +5.402 | +3,37% |
| Totale werkgelegenheid | 340.233 | 349.924 | +9.692 | +2,85% |
| Aandeel in economie NL | 3,8% | 3,8% | 0% | |
| Toegevoegde waarde (in euro's) | | | | |
| Directe toegevoegde waarde | 26,89 mld | 27,87 mld | +0,98 mld | +3,65% |
| Indirecte toegevoegde waarde | 14,07 mld | 14,56 mld | +0,49 mld | +3,49% |
| Totale toegevoegde waarde | 40,95 mld | 42,42 mld | +1,47 mld | +3,59% |
| Aandeel in economie NL | 5,8% | 5,8% | 0% | |



Figuur 1-1: Zeehavengebieden in Nederland

Tabel 1-1: Zeehavengebieden, zeehavens en zeehavengemeenten

| Noordelijke Zeehavens | | Noordzeekanaalgebied | | Rijn- en Maasmond | | Waarvan R'dam-Rijnmond | | Scheldebekken | |
|-----------------------|------------|----------------------|---------------------|-----------------------------------|---|------------------------|---|---------------|------------|
| Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente |
| Delfzijl | Delfzijl | Amsterdam | Amsterdam | Dordrecht | Dordrecht | Rotterdam | Rotterdam | Vlissingen | Vlissingen |
| Eemshaven | Eemsmond | Beverwijk | Beverwijk | Moerdijk | Moerdijk | Schiedam | Schiedam | Borsele | Borsele |
| Harlingen | Harlingen | Velsen/ IJmuiden | Velsen/ IJmuiden | Scheveningen | Den Haag | Vlaardingen | Vlaardingen | Terneuzen | Terneuzen |
| Den Helder | Den Helder | Zaanstad | Zaanstad | Drechtsteden (excl. Dordrecht) | Alblasserdam* | Maassluis | Maassluis | | |
| | | | | | Gorinchem* Hardinxveld- Giessendam* Hendrik-Ido- Ambacht* Nieuw- Lekkerland* Papendrecht* Sliedrecht* Zwijndrecht* | Overig Rijnmond | Albrandswaard Capelle aan den IJssel Krimpen aan den IJssel Lansingerland Ridderkerk Barendrecht | | |

* Specifieke afbakening op basis van postcode

Overzicht ontwikkelingen

In 2017 is de directe werkgelegenheid in de zeehavens met 2,38% (4.290 werkzame personen) gestegen t.o.v. de omvang in 2016. In totaal waren er 184.248 directe havengerelateerde werkzame personen in Nederland.

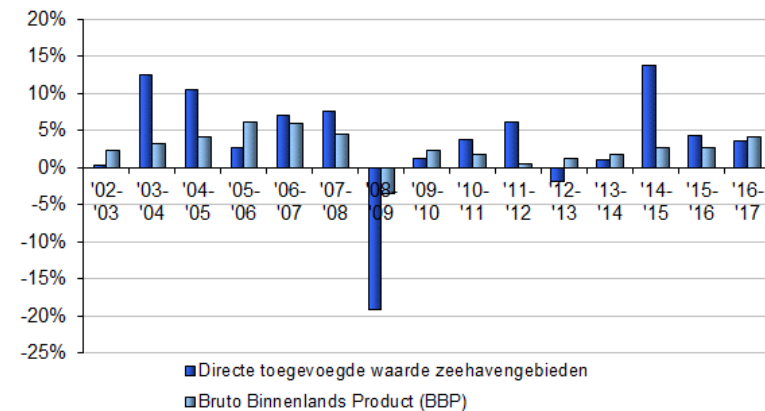
De directe toegevoegde waarde in de zeehavens is gestegen met €0,98 miljard, een stijging van 3,7%. De directe toegevoegde waarde van de Nederlandse zeehavens bedraagt €27,9 miljard. De indirecte werkgelegenheid en toegevoegde waarde zijn in lijn ook toegenomen.

Verhouding met Nederlandse economie

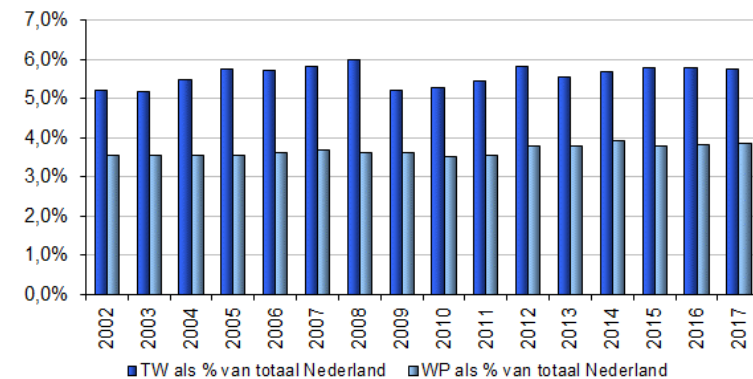
De zeehavens maken een belangrijk deel uit van de Nederlandse economie. Het totaal van de directe en indirecte aan de havens gerelateerde werkgelegenheid was 3,8 % van de totale werkgelegenheid in Nederland. De werkgelegenheid in de zeehavens is ongeveer even hard gegroeid als de werkgelegenheid in heel Nederland; het relatieve belang is ongeveer gelijk gebleven.

De toegevoegde waarde, direct en indirect door de havens gegenereerd, bedroeg €41,8 miljard in 2016. Dat is 5,8% van het bruto binnenlands product. In 2017 is het aandeel van de havens in de Nederlandse economie daarmee ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2016.

Procentuele verandering toegevoegde waarde (direct)



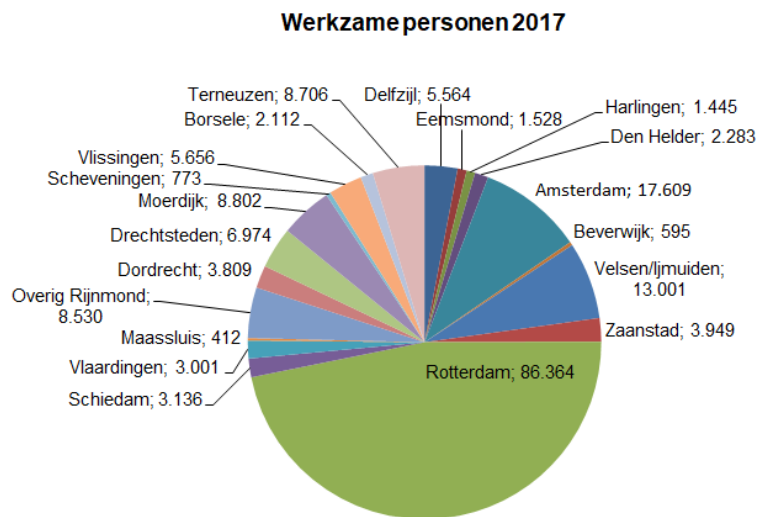
Direct & indirect % van de havens in de NL economie



Werkgelegenheid

De directe werkgelegenheid in de havens wordt gemeten door op bedrijfsniveau het aantal werkzame personen te meten. Er worden in de Havenmonitor drie verschillende categorieën arbeid meegenomen.

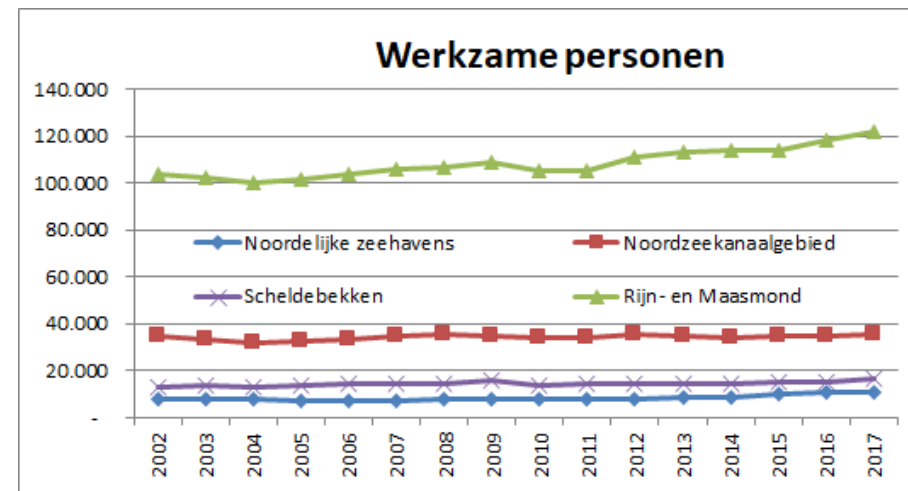
Ten eerste de aan de knooppuntfunctie gerelateerde werkgelegenheid in de haven, zoals de overslag en opslag van goederen en de planning van transport. Ten tweede de arbeid direct gerelateerd aan de zeehavens voor de aan- en afvoer van goederen per spoor, binnenvaart, weg en pijpleiding. Ten derde de werkgelegenheid bij bedrijven in productie, handel en dienstverlening die direct aan de zeehaven gerelateerd is en daar gevestigd zijn. Bijvoorbeeld de petrochemische industrie, scheepsbouw en expertisebureaus.



In totaal zijn er ruim 184 duizend werkzame personen direct verbonden aan de Nederlandse zeehavens. De meeste daarvan zijn te vinden in de regio Rotterdam-Rijnmond: 101,4 duizend. Het Noordzeekanaalgebied heeft 35,1

duizend werkzame personen in de haven. In de Zeeuwse havens zijn er ongeveer 16,5 duizend werkzame personen. Moerdijk en Dordrecht & Drechtsteden zijn goed voor respectievelijk 8,8 en 10,7 duizend werkzame personen. In Groningen (Eemsmond en Delfzijl samen) zijn er 7,1 duizend werkzame personen in de haven.

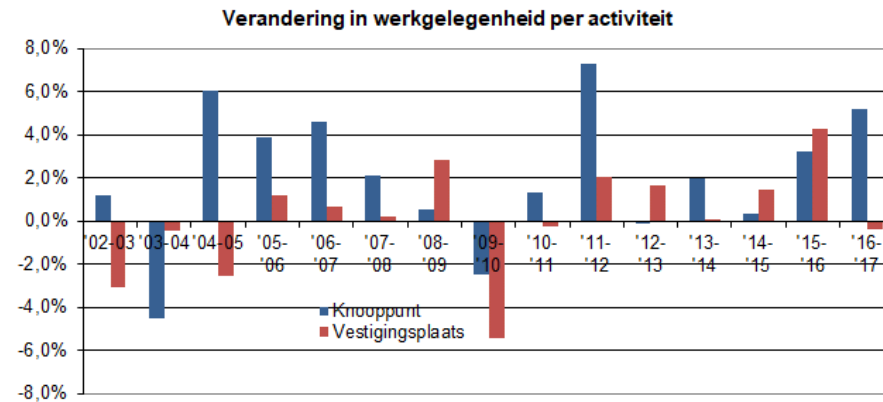
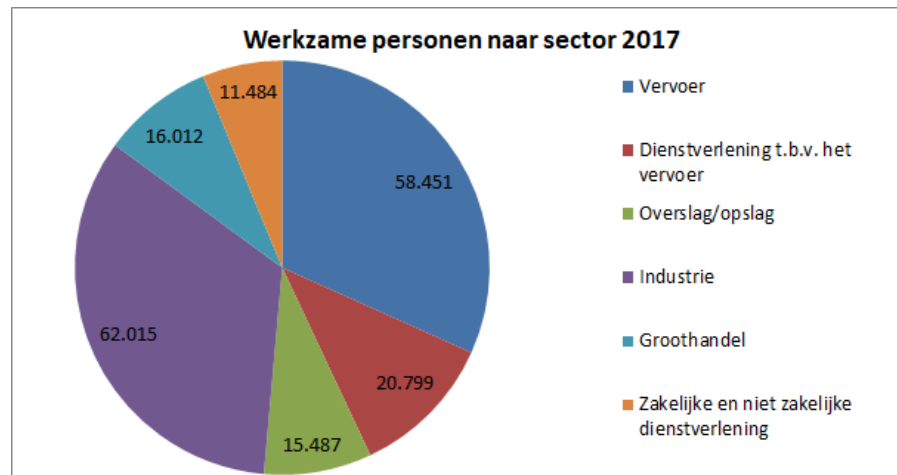
De totale directe werkgelegenheid in de Nederlandse zeehavens is met 2,4% gestegen in 2017. Opvallende stijger is Rotterdam, met bijna 3.000 werkzame personen meer. In NZKG is een minieme stijging en in het Scheldebekken een stijging met ruim 900 werkzame personen. Noordelijke zeehavens blijven vrijwel gelijk.



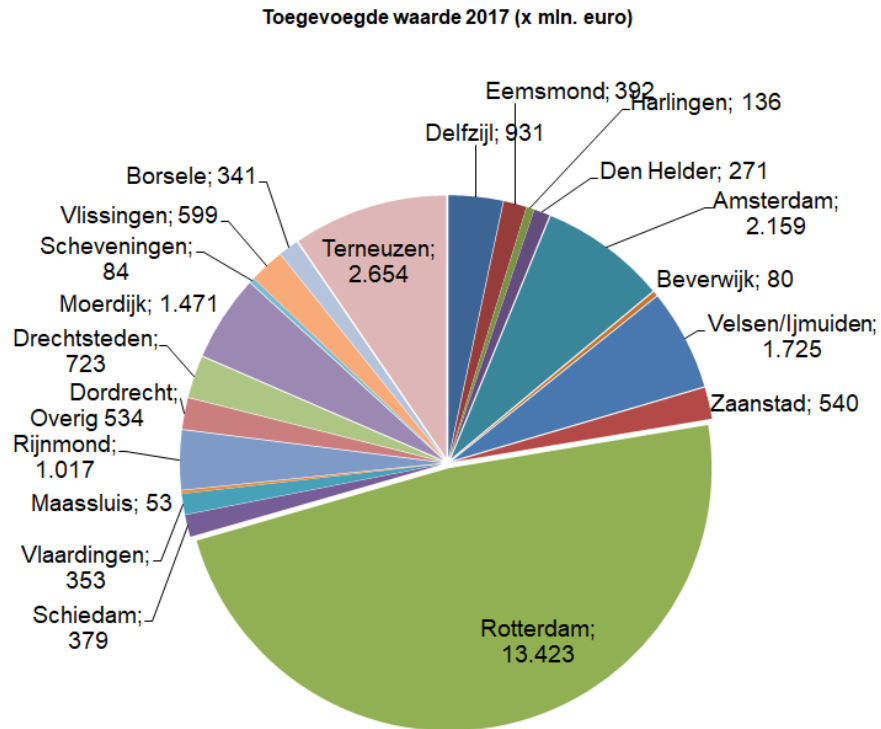
In de havens zijn iets meer (ongeveer 5.000) werkzame personen in de knooppunt functie (vervoer, overslag, opslag) te vinden dan in de vestigingsplaats functies (handel, industrie en dienstverlening); in de knooppunt functie ongeveer 94,7 duizend ten opzichte van ongeveer 89,5 duizend in de vestigingsplaatsfunctie. De omvangrijkste deelsectoren zijn de

industrie met ruim 62,0 duizend werkzame personen en vervoer met 58,5 duizend werkzame personen.

Gekeken naar de ontwikkelingen per sector, is te zien dat de groei van de werkgelegenheid in de knooppuntfunctie veel sterker is geweest dan de groei in de vestigingsplaatsfunctie. Binnen de knooppuntfunctie is vooral het wegvervoer gegroeid. De vestigingsplaatsfunctie is heel licht met ongeveer 300 werkzame personen afgenomen in Nederland, vooral in de groothandel.



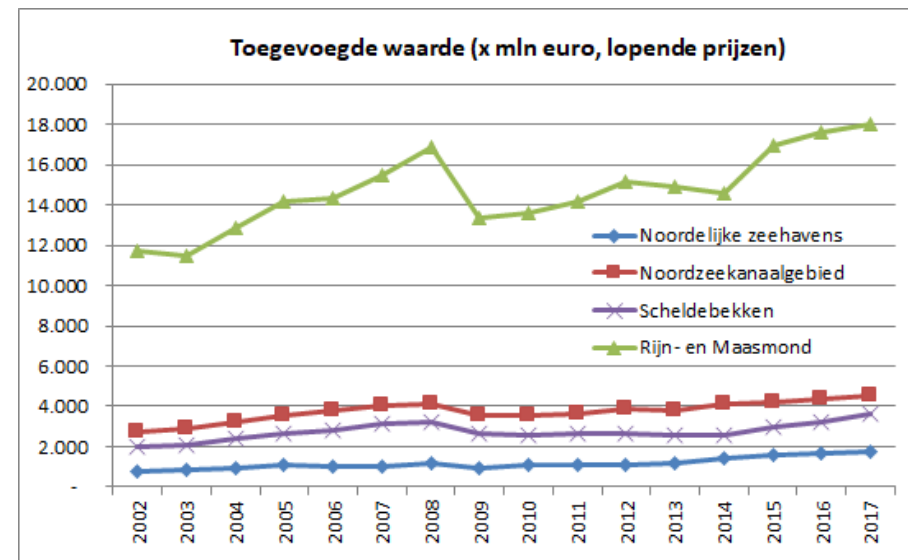
Toegevoegde waarde (direct)



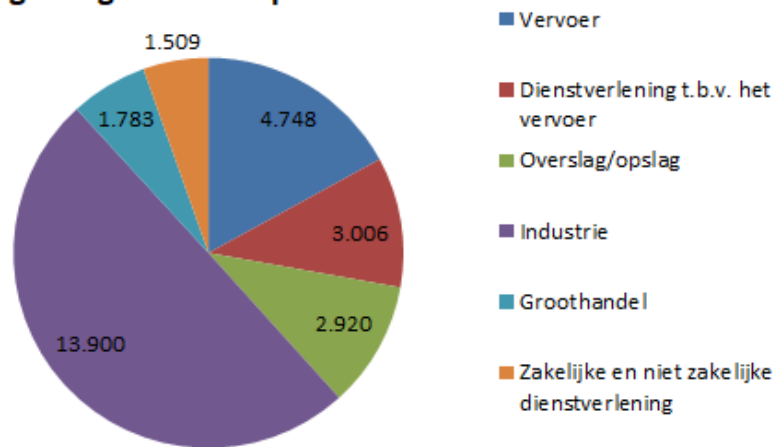
De toegevoegde waarde van een activiteit is de optelsom van de vergoeding voor arbeid, kapitaal en ondernemerschap, oftewel lonen, afschrijvingen en winst. Grotendeels komt dat overeen met de verkoop minus de inkoop van een bedrijf, het geeft weer welke waarde een bedrijf door zijn activiteiten toevoegt aan de economie. De toegevoegde waarde die direct door activiteiten in de Nederlandse zeehavens gerealiseerd is bedroeg in 2017 €27,8 miljard. Dat is ongeveer €1 mld meer dan in het jaar daarvoor. De toegevoegde waarde van de Nederlandse havens wordt voor bijna de helft gerealiseerd in Rotterdam. Verder wordt er in Terneuzen 2,7 mld,

Amsterdam 2,2 mld, in Velsen 1,7 mld en in Moerdijk ongeveer 1,5 miljard euro aan toegevoegde waarde gegenereerd in de haven.

De meeste havengebieden lieten een stijging van de toegevoegde waarde zien, maar in enkele havens was sprake van een afname van de directe toegevoegde waarde; Eemshaven daalde met 37 miljoen, Amsterdam met 20 mln.



Toegevoegde waarde per sector 2017



In toegevoegde waarde gemeten bestaat het directe economisch belang van de havens voor 49,9% uit industriële activiteiten, 21,3% diensten aan het vervoer (inclusief op- en overslag), 17,0% uit vervoer en 11,8% groothandel en zakelijke dienstverlening.

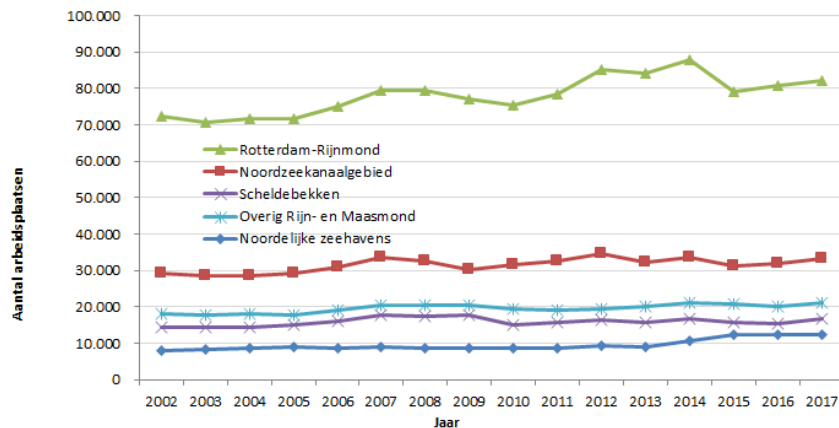
Indirecte effecten

Naast de directe economische effecten in de haven en daar direct aan gerelateerde activiteiten, bestaat er een bredere economische impact in de Nederlandse economie. In de Havenmonitor worden de achterwaartse effecten berekend, alle effecten van de inkoop die havenbedrijven doen in de Nederlandse economie.¹ De indirecte toegevoegde waarde volgt per sector over het algemeen een vergelijkbaar patroon met de directe toegevoegde waarde. Hoe meer er geproduceerd wordt, hoe meer er wordt ingekocht.

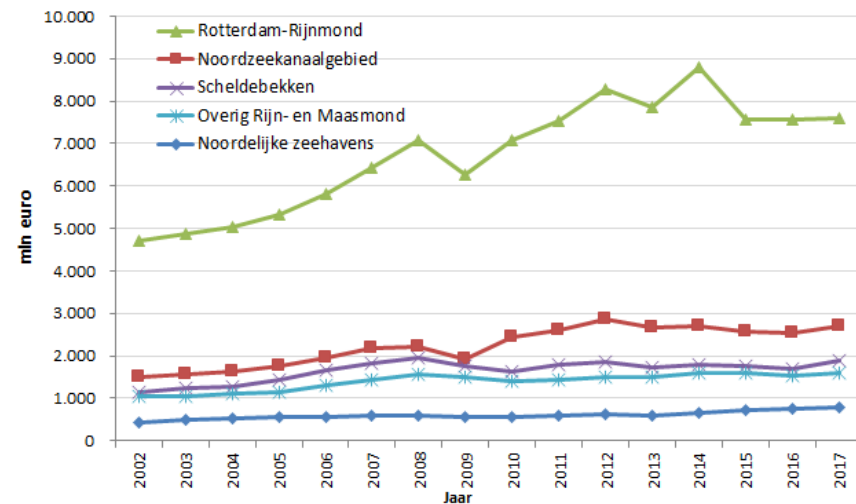
De indirecte toegevoegde waarde gecreëerd door de zeehavens is € 14,6 miljard in 2017, 490 mln (3,5%) hoger dan de waarde in 2016. De indirecte werkgelegenheid bedraagt ongeveer 165,7 duizend werkzame personen;

een stijging van ten opzichte van ongeveer 5.400 indirect werkzame personen (3,4%). De daling van de indirecte effecten ten opzichte van de monitor van vorig jaar (zowel werkzame personen als toegevoegde waarde) komt door een aanpassing in de IO classificatie. Deze aanpassing wordt meer in detail besproken in het hoofdstuk over de aanpassingen in de methode, maar het komt erop neer dat voor 2015, 2016 en 2017 voor de havenmonitor dominante multipliers lager zijn, waardoor met terugwerkende kracht het aantal indirect werkzame personen en de indirecte toegevoegde waarde (sterk) afneemt.

Indirecte werkgelegenheid (werkzame personen)



Indirecte toegevoegde waarde (mln euro, lopende prijzen)



¹ N.B. In de indirecte economische effecten kunnen dubbelstellingen zitten onder onderlinge leveranties. Dit is inherent aan de gekozen methodologie en beschikbare data. Het genoemde bedrag is een maximum bedrag. Zie Bijlage 1 voor een verdere toelichting.

Aanpassingen methode Havenmonitor 2017

In dit en het volgende hoofdstuk wordt gedetailleerd weergegeven hoe de economische betekenis van de Nederlandse zeehavens zich ontwikkeld heeft van 2002 tot en met 2016. Deze berekeningen worden elk jaar uitgevoerd volgens dezelfde methode. Door ontwikkelingen in de verzameling en verkrijgbaarheid van data zijn in de loop der jaren aanpassingen aangebracht in de berekening. Na elke herziening worden de voorgaande jaren herberekend, zodat een consistente tijdreeks ontstaat. Met het verschijnen van een nieuwe Havenmonitor komen eerdere versies te vervallen.

De consequente doorvoering van werkzame personen over eerdere jaren kan leiden tot licht afwijkende waardes voor werkzame personen in deze eerdere jaren.

Voor wat betreft de gegevens van het CBS over de achterlandtransporten zijn er geen methodologische veranderingen geweest. Bij de economische gegevens van het CBS over input-outputrelaties tussen sectoren zijn door het CBS enkele kleine wijzigingen in classificering doorgevoerd. Hierbij is de sector "Ondersteunende activiteiten delfstoffenwinning" afgesplitst uit bestaande sectoren. Omdat deze sector in de input-output tabellen van de Havenmonitor niet afzonderlijk onderscheiden wordt is deze sector in de Havenmonitor samengevoegd met de sector Delfstoffenwinning. Dit is van toepassing op de jaren 2015-2017, voor eerdere jaren heeft het CBS geen bijgewerkte cijfers gepubliceerd. Andere classificeringswijzigingen in de CBS input-outputdata hebben geen gevolgen voor de Havenmonitor.

2. Economische betekenis Nederlandse zeehavens

Tabel 2-1: Zeehavengerelateerde werkgelegenheid in Nederland in 2017

| | Werkzame personen |
|--|-------------------|
| Locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 131.290 |
| Niet-locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 52.958 |
| Directe werkgelegenheid zeehavengebieden | 184.248 |
| <i>In % van totaal in Nederland</i> | 2,0% |
| Indirecte werkgelegenheid | 165.676 |
| In % van totaal in Nederland | 1,8% |
| Totale werkgelegenheid zeehavengerelateerde activiteiten | 349.924 |
| <i>In % van totaal in Nederland</i> | 3,8% |
| Werkzame personen in Nederland | 9.098.000 |

Tabel 2-2: Zeehavengerelateerde toegevoegde waarde in Nederland in 2017
(in lopende prijzen)

| | Toegevoegde waarde (mrd Euro, lopende prijzen,) |
|---|---|
| Locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 24,2 |
| Niet-locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 3,7 |
| Directe toegevoegde waarde zeehavengebieden | 27,87 |
| <i>In % van totaal in Nederland</i> | 3,8% |
| Indirecte toegevoegde waarde | 14,56 |
| In % van totaal in Nederland | 2,0% |
| Totale toegevoegde waarde zeehavengerelateerde activiteiten | 42,42 |
| <i>In % van totaal in Nederland</i> | 5,8% |
| Bruto binnenlands product | 737,0 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Haven- en Maritieme Monitor

Dit jaar is wederom een volledige vergelijking gemaakt met de Maritieme Monitor. Dit geeft een overzicht van welke maritieme activiteiten in de havens plaats vinden en welke in een ander deel van Nederland. Eventuele afwijkingen tussen de totalen binnen deze tabel worden veroorzaakt door afrondingsverschillen.

**Tabel 2-3: Vergelijking Havenmonitor - Maritieme Monitor
(WP- werkzame personen x1.000, TW- toegevoegde waarde in mrd. euro)**

| | | Totaal zeehavens | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|------|--|------|------|-----|--|---|------|-----|------|-----|
| | | WP | TW | | | | | | | | | | |
| | | 184.248 | 27,9 | | | | | | | | | | |
| | | Niet maritiem binnen de havengebieden | | | | | | | | | | | |
| | | | WP | % | TW | % | | | | | | | |
| Industrie | | 47,6 | | | 11,6 | | | | | | | | |
| Handel | | 13,8 | | | 1,6 | | | | | | | | |
| Dienstverlening | | 6,9 | | | 1,3 | | | | | | | | |
| Totaal maritieme sectoren | | WP | TW | Maritiem buiten de havengebieden | | WP | TW | Maritiem binnen de havengebieden | | | | | |
| Offshore | | 26,3 | 2,5 | Offshore | | 21,2 | 1,5 | Offshore | | 5,1 | 19% | 1,02 | 41% |
| Maritieme dienstverlening | | 13,6 | 1,4 | Maritieme dienstverlening | | 10,0 | 1,0 | Maritieme dienstverlening | | 3,6 | 26% | 0,43 | 31% |
| Watersportindustrie | | 10,5 | 0,7 | Watersportindustrie | | 8,8 | 0,7 | Watersportindustrie | | 0,3 | 3% | 0,03 | 4% |
| Maritieme toeleveranciers | | 16,7 | 1,7 | Maritieme toeleveranciers | | 16,4 | 1,5 | Maritieme toeleveranciers | | 1,7 | 10% | 0,20 | 12% |
| Zeevaart | | 7,2 | 1,6 | Zeevaart | | 2,6 | 0,7 | Zeevaart | | 4,6 | 64% | 0,92 | 58% |
| Scheepsbouw | | 12,0 | 0,7 | Scheepsbouw | | 5,1 | 0,2 | Scheepsbouw | | 6,9 | 58% | 0,46 | 65% |
| Binnenvaart | | 12,8 | 1,2 | Binnenvaart | | 4,6 | 0,1 | Binnenvaart | | 8,2 | 64% | 1,15 | 96% |
| Visserij | | 2,3 | 0,4 | Visserij | | 1,8 | 0,3 | Visserij | | 0,5 | 22% | 0,06 | 15% |
| Waterbouw | | 6,3 | 0,6 | Waterbouw | | 3,2 | 0,3 | Waterbouw | | 3,1 | 49% | 0,27 | 46% |
| Overslag, opslag, Dienstverlening tav vervoer | | 47,7 | 7,2 | Overslag, opslag, Dienstverlening tav vervoer | | 11,5 | 1,3 | Overslag, opslag, dienstverlening tav vervoer | | 36,2 | 76% | 5,90 | 82% |
| Totaal Maritieme monitor | | | | | | | | Aan haven gerelateerd vervoer | | | | | |
| | | | | | | | | WP | % | TW | % | | |
| | | | | | | | | 1,6 | | 0,10 | | | |
| | | | | | | | | 44,0 | | 2,64 | | | |
| | | | | | | | | 0,05 | | 0,13 | | | |

Economische ontwikkelingen 2004-2017

Tabel 2-4: Ontwikkeling in zeehavengerelateerde werkgelegenheid in 2002-2017

| | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 123.902 | 121.141 | 120.771 | 119.475 | 121.156 | 121.733 | 122.734 | 125.390 | 119.457 | 119.126 | 121.636 | 123.011 | 123.726 | 124.871 | 130.680 | 131.290 |
| Niet-locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 34.681 | 35.557 | 32.281 | 35.524 | 37.619 | 41.020 | 41.855 | 41.999 | 41.171 | 42.349 | 47.297 | 47.198 | 48.178 | 48.589 | 49.279 | 52.958 |
| Directe werkgelegenheid zeehavengebieden | 158.583 | 156.697 | 153.052 | 154.999 | 158.775 | 162.752 | 164.589 | 167.388 | 160.629 | 161.476 | 168.933 | 170.209 | 171.903 | 173.460 | 179.959 | 184.248 |
| In % van totaal in Nederland | 1,9% | 1,9% | 1,8% | 1,9% | 1,9% | 1,9% | 1,8% | 1,9% | 1,8% | 1,8% | 1,9% | 1,9% | 2,0% | 2,0% | 2,0% | 2,0% |
| Indirecte werkgelegenheid | 141.912 | 139.809 | 141.491 | 142.353 | 149.763 | 160.196 | 158.734 | 154.094 | 149.892 | 154.709 | 165.047 | 161.651 | 170.033 | 159.164 | 160.274 | 165.676 |
| In % van totaal in Nederland | 1,7% | 1,7% | 1,7% | 1,7% | 1,8% | 1,8% | 1,8% | 1,7% | 1,7% | 1,7% | 1,9% | 1,9% | 1,9% | 1,8% | 1,8% | 1,8% |
| Totale werkgelegenheid zeehavengerelateerde activiteiten | 300.495 | 296.506 | 294.543 | 297.353 | 308.538 | 322.949 | 323.323 | 321.483 | 310.521 | 316.185 | 333.979 | 331.860 | 341.936 | 332.624 | 340.233 | 349.924 |
| In % van totaal in Nederland | 3,6% | 3,5% | 3,6% | 3,6% | 3,6% | 3,7% | 3,6% | 3,6% | 3,5% | 3,6% | 3,8% | 3,8% | 3,9% | 3,8% | 3,8% | 3,8% |
| Werkzame personen in Nederland (x1.000 personen) | 8.427 | 8.380 | 8.285 | 8.340 | 8.521 | 8.772 | 8.915 | 8.839 | 8.779 | 8.855 | 8.837 | 8.733 | 8.725 | 8.808 | 8.905 | 9.098 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 2-5: Ontwikkeling in zeehavengerelateerde toegevoegde waarde in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| | Toegevoegde waarde (in mrd euro, lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 15,3 | 15,3 | 17,6 | 19,5 | 19,8 | 21,1 | 22,7 | 17,9 | 17,9 | 18,8 | 19,8 | 19,2 | 19,1 | 22,1 | 23,1 | 24,2 |
| Niet-locatiegebonden zeehavengerelateerde activiteiten | 2,0 | 2,0 | 1,8 | 2,0 | 2,3 | 2,5 | 2,7 | 2,6 | 2,8 | 2,7 | 3,1 | 3,3 | 3,5 | 3,7 | 3,8 | 3,7 |
| Directe toegevoegde waarde zeehavengebieden | 17,2 | 17,3 | 19,4 | 21,5 | 22,1 | 23,6 | 25,4 | 20,5 | 20,8 | 21,6 | 22,9 | 22,4 | 22,7 | 25,77 | 26,89 | 27,87 |
| In % van totaal in Nederland | 3,4% | 3,4% | 3,7% | 3,9% | 3,8% | 3,8% | 3,9% | 3,3% | 3,2% | 3,3% | 3,5% | 3,4% | 3,4% | 3,7% | 3,8% | 3,8% |
| Indirecte toegevoegde waarde | 8,9 | 9,2 | 9,6 | 10,2 | 11,3 | 12,4 | 13,4 | 12,0 | 13,1 | 13,9 | 15,1 | 14,4 | 15,6 | 14,21 | 14,07 | 14,56 |
| In % van totaal in Nederland | 1,8% | 1,8% | 1,8% | 1,9% | 1,9% | 2,0% | 2,1% | 1,9% | 2,1% | 2,1% | 2,3% | 2,2% | 2,3% | 2,1% | 2,0% | 2,0% |
| Totale toegevoegde waarde zeehavengerelateerde activiteiten | 26,1 | 26,5 | 29,0 | 31,7 | 33,4 | 36,1 | 38,8 | 32,5 | 33,9 | 35,5 | 38,0 | 36,8 | 38,2 | 39,99 | 40,95 | 42,42 |
| In % van totaal in Nederland | 5,2% | 5,2% | 5,5% | 5,7% | 5,7% | 5,8% | 6,0% | 5,2% | 5,3% | 5,5% | 5,8% | 5,6% | 5,7% | 5,8% | 5,8% | 5,8% |
| Bruto binnenlands product | 501,1 | 512,8 | 529,3 | 550,9 | 584,5 | 619,2 | 647,2 | 624,8 | 639,2 | 650,4 | 653,0 | 660,5 | 671,6 | 690,0 | 708,3 | 737,0 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 2-6: Ontwikkeling in zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen in 2002-2017

| | Bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Totaal Nederlandse zeehavengebieden | 3.091 | 3.060 | 3.070 | 3.031 | 3.036 | 3.106 | 3.096 | 3.067 | 3.007 | 3.004 | 3.118 | 3.202 | 3.247 | 3.376 | 3.789 | 3.713 |

Economische betekenis per zeehaven

Tabel 2-7: Directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid, toegevoegde waarde en aantal bedrijfsvestigingen per zeehavengebied en zeehaven in 2017

| Zeehavengebieden | Werkgelegenheid | | Toegevoegde waarde | | Bedrijfsvestigingen | |
|-----------------------------------|-------------------|---------------|--------------------|---------------|---------------------|---------------|
| | Werkzame personen | % | mln Euro | % | aantal | % |
| Noordelijke zeehavens | 10.820 | 100,0% | 1.730 | 100,0% | 494 | 100,0% |
| Delfzijl | 5.564 | 51,4% | 931 | 53,8% | 186 | 37,7% |
| Eemsmond | 1.528 | 14,1% | 392 | 22,6% | 53 | 10,7% |
| Harlingen | 1.445 | 13,4% | 136 | 7,9% | 157 | 31,8% |
| Den Helder | 2.283 | 21,1% | 271 | 15,6% | 98 | 19,8% |
| Noordzeekanaalgebied | 35.154 | 100,0% | 4.504 | 100,0% | 821 | 100,0% |
| Amsterdam | 17.609 | 50,1% | 2.159 | 47,9% | 288 | 35,1% |
| Beverwijk | 595 | 1,7% | 80 | 1,8% | 72 | 8,8% |
| Velsen/IJmuiden | 13.001 | 37,0% | 1.725 | 38,3% | 212 | 25,8% |
| Zaanstad | 3.949 | 11,2% | 540 | 12,0% | 249 | 30,3% |
| Rijn- en Maasmond | 121.800 | 100,0% | 18.037 | 100,0% | 2.172 | 100,0% |
| Rotterdam | 86.364 | 70,9% | 13.423 | 74,4% | 975 | 44,9% |
| Schiedam | 3.136 | 2,6% | 379 | 2,1% | 82 | 3,8% |
| Vlaardingen | 3.001 | 2,5% | 353 | 2,0% | 66 | 3,0% |
| Maasluis | 412 | 0,3% | 53 | 0,3% | 26 | 1,2% |
| Overig Rijnmond | 8.530 | 7,0% | 1.017 | 5,6% | 437 | 20,1% |
| Dordrecht | 3.809 | 3,1% | 534 | 3,0% | 210 | 9,7% |
| Drechtsteden | 6.974 | 5,7% | 723 | 4,0% | 103 | 4,7% |
| Moerdijk | 8.802 | 7,2% | 1.471 | 8,2% | 223 | 10,3% |
| Scheveningen | 773 | 0,6% | 84 | 0,5% | 50 | 2,3% |
| waarvan Rotterdam-Rijnmond | 101.443 | 83,3% | 15.226 | 84,4% | 1.586 | 73,0% |
| Scheldebekken | 16.474 | 100,0% | 3.595 | 100,0% | 226 | 100,0% |
| Vlissingen | 5.656 | 34,3% | 599 | 16,7% | 69 | 30,5% |
| Borsele | 2.112 | 12,8% | 341 | 9,5% | 37 | 16,4% |
| Terneuzen | 8.706 | 52,8% | 2.654 | 73,8% | 120 | 53,1% |
| Totaal | 184.248 | | 27.865 | | 3.713 | |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 2-8: Indirecte zeehavengerelateerde werkgelegenheid en toegevoegde waarde per zeehavengebied en zeehaven in 2017

| Zeehavengebieden | Werkgelegenheid | | Toegevoegde waarde | |
|---|-------------------|--------------|--------------------|--------------|
| | Werkzame personen | % | mln Euro | % |
| <i>Noordelijke zeehavens</i> | 12.514 | 7,6% | 777 | 5,3% |
| Delfzijl | 5.674 | 3,4% | 459 | 3,2% |
| Eemshaven | 1.660 | 1,0% | 144 | 1,0% |
| Harlingen | 1.379 | 0,8% | 79 | 0,5% |
| Den Helder | 3.801 | 2,3% | 94 | 0,6% |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | 33.246 | 20,1% | 2.691 | 18,5% |
| Amsterdam | 13.445 | 8,1% | 1.034 | 7,1% |
| Beverwijk | 671 | 0,4% | 35 | 0,2% |
| Velsen/Ijmuiden | 14.223 | 8,6% | 1.140 | 7,8% |
| Zaanstad | 4.906 | 3,0% | 482 | 3,3% |
| <i>Rijn-Maasmond</i> | 103.341 | 62,4% | 9.206 | 63,2% |
| Rotterdam | 70.217 | 42,4% | 6.761 | 46,4% |
| Schiedam | 2.675 | 1,6% | 179 | 1,2% |
| Vlaardingen | 2.092 | 1,3% | 176 | 1,2% |
| Maassluis | 312 | 0,2% | 23 | 0,2% |
| Overig Rijnmond | 6.936 | 4,2% | 469 | 3,2% |
| Dordrecht | 3.922 | 2,4% | 275 | 1,9% |
| Drechtsteden | 8.804 | 5,3% | 617 | 4,2% |
| Moerdijk | 7.921 | 4,8% | 677 | 4,7% |
| Scheveningen | 463 | 0,3% | 29 | 0,2% |
| waarvan Rotterdam-Rijnmond | 82.232 | 49,6% | 7.608 | 52,3% |
| <i>Scheldebekken</i> | 16.576 | 10,0% | 1.884 | 12,9% |
| Vlissingen | 4.483 | 2,7% | 337 | 2,3% |
| Borsele | 3.017 | 1,8% | 208 | 1,4% |
| Terneuzen | 9.076 | 5,5% | 1.338 | 9,2% |
| <i>Totaal Nederlandse zeehavengebieden</i> | 165.676 | 100% | 14.558 | 100% |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 2-9: Totale zeehavengerelateerde werkgelegenheid en toegevoegde waarde, per zeehaven in 2017

| Zeehavengebieden | Werkzame personen | | | Toegevoegde waarde (mln. Euro) | | |
|-----------------------------------|-------------------|----------------|----------------|--------------------------------|---------------|---------------|
| | Direct | Indirect | Totaal | Direct | Indirect | Totaal |
| Noordelijke zeehavens | 10.820 | 12.514 | 23.334 | 1.730 | 777 | 2.506 |
| Delfzijl | 5.564 | 5.674 | 11.238 | 931 | 459 | 1.391 |
| Eemshoofd | 1.528 | 1.660 | 3.188 | 392 | 144 | 536 |
| Harlingen | 1.445 | 1.379 | 2.825 | 136 | 79 | 216 |
| Den Helder | 2.283 | 3.801 | 6.084 | 271 | 94 | 364 |
| Noordzeekanaalgebied | 35.154 | 33.246 | 68.400 | 4.504 | 2.691 | 7.195 |
| Amsterdam | 17.609 | 13.445 | 31.054 | 2.159 | 1.034 | 3.193 |
| Beverwijk | 595 | 671 | 1.266 | 80 | 35 | 115 |
| Velsen/IJmuiden | 13.001 | 14.223 | 27.224 | 1.725 | 1.140 | 2.865 |
| Zaanstad | 3.949 | 4.906 | 8.855 | 540 | 482 | 1.022 |
| Rijn- en Maasmond | 121.800 | 103.341 | 225.141 | 18.037 | 9.206 | 27.243 |
| Rotterdam | 86.364 | 70.217 | 156.581 | 13.423 | 6.761 | 20.185 |
| Schiedam | 3.136 | 2.675 | 5.810 | 379 | 179 | 558 |
| Vlaardingen | 3.001 | 2.092 | 5.093 | 353 | 176 | 529 |
| Maasluis | 412 | 312 | 724 | 53 | 23 | 76 |
| Overig Rijnmond | 8.530 | 6.936 | 15.466 | 1.017 | 469 | 1.487 |
| Dordrecht | 3.809 | 3.922 | 7.730 | 534 | 275 | 809 |
| Drechtsteden | 6.974 | 8.804 | 15.778 | 723 | 617 | 1.340 |
| Moerdijk | 8.802 | 7.921 | 16.723 | 1.471 | 677 | 2.148 |
| Scheveningen | 773 | 463 | 1.236 | 84 | 29 | 113 |
| waarvan Rotterdam-Rijnmond | 101.443 | 82.232 | 183.675 | 15.226 | 7.608 | 22.834 |
| Scheldebekken | 16.474 | 16.576 | 33.050 | 3.595 | 1.884 | 5.479 |
| Vlissingen | 5.656 | 4.483 | 10.139 | 599 | 337 | 937 |
| Borsele | 2.112 | 3.017 | 5.128 | 341 | 208 | 550 |
| Terneuzen | 8.706 | 9.076 | 17.782 | 2.654 | 1.338 | 3.992 |
| Totaal | 184.248 | 165.676 | 349.924 | 27.865 | 14.558 | 42.423 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Economische betekenis per sector

Tabel 2-10: Directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid, toegevoegde waarde en bedrijfsvestigingen per sector in 2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkgelegenheid | | Toegevoegde Waarde | | Bedrijfsvestigingen | |
|--|-------------------|---------------|--------------------|---------------|---------------------|----------------|
| | Werkzame personen | % | mln Euro | % | 2017 | % |
| <i>Knooppunt</i> | 94.737 | 51,4% | 10.674 | 38,3% | 1660 | 44,71% |
| Vervoer | 58.451 | 31,7% | 4.748 | 17,0% | 326 | 8,78% |
| Zeevaart | 4.595 | 2,5% | 997 | 3,6% | 194 | 5,22% |
| Binnenvaart | 8.224 | 4,5% | 972 | 3,5% | nvt | nvt |
| Wegvervoer | 44.011 | 23,9% | 2.562 | 9,2% | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | 1.566 | 0,8% | 91 | 0,3% | nvt | nvt |
| Pijpleiding | 55 | 0,0% | 126 | 0,5% | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 20.799 | 11,3% | 3.006 | 10,8% | 977 | 26,31% |
| Overslag/opslag | 15.487 | 8,4% | 2.920 | 10,5% | 357 | 9,61% |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 89.511 | 48,6% | 17.191 | 61,7% | 2.053 | 55,29% |
| Industrie | 62.015 | 33,7% | 13.900 | 49,9% | 986 | 26,56% |
| Voedingsmiddelenindustrie | 6.240 | 3,4% | 934 | 3,4% | 116 | 3,12% |
| Aardolie industrie | 5.008 | 2,7% | 1.936 | 6,9% | 23 | 0,62% |
| Chemische industrie | 14.393 | 7,8% | 6.545 | 23,5% | 117 | 3,15% |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 16.694 | 9,1% | 2.119 | 7,6% | 274 | 7,38% |
| Transportmiddelenindustrie | 6.796 | 3,7% | 388 | 1,4% | 210 | 5,66% |
| Elektriciteitsproductie | 3.029 | 1,6% | 963 | 3,5% | 29 | 0,78% |
| Overig | 9.855 | 5,3% | 1.014 | 3,6% | 217 | 5,84% |
| Groothandel | 16.012 | 8,7% | 1.783 | 6,4% | 741 | 19,96% |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 11.484 | 6,2% | 1.509 | 5,4% | 326 | 8,78% |
| <i>Totaal</i> | 184.248 | 100,0% | 27.865 | 100,0% | 3.713 | 100,00% |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

3. Economische ontwikkeling per zeehaven en sector

Tabel 3-1: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per zeehaven in 2002-2017

| Zeehavens | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------------------|-------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Noordelijke zeehavens</i> | 7.680 | 7.639 | 7.611 | 7.531 | 7.284 | 7.204 | 7.577 | 7.856 | 7.883 | 7.970 | 8.163 | 8.330 | 8.975 | 10.124 | 10.830 | 10.820 |
| Delfzijl | 5.057 | 5.060 | 4.930 | 4.779 | 4.400 | 4.219 | 4.295 | 4.443 | 4.285 | 4.361 | 4.345 | 4.516 | 4.448 | 5.150 | 5.399 | 5.564 |
| Eemmond | 606 | 534 | 567 | 602 | 581 | 656 | 659 | 773 | 845 | 774 | 866 | 822 | 921 | 1.069 | 1.592 | 1.528 |
| Harlingen | 529 | 527 | 505 | 561 | 642 | 749 | 794 | 856 | 974 | 987 | 1.019 | 980 | 1.062 | 1.186 | 1.372 | 1.445 |
| Den Helder | 1.489 | 1.517 | 1.609 | 1.591 | 1.662 | 1.579 | 1.829 | 1.784 | 1.779 | 1.848 | 1.933 | 2.012 | 2.544 | 2.719 | 2.467 | 2.283 |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | 34.434 | 32.962 | 32.059 | 32.498 | 33.460 | 35.001 | 35.622 | 34.720 | 33.856 | 33.783 | 35.418 | 34.538 | 34.334 | 34.487 | 35.041 | 35.154 |
| Amsterdam | 15.524 | 14.734 | 14.522 | 14.771 | 16.062 | 17.080 | 17.876 | 17.292 | 16.544 | 16.669 | 17.467 | 17.648 | 17.553 | 17.644 | 17.596 | 17.609 |
| Beverwijk | 609 | 597 | 633 | 700 | 690 | 707 | 721 | 607 | 567 | 575 | 593 | 544 | 574 | 575 | 574 | 595 |
| Velsen/Ijmuiden | 14.780 | 14.153 | 13.451 | 13.698 | 13.415 | 13.534 | 13.379 | 13.227 | 13.168 | 12.884 | 13.502 | 12.657 | 12.411 | 12.375 | 13.029 | 13.001 |
| Zaanstad | 3.520 | 3.478 | 3.454 | 3.329 | 3.293 | 3.680 | 3.645 | 3.594 | 3.578 | 3.655 | 3.856 | 3.690 | 3.795 | 3.893 | 3.843 | 3.949 |
| <i>Rijn- en Maasmond</i> | 103.423 | 102.632 | 100.204 | 101.243 | 103.773 | 105.865 | 106.699 | 108.884 | 104.870 | 105.334 | 110.913 | 113.045 | 114.072 | 113.880 | 118.546 | 121.800 |
| Rotterdam | 69.809 | 70.248 | 68.864 | 70.278 | 72.523 | 73.592 | 73.973 | 74.705 | 72.236 | 73.673 | 78.435 | 79.770 | 80.746 | 80.205 | 83.355 | 86.364 |
| Schiedam | 2.651 | 2.645 | 2.659 | 2.920 | 2.859 | 2.979 | 3.010 | 2.965 | 2.869 | 2.863 | 2.922 | 2.820 | 2.676 | 2.695 | 3.382 | 3.136 |
| Vlaardingen | 1.776 | 1.738 | 1.616 | 1.631 | 1.527 | 2.414 | 2.429 | 2.667 | 2.629 | 2.062 | 2.683 | 2.540 | 2.604 | 2.668 | 2.840 | 3.001 |
| Maassluis | 461 | 401 | 392 | 399 | 408 | 409 | 410 | 442 | 402 | 379 | 407 | 425 | 431 | 404 | 450 | 412 |
| Overig Rijnmond | 8.225 | 7.580 | 6.888 | 6.752 | 6.794 | 7.003 | 7.019 | 7.878 | 6.880 | 7.252 | 7.550 | 8.049 | 8.125 | 7.903 | 8.616 | 8.530 |
| Dordrecht | 3.595 | 3.579 | 3.561 | 3.146 | 3.327 | 3.525 | 3.583 | 3.605 | 3.428 | 3.415 | 3.505 | 3.258 | 3.070 | 3.303 | 3.619 | 3.809 |
| Drechtsteden | 6.336 | 5.921 | 5.788 | 5.567 | 5.577 | 5.698 | 5.829 | 6.001 | 6.054 | 5.988 | 6.044 | 6.692 | 6.865 | 6.604 | 6.713 | 6.974 |
| Moerdijk | 9.272 | 9.274 | 9.248 | 9.339 | 9.571 | 9.577 | 9.777 | 9.921 | 9.656 | 9.043 | 8.744 | 8.900 | 8.941 | 9.464 | 8.886 | 8.802 |
| Scheveningen | 1.299 | 1.246 | 1.187 | 1.211 | 1.187 | 669 | 669 | 700 | 716 | 659 | 623 | 591 | 614 | 633 | 685 | 773 |
| <i>Rotterdam-Rijnmond</i> | 82.922 | 82.612 | 80.419 | 81.980 | 84.111 | 86.396 | 86.841 | 88.657 | 85.016 | 86.229 | 91.996 | 93.604 | 94.582 | 93.875 | 98.643 | 101.443 |
| <i>Scheldebekken</i> | 13.045 | 13.464 | 13.178 | 13.727 | 14.258 | 14.683 | 14.690 | 15.929 | 14.019 | 14.389 | 14.440 | 14.295 | 14.522 | 14.970 | 15.541 | 16.474 |
| Vlissingen | 4.678 | 5.045 | 4.861 | 5.108 | 5.489 | 5.783 | 5.719 | 6.096 | 5.477 | 5.800 | 5.198 | 5.015 | 5.043 | 5.400 | 5.461 | 5.656 |
| Borsele | 1.493 | 1.452 | 1.521 | 1.569 | 1.623 | 1.669 | 1.650 | 1.808 | 1.644 | 1.714 | 1.937 | 2.018 | 2.061 | 2.150 | 2.157 | 2.112 |
| Terneuzen | 6.875 | 6.967 | 6.796 | 7.051 | 7.146 | 7.231 | 7.321 | 8.024 | 6.898 | 6.875 | 7.305 | 7.263 | 7.418 | 7.420 | 7.924 | 8.706 |
| <i>Totaal Nederland</i> | 158.583 | 156.697 | 153.052 | 154.999 | 158.775 | 162.752 | 164.589 | 167.388 | 160.629 | 161.476 | 168.933 | 170.209 | 171.903 | 173.460 | 179.959 | 184.248 |

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

Tabel 3-2: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per zeehaven in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Zeehavens | Toegevoegde waarde (in mln euro, in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|--|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Noordelijke zeehavens | 781 | 828 | 946 | 1.063 | 1.041 | 1.024 | 1.156 | 961 | 1.059 | 1.077 | 1.122 | 1.161 | 1.400 | 1.596 | 1.699 | 1.730 |
| Delfzijl | 514 | 548 | 632 | 703 | 598 | 565 | 605 | 498 | 564 | 584 | 571 | 614 | 649 | 825 | 874 | 931 |
| Eemsmond | 84 | 85 | 89 | 103 | 116 | 145 | 138 | 149 | 160 | 153 | 168 | 148 | 266 | 306 | 429 | 392 |
| Harlingen | 30 | 32 | 34 | 44 | 52 | 63 | 67 | 62 | 80 | 75 | 79 | 82 | 96 | 104 | 123 | 136 |
| Den Helder | 152 | 163 | 191 | 213 | 276 | 252 | 346 | 251 | 256 | 265 | 304 | 317 | 389 | 360 | 272 | 271 |
| Noordzeekanaalgebied | 2.738 | 2.883 | 3.223 | 3.567 | 3.821 | 4.017 | 4.103 | 3.531 | 3.564 | 3.598 | 3.905 | 3.828 | 4.142 | 4.211 | 4.335 | 4.504 |
| Amsterdam | 1.235 | 1.263 | 1.353 | 1.519 | 1.714 | 1.854 | 1.945 | 1.656 | 1.777 | 1.819 | 1.897 | 1.932 | 2.004 | 2.175 | 2.170 | 2.159 |
| Beverwijk | 54 | 57 | 65 | 82 | 86 | 91 | 107 | 77 | 76 | 83 | 86 | 73 | 73 | 83 | 78 | 80 |
| Velsen/Ijmuiden | 1.172 | 1.280 | 1.510 | 1.661 | 1.710 | 1.704 | 1.640 | 1.385 | 1.307 | 1.264 | 1.432 | 1.348 | 1.557 | 1.422 | 1.556 | 1.725 |
| Zaanstad | 276 | 283 | 295 | 305 | 310 | 367 | 412 | 413 | 404 | 432 | 490 | 476 | 508 | 530 | 530 | 540 |
| Rijn- en Maasmond | 11.744 | 11.461 | 12.832 | 14.199 | 14.374 | 15.458 | 16.904 | 13.374 | 13.595 | 14.212 | 15.156 | 14.887 | 14.577 | 16.962 | 17.646 | 18.037 |
| Rotterdam | 8.808 | 8.548 | 9.859 | 10.996 | 10.915 | 11.726 | 12.960 | 9.923 | 10.039 | 10.630 | 11.494 | 11.151 | 10.730 | 12.754 | 13.226 | 13.423 |
| Schiedam | 339 | 360 | 257 | 295 | 298 | 313 | 320 | 291 | 311 | 319 | 332 | 330 | 326 | 333 | 403 | 379 |
| Vlaardingen | 138 | 132 | 144 | 155 | 156 | 254 | 319 | 247 | 272 | 238 | 276 | 257 | 291 | 324 | 340 | 353 |
| Maassluis | 41 | 32 | 32 | 36 | 38 | 44 | 46 | 45 | 47 | 47 | 50 | 52 | 54 | 53 | 55 | 53 |
| Overig Rijnmond | 585 | 552 | 549 | 597 | 610 | 650 | 706 | 693 | 676 | 741 | 802 | 840 | 866 | 874 | 996 | 1.017 |
| Dordrecht | 353 | 348 | 379 | 404 | 498 | 530 | 595 | 398 | 383 | 406 | 412 | 390 | 348 | 467 | 484 | 534 |
| Drechtsteden | 488 | 467 | 516 | 550 | 586 | 592 | 623 | 583 | 580 | 536 | 538 | 600 | 619 | 622 | 646 | 723 |
| Moerdijk | 881 | 919 | 999 | 1.070 | 1.175 | 1.283 | 1.273 | 1.133 | 1.221 | 1.236 | 1.197 | 1.219 | 1.290 | 1.473 | 1.425 | 1.471 |
| Scheveningen | 111 | 104 | 97 | 95 | 98 | 67 | 61 | 61 | 65 | 58 | 55 | 49 | 54 | 61 | 71 | 84 |
| Rotterdam-Rijnmond overig Rijn- en Maasmond | 9.912 | 9.623 | 10.842 | 12.080 | 12.017 | 12.986 | 14.352 | 11.198 | 11.346 | 11.975 | 12.954 | 12.630 | 12.267 | 14.339 | 15.019 | 15.226 |
| | 1.832 | 1.838 | 1.991 | 2.119 | 2.357 | 2.471 | 2.552 | 2.175 | 2.249 | 2.237 | 2.202 | 2.258 | 2.311 | 2.623 | 2.627 | 2.811 |
| Scheldebekken | 1.964 | 2.101 | 2.439 | 2.650 | 2.832 | 3.111 | 3.235 | 2.656 | 2.551 | 2.665 | 2.675 | 2.548 | 2.539 | 3.004 | 3.205 | 3.595 |
| Vlissingen | 416 | 450 | 498 | 536 | 604 | 656 | 661 | 649 | 618 | 594 | 544 | 532 | 562 | 608 | 619 | 599 |
| Borsele | 224 | 247 | 281 | 367 | 375 | 417 | 443 | 340 | 257 | 282 | 331 | 306 | 242 | 387 | 380 | 341 |
| Terneuzen | 1.325 | 1.404 | 1.661 | 1.748 | 1.853 | 2.038 | 2.131 | 1.667 | 1.676 | 1.789 | 1.799 | 1.710 | 1.735 | 2.009 | 2.207 | 2.654 |
| Totaal NL havens | 17.227 | 17.274 | 19.441 | 21.479 | 22.068 | 23.610 | 25.399 | 20.522 | 20.769 | 21.551 | 22.858 | 22.425 | 22.658 | 25.772 | 26.885 | 27.865 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-3: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per zeehaven in 2002-2017

| Zeehavens | Bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|------------------------------|---------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Noordelijke zeehavens | 369 | 378 | 376 | 365 | 362 | 339 | 343 | 354 | 360 | 338 | 351 | 429 | 452 | 507 | 595 | 494 |
| Delfzijl | 126 | 141 | 142 | 143 | 144 | 129 | 136 | 140 | 141 | 133 | 128 | 191 | 188 | 223 | 227 | 186 |
| Eemshaven | 51 | 45 | 43 | 39 | 39 | 40 | 39 | 45 | 50 | 45 | 47 | 53 | 49 | 59 | 60 | 53 |
| Harlingen | 70 | 70 | 73 | 68 | 65 | 71 | 69 | 73 | 77 | 68 | 79 | 80 | 102 | 92 | 168 | 157 |
| Den Helder | 122 | 122 | 118 | 115 | 114 | 99 | 99 | 96 | 92 | 92 | 97 | 105 | 113 | 133 | 140 | 98 |
| Noordzeekanaalgebied | 668 | 658 | 654 | 665 | 645 | 699 | 690 | 680 | 664 | 645 | 641 | 625 | 659 | 710 | 738 | 816 |
| Amsterdam | 297 | 299 | 304 | 308 | 290 | 326 | 321 | 319 | 305 | 295 | 293 | 279 | 280 | 282 | 281 | 288 |
| Beverwijk | 59 | 57 | 54 | 53 | 54 | 59 | 57 | 54 | 53 | 54 | 53 | 52 | 48 | 64 | 61 | 72 |
| Velsen/IJmuiden | 194 | 192 | 187 | 190 | 186 | 197 | 199 | 191 | 188 | 179 | 185 | 183 | 197 | 199 | 209 | 212 |
| Zaanstad | 118 | 110 | 109 | 114 | 115 | 117 | 113 | 116 | 118 | 117 | 110 | 111 | 134 | 165 | 187 | 249 |
| Rijn- en Maasmond | 1.898 | 1.868 | 1.879 | 1.844 | 1.867 | 1.907 | 1.904 | 1.870 | 1.789 | 1.827 | 1.923 | 1.949 | 1.935 | 1.934 | 2.239 | 2.172 |
| Rotterdam | 942 | 906 | 901 | 872 | 890 | 915 | 895 | 884 | 846 | 873 | 940 | 934 | 932 | 935 | 1.029 | 975 |
| Schiedam | 78 | 80 | 78 | 77 | 73 | 75 | 79 | 81 | 76 | 74 | 74 | 80 | 81 | 76 | 88 | 82 |
| Vlaardingen | 56 | 57 | 57 | 60 | 55 | 56 | 53 | 51 | 53 | 47 | 51 | 56 | 56 | 59 | 73 | 66 |
| Maassluis | 23 | 22 | 21 | 21 | 22 | 24 | 25 | 24 | 21 | 21 | 23 | 24 | 24 | 24 | 27 | 26 |
| Overig Rijnmond | 364 | 360 | 366 | 368 | 376 | 378 | 374 | 380 | 337 | 350 | 382 | 393 | 393 | 384 | 421 | 437 |
| Dordrecht | 85 | 88 | 89 | 85 | 84 | 90 | 91 | 98 | 104 | 104 | 97 | 96 | 89 | 110 | 235 | 210 |
| Drechtsteden | 85 | 81 | 89 | 81 | 79 | 80 | 79 | 82 | 88 | 88 | 92 | 95 | 99 | 93 | 110 | 103 |
| Moerdijk | 230 | 235 | 238 | 241 | 248 | 249 | 263 | 231 | 216 | 222 | 223 | 233 | 223 | 213 | 218 | 223 |
| Scheveningen | 35 | 39 | 40 | 39 | 40 | 40 | 45 | 39 | 48 | 48 | 41 | 38 | 38 | 40 | 38 | 50 |
| waarvan Rotterdam-Rijnmond | 1463 | 1.425 | 1.423 | 1.398 | 1.416 | 1.448 | 1.426 | 1.420 | 1.333 | 1.365 | 1.470 | 1.487 | 1.486 | 1.478 | 1.638 | 1.586 |
| Scheldebekken | 156 | 156 | 161 | 157 | 162 | 161 | 159 | 163 | 194 | 194 | 203 | 199 | 201 | 225 | 217 | 226 |
| Vlissingen | 63 | 64 | 65 | 66 | 68 | 68 | 67 | 69 | 83 | 76 | 81 | 76 | 76 | 76 | 68 | 69 |
| Borsele | 18 | 19 | 22 | 22 | 22 | 22 | 22 | 23 | 25 | 26 | 28 | 28 | 32 | 34 | 33 | 37 |
| Terneuzen | 75 | 73 | 74 | 69 | 72 | 71 | 70 | 71 | 86 | 92 | 94 | 95 | 93 | 115 | 116 | 120 |
| Totaal havens | 3.091 | 3.060 | 3.070 | 3.031 | 3.036 | 3.106 | 3.096 | 3.067 | 3.007 | 3.004 | 3.118 | 3.202 | 3.247 | 3.376 | 3.789 | 3.708 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-4: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 70.549 | 71.383 | 68.140 | 72.242 | 75.048 | 78.476 | 80.143 | 80.554 | 78.538 | 79.585 | 85.372 | 85.270 | 86.951 | 87.268 | 90.081 | 94.737 |
| Vervoer | 39.790 | 41.336 | 37.949 | 41.232 | 43.047 | 46.688 | 46.835 | 46.997 | 45.744 | 47.087 | 51.828 | 51.961 | 53.234 | 53.712 | 54.519 | 58.451 |
| Zeevaart | 4.688 | 5.319 | 5.225 | 5.206 | 4.943 | 5.240 | 4.554 | 4.504 | 4.055 | 4.175 | 3.916 | 4.136 | 4.458 | 4.569 | 4.409 | 4.595 |
| Binnenvaart | 6.690 | 7.395 | 7.231 | 7.664 | 7.510 | 7.492 | 7.580 | 8.061 | 8.000 | 8.070 | 8.081 | 8.195 | 8.445 | 7.938 | 8.035 | 8.224 |
| Wegvervoer | 26.920 | 27.226 | 24.248 | 27.112 | 29.356 | 32.792 | 33.448 | 33.122 | 32.129 | 33.219 | 38.195 | 37.927 | 38.625 | 39.616 | 40.497 | 44.011 |
| Spoorvervoer | 1.418 | 1.325 | 1.177 | 1.186 | 1.175 | 1.103 | 1.199 | 1.259 | 1.505 | 1.568 | 1.582 | 1.651 | 1.654 | 1.536 | 1.525 | 1.566 |
| Pijpleiding | 73 | 71 | 68 | 65 | 63 | 60 | 53 | 51 | 55 | 56 | 55 | 53 | 52 | 52 | 53 | 55 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 16.767 | 16.275 | 16.353 | 16.247 | 17.129 | 17.031 | 18.209 | 17.959 | 18.095 | 18.373 | 19.134 | 19.114 | 19.847 | 19.539 | 20.777 | 20.799 |
| Overslag/opslag | 13.992 | 13.773 | 13.838 | 14.762 | 14.871 | 14.757 | 15.099 | 15.598 | 14.699 | 14.125 | 14.410 | 14.195 | 13.870 | 14.017 | 14.785 | 15.487 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 88.034 | 85.314 | 84.912 | 82.758 | 83.727 | 84.277 | 84.446 | 86.835 | 82.090 | 81.890 | 83.561 | 84.939 | 84.953 | 86.192 | 89.878 | 89.511 |
| Industrie | 64.288 | 61.784 | 60.994 | 58.935 | 58.949 | 58.074 | 58.741 | 59.371 | 57.793 | 57.353 | 58.511 | 58.912 | 59.013 | 60.004 | 62.072 | 62.015 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 6.373 | 6.226 | 6.027 | 6.528 | 6.484 | 6.692 | 6.670 | 6.561 | 6.424 | 6.306 | 6.520 | 6.138 | 5.838 | 5.998 | 6.114 | 6.240 |
| Aardolie industrie | 4.391 | 3.969 | 4.207 | 4.083 | 3.952 | 3.977 | 4.176 | 4.348 | 4.464 | 4.526 | 4.570 | 4.528 | 4.568 | 4.634 | 4.760 | 5.008 |
| Chemische industrie | 15.145 | 14.418 | 14.583 | 13.971 | 14.180 | 13.860 | 13.776 | 13.043 | 12.259 | 12.128 | 12.096 | 12.451 | 12.667 | 13.101 | 13.690 | 14.393 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 20.499 | 19.510 | 18.968 | 18.478 | 18.416 | 18.435 | 18.731 | 19.085 | 18.539 | 18.577 | 18.509 | 18.265 | 17.476 | 17.277 | 16.932 | 16.694 |
| Transportmiddelenindustrie | 7.223 | 7.017 | 5.995 | 5.364 | 5.541 | 5.689 | 5.887 | 6.696 | 6.500 | 6.520 | 6.712 | 6.615 | 6.869 | 6.853 | 7.161 | 6.796 |
| Elektriciteitsproductie | 3.230 | 3.020 | 3.655 | 3.138 | 3.076 | 2.835 | 3.027 | 3.191 | 3.227 | 3.258 | 3.364 | 3.088 | 2.988 | 3.103 | 3.185 | 3.029 |
| Overig | 7.427 | 7.624 | 7.559 | 7.373 | 7.300 | 6.586 | 6.474 | 6.447 | 6.380 | 6.038 | 6.740 | 7.827 | 8.607 | 9.038 | 10.230 | 9.855 |
| Groothandel | 13.957 | 13.281 | 13.533 | 13.621 | 13.993 | 14.509 | 13.878 | 14.536 | 13.966 | 13.843 | 14.085 | 14.806 | 15.163 | 15.275 | 16.273 | 16.012 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 9.789 | 10.249 | 10.386 | 10.202 | 10.786 | 11.694 | 11.828 | 12.928 | 10.332 | 10.695 | 10.965 | 11.221 | 10.777 | 10.914 | 11.533 | 11.484 |
| Totaal | 158.583 | 156.697 | 153.052 | 154.999 | 158.775 | 162.752 | 164.589 | 167.388 | 160.629 | 161.476 | 168.933 | 170.209 | 171.903 | 173.460 | 179.959 | 184.248 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-5: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017

| | Toegevoegde waarde in lopende prijzen (in mln euro) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 5.751 | 5.888 | 6.051 | 6.887 | 7.407 | 8.131 | 8.594 | 7.700 | 8.500 | 8.552 | 9.262 | 9.437 | 10.243 | 10.616 | 10.730 | 10.674 |
| Vervoer | 2.594 | 2.767 | 2.741 | 3.095 | 3.185 | 3.408 | 3.489 | 3.098 | 3.496 | 3.334 | 3.703 | 4.009 | 4.453 | 4.762 | 4.750 | 4.748 |
| Zeevaart | 600 | 724 | 883 | 1.043 | 902 | 834 | 715 | 440 | 624 | 584 | 571 | 695 | 867 | 997 | 907 | 997 |
| Binnenvaart | 347 | 429 | 402 | 411 | 427 | 422 | 505 | 525 | 708 | 670 | 657 | 785 | 884 | 959 | 828 | 972 |
| Wegvervoer | 1.415 | 1.442 | 1.287 | 1.475 | 1.685 | 1.980 | 2.073 | 1.941 | 1.953 | 1.868 | 2.254 | 2.302 | 2.466 | 2.573 | 2.766 | 2.562 |
| Spoorvervoer | 75 | 70 | 63 | 65 | 67 | 67 | 74 | 74 | 91 | 88 | 93 | 100 | 106 | 100 | 106 | 91 |
| Pijpleiding | 158 | 102 | 106 | 102 | 104 | 105 | 123 | 118 | 120 | 124 | 128 | 126 | 131 | 134 | 143 | 126 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 1.556 | 1.571 | 1.683 | 1.846 | 2.039 | 2.194 | 2.406 | 2.102 | 2.456 | 2.554 | 2.772 | 2.714 | 2.946 | 2.992 | 3.072 | 3.006 |
| Overslag/opslag | 1.600 | 1.550 | 1.627 | 1.946 | 2.183 | 2.529 | 2.698 | 2.499 | 2.548 | 2.664 | 2.787 | 2.714 | 2.845 | 2.863 | 2.908 | 2.920 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 11.476 | 11.386 | 13.391 | 14.592 | 14.660 | 15.479 | 16.805 | 12.822 | 12.269 | 12.999 | 13.596 | 12.988 | 12.415 | 15.156 | 16.155 | 17.191 |
| Industrie | 9.560 | 9.435 | 11.315 | 12.454 | 12.327 | 12.939 | 14.272 | 10.141 | 9.791 | 10.437 | 10.956 | 10.089 | 9.443 | 12.118 | 12.906 | 13.900 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 521 | 536 | 536 | 615 | 599 | 649 | 766 | 780 | 734 | 763 | 861 | 826 | 838 | 876 | 918 | 934 |
| Aardolie industrie | 2.300 | 1.992 | 2.834 | 3.586 | 2.800 | 2.970 | 3.772 | 1.654 | 1.025 | 1.428 | 1.663 | 1.161 | 123 | 2.034 | 1.894 | 1.936 |
| Chemische industrie | 3.659 | 3.702 | 4.319 | 4.398 | 4.700 | 5.142 | 5.396 | 3.545 | 4.099 | 4.415 | 4.319 | 4.081 | 4.195 | 5.089 | 5.672 | 6.545 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 1.372 | 1.486 | 1.812 | 1.945 | 2.012 | 1.923 | 1.932 | 1.725 | 1.658 | 1.675 | 1.800 | 1.729 | 1.929 | 1.747 | 1.877 | 2.119 |
| Transportmiddelenindustrie | 498 | 463 | 436 | 433 | 499 | 500 | 511 | 594 | 575 | 474 | 460 | 488 | 493 | 462 | 449 | 388 |
| Elektriciteitsproductie | 655 | 673 | 768 | 823 | 967 | 1.053 | 1.101 | 1.207 | 1.047 | 1.024 | 1.140 | 986 | 938 | 1.022 | 1.111 | 963 |
| Overig | 556 | 583 | 610 | 655 | 750 | 702 | 796 | 635 | 654 | 657 | 713 | 818 | 928 | 889 | 986 | 1.014 |
| Groothandel | 1.021 | 976 | 1.052 | 1.136 | 1.234 | 1.324 | 1.241 | 1.201 | 1.240 | 1.266 | 1.303 | 1.475 | 1.542 | 1.599 | 1.728 | 1.783 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 894 | 976 | 1.023 | 1.001 | 1.099 | 1.217 | 1.291 | 1.480 | 1.239 | 1.296 | 1.337 | 1.424 | 1.430 | 1.439 | 1.522 | 1.509 |
| Totaal | 17.227 | 17.274 | 19.441 | 21.479 | 22.068 | 23.610 | 25.399 | 20.522 | 20.769 | 21.551 | 22.858 | 22.425 | 22.658 | 25.772 | 26.885 | 27.865 |

Bron: EUR obv LISA

Economische indicatoren per zeehaven per sector (direct)

Binnen de onderzoeksmethode wordt een verband gelegd tussen de SBI-codes die het CBS hanteert en de functionele uitsplitsing naar zeehavengerelateerde activiteiten. Onderstaande Tabel 3-6 verduidelijkt dit verband. Voor een uitgebreide lijst SBI codes zie bijlage 2.

Tabel 3-6: Overzicht SBI-sector-indeling en codering

| Hoofdsector en Subsector | Code (SBI '08) |
|--|---|
| <i>Knooppunt</i> | |
| Vervoer | 49 t/m 52 |
| Zeevaart | 5010, 5020 |
| Binnenvaart | 5030, 5040 |
| Wegvervoer | 4941 |
| Spoorvervoer | 4920 |
| Pijpleiding | 4950 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 5222, 5229 |
| Overslag/opslag | 5210, 5224 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | |
| Industrie | 03 t/m 43 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 03, 10 |
| Aardolie industrie | 19 |
| Chemische industrie | 20 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 24, 25 |
| Transportmiddelenindustrie | 29, 30 |
| Elektriciteitsproductie | 35 |
| Overig | 06, 08, 09, 16, 17, 23, 26, 28, 38 en 42 |
| Groothandel | 45 en 46 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 77, 80, 81, 84, 94 |

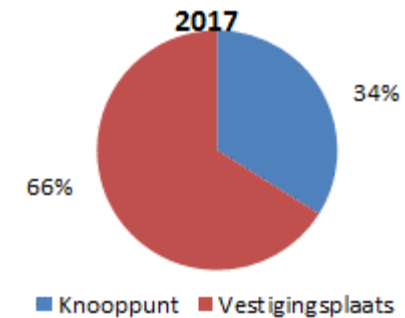
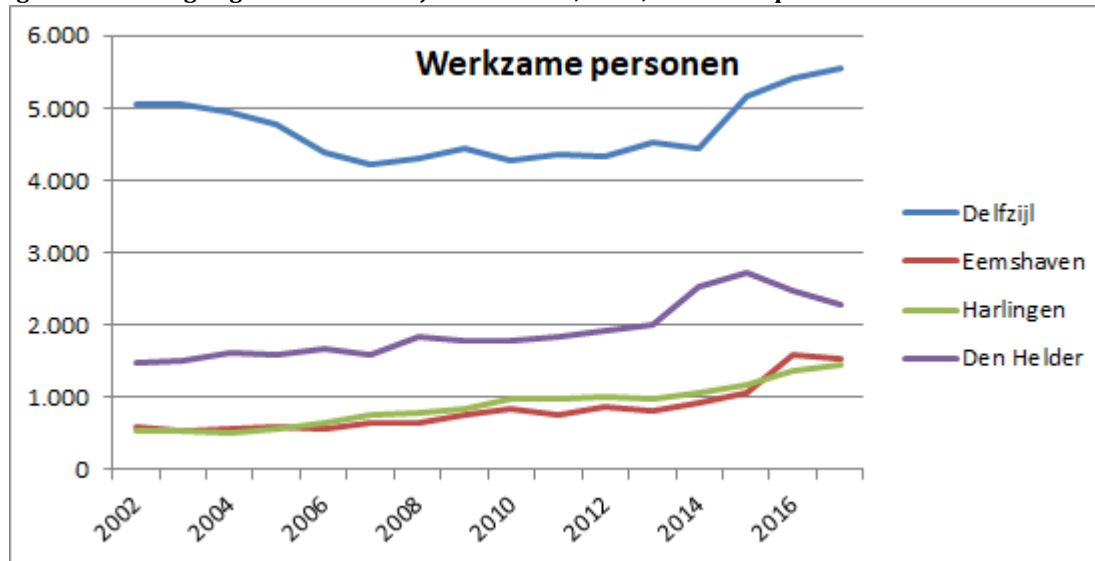
Bron: EUR, op basis van CBS gegevens

In deze paragraaf wordt voor alle zeehavens aan de hand van bovenstaande sectorale indeling het belang per sector bepaald voor de periode 2002-2017.

Werkgelegenheid

Noordelijke Zeehavens

Figuur 3-1: Werkgelegenheid Noordelijke zeehavens, 2017, werkzame personen



De werkgelegenheid in de Noordelijke zeehavens als geheel is ongeveer op pijl gebleven. Delfzijl en Harlingen laten groei zien, maar Den Helder laat een achteruitgang in werkgelegenheid zien. Deze daling is primair te zien in de dienstverlening ten behoeve van het vervoer en eigenlijk primair terug te leiden tot 1 bedrijf, namelijk Vroon Offshore Services BV. Deze daling in werkgelegenheid is te verklaren door de lastige jaren in de offshore als gevolg van de lagere olieprijs, die met enige vertraging doorwerken in deze werkgelegenheid. Er is in Den Helder ook sprake van een opvallende daling in het aantal bedrijven (zie pagina 92 van deze monitor). Deze daling wordt veroorzaakt door een kritische reflectie op relevantie van bedrijven, waarbij het aantal relevante bedrijven dit jaar kloppend is en de inschatting van de onderzoekers en het havenbedrijf is dat het aantal bedrijven in eerdere jaren te hoog is. Ook opvallend is een lichte daling van de werkgelegenheid in de Eemshaven; een beeld wat niet direct te rijmen is met overige statistieken.

Tabel 3-7: Noordelijke Zeehavens: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 2.401 | 2.481 | 2.476 | 2.583 | 2.268 | 2.104 | 2.275 | 2.145 | 2.280 | 2.210 | 2.390 | 2.643 | 2.946 | 3.326 | 3.469 | 3.631 |
| Vervoer | 1.806 | 1.902 | 1.895 | 1.952 | 1.601 | 1.514 | 1.493 | 1.354 | 1.533 | 1.431 | 1.568 | 1.779 | 1.845 | 2.143 | 2.279 | 2.563 |
| Zeevaart | 1.243 | 1.400 | 1.481 | 1.421 | 1.032 | 903 | 925 | 886 | 913 | 804 | 704 | 979 | 1.000 | 1.023 | 1.050 | 1.331 |
| Binnenvaart | 145 | 148 | 147 | 152 | 153 | 155 | 156 | 160 | 166 | 165 | 185 | 176 | 139 | 155 | 211 | 220 |
| Wegvervoer | 413 | 350 | 263 | 374 | 411 | 450 | 407 | 302 | 447 | 455 | 646 | 592 | 679 | 937 | 992 | 989 |
| Spoorvervoer | 5 | 4 | 4 | 6 | 6 | 5 | 5 | 6 | 7 | 7 | 33 | 32 | 27 | 27 | 26 | 24 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 260 | 245 | 233 | 252 | 249 | 238 | 402 | 460 | 445 | 430 | 493 | 493 | 680 | 740 | 606 | 469 |
| Overslag/opslag | 335 | 334 | 348 | 379 | 418 | 352 | 380 | 331 | 302 | 349 | 329 | 371 | 421 | 443 | 584 | 599 |
| Vestigingsplaats | 5.279 | 5.158 | 5.135 | 4.948 | 5.016 | 5.100 | 5.302 | 5.711 | 5.603 | 5.760 | 5.773 | 5.687 | 6.029 | 6.798 | 7.361 | 7.189 |
| Industrie | 3.991 | 3.824 | 3.740 | 3.700 | 3.653 | 3.732 | 3.746 | 4.130 | 4.128 | 4.070 | 4.085 | 3.999 | 4.340 | 5.098 | 5.572 | 5.326 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 193 | 184 | 193 | 191 | 194 | 203 | 195 | 239 | 246 | 208 | 209 | 206 | 183 | 189 | 204 | 190 |
| Aardolie industrie | 29 | 29 | 28 | 33 | 31 | 31 | 36 | 69 | 55 | 58 | 66 | 74 | 130 | 127 | 117 | 57 |
| Chemische industrie | 1.202 | 1.171 | 1.175 | 1.154 | 1.094 | 1.124 | 1.143 | 1.161 | 1.163 | 1.227 | 976 | 1.068 | 1.082 | 1.594 | 1.543 | 1.521 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 1.149 | 1.042 | 1.024 | 1.029 | 970 | 995 | 1.003 | 1.073 | 962 | 978 | 1.081 | 949 | 752 | 835 | 767 | 707 |
| Transportmiddelenindustrie | 409 | 382 | 324 | 305 | 288 | 287 | 290 | 573 | 639 | 579 | 592 | 554 | 517 | 518 | 632 | 625 |
| Elektriciteitsproductie | 157 | 158 | 160 | 148 | 141 | 162 | 151 | 151 | 181 | 184 | 180 | 158 | 215 | 326 | 605 | 595 |
| Overig | 852 | 858 | 836 | 840 | 935 | 930 | 928 | 864 | 882 | 836 | 981 | 990 | 1.461 | 1.509 | 1.704 | 1.631 |
| Groothandel | 518 | 554 | 582 | 538 | 549 | 600 | 752 | 767 | 768 | 857 | 908 | 907 | 923 | 920 | 1.100 | 1.196 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 770 | 780 | 813 | 710 | 814 | 768 | 804 | 814 | 707 | 833 | 780 | 781 | 766 | 780 | 689 | 667 |
| Totaal | 7.680 | 7.639 | 7.611 | 7.531 | 7.284 | 7.204 | 7.577 | 7.856 | 7.883 | 7.970 | 8.163 | 8.330 | 8.975 | 10.124 | 10.830 | 10.820 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-8: Delfzijl: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 1.653 | 1.735 | 1.700 | 1.790 | 1.368 | 1.153 | 1.230 | 1.138 | 1.202 | 1.129 | 1.236 | 1.509 | 1.634 | 1.914 | 2.030 | 2.263 |
| Vervoer | 1.351 | 1.451 | 1.416 | 1.484 | 1.064 | 909 | 932 | 814 | 873 | 771 | 875 | 1.118 | 1.228 | 1.569 | 1.636 | 1.863 |
| Zeevaart | 1.120 | 1.257 | 1.274 | 1.304 | 893 | 727 | 755 | 696 | 724 | 620 | 544 | 825 | 838 | 908 | 918 | 1.149 |
| Binnenvaart | 8 | 7 | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 8 | 7 | 16 | 32 | 36 | 37 |
| Wegvervoer | 220 | 184 | 134 | 172 | 162 | 173 | 169 | 110 | 139 | 142 | 294 | 259 | 351 | 606 | 661 | 657 |
| Spoorvervoer | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 1 | 2 | 3 | 29 | 28 | 22 | 23 | 22 | 19 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 138 | 122 | 112 | 109 | 72 | 88 | 119 | 176 | 178 | 167 | 170 | 173 | 173 | 187 | 221 | 226 |
| Overslag/opslag | 164 | 162 | 172 | 197 | 232 | 156 | 179 | 148 | 151 | 191 | 191 | 218 | 233 | 158 | 173 | 174 |
| Vestigingsplaats | 3.404 | 3.325 | 3.230 | 2.989 | 3.032 | 3.066 | 3.065 | 3.305 | 3.083 | 3.232 | 3.109 | 3.007 | 2.814 | 3.236 | 3.369 | 3.301 |
| Industrie | 2.665 | 2.553 | 2.447 | 2.413 | 2.367 | 2.413 | 2.366 | 2.633 | 2.493 | 2.567 | 2.436 | 2.361 | 2.179 | 2.667 | 2.581 | 2.439 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 0 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Aardolie industrie | 29 | 29 | 28 | 33 | 31 | 31 | 36 | 69 | 55 | 57 | 65 | 73 | 62 | 62 | 61 | 0 |
| Chemische industrie | 1.200 | 1.169 | 1.148 | 1.127 | 1.071 | 1.100 | 1.114 | 1.130 | 1.160 | 1.224 | 972 | 1.064 | 1.078 | 1.449 | 1.402 | 1.376 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 870 | 812 | 798 | 804 | 750 | 771 | 779 | 792 | 638 | 699 | 768 | 636 | 444 | 551 | 465 | 439 |
| Transportmiddelenindustrie | 314 | 288 | 230 | 226 | 214 | 221 | 153 | 369 | 371 | 312 | 332 | 303 | 294 | 273 | 281 | 257 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 24 | 24 | 53 | 52 |
| Overig | 252 | 255 | 243 | 223 | 301 | 288 | 282 | 273 | 265 | 271 | 295 | 282 | 274 | 305 | 316 | 312 |
| Groothandel | 299 | 340 | 355 | 245 | 249 | 260 | 272 | 262 | 255 | 273 | 315 | 335 | 351 | 350 | 549 | 631 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 440 | 432 | 428 | 331 | 416 | 393 | 427 | 410 | 335 | 392 | 358 | 311 | 284 | 219 | 239 | 231 |
| Totaal | 5.057 | 5.060 | 4.930 | 4.779 | 4.400 | 4.219 | 4.295 | 4.443 | 4.285 | 4.361 | 4.345 | 4.516 | 4.448 | 5.150 | 5.399 | 5.564 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-9: Eemshaven: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 135 | 136 | 141 | 165 | 188 | 211 | 220 | 186 | 222 | 214 | 195 | 184 | 180 | 238 | 382 | 386 |
| Vervoer | 30 | 33 | 39 | 60 | 50 | 75 | 85 | 64 | 131 | 121 | 113 | 109 | 107 | 108 | 108 | 105 |
| Zeevaart | 0 | 5 | 16 | 16 | 16 | 15 | 15 | 15 | 17 | 17 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 0 |
| Binnenvaart | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 5 | 6 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 |
| Wegvervoer | 28 | 26 | 21 | 40 | 31 | 54 | 63 | 44 | 108 | 97 | 104 | 100 | 99 | 100 | 100 | 100 |
| Spoorvervoer | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 25 | 26 | 24 | 21 | 53 | 39 | 35 | 36 | 34 | 32 | 37 | 39 | 39 | 31 | 24 | 31 |
| Overslag/opslag | 80 | 77 | 78 | 84 | 85 | 97 | 100 | 86 | 57 | 61 | 45 | 36 | 34 | 99 | 250 | 250 |
| Vestigingsplaats | 471 | 398 | 426 | 437 | 393 | 445 | 439 | 587 | 623 | 560 | 671 | 638 | 741 | 831 | 1.210 | 1.142 |
| Industrie | 280 | 224 | 238 | 256 | 220 | 267 | 251 | 335 | 390 | 325 | 396 | 382 | 508 | 596 | 1.017 | 955 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2 | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 28 | 37 | 3 | 3 | 3 | 6 | 8 | 9 | 9 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 67 | 64 | 55 | 56 |
| Chemische industrie | 2 | 2 | 27 | 27 | 23 | 24 | 26 | 28 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 61 | 5 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 56 | 97 | 57 | 57 | 56 | 77 | 77 | 74 | 54 |
| Transportmiddelenindustrie | 5 | 5 | 5 | 2 | 2 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Elektriciteitsproductie | 157 | 158 | 160 | 148 | 141 | 162 | 151 | 151 | 181 | 184 | 180 | 158 | 191 | 302 | 552 | 543 |
| Overig | 53 | 52 | 44 | 79 | 53 | 80 | 73 | 70 | 75 | 81 | 156 | 165 | 167 | 145 | 327 | 293 |
| Groothandel | 129 | 125 | 134 | 126 | 119 | 130 | 139 | 170 | 172 | 176 | 186 | 178 | 158 | 150 | 132 | 132 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 62 | 49 | 54 | 55 | 54 | 48 | 49 | 82 | 61 | 59 | 89 | 78 | 75 | 85 | 61 | 55 |
| Totaal | 606 | 534 | 567 | 602 | 581 | 656 | 659 | 773 | 845 | 774 | 866 | 822 | 921 | 1.069 | 1.592 | 1.528 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-10: Harlingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|--------------|------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 273 | 259 | 234 | 310 | 375 | 422 | 384 | 359 | 412 | 435 | 474 | 451 | 459 | 413 | 505 | 604 |
| Vervoer | 225 | 211 | 184 | 260 | 327 | 369 | 328 | 310 | 367 | 388 | 411 | 388 | 394 | 349 | 417 | 483 |
| Zeevaart | 53 | 52 | 56 | 87 | 109 | 149 | 150 | 155 | 157 | 152 | 148 | 139 | 147 | 100 | 115 | 174 |
| Binnenvaart | 31 | 34 | 35 | 39 | 40 | 38 | 38 | 44 | 50 | 48 | 61 | 58 | 59 | 59 | 112 | 119 |
| Wegvervoer | 141 | 125 | 93 | 134 | 178 | 182 | 140 | 111 | 160 | 188 | 202 | 191 | 188 | 190 | 190 | 190 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 11 | 10 | 11 | 11 | 11 | 19 | 20 | 19 | 18 | 19 | 37 | 41 | 36 | 32 | 60 | 84 |
| Overslag/opslag | 37 | 38 | 39 | 39 | 37 | 34 | 36 | 30 | 27 | 28 | 26 | 22 | 29 | 32 | 28 | 37 |
| Vestigingsplaats | 256 | 268 | 271 | 251 | 267 | 327 | 410 | 497 | 562 | 552 | 545 | 529 | 603 | 773 | 867 | 841 |
| Industrie | 184 | 185 | 177 | 161 | 165 | 195 | 256 | 339 | 402 | 392 | 383 | 361 | 415 | 555 | 674 | 651 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 133 | 123 | 117 | 112 | 115 | 122 | 114 | 132 | 126 | 118 | 116 | 115 | 127 | 139 | 150 | 139 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 122 | 122 | 122 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 4 | 8 | 9 | 9 | 9 | 14 | 14 | 14 | 13 | 16 | 19 | 19 | 24 | 27 | 42 | 32 |
| Transportmiddelenindustrie | 8 | 8 | 8 | 9 | 9 | 16 | 82 | 143 | 196 | 195 | 181 | 165 | 152 | 160 | 247 | 256 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 39 | 46 | 43 | 31 | 32 | 43 | 46 | 50 | 67 | 63 | 67 | 62 | 112 | 107 | 113 | 102 |
| Groothandel | 42 | 41 | 45 | 48 | 57 | 89 | 112 | 106 | 104 | 107 | 106 | 109 | 134 | 127 | 125 | 131 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 30 | 42 | 49 | 42 | 45 | 43 | 42 | 52 | 56 | 53 | 56 | 59 | 54 | 91 | 68 | 59 |
| Totaal | 529 | 527 | 505 | 561 | 642 | 749 | 794 | 856 | 974 | 987 | 1.019 | 980 | 1.062 | 1.186 | 1.372 | 1.445 |

Bron: EUR obv LISA

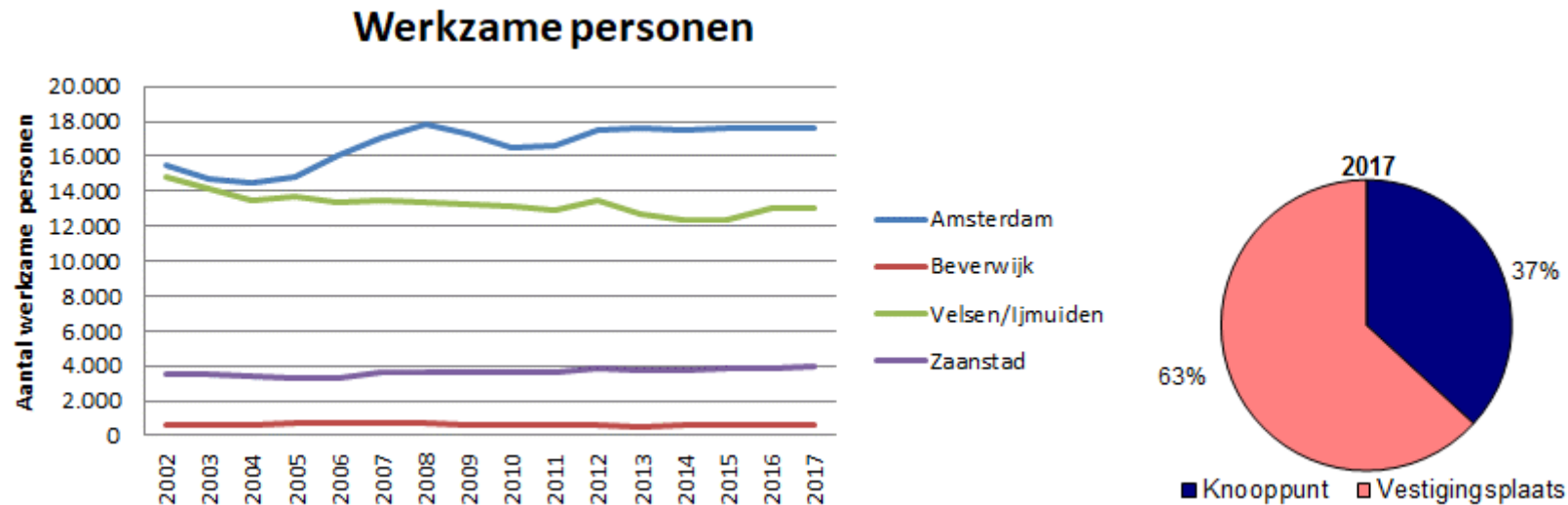
Tabel 3-11: Den Helder: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 341 | 350 | 401 | 320 | 338 | 317 | 441 | 462 | 444 | 432 | 485 | 499 | 673 | 761 | 552 | 378 |
| Vervoer | 201 | 206 | 256 | 150 | 161 | 160 | 148 | 166 | 162 | 151 | 169 | 164 | 116 | 117 | 118 | 112 |
| Zeevaart | 70 | 86 | 135 | 14 | 14 | 12 | 5 | 20 | 15 | 15 | 10 | 13 | 13 | 13 | 15 | 8 |
| Binnenvaart | 106 | 105 | 106 | 106 | 106 | 106 | 106 | 106 | 106 | 106 | 112 | 108 | 61 | 60 | 59 | 60 |
| Wegvervoer | 24 | 14 | 15 | 28 | 39 | 41 | 36 | 37 | 39 | 28 | 45 | 41 | 41 | 41 | 41 | 41 |
| Spoorvervoer | 1 | 1 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 86 | 87 | 86 | 111 | 113 | 92 | 228 | 229 | 215 | 212 | 249 | 240 | 432 | 490 | 301 | 128 |
| Overslag/opslag | 54 | 57 | 59 | 59 | 64 | 65 | 65 | 67 | 67 | 69 | 67 | 95 | 125 | 154 | 133 | 138 |
| Vestigingsplaats | 1.148 | 1.167 | 1.208 | 1.271 | 1.324 | 1.262 | 1.388 | 1.322 | 1.335 | 1.416 | 1.448 | 1.513 | 1.871 | 1.958 | 1.915 | 1.905 |
| Industrie | 862 | 862 | 878 | 870 | 901 | 857 | 873 | 823 | 843 | 786 | 870 | 895 | 1.238 | 1.280 | 1.300 | 1.281 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 58 | 59 | 74 | 79 | 79 | 79 | 79 | 79 | 79 | 83 | 86 | 85 | 47 | 39 | 42 | 39 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 23 | 19 | 23 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 214 | 217 | 217 | 216 | 210 | 209 | 209 | 211 | 214 | 206 | 237 | 238 | 207 | 180 | 186 | 182 |
| Transportmiddelenindustrie | 82 | 81 | 81 | 68 | 63 | 50 | 55 | 59 | 72 | 72 | 79 | 86 | 71 | 85 | 104 | 112 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 508 | 505 | 506 | 507 | 549 | 519 | 527 | 471 | 475 | 421 | 463 | 481 | 908 | 952 | 948 | 924 |
| Groothandel | 48 | 48 | 48 | 119 | 124 | 121 | 229 | 229 | 237 | 301 | 301 | 285 | 280 | 293 | 294 | 302 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 238 | 257 | 282 | 282 | 299 | 284 | 286 | 270 | 255 | 329 | 277 | 333 | 353 | 385 | 321 | 322 |
| Totaal | 1.489 | 1.517 | 1.609 | 1.591 | 1.662 | 1.579 | 1.829 | 1.784 | 1.779 | 1.848 | 1.933 | 2.012 | 2.544 | 2.719 | 2.467 | 2.283 |

Bron: EUR obv LISA

Noordzeekanaalgebied

Figuur 3-2: Werkgelegenheid Noordzeekanaalgebied (2017, werkzame personen)



De werkgelegenheid in de Noordelijke zeehavens als geheel is ongeveer op pijl gebleven; er is sprake van een lichte stijging van ongeveer 100 personen. Eigenlijk zijn alle havens in het Noordzeekanaalgebied vrijwel constant, alleen Zaanstad laat een stijging van de werkgelegenheid zien. Deze stijging in Zaanstad zit primair in de zakelijke en niet zakelijke dienstverlening. In Amsterdam is wel sprake van een verplaatsing van werkgelegenheid van 'vestigingsplaats'- naar 'knooppuntwerkgelegenheid', primair naar het wegvervoer, waar 150 banen bij komen.

Tabel 3-12: Noordzeekanaalgebied: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 11.922 | 10.947 | 10.217 | 10.697 | 11.408 | 12.003 | 12.868 | 11.967 | 11.619 | 11.636 | 12.524 | 12.588 | 12.778 | 12.764 | 12.739 | 12.950 |
| Vervoer | 7.479 | 6.683 | 5.967 | 6.253 | 7.002 | 7.809 | 8.460 | 7.789 | 7.042 | 7.050 | 7.859 | 8.071 | 8.127 | 8.338 | 8.203 | 8.389 |
| Zeevaart | 983 | 1.074 | 951 | 1.005 | 1.181 | 1.349 | 1.269 | 1.271 | 1.071 | 1.215 | 1.208 | 1.347 | 1.358 | 1.366 | 1.339 | 1.361 |
| Binnenvaart | 856 | 804 | 826 | 824 | 850 | 901 | 1.002 | 1.046 | 950 | 995 | 1.076 | 1.041 | 1.145 | 1.065 | 1.098 | 1.112 |
| Wegvervoer | 5.485 | 4.680 | 4.079 | 4.316 | 4.830 | 5.428 | 6.032 | 5.314 | 4.873 | 4.684 | 5.372 | 5.460 | 5.399 | 5.711 | 5.556 | 5.708 |
| Spoorvervoer | 154 | 126 | 111 | 109 | 141 | 131 | 157 | 157 | 148 | 156 | 202 | 223 | 224 | 196 | 210 | 208 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 2.116 | 1.965 | 1.933 | 1.876 | 1.832 | 1.849 | 1.933 | 1.760 | 1.889 | 1.965 | 2.041 | 1.997 | 2.003 | 1.886 | 1.869 | 1.824 |
| Overslag/opslag | 2.326 | 2.299 | 2.316 | 2.567 | 2.573 | 2.345 | 2.475 | 2.418 | 2.688 | 2.621 | 2.624 | 2.520 | 2.648 | 2.540 | 2.667 | 2.737 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 22.512 | 22.015 | 21.843 | 21.801 | 22.052 | 22.998 | 22.754 | 22.753 | 22.237 | 22.147 | 22.894 | 21.950 | 21.556 | 21.724 | 22.303 | 22.204 |
| Industrie | 17.568 | 17.061 | 16.666 | 16.708 | 16.648 | 16.509 | 16.373 | 16.583 | 16.196 | 16.234 | 16.888 | 15.799 | 15.624 | 15.769 | 16.439 | 16.333 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2.340 | 2.283 | 2.083 | 2.148 | 2.250 | 2.374 | 2.353 | 2.361 | 2.332 | 2.381 | 2.605 | 2.398 | 2.293 | 2.525 | 2.533 | 2.515 |
| Aardolie industrie | 202 | 203 | 200 | 200 | 204 | 198 | 134 | 131 | 179 | 205 | 230 | 225 | 217 | 227 | 221 | 224 |
| Chemische industrie | 2.001 | 1.982 | 2.088 | 2.058 | 1.956 | 1.888 | 1.837 | 1.695 | 1.568 | 1.560 | 1.527 | 1.509 | 1.518 | 1.404 | 1.642 | 1.622 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 11.179 | 10.731 | 10.404 | 10.418 | 10.283 | 10.118 | 10.064 | 10.420 | 10.359 | 10.340 | 10.773 | 10.024 | 9.699 | 9.759 | 9.949 | 9.976 |
| Transportmiddelenindustrie | 492 | 519 | 478 | 492 | 561 | 488 | 495 | 495 | 437 | 449 | 433 | 427 | 460 | 495 | 465 | 451 |
| Elektriciteitsproductie | 348 | 323 | 402 | 402 | 397 | 406 | 425 | 433 | 270 | 260 | 257 | 264 | 258 | 283 | 164 | 147 |
| Overig | 1.006 | 1.020 | 1.011 | 990 | 997 | 1.037 | 1.065 | 1.048 | 1.051 | 1.039 | 1.063 | 952 | 1.179 | 1.076 | 1.465 | 1.398 |
| Groothandel | 2.778 | 2.779 | 2.884 | 2.766 | 2.787 | 2.991 | 2.888 | 2.939 | 3.095 | 3.002 | 3.023 | 3.117 | 3.038 | 3.064 | 2.954 | 2.963 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 2.166 | 2.175 | 2.293 | 2.327 | 2.617 | 3.498 | 3.493 | 3.231 | 2.946 | 2.911 | 2.983 | 3.034 | 2.894 | 2.891 | 2.910 | 2.907 |
| Totaal | 34.434 | 32.962 | 32.059 | 32.498 | 33.460 | 35.001 | 35.622 | 34.720 | 33.856 | 33.783 | 35.418 | 34.538 | 34.334 | 34.487 | 35.041 | 35.154 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-13: Amsterdam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 9.655 | 8.888 | 8.383 | 8.568 | 9.374 | 9.646 | 10.643 | 10.309 | 9.860 | 9.901 | 10.664 | 10.850 | 11.024 | 10.994 | 10.956 | 11.125 |
| Vervoer | 6.321 | 5.612 | 5.086 | 5.088 | 5.842 | 6.423 | 7.219 | 6.907 | 6.200 | 6.239 | 7.006 | 7.305 | 7.374 | 7.592 | 7.425 | 7.634 |
| Zeevaart | 800 | 891 | 764 | 817 | 1.029 | 1.017 | 1.022 | 1.025 | 838 | 988 | 1.000 | 1.137 | 1.155 | 1.163 | 1.162 | 1.212 |
| Binnenvaart | 677 | 622 | 668 | 600 | 648 | 727 | 799 | 921 | 811 | 812 | 894 | 880 | 985 | 917 | 892 | 902 |
| Wegvervoer | 4.742 | 4.017 | 3.576 | 3.611 | 4.067 | 4.585 | 5.281 | 4.831 | 4.435 | 4.312 | 4.945 | 5.091 | 5.035 | 5.340 | 5.185 | 5.337 |
| Spoorvervoer | 102 | 82 | 78 | 60 | 98 | 95 | 117 | 130 | 116 | 126 | 167 | 197 | 199 | 172 | 187 | 184 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 1.468 | 1.382 | 1.349 | 1.258 | 1.256 | 1.209 | 1.291 | 1.208 | 1.309 | 1.405 | 1.408 | 1.400 | 1.391 | 1.254 | 1.259 | 1.204 |
| Overslag/opslag | 1.866 | 1.894 | 1.948 | 2.222 | 2.275 | 2.014 | 2.133 | 2.194 | 2.351 | 2.257 | 2.250 | 2.145 | 2.259 | 2.148 | 2.272 | 2.287 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 5.869 | 5.846 | 6.139 | 6.202 | 6.688 | 7.434 | 7.233 | 6.983 | 6.684 | 6.768 | 6.803 | 6.798 | 6.529 | 6.651 | 6.640 | 6.484 |
| Industrie | 3.165 | 3.073 | 3.131 | 3.188 | 3.326 | 3.029 | 2.932 | 2.849 | 2.704 | 2.791 | 2.856 | 2.720 | 2.715 | 2.848 | 2.892 | 2.802 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 356 | 354 | 216 | 283 | 261 | 243 | 268 | 240 | 273 | 273 | 312 | 297 | 208 | 465 | 447 | 453 |
| Aardolie industrie | 159 | 166 | 167 | 167 | 167 | 166 | 102 | 101 | 129 | 157 | 176 | 171 | 164 | 173 | 168 | 168 |
| Chemische industrie | 1.424 | 1.388 | 1.475 | 1.445 | 1.455 | 1.386 | 1.356 | 1.319 | 1.198 | 1.134 | 1.122 | 1.093 | 1.123 | 1.002 | 1.239 | 1.227 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 551 | 547 | 567 | 538 | 580 | 399 | 329 | 335 | 323 | 439 | 434 | 426 | 413 | 403 | 262 | 210 |
| Transportmiddelenindustrie | 217 | 232 | 238 | 239 | 303 | 227 | 237 | 245 | 210 | 229 | 230 | 230 | 228 | 217 | 213 | 212 |
| Elektriciteitsproductie | 134 | 109 | 188 | 188 | 183 | 192 | 211 | 215 | 158 | 158 | 158 | 144 | 136 | 156 | 36 | 28 |
| Overig | 324 | 277 | 280 | 328 | 377 | 416 | 429 | 394 | 413 | 401 | 424 | 359 | 443 | 432 | 527 | 504 |
| Groothandel | 1.200 | 1.216 | 1.282 | 1.228 | 1.338 | 1.597 | 1.472 | 1.539 | 1.576 | 1.601 | 1.543 | 1.626 | 1.400 | 1.393 | 1.343 | 1.327 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 1.504 | 1.557 | 1.726 | 1.786 | 2.024 | 2.808 | 2.829 | 2.595 | 2.404 | 2.376 | 2.404 | 2.452 | 2.414 | 2.410 | 2.405 | 2.354 |
| Totaal | 15.524 | 14.734 | 14.522 | 14.771 | 16.062 | 17.080 | 17.876 | 17.292 | 16.544 | 16.669 | 17.467 | 17.648 | 17.553 | 17.644 | 17.596 | 17.609 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-14: Beverwijk: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 124 | 132 | 160 | 193 | 212 | 247 | 254 | 152 | 162 | 174 | 194 | 173 | 171 | 163 | 96 | 110 |
| Vervoer | 30 | 31 | 32 | 64 | 73 | 91 | 88 | 33 | 29 | 26 | 33 | 30 | 29 | 30 | 30 | 32 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Binnenvaart | 3 | 4 | 7 | 7 | 5 | 6 | 6 | 5 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 |
| Wegvervoer | 26 | 27 | 25 | 56 | 68 | 85 | 81 | 27 | 26 | 23 | 29 | 27 | 26 | 27 | 27 | 27 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 42 | 53 | 79 | 87 | 97 | 106 | 97 | 89 | 99 | 110 | 123 | 107 | 107 | 107 | 35 | 36 |
| Overslag/opslag | 52 | 48 | 49 | 42 | 42 | 50 | 69 | 30 | 34 | 38 | 38 | 36 | 35 | 26 | 31 | 42 |
| Vestigingsplaats | 485 | 465 | 473 | 507 | 478 | 460 | 467 | 455 | 405 | 401 | 399 | 371 | 403 | 412 | 478 | 485 |
| Industrie | 248 | 238 | 236 | 267 | 237 | 209 | 213 | 205 | 193 | 190 | 188 | 163 | 182 | 194 | 200 | 195 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Aardolie industrie | 39 | 33 | 29 | 29 | 33 | 28 | 28 | 30 | 28 | 26 | 33 | 34 | 33 | 34 | 33 | 37 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 57 | 51 | 48 | 71 | 55 | 39 | 35 | 25 | 23 | 14 | 14 | 13 | 18 | 21 | 27 | 25 |
| Transportmiddelenindustrie | 6 | 7 | 12 | 14 | 12 | 9 | 8 | 8 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 146 | 147 | 144 | 150 | 134 | 132 | 141 | 141 | 137 | 145 | 136 | 112 | 126 | 134 | 135 | 129 |
| Groothandel | 203 | 193 | 212 | 215 | 208 | 213 | 212 | 195 | 163 | 166 | 169 | 166 | 168 | 164 | 136 | 138 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 34 | 34 | 25 | 25 | 33 | 38 | 42 | 55 | 49 | 45 | 42 | 42 | 53 | 54 | 142 | 152 |
| Totaal | 609 | 597 | 633 | 700 | 690 | 707 | 721 | 607 | 567 | 575 | 593 | 544 | 574 | 575 | 574 | 595 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-15: Velsen/IJmuiden: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 1.775 | 1.622 | 1.475 | 1.741 | 1.636 | 1.805 | 1.666 | 1.194 | 1.177 | 1.115 | 1.202 | 1.085 | 1.103 | 1.109 | 1.156 | 1.159 |
| Vervoer | 1.065 | 950 | 791 | 1.044 | 1.028 | 1.145 | 1.008 | 698 | 674 | 639 | 679 | 586 | 576 | 568 | 590 | 586 |
| Zeevaart | 169 | 171 | 175 | 174 | 136 | 230 | 146 | 145 | 133 | 129 | 113 | 109 | 106 | 106 | 80 | 73 |
| Binnenvaart | 153 | 153 | 129 | 195 | 178 | 152 | 179 | 95 | 113 | 156 | 160 | 137 | 136 | 126 | 174 | 177 |
| Wegvervoer | 691 | 583 | 454 | 627 | 672 | 728 | 644 | 431 | 397 | 326 | 373 | 315 | 310 | 314 | 314 | 314 |
| Spoorvervoer | 53 | 43 | 32 | 48 | 42 | 35 | 39 | 27 | 31 | 28 | 33 | 25 | 24 | 23 | 22 | 23 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 536 | 515 | 487 | 513 | 463 | 498 | 503 | 422 | 432 | 407 | 456 | 435 | 452 | 461 | 490 | 471 |
| Overslag/opslag | 174 | 157 | 197 | 184 | 145 | 162 | 155 | 74 | 71 | 69 | 67 | 64 | 75 | 80 | 76 | 102 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 13.005 | 12.531 | 11.976 | 11.957 | 11.779 | 11.729 | 11.713 | 12.033 | 11.991 | 11.769 | 12.300 | 11.572 | 11.308 | 11.266 | 11.873 | 11.842 |
| Industrie | 11.567 | 11.135 | 10.639 | 10.677 | 10.500 | 10.508 | 10.507 | 10.823 | 10.711 | 10.554 | 11.000 | 10.235 | 10.055 | 10.021 | 10.677 | 10.692 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 131 | 131 | 133 | 142 | 149 | 94 | 100 | 120 | 108 | 108 | 107 | 99 | 99 | 91 | 130 | 134 |
| Aardolie industrie | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 0 | 22 | 22 | 21 | 20 | 20 | 20 | 20 | 19 |
| Chemische industrie | 236 | 241 | 244 | 245 | 215 | 241 | 221 | 111 | 118 | 109 | 81 | 80 | 73 | 72 | 73 | 61 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 10.383 | 9.950 | 9.504 | 9.571 | 9.430 | 9.442 | 9.453 | 9.852 | 9.811 | 9.683 | 10.157 | 9.404 | 9.100 | 9.160 | 9.621 | 9.686 |
| Transportmiddelenindustrie | 126 | 125 | 78 | 86 | 87 | 98 | 96 | 91 | 84 | 85 | 80 | 78 | 72 | 79 | 90 | 95 |
| Elektriciteitsproductie | 214 | 214 | 214 | 214 | 214 | 214 | 214 | 218 | 112 | 102 | 99 | 120 | 120 | 121 | 126 | 119 |
| Overig | 473 | 470 | 462 | 415 | 401 | 415 | 419 | 431 | 456 | 445 | 455 | 434 | 571 | 478 | 617 | 578 |
| Groothandel | 857 | 859 | 841 | 810 | 762 | 719 | 728 | 766 | 829 | 768 | 847 | 878 | 887 | 878 | 899 | 869 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 581 | 537 | 496 | 470 | 517 | 502 | 478 | 444 | 451 | 447 | 453 | 459 | 366 | 367 | 297 | 281 |
| Totaal | 14.780 | 14.153 | 13.451 | 13.698 | 13.415 | 13.534 | 13.379 | 13.227 | 13.168 | 12.884 | 13.502 | 12.657 | 12.411 | 12.375 | 13.029 | 13.001 |

Bron: EUR obv LISA

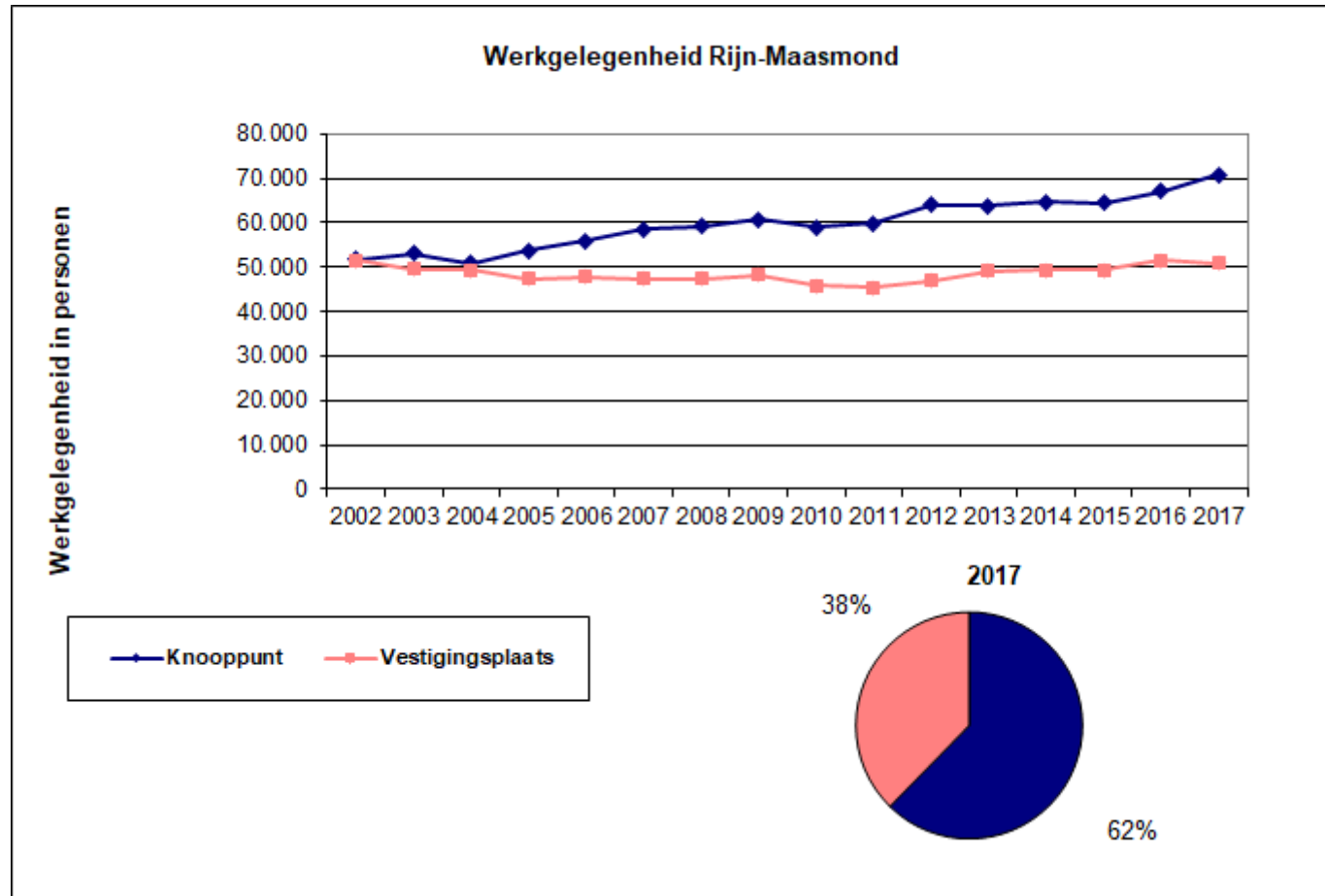
Tabel 3-16: Zaanstad: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 367 | 305 | 199 | 194 | 186 | 305 | 304 | 312 | 421 | 446 | 464 | 481 | 479 | 498 | 531 | 556 |
| Vervoer | 63 | 90 | 59 | 57 | 59 | 150 | 144 | 151 | 140 | 146 | 141 | 151 | 147 | 148 | 158 | 137 |
| Zeevaart | 14 | 12 | 12 | 14 | 16 | 102 | 101 | 101 | 100 | 98 | 95 | 101 | 97 | 97 | 97 | 76 |
| Binnenvaart | 23 | 24 | 22 | 21 | 18 | 16 | 17 | 25 | 25 | 25 | 20 | 22 | 22 | 20 | 30 | 30 |
| Wegvervoer | 26 | 53 | 24 | 22 | 24 | 31 | 26 | 24 | 15 | 23 | 25 | 27 | 27 | 30 | 30 | 30 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 70 | 15 | 18 | 18 | 16 | 36 | 42 | 41 | 49 | 43 | 54 | 55 | 53 | 64 | 85 | 113 |
| Overslag/opslag | 234 | 200 | 122 | 119 | 111 | 119 | 118 | 120 | 232 | 257 | 269 | 275 | 279 | 286 | 288 | 306 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 3.153 | 3.173 | 3.255 | 3.135 | 3.107 | 3.375 | 3.341 | 3.282 | 3.157 | 3.209 | 3.392 | 3.209 | 3.316 | 3.395 | 3.312 | 3.393 |
| Industrie | 2.588 | 2.615 | 2.660 | 2.576 | 2.585 | 2.763 | 2.721 | 2.706 | 2.588 | 2.699 | 2.844 | 2.681 | 2.672 | 2.706 | 2.670 | 2.644 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 1.853 | 1.798 | 1.734 | 1.723 | 1.840 | 2.037 | 1.985 | 2.001 | 1.951 | 2.000 | 2.186 | 2.002 | 1.986 | 1.969 | 1.956 | 1.928 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 341 | 353 | 366 | 365 | 283 | 260 | 259 | 264 | 251 | 316 | 323 | 335 | 321 | 329 | 329 | 333 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 188 | 183 | 285 | 238 | 218 | 238 | 247 | 208 | 202 | 204 | 168 | 181 | 168 | 175 | 39 | 55 |
| Transportmiddelenindustrie | 143 | 155 | 150 | 153 | 159 | 154 | 154 | 151 | 139 | 131 | 119 | 116 | 156 | 195 | 158 | 141 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 6 | 2 | 0 |
| Overig | 63 | 126 | 125 | 97 | 85 | 74 | 76 | 82 | 45 | 48 | 48 | 47 | 39 | 32 | 186 | 187 |
| Groothandel | 518 | 511 | 549 | 513 | 479 | 462 | 476 | 439 | 527 | 467 | 464 | 447 | 583 | 629 | 576 | 629 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 47 | 47 | 46 | 46 | 43 | 150 | 144 | 137 | 42 | 43 | 84 | 81 | 61 | 60 | 66 | 120 |
| Totaal | 3.520 | 3.478 | 3.454 | 3.329 | 3.293 | 3.680 | 3.645 | 3.594 | 3.578 | 3.655 | 3.856 | 3.690 | 3.795 | 3.893 | 3.843 | 3.949 |

Bron: EUR obv LISA

Rijn- en Maasmond

Figuur 3-3: Werkgelegenheid in Rijn- en Maasmond, 2017, werkzame personen



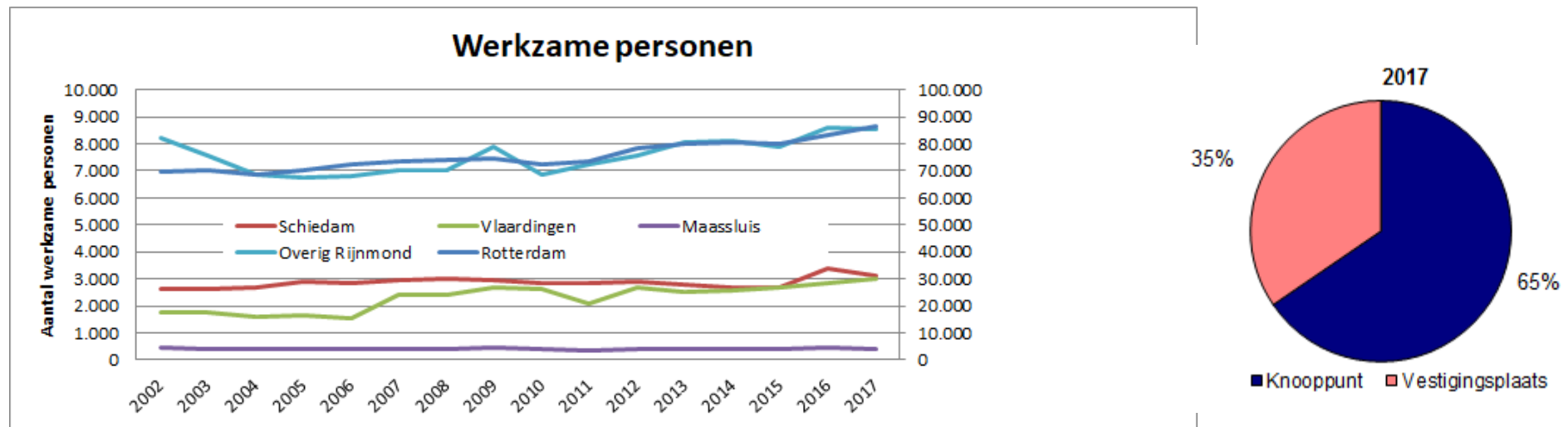
Tabel 3-17: Rijn- en Maasmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 51.782 | 53.016 | 50.835 | 53.858 | 55.906 | 58.563 | 59.214 | 60.662 | 58.933 | 59.811 | 64.007 | 63.841 | 64.769 | 64.451 | 67.019 | 70.797 |
| Vervoer | 27.340 | 29.210 | 27.067 | 29.654 | 30.997 | 33.559 | 33.090 | 34.187 | 33.566 | 34.710 | 38.078 | 38.040 | 38.965 | 38.848 | 39.665 | 42.779 |
| Zeevaart | 2.447 | 2.828 | 2.774 | 2.753 | 2.703 | 2.970 | 2.341 | 2.318 | 2.046 | 2.126 | 1.974 | 1.782 | 2.074 | 2.155 | 1.993 | 1.876 |
| Binnenvaart | 5.314 | 6.094 | 5.906 | 6.262 | 6.123 | 6.057 | 6.064 | 6.356 | 6.431 | 6.430 | 6.396 | 6.660 | 6.827 | 6.419 | 6.415 | 6.596 |
| Wegvervoer | 18.268 | 19.044 | 17.276 | 19.520 | 21.099 | 23.524 | 23.614 | 24.385 | 23.707 | 24.720 | 28.352 | 28.190 | 28.641 | 28.942 | 29.946 | 32.952 |
| Spoorvervoer | 1.239 | 1.173 | 1.044 | 1.054 | 1.007 | 948 | 1.017 | 1.077 | 1.326 | 1.378 | 1.301 | 1.355 | 1.371 | 1.280 | 1.258 | 1.300 |
| Pijpleiding | 73 | 71 | 68 | 65 | 63 | 60 | 53 | 51 | 55 | 56 | 55 | 53 | 52 | 52 | 53 | 55 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 13.468 | 13.058 | 13.157 | 13.027 | 13.674 | 13.615 | 14.566 | 14.313 | 14.395 | 14.640 | 15.221 | 15.326 | 15.850 | 15.525 | 16.825 | 17.011 |
| Overslag/opslag | 10.974 | 10.748 | 10.611 | 11.177 | 11.235 | 11.389 | 11.558 | 12.162 | 10.972 | 10.461 | 10.708 | 10.475 | 9.954 | 10.078 | 10.529 | 11.007 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 51.641 | 49.616 | 49.369 | 47.385 | 47.868 | 47.302 | 47.485 | 48.223 | 45.937 | 45.523 | 46.906 | 49.204 | 49.304 | 49.429 | 51.527 | 51.003 |
| Industrie | 34.532 | 32.870 | 32.572 | 30.514 | 30.488 | 29.561 | 30.330 | 30.579 | 29.846 | 29.313 | 30.235 | 31.774 | 31.805 | 31.766 | 32.540 | 32.276 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 3.334 | 3.270 | 3.232 | 3.670 | 3.548 | 3.609 | 3.618 | 3.443 | 3.348 | 3.212 | 3.187 | 3.065 | 2.929 | 2.842 | 2.900 | 3.029 |
| Aardolie industrie | 3.805 | 3.407 | 3.614 | 3.475 | 3.309 | 3.341 | 3.599 | 3.728 | 3.797 | 3.833 | 3.849 | 3.793 | 3.776 | 3.850 | 3.991 | 4.278 |
| Chemische industrie | 8.087 | 7.604 | 7.621 | 7.130 | 7.467 | 7.294 | 7.202 | 6.793 | 6.525 | 6.374 | 6.646 | 6.898 | 7.135 | 7.124 | 7.437 | 7.689 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 6.707 | 6.262 | 6.107 | 5.561 | 5.690 | 5.775 | 6.096 | 6.084 | 5.614 | 5.571 | 5.686 | 6.291 | 6.027 | 5.653 | 5.197 | 4.921 |
| Transportmiddelenindustrie | 5.016 | 4.751 | 3.907 | 3.259 | 3.305 | 3.510 | 3.751 | 4.260 | 4.304 | 4.283 | 4.282 | 4.239 | 4.469 | 4.385 | 4.617 | 4.243 |
| Elektriciteitsproductie | 2.102 | 1.925 | 2.513 | 2.041 | 1.978 | 1.707 | 1.891 | 1.955 | 2.135 | 2.176 | 2.223 | 1.957 | 1.834 | 1.822 | 1.712 | 1.686 |
| Overig | 5.481 | 5.651 | 5.578 | 5.378 | 5.191 | 4.325 | 4.173 | 4.316 | 4.123 | 3.864 | 4.362 | 5.531 | 5.635 | 6.090 | 6.686 | 6.430 |
| Groothandel | 10.529 | 9.820 | 9.934 | 10.114 | 10.449 | 10.728 | 10.040 | 10.626 | 9.925 | 9.790 | 9.966 | 10.590 | 10.992 | 11.039 | 11.884 | 11.514 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 6.580 | 6.926 | 6.863 | 6.757 | 6.931 | 7.013 | 7.116 | 7.018 | 6.167 | 6.421 | 6.705 | 6.840 | 6.507 | 6.624 | 7.104 | 7.214 |
| Totaal | 103.423 | 102.632 | 100.204 | 101.243 | 103.773 | 105.865 | 106.699 | 108.884 | 104.870 | 105.334 | 110.913 | 113.045 | 114.072 | 113.880 | 118.546 | 121.800 |

Bron: EUR obv LISA

Rotterdam-Rijnmond

Figuur 3-4: Werkgelegenheid in Rotterdam-Rijnmond, 2017, werkzame personen



De werkgelegenheid in Rotterdam Rijnmond is behoorlijk toegenomen, bijna 3000 banen erbij. Het leeuwendeel van deze toename bevindt zich in het wegvervoer; de stijgende overslag leidt tot flink meer werkgelegenheid in het achterland vervoer, primair wegvervoer. Deze groei is voornamelijk te zien in Rotterdam en niet in de andere havens in Rotterdam-Rijnmond. Vlaardingen laat een lichte groei zien, terwijl Schiedam een daling van de werkzame personen laat zien, vooral in de categorie Overig. Overig-Rijnmond laat een daling van het aantal werkzame personen zien, vooral in de categorie groothandel. Basismetaal- en metaalproductenindustrie in overig Rijnmond laat daarentegen weer een groei zien.

Tabel 3-18: Rotterdam-Rijnmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 47.361 | 48.626 | 46.577 | 49.364 | 51.212 | 54.421 | 55.007 | 56.226 | 54.495 | 55.855 | 59.998 | 59.892 | 60.983 | 60.293 | 63.153 | 66.327 |
| Vervoer | 25.984 | 27.904 | 25.916 | 28.448 | 29.711 | 32.802 | 32.229 | 33.241 | 32.423 | 33.586 | 36.897 | 37.057 | 38.023 | 37.658 | 38.627 | 41.555 |
| Zeevaart | 2.276 | 2.590 | 2.511 | 2.576 | 2.508 | 2.852 | 2.173 | 1.987 | 1.733 | 1.821 | 1.669 | 1.475 | 1.766 | 1.766 | 1.844 | 1.605 |
| Binnenvaart | 5.166 | 5.943 | 5.776 | 6.121 | 5.992 | 5.996 | 6.018 | 6.313 | 6.336 | 6.338 | 6.311 | 6.594 | 6.766 | 6.357 | 6.345 | 6.494 |
| Wegvervoer | 17.262 | 18.156 | 16.541 | 18.657 | 20.162 | 22.951 | 22.971 | 23.817 | 22.980 | 23.999 | 27.572 | 27.589 | 28.075 | 28.214 | 29.139 | 32.121 |
| Spoorvervoer | 1.207 | 1.145 | 1.021 | 1.030 | 985 | 943 | 1.014 | 1.073 | 1.318 | 1.371 | 1.290 | 1.347 | 1.364 | 1.268 | 1.246 | 1.281 |
| Pijpleiding | 73 | 71 | 68 | 65 | 63 | 60 | 53 | 51 | 55 | 56 | 55 | 53 | 52 | 52 | 53 | 55 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 12.350 | 12.024 | 12.141 | 11.998 | 12.595 | 12.524 | 13.544 | 13.202 | 13.319 | 13.435 | 14.054 | 13.931 | 13.941 | 13.885 | 15.046 | 15.102 |
| Overslag/opslag | 9.027 | 8.698 | 8.520 | 8.918 | 8.906 | 9.095 | 9.234 | 9.783 | 8.753 | 8.834 | 9.047 | 8.904 | 9.019 | 8.750 | 9.480 | 9.670 |
| Vestigingsplaats | 35.561 | 33.986 | 33.842 | 32.616 | 32.900 | 31.976 | 31.834 | 32.432 | 30.521 | 30.374 | 31.999 | 33.712 | 33.599 | 33.583 | 35.490 | 35.115 |
| Industrie | 23.250 | 21.946 | 21.708 | 20.308 | 20.055 | 18.988 | 19.461 | 19.667 | 19.057 | 18.781 | 19.912 | 20.595 | 20.210 | 20.253 | 21.377 | 21.245 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2.569 | 2.544 | 2.500 | 2.977 | 2.847 | 2.889 | 2.907 | 2.698 | 2.562 | 2.479 | 2.502 | 2.417 | 2.262 | 2.220 | 2.331 | 2.384 |
| Aardolie industrie | 3.653 | 3.255 | 3.447 | 3.294 | 3.130 | 3.156 | 3.403 | 3.535 | 3.579 | 3.607 | 3.630 | 3.535 | 3.500 | 3.562 | 3.690 | 3.968 |
| Chemische industrie | 5.334 | 5.028 | 5.029 | 4.818 | 4.927 | 4.774 | 4.576 | 4.413 | 4.340 | 4.213 | 4.573 | 4.740 | 4.754 | 4.733 | 5.096 | 5.160 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 3.377 | 3.109 | 2.858 | 2.596 | 2.818 | 2.856 | 3.191 | 3.307 | 3.018 | 2.856 | 2.910 | 3.317 | 3.185 | 2.782 | 2.776 | 2.623 |
| Transportmiddelenindustrie | 3.032 | 2.811 | 2.087 | 1.476 | 1.430 | 1.591 | 1.634 | 1.762 | 1.673 | 1.733 | 1.835 | 1.951 | 2.001 | 2.046 | 2.093 | 1.999 |
| Elektriciteitsproductie | 2.044 | 1.865 | 2.453 | 1.960 | 1.912 | 1.648 | 1.832 | 1.890 | 2.044 | 2.085 | 2.134 | 1.874 | 1.751 | 1.732 | 1.662 | 1.606 |
| Overig | 3.241 | 3.334 | 3.334 | 3.187 | 2.991 | 2.074 | 1.918 | 2.062 | 1.841 | 1.808 | 2.328 | 2.761 | 2.757 | 3.178 | 3.729 | 3.505 |
| | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Groothandel | 7.265 | 6.829 | 7.031 | 7.244 | 7.549 | 7.685 | 6.993 | 7.496 | 6.830 | 6.763 | 6.919 | 7.719 | 8.204 | 8.153 | 8.669 | 8.390 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 5.046 | 5.211 | 5.103 | 5.064 | 5.296 | 5.303 | 5.381 | 5.269 | 4.635 | 4.831 | 5.168 | 5.398 | 5.185 | 5.177 | 5.445 | 5.481 |
| Totaal | 82.922 | 82.612 | 80.419 | 81.980 | 84.111 | 86.396 | 86.841 | 88.657 | 85.016 | 86.229 | 91.996 | 93.604 | 94.582 | 93.875 | 98.643 | 101.443 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-19: Rotterdam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 42.865 | 44.365 | 42.461 | 45.124 | 46.886 | 49.205 | 49.587 | 50.418 | 48.656 | 50.297 | 53.883 | 53.799 | 55.019 | 54.389 | 56.769 | 59.951 |
| Vervoer | 25.206 | 27.012 | 25.261 | 27.673 | 28.972 | 31.132 | 30.662 | 31.373 | 30.473 | 32.158 | 34.865 | 35.303 | 36.243 | 35.893 | 36.672 | 39.579 |
| Zeevaart | 1.915 | 2.162 | 2.114 | 2.135 | 2.083 | 2.058 | 1.459 | 1.259 | 1.057 | 1.127 | 982 | 1.042 | 1.232 | 1.236 | 1.255 | 1.104 |
| Binnenvaart | 5.044 | 5.793 | 5.665 | 5.989 | 5.883 | 5.822 | 5.858 | 6.099 | 6.113 | 6.153 | 6.076 | 6.365 | 6.547 | 6.148 | 6.119 | 6.251 |
| Wegvervoer | 16.974 | 17.850 | 16.397 | 18.459 | 19.963 | 22.271 | 22.302 | 22.924 | 21.966 | 23.461 | 26.501 | 26.536 | 27.085 | 27.223 | 28.038 | 30.933 |
| Spoorvervoer | 1.200 | 1.137 | 1.017 | 1.026 | 980 | 920 | 989 | 1.041 | 1.281 | 1.362 | 1.251 | 1.308 | 1.327 | 1.234 | 1.207 | 1.235 |
| Pijpleiding | 73 | 71 | 68 | 65 | 63 | 60 | 53 | 51 | 55 | 56 | 55 | 53 | 52 | 52 | 53 | 55 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 9.010 | 9.067 | 9.120 | 9.011 | 9.484 | 9.457 | 10.103 | 9.696 | 9.899 | 9.746 | 10.423 | 10.019 | 10.182 | 10.180 | 11.024 | 11.119 |
| Overslag/opslag | 8.649 | 8.286 | 8.080 | 8.440 | 8.430 | 8.616 | 8.822 | 9.349 | 8.284 | 8.393 | 8.595 | 8.477 | 8.594 | 8.316 | 9.073 | 9.253 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 26.944 | 25.883 | 26.403 | 25.154 | 25.637 | 24.387 | 24.386 | 24.287 | 23.580 | 23.375 | 24.551 | 25.971 | 25.727 | 25.817 | 26.586 | 26.413 |
| Industrie | 18.462 | 17.697 | 18.199 | 16.918 | 16.692 | 15.587 | 15.742 | 15.708 | 15.730 | 15.509 | 16.191 | 16.610 | 16.383 | 16.660 | 16.870 | 16.809 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2.240 | 2.243 | 2.204 | 2.626 | 2.598 | 2.645 | 2.662 | 2.462 | 2.289 | 2.206 | 2.181 | 2.119 | 2.098 | 2.038 | 2.138 | 2.184 |
| Aardolie industrie | 3.579 | 3.181 | 3.443 | 3.291 | 3.130 | 3.156 | 3.403 | 3.493 | 3.537 | 3.565 | 3.588 | 3.488 | 3.450 | 3.451 | 3.578 | 3.851 |
| Chemische industrie | 4.882 | 4.660 | 4.641 | 4.467 | 4.663 | 4.439 | 4.170 | 4.148 | 4.091 | 3.935 | 4.145 | 4.450 | 4.480 | 4.523 | 4.807 | 4.865 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 1.844 | 1.685 | 1.461 | 1.125 | 1.153 | 1.229 | 1.441 | 1.378 | 1.387 | 1.348 | 1.346 | 1.721 | 1.606 | 1.414 | 1.264 | 1.050 |
| Transportmiddelenindustrie | 1.543 | 1.484 | 1.475 | 1.048 | 1.023 | 1.137 | 1.162 | 1.124 | 1.057 | 1.049 | 1.086 | 1.028 | 1.067 | 1.107 | 1.084 | 1.008 |
| Elektriciteitsproductie | 2.009 | 1.828 | 2.344 | 1.811 | 1.767 | 1.553 | 1.744 | 1.810 | 2.008 | 2.050 | 2.098 | 1.861 | 1.751 | 1.714 | 1.643 | 1.606 |
| Overig | 2.365 | 2.616 | 2.631 | 2.550 | 2.358 | 1.428 | 1.160 | 1.293 | 1.361 | 1.356 | 1.747 | 1.943 | 1.931 | 2.413 | 2.356 | 2.245 |
| Groothandel | 4.276 | 3.978 | 4.142 | 4.275 | 4.671 | 4.545 | 4.314 | 4.357 | 4.159 | 4.140 | 4.309 | 5.089 | 5.217 | 5.071 | 5.366 | 5.239 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 4.206 | 4.208 | 4.062 | 3.961 | 4.274 | 4.255 | 4.330 | 4.222 | 3.691 | 3.726 | 4.052 | 4.272 | 4.127 | 4.086 | 4.350 | 4.365 |
| Totaal | 69.809 | 70.248 | 68.864 | 70.278 | 72.523 | 73.592 | 73.973 | 74.705 | 72.236 | 73.673 | 78.435 | 79.770 | 80.746 | 80.205 | 83.355 | 86.364 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-20: Schiedam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 470 | 459 | 419 | 407 | 441 | 470 | 538 | 553 | 528 | 552 | 600 | 460 | 460 | 459 | 491 | 405 |
| Vervoer | 199 | 265 | 239 | 245 | 269 | 288 | 292 | 306 | 327 | 340 | 342 | 241 | 242 | 222 | 254 | 165 |
| Zeevaart | 164 | 213 | 216 | 228 | 257 | 277 | 282 | 285 | 281 | 288 | 287 | 194 | 196 | 176 | 207 | 120 |
| Binnenvaart | 14 | 19 | 10 | 9 | 7 | 7 | 6 | 10 | 10 | 11 | 11 | 10 | 10 | 9 | 10 | 8 |
| Wegvervoer | 20 | 32 | 13 | 8 | 5 | 4 | 3 | 12 | 35 | 40 | 43 | 36 | 35 | 36 | 36 | 36 |
| Spoorvervoer | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 261 | 183 | 170 | 152 | 162 | 172 | 239 | 239 | 196 | 205 | 245 | 212 | 209 | 224 | 220 | 222 |
| Overslag/opslag | 10 | 11 | 10 | 10 | 10 | 10 | 7 | 8 | 5 | 7 | 13 | 7 | 9 | 13 | 17 | 18 |
| Vestigingsplaats | 2.181 | 2.186 | 2.240 | 2.513 | 2.418 | 2.509 | 2.473 | 2.412 | 2.341 | 2.311 | 2.322 | 2.361 | 2.216 | 2.236 | 2.891 | 2.731 |
| Industrie | 1.240 | 1.153 | 1.114 | 1.055 | 1.095 | 1.150 | 1.243 | 1.263 | 1.186 | 1.142 | 1.162 | 1.188 | 1.044 | 1.029 | 1.637 | 1.539 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 72 | 72 | 71 | 71 | 71 | 130 | 130 | 130 | 130 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Aardolie industrie | 74 | 74 | 4 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 |
| Chemische industrie | 86 | 86 | 86 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 327 | 340 | 356 | 338 | 317 | 321 | 339 | 365 | 323 | 286 | 321 | 311 | 282 | 283 | 282 | 284 |
| Transportmiddelenindustrie | 351 | 291 | 289 | 246 | 287 | 315 | 302 | 298 | 280 | 302 | 264 | 251 | 249 | 256 | 296 | 299 |
| Elektriciteitsproductie | 35 | 37 | 59 | 59 | 59 | 62 | 50 | 43 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 367 | 325 | 320 | 337 | 360 | 381 | 481 | 486 | 453 | 424 | 447 | 491 | 507 | 484 | 1.053 | 950 |
| Groothandel | 501 | 485 | 508 | 777 | 639 | 681 | 590 | 576 | 562 | 531 | 526 | 518 | 535 | 583 | 653 | 604 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 440 | 548 | 618 | 681 | 684 | 678 | 640 | 573 | 593 | 638 | 634 | 655 | 637 | 624 | 601 | 588 |
| Totaal | 2.651 | 2.645 | 2.659 | 2.920 | 2.859 | 2.979 | 3.010 | 2.965 | 2.869 | 2.863 | 2.922 | 2.820 | 2.676 | 2.695 | 3.382 | 3.136 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-21: Vlaardingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 586 | 617 | 446 | 512 | 544 | 1.335 | 1.262 | 1.573 | 1.676 | 1.162 | 1.729 | 1.569 | 1.617 | 1.595 | 1.762 | 1.883 |
| Vervoer | 326 | 352 | 172 | 245 | 237 | 1.047 | 1.026 | 1.324 | 1.404 | 878 | 1.486 | 1.321 | 1.356 | 1.356 | 1.492 | 1.610 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 250 | 251 | 268 | 240 | 260 | 260 | 108 | 214 | 223 | 232 | 245 |
| Binnenvaart | 52 | 71 | 37 | 51 | 38 | 99 | 86 | 143 | 149 | 111 | 161 | 159 | 151 | 144 | 157 | 169 |
| Wegvervoer | 268 | 274 | 132 | 190 | 195 | 675 | 665 | 881 | 979 | 499 | 1.028 | 1.016 | 954 | 955 | 1.065 | 1.152 |
| Spoorvervoer | 6 | 7 | 3 | 4 | 5 | 23 | 24 | 32 | 36 | 9 | 37 | 38 | 37 | 34 | 39 | 45 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 60 | 75 | 70 | 74 | 87 | 62 | 61 | 66 | 68 | 90 | 73 | 86 | 92 | 87 | 113 | 112 |
| Overslag/opslag | 200 | 190 | 204 | 193 | 220 | 226 | 175 | 183 | 204 | 194 | 170 | 162 | 169 | 152 | 157 | 161 |
| Vestigingsplaats | 1.190 | 1.121 | 1.170 | 1.119 | 983 | 1.079 | 1.167 | 1.094 | 953 | 900 | 954 | 971 | 987 | 1.073 | 1.078 | 1.118 |
| Industrie | 907 | 849 | 900 | 837 | 692 | 763 | 880 | 808 | 624 | 611 | 673 | 675 | 689 | 779 | 783 | 830 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 187 | 189 | 186 | 176 | 78 | 77 | 76 | 72 | 62 | 60 | 61 | 76 | 75 | 93 | 101 | 101 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 59 | 64 | 69 |
| Chemische industrie | 68 | 14 | 66 | 66 | 65 | 128 | 196 | 123 | 120 | 120 | 119 | 94 | 95 | 94 | 94 | 103 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 418 | 417 | 435 | 441 | 465 | 481 | 533 | 535 | 392 | 387 | 446 | 461 | 475 | 489 | 469 | 503 |
| Transportmiddelenindustrie | 174 | 169 | 164 | 91 | 23 | 23 | 20 | 21 | 19 | 13 | 16 | 17 | 16 | 17 | 28 | 29 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 15 | 14 | 10 | 10 | 8 | 4 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 60 | 60 | 49 | 48 | 47 | 44 | 45 | 49 | 27 | 28 | 28 | 27 | 28 | 27 | 27 | 25 |
| Groothandel | 252 | 238 | 239 | 249 | 258 | 284 | 253 | 232 | 272 | 233 | 226 | 240 | 243 | 239 | 231 | 224 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 31 | 34 | 31 | 33 | 33 | 32 | 34 | 54 | 57 | 56 | 55 | 56 | 55 | 55 | 64 | 64 |
| Totaal | 1.776 | 1.738 | 1.616 | 1.631 | 1.527 | 2.414 | 2.429 | 2.667 | 2.629 | 2.062 | 2.683 | 2.540 | 2.604 | 2.668 | 2.840 | 3.001 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-22: Maassluis: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 210 | 155 | 153 | 156 | 149 | 153 | 159 | 159 | 170 | 169 | 157 | 151 | 149 | 156 | 147 | 156 |
| Vervoer | 34 | 35 | 35 | 35 | 33 | 33 | 33 | 27 | 29 | 28 | 28 | 26 | 26 | 26 | 25 | 27 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 |
| Binnenvaart | 34 | 35 | 35 | 35 | 33 | 33 | 33 | 27 | 29 | 28 | 28 | 26 | 26 | 25 | 24 | 26 |
| Wegvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 176 | 120 | 118 | 121 | 116 | 120 | 126 | 132 | 141 | 141 | 129 | 125 | 123 | 130 | 122 | 129 |
| Overslag/opslag | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Vestigingsplaats | 251 | 246 | 239 | 243 | 259 | 256 | 251 | 283 | 232 | 210 | 250 | 274 | 282 | 248 | 303 | 256 |
| Industrie | 146 | 134 | 133 | 134 | 135 | 162 | 158 | 197 | 170 | 151 | 182 | 202 | 208 | 174 | 214 | 166 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 118 | 104 | 103 | 103 | 103 | 116 | 113 | 115 | 124 | 103 | 123 | 117 | 124 | 122 | 132 | 83 |
| Transportmiddelenindustrie | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 11 | 10 | 47 | 46 | 48 | 46 | 47 | 47 | 46 | 46 | 46 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 24 | 28 | 28 | 29 | 30 | 35 | 35 | 35 | 0 | 0 | 13 | 38 | 37 | 6 | 36 | 37 |
| Groothandel | 42 | 41 | 35 | 37 | 36 | 28 | 25 | 24 | 24 | 22 | 30 | 33 | 33 | 33 | 42 | 42 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 63 | 71 | 71 | 72 | 88 | 66 | 68 | 62 | 38 | 37 | 38 | 39 | 41 | 41 | 47 | 48 |
| Totaal | 461 | 401 | 392 | 399 | 408 | 409 | 410 | 442 | 402 | 379 | 407 | 425 | 431 | 404 | 450 | 412 |

Bron: EUR obv LISA

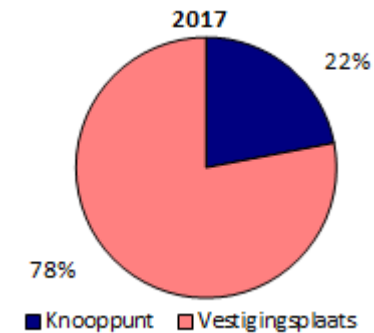
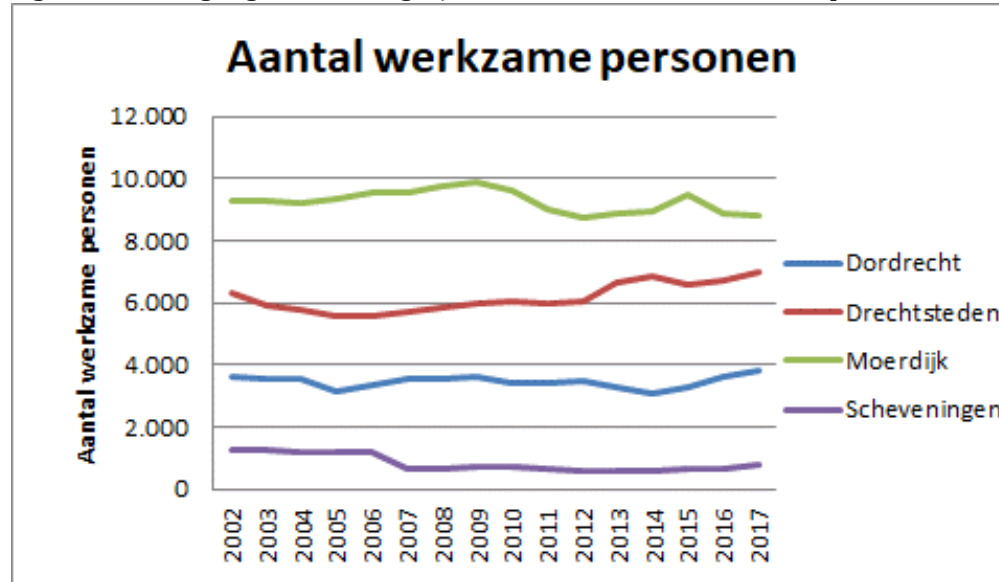
Tabel 3-23: Overig Rijnmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 3.230 | 3.030 | 3.098 | 3.165 | 3.191 | 3.258 | 3.461 | 3.522 | 3.464 | 3.674 | 3.628 | 3.913 | 3.738 | 3.694 | 3.983 | 3.932 |
| Vervoer | 219 | 240 | 209 | 250 | 199 | 302 | 216 | 210 | 189 | 181 | 175 | 166 | 156 | 161 | 183 | 174 |
| Zeevaart | 197 | 215 | 181 | 213 | 168 | 267 | 181 | 175 | 155 | 146 | 140 | 131 | 124 | 130 | 149 | 135 |
| Binnenvaart | 22 | 25 | 28 | 37 | 31 | 35 | 35 | 35 | 34 | 35 | 35 | 35 | 32 | 31 | 34 | 39 |
| Wegvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 2.843 | 2.579 | 2.663 | 2.640 | 2.746 | 2.713 | 3.015 | 3.069 | 3.015 | 3.253 | 3.184 | 3.489 | 3.335 | 3.264 | 3.567 | 3.520 |
| Overslag/opslag | 168 | 211 | 226 | 275 | 246 | 243 | 230 | 243 | 260 | 240 | 269 | 258 | 247 | 269 | 233 | 238 |
| Vestigingsplaats | 4.995 | 4.550 | 3.790 | 3.587 | 3.603 | 3.745 | 3.558 | 4.356 | 3.416 | 3.578 | 3.922 | 4.136 | 4.387 | 4.209 | 4.633 | 4.598 |
| Industrie | 2.495 | 2.113 | 1.362 | 1.364 | 1.441 | 1.326 | 1.438 | 1.691 | 1.347 | 1.368 | 1.704 | 1.920 | 1.886 | 1.611 | 1.873 | 1.901 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 142 | 112 | 110 | 103 | 99 | 96 | 98 | 93 | 81 | 83 | 130 | 92 | 89 | 89 | 92 | 99 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 42 | 42 | 42 | 42 | 42 | 45 | 47 | 43 | 43 |
| Chemische industrie | 298 | 268 | 236 | 285 | 199 | 207 | 210 | 142 | 129 | 158 | 309 | 196 | 178 | 115 | 194 | 191 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 670 | 563 | 503 | 589 | 780 | 709 | 765 | 914 | 792 | 732 | 674 | 707 | 698 | 474 | 629 | 703 |
| Transportmiddelenindustrie | 960 | 865 | 157 | 89 | 95 | 105 | 140 | 272 | 271 | 321 | 423 | 608 | 622 | 620 | 639 | 617 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 50 | 75 | 72 | 23 | 28 | 29 | 32 | 32 | 33 | 13 | 0 | 18 | 19 | 0 |
| Overig | 425 | 305 | 306 | 223 | 196 | 186 | 197 | 199 | 0 | 0 | 93 | 262 | 254 | 248 | 257 | 248 |
| Groothandel | 2.194 | 2.087 | 2.107 | 1.906 | 1.945 | 2.147 | 1.811 | 2.307 | 1.813 | 1.836 | 1.828 | 1.840 | 2.176 | 2.227 | 2.377 | 2.281 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 306 | 350 | 321 | 317 | 217 | 272 | 309 | 358 | 256 | 374 | 390 | 376 | 325 | 371 | 383 | 416 |
| Totaal | 8.225 | 7.580 | 6.888 | 6.752 | 6.794 | 7.003 | 7.019 | 7.878 | 6.880 | 7.252 | 7.550 | 8.049 | 8.125 | 7.903 | 8.616 | 8.530 |

Bron: EUR obv LISA

Overig Rijn- en Maasmond

Figuur 3-5: Werkgelegenheid Overig Rijn- en Maasmond, 2017, werkzame personen



De werkgelegenheid in overig Rijnmond is licht toegenomen, vooral in de dienstverlening ten behoeve van het vervoer en de overslag/opslag. In Dordrecht en de Drechtsteden is een stijging van het aantal direct werkzame personen; in beide havens vooral in de knooppunt functie: in Dordrecht primair in zeevaart en in Drechtsteden primair in Dienstverlening t.b.v. het vervoer & Overslag/opslag. In Moerdijk is de werkgelegenheid ongeveer constant, in de Chemische industrie is sprake van een stijging. Scheveningen laat een lichte groei van het aantal werkzame personen zien.

Tabel 3-24: Overig Rijn- en Maasmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 4.422 | 4.390 | 4.258 | 4.494 | 4.694 | 4.142 | 4.207 | 4.436 | 4.438 | 3.956 | 4.009 | 3.949 | 3.785 | 4.159 | 3.866 | 4.470 |
| Vervoer | 1.357 | 1.306 | 1.151 | 1.206 | 1.286 | 757 | 861 | 946 | 1.143 | 1.124 | 1.181 | 983 | 941 | 1.191 | 1.038 | 1.224 |
| Zeevaart | 171 | 238 | 263 | 177 | 195 | 118 | 168 | 331 | 313 | 305 | 305 | 307 | 308 | 389 | 149 | 271 |
| Binnenvaart | 147 | 151 | 130 | 141 | 131 | 61 | 46 | 42 | 96 | 92 | 85 | 66 | 60 | 62 | 71 | 102 |
| Wegvervoer | 1.006 | 888 | 735 | 863 | 937 | 573 | 644 | 569 | 726 | 720 | 780 | 602 | 567 | 728 | 807 | 831 |
| Spoorvervoer | 32 | 29 | 24 | 25 | 23 | 5 | 3 | 4 | 8 | 7 | 11 | 8 | 7 | 11 | 12 | 19 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 1.118 | 1.034 | 1.016 | 1.029 | 1.079 | 1.091 | 1.022 | 1.111 | 1.076 | 1.205 | 1.167 | 1.395 | 1.909 | 1.640 | 1.779 | 1.909 |
| Overslag/opslag | 1.947 | 2.050 | 2.091 | 2.259 | 2.329 | 2.294 | 2.324 | 2.379 | 2.219 | 1.627 | 1.661 | 1.571 | 935 | 1.328 | 1.049 | 1.337 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 16.080 | 15.630 | 15.527 | 14.769 | 14.968 | 15.326 | 15.651 | 15.791 | 15.416 | 15.149 | 14.907 | 15.492 | 15.705 | 15.846 | 16.037 | 15.888 |
| Industrie | 11.282 | 10.924 | 10.864 | 10.206 | 10.433 | 10.573 | 10.869 | 10.912 | 10.789 | 10.532 | 10.323 | 11.179 | 11.595 | 11.513 | 11.163 | 11.031 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 765 | 726 | 732 | 693 | 701 | 720 | 711 | 745 | 786 | 733 | 685 | 648 | 667 | 622 | 569 | 645 |
| Aardolie industrie | 152 | 152 | 167 | 181 | 179 | 185 | 196 | 193 | 218 | 226 | 219 | 258 | 276 | 288 | 301 | 310 |
| Chemische industrie | 2.753 | 2.576 | 2.592 | 2.312 | 2.540 | 2.520 | 2.626 | 2.380 | 2.185 | 2.161 | 2.073 | 2.158 | 2.381 | 2.391 | 2.341 | 2.529 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 3.330 | 3.153 | 3.249 | 2.965 | 2.872 | 2.919 | 2.905 | 2.777 | 2.596 | 2.715 | 2.776 | 2.974 | 2.842 | 2.871 | 2.421 | 2.298 |
| Transportmiddelenindustrie | 1.984 | 1.940 | 1.820 | 1.783 | 1.875 | 1.919 | 2.117 | 2.498 | 2.631 | 2.550 | 2.447 | 2.288 | 2.468 | 2.339 | 2.524 | 2.244 |
| Elektriciteitsproductie | 58 | 60 | 60 | 81 | 66 | 59 | 59 | 65 | 91 | 91 | 89 | 83 | 83 | 90 | 50 | 80 |
| Overig | 2.240 | 2.317 | 2.244 | 2.191 | 2.200 | 2.251 | 2.255 | 2.254 | 2.282 | 2.056 | 2.034 | 2.770 | 2.878 | 2.912 | 2.957 | 2.925 |
| Groothandel | 3.264 | 2.991 | 2.903 | 2.870 | 2.900 | 3.043 | 3.047 | 3.130 | 3.095 | 3.027 | 3.047 | 2.871 | 2.788 | 2.886 | 3.215 | 3.124 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 1.534 | 1.715 | 1.760 | 1.693 | 1.635 | 1.710 | 1.735 | 1.749 | 1.532 | 1.590 | 1.537 | 1.442 | 1.322 | 1.447 | 1.659 | 1.733 |
| Totaal | 20.502 | 20.020 | 19.785 | 19.263 | 19.662 | 19.468 | 19.858 | 20.227 | 19.854 | 19.105 | 18.916 | 19.441 | 19.490 | 20.005 | 19.903 | 20.358 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-25: Dordrecht: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 725 | 833 | 816 | 753 | 741 | 843 | 804 | 1.010 | 1.043 | 1.046 | 1.094 | 1.030 | 890 | 1.124 | 1.045 | 1.206 |
| Vervoer | 405 | 386 | 344 | 323 | 276 | 292 | 296 | 445 | 583 | 548 | 621 | 496 | 464 | 662 | 474 | 629 |
| Zeevaart | 160 | 176 | 171 | 157 | 96 | 109 | 159 | 327 | 310 | 302 | 300 | 300 | 304 | 362 | 124 | 236 |
| Binnenvaart | 59 | 61 | 50 | 49 | 47 | 40 | 29 | 23 | 67 | 63 | 54 | 37 | 33 | 48 | 54 | 65 |
| Wegvervoer | 179 | 143 | 119 | 112 | 128 | 139 | 106 | 92 | 199 | 176 | 256 | 151 | 121 | 242 | 284 | 316 |
| Spoorvervoer | 7 | 6 | 5 | 4 | 5 | 4 | 3 | 3 | 7 | 6 | 11 | 8 | 6 | 11 | 11 | 11 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 238 | 264 | 286 | 260 | 283 | 330 | 261 | 303 | 268 | 277 | 255 | 259 | 272 | 292 | 337 | 334 |
| Overslag/opslag | 82 | 183 | 186 | 170 | 182 | 221 | 247 | 262 | 192 | 221 | 218 | 275 | 154 | 170 | 234 | 243 |
| Vestigingsplaats | 2.870 | 2.746 | 2.745 | 2.393 | 2.586 | 2.682 | 2.779 | 2.595 | 2.385 | 2.369 | 2.411 | 2.228 | 2.180 | 2.179 | 2.574 | 2.603 |
| Industrie | 2.106 | 1.966 | 1.993 | 1.722 | 1.953 | 2.015 | 2.089 | 1.894 | 1.810 | 1.739 | 1.677 | 1.646 | 1.627 | 1.628 | 1.777 | 1.719 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 120 | 117 | 117 | 100 | 110 | 183 | 176 | 175 | 180 | 125 | 100 | 100 | 100 | 70 | 67 | 80 |
| Aardolie industrie | 95 | 96 | 110 | 115 | 114 | 113 | 117 | 115 | 146 | 149 | 150 | 153 | 169 | 171 | 185 | 185 |
| Chemische industrie | 1.495 | 1.337 | 1.337 | 1.050 | 1.224 | 1.153 | 1.199 | 982 | 859 | 859 | 857 | 861 | 861 | 844 | 838 | 845 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 62 | 63 | 61 | 64 | 57 | 61 | 84 | 111 | 121 | 104 | 92 | 89 | 85 | 111 | 222 | 205 |
| Transportmiddelenindustrie | 75 | 72 | 73 | 81 | 82 | 139 | 143 | 162 | 165 | 158 | 140 | 94 | 90 | 94 | 119 | 92 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 259 | 281 | 295 | 312 | 366 | 366 | 370 | 349 | 339 | 344 | 338 | 349 | 322 | 338 | 346 | 312 |
| Groothandel | 491 | 400 | 347 | 321 | 311 | 340 | 362 | 363 | 336 | 393 | 510 | 366 | 340 | 334 | 426 | 409 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 273 | 380 | 405 | 350 | 322 | 327 | 328 | 338 | 239 | 237 | 224 | 216 | 213 | 217 | 371 | 475 |
| Totaal | 3.595 | 3.579 | 3.561 | 3.146 | 3.327 | 3.525 | 3.583 | 3.605 | 3.428 | 3.415 | 3.505 | 3.258 | 3.070 | 3.303 | 3.619 | 3.809 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-26: Drechtsteden: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 55 | 103 | 160 | 80 | 158 | 48 | 47 | 48 | 61 | 55 | 58 | 82 | 124 | 196 | 186 | 397 |
| Vervoer | 14 | 63 | 93 | 22 | 101 | 6 | 2 | 2 | 14 | 15 | 14 | 14 | 11 | 0 | 2 | 19 |
| Zeevaart | 1 | 50 | 85 | 13 | 93 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| Binnenvaart | 13 | 13 | 8 | 9 | 8 | 6 | 2 | 2 | 11 | 12 | 11 | 11 | 11 | 0 | 2 | 15 |
| Wegvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 11 | 12 | 12 | 11 | 16 | 19 | 19 | 20 | 26 | 22 | 26 | 50 | 96 | 112 | 165 | 220 |
| Overslag/opslag | 30 | 28 | 55 | 47 | 41 | 23 | 26 | 26 | 21 | 18 | 18 | 18 | 17 | 84 | 19 | 158 |
| Vestigingsplaats | 6.281 | 5.818 | 5.628 | 5.487 | 5.419 | 5.650 | 5.782 | 5.953 | 5.993 | 5.933 | 5.986 | 6.610 | 6.741 | 6.408 | 6.527 | 6.577 |
| Industrie | 5.122 | 4.845 | 4.701 | 4.574 | 4.489 | 4.649 | 4.832 | 5.018 | 5.009 | 4.947 | 5.035 | 5.750 | 5.878 | 5.697 | 5.788 | 5.723 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 212 | 210 | 208 | 208 | 207 | 202 | 199 | 199 | 254 | 264 | 265 | 235 | 236 | 228 | 226 | 220 |
| Aardolie industrie | 57 | 56 | 57 | 66 | 65 | 72 | 75 | 74 | 72 | 74 | 66 | 100 | 103 | 112 | 116 | 125 |
| Chemische industrie | 251 | 226 | 222 | 220 | 226 | 227 | 226 | 221 | 159 | 94 | 96 | 106 | 112 | 117 | 115 | 248 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 1.869 | 1.697 | 1.691 | 1.666 | 1.579 | 1.671 | 1.651 | 1.498 | 1.396 | 1.425 | 1.577 | 1.714 | 1.670 | 1.572 | 1.201 | 1.235 |
| Transportmiddelenindustrie | 1.854 | 1.779 | 1.665 | 1.621 | 1.715 | 1.703 | 1.897 | 2.230 | 2.284 | 2.236 | 2.167 | 2.053 | 2.243 | 2.092 | 2.307 | 2.075 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 11 | 5 |
| Overig | 879 | 877 | 858 | 793 | 697 | 774 | 784 | 796 | 844 | 854 | 864 | 1.542 | 1.514 | 1.571 | 1.812 | 1.815 |
| Groothandel | 1.108 | 918 | 861 | 858 | 855 | 942 | 888 | 881 | 915 | 925 | 892 | 802 | 788 | 641 | 673 | 789 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 51 | 55 | 66 | 55 | 75 | 59 | 62 | 54 | 69 | 61 | 59 | 58 | 75 | 70 | 66 | 65 |
| Totaal | 6.336 | 5.921 | 5.788 | 5.567 | 5.577 | 5.698 | 5.829 | 6.001 | 6.054 | 5.988 | 6.044 | 6.692 | 6.865 | 6.604 | 6.713 | 6.974 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-27: Moerdijk: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 3.133 | 2.953 | 2.845 | 3.158 | 3.330 | 3.220 | 3.331 | 3.352 | 3.297 | 2.823 | 2.826 | 2.809 | 2.740 | 2.804 | 2.602 | 2.794 |
| Vervoer | 450 | 372 | 293 | 372 | 457 | 443 | 553 | 493 | 538 | 559 | 541 | 465 | 458 | 520 | 554 | 564 |
| Zeevaart | 9 | 9 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 0 | 0 | 2 | 4 | 4 | 27 | 25 | 27 |
| Binnenvaart | 15 | 13 | 11 | 15 | 17 | 14 | 15 | 17 | 17 | 16 | 19 | 17 | 14 | 13 | 13 | 21 |
| Wegvervoer | 426 | 349 | 277 | 353 | 436 | 425 | 534 | 472 | 521 | 543 | 520 | 444 | 440 | 480 | 516 | 508 |
| Spoorvervoer | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 8 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 848 | 742 | 702 | 744 | 767 | 729 | 729 | 769 | 754 | 877 | 861 | 1.067 | 1.519 | 1.211 | 1.252 | 1.314 |
| Overslag/opslag | 1.835 | 1.839 | 1.850 | 2.042 | 2.106 | 2.048 | 2.049 | 2.090 | 2.005 | 1.387 | 1.424 | 1.277 | 763 | 1.073 | 796 | 916 |
| Vestigingsplaats | 6.139 | 6.321 | 6.403 | 6.181 | 6.241 | 6.357 | 6.446 | 6.569 | 6.359 | 6.220 | 5.918 | 6.091 | 6.201 | 6.660 | 6.284 | 6.008 |
| Industrie | 3.640 | 3.733 | 3.780 | 3.541 | 3.622 | 3.589 | 3.627 | 3.648 | 3.607 | 3.496 | 3.280 | 3.470 | 3.768 | 3.869 | 3.305 | 3.231 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 19 | 19 | 17 | 16 | 15 | 15 | 15 | 19 | 14 | 17 | 11 | 22 | 30 | 29 | 7 | 5 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 4 | 0 | 3 | 3 | 5 | 4 | 5 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 1.007 | 1.013 | 1.033 | 1.042 | 1.090 | 1.140 | 1.201 | 1.177 | 1.167 | 1.208 | 1.120 | 1.191 | 1.408 | 1.430 | 1.388 | 1.436 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 1.399 | 1.393 | 1.497 | 1.235 | 1.236 | 1.187 | 1.170 | 1.168 | 1.079 | 1.186 | 1.107 | 1.171 | 1.087 | 1.188 | 998 | 858 |
| Transportmiddelenindustrie | 55 | 89 | 82 | 81 | 78 | 77 | 77 | 106 | 157 | 133 | 118 | 119 | 114 | 129 | 74 | 59 |
| Elektriciteitsproductie | 58 | 60 | 60 | 81 | 66 | 59 | 59 | 65 | 91 | 91 | 89 | 83 | 83 | 85 | 39 | 75 |
| Overig | 1.102 | 1.159 | 1.091 | 1.086 | 1.137 | 1.111 | 1.101 | 1.109 | 1.099 | 858 | 832 | 879 | 1.042 | 1.003 | 799 | 798 |
| Groothandel | 1.365 | 1.379 | 1.405 | 1.420 | 1.442 | 1.495 | 1.509 | 1.599 | 1.570 | 1.499 | 1.439 | 1.506 | 1.458 | 1.713 | 1.902 | 1.709 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 1.134 | 1.209 | 1.218 | 1.220 | 1.177 | 1.273 | 1.310 | 1.322 | 1.182 | 1.225 | 1.199 | 1.115 | 975 | 1.078 | 1.077 | 1.068 |
| Totaal | 9.272 | 9.274 | 9.248 | 9.339 | 9.571 | 9.577 | 9.777 | 9.921 | 9.656 | 9.043 | 8.744 | 8.900 | 8.941 | 9.464 | 8.886 | 8.802 |

Bron: EUR obv LISA

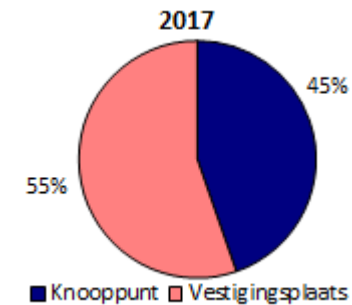
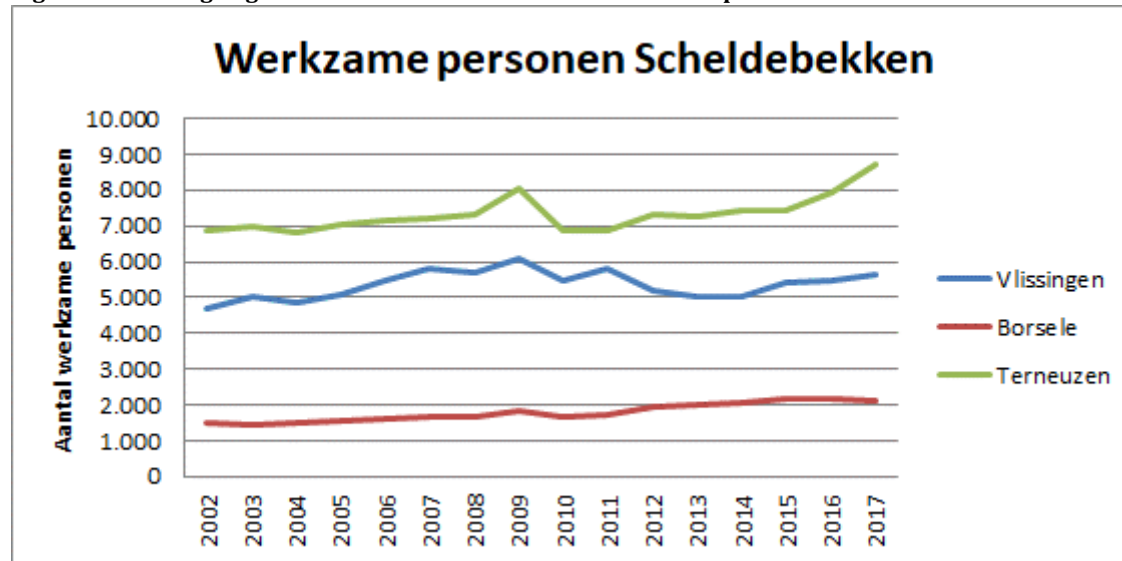
Tabel 3-28: Scheveningen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 509 | 501 | 436 | 503 | 465 | 32 | 25 | 26 | 37 | 32 | 31 | 28 | 31 | 34 | 33 | 73 |
| Vervoer | 488 | 485 | 420 | 489 | 452 | 17 | 10 | 6 | 8 | 2 | 5 | 8 | 8 | 8 | 8 | 12 |
| Zeevaart | 1 | 3 | 3 | 3 | 2 | 5 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| Binnenvaart | 61 | 64 | 60 | 68 | 59 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Wegvervoer | 401 | 396 | 338 | 397 | 374 | 10 | 4 | 5 | 7 | 1 | 4 | 7 | 6 | 7 | 7 | 7 |
| Spoorvervoer | 25 | 22 | 19 | 20 | 17 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 21 | 16 | 16 | 14 | 13 | 13 | 13 | 19 | 28 | 29 | 25 | 19 | 22 | 25 | 25 | 41 |
| Overslag/opslag | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 20 |
| Vestigingsplaats | 790 | 745 | 751 | 708 | 722 | 637 | 644 | 674 | 679 | 627 | 592 | 563 | 583 | 599 | 652 | 700 |
| Industrie | 414 | 380 | 390 | 369 | 369 | 320 | 321 | 352 | 363 | 350 | 331 | 313 | 322 | 319 | 293 | 358 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 414 | 380 | 390 | 369 | 369 | 320 | 321 | 352 | 338 | 327 | 309 | 291 | 301 | 295 | 269 | 340 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Transportmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 25 | 23 | 22 | 22 | 21 | 24 | 24 | 18 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Groothandel | 300 | 294 | 290 | 271 | 292 | 266 | 288 | 287 | 274 | 210 | 206 | 197 | 202 | 198 | 214 | 217 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 76 | 71 | 71 | 68 | 61 | 51 | 35 | 35 | 42 | 67 | 55 | 53 | 59 | 82 | 145 | 125 |
| Totaal | 1.299 | 1.246 | 1.187 | 1.211 | 1.187 | 669 | 669 | 700 | 716 | 659 | 623 | 591 | 614 | 633 | 685 | 773 |

Bron: EUR obv LISA

Scheldebekken

Figuur 3-6: Werkgelegenheid Scheldebekken 2017 in werkzame personen



De werkgelegenheid in de havens in Scheldebekken is toegenomen, waarbij vooral Terneuzen (+800 werkzame personen) een stijging van het aantal werkzame personen laat zien. In Vlissingen is de stijging beperkter, maar ook nog een toename van ongeveer 200 werkzame personen. In Vlissingen zit de stijging vooral in het wegvervoer, terwijl de stijging in Terneuzen vooral in de chemische industrie zit (+500 werkzame personen). Deel van deze werkgelegenheidsstijging komt door het meenemen van Trinseo met 460 werkzame personen, in plaats van het lagere aantal van Styron (zoals Trinseo voorheen heette). Ook het wegvervoer en overslag/opslag laten een toename van de werkgelegenheid zien in Terneuzen.

Tabel 3-29: Scheldebekken: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 4.443 | 4.939 | 4.612 | 5.103 | 5.466 | 5.806 | 5.785 | 5.781 | 5.706 | 5.929 | 6.452 | 6.197 | 6.458 | 6.728 | 6.854 | 7.359 |
| Vervoer | 3.163 | 3.540 | 3.019 | 3.372 | 3.447 | 3.806 | 3.791 | 3.668 | 3.603 | 3.897 | 4.324 | 4.070 | 4.297 | 4.384 | 4.372 | 4.720 |
| Zeevaart | 15 | 17 | 19 | 27 | 27 | 18 | 19 | 29 | 25 | 30 | 30 | 28 | 26 | 25 | 27 | 27 |
| Binnenvaart | 375 | 349 | 353 | 425 | 383 | 379 | 359 | 500 | 452 | 479 | 424 | 317 | 333 | 299 | 311 | 296 |
| Wegvervoer | 2.753 | 3.152 | 2.630 | 2.902 | 3.016 | 3.390 | 3.394 | 3.119 | 3.102 | 3.361 | 3.825 | 3.685 | 3.905 | 4.026 | 4.003 | 4.363 |
| Spoorvervoer | 20 | 22 | 18 | 17 | 21 | 19 | 19 | 20 | 24 | 26 | 45 | 40 | 33 | 34 | 31 | 34 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 923 | 1.007 | 1.030 | 1.092 | 1.374 | 1.329 | 1.308 | 1.426 | 1.366 | 1.338 | 1.379 | 1.298 | 1.314 | 1.388 | 1.477 | 1.495 |
| Overslag/opslag | 357 | 392 | 563 | 639 | 645 | 671 | 686 | 687 | 737 | 694 | 749 | 829 | 847 | 956 | 1.005 | 1.144 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 8.602 | 8.525 | 8.566 | 8.624 | 8.792 | 8.877 | 8.905 | 10.148 | 8.313 | 8.460 | 7.988 | 8.098 | 8.064 | 8.242 | 8.687 | 9.115 |
| Industrie | 8.197 | 8.029 | 8.016 | 8.013 | 8.160 | 8.272 | 8.292 | 8.079 | 7.623 | 7.736 | 7.303 | 7.340 | 7.244 | 7.371 | 7.521 | 8.080 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 506 | 489 | 519 | 519 | 492 | 506 | 504 | 518 | 498 | 505 | 519 | 469 | 433 | 442 | 477 | 506 |
| Aardolie industrie | 355 | 330 | 365 | 375 | 408 | 407 | 407 | 420 | 433 | 430 | 425 | 436 | 445 | 430 | 431 | 449 |
| Chemische industrie | 3.855 | 3.661 | 3.699 | 3.629 | 3.663 | 3.554 | 3.594 | 3.394 | 3.003 | 2.967 | 2.947 | 2.976 | 2.932 | 2.979 | 3.068 | 3.561 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 1.464 | 1.475 | 1.433 | 1.470 | 1.473 | 1.547 | 1.568 | 1.508 | 1.604 | 1.688 | 969 | 1.001 | 998 | 1.030 | 1.019 | 1.090 |
| Transportmiddelenindustrie | 1.306 | 1.365 | 1.286 | 1.308 | 1.387 | 1.404 | 1.351 | 1.368 | 1.120 | 1.209 | 1.405 | 1.395 | 1.423 | 1.455 | 1.447 | 1.477 |
| Elektriciteitsproductie | 623 | 614 | 580 | 547 | 560 | 560 | 560 | 652 | 641 | 638 | 704 | 709 | 681 | 672 | 704 | 601 |
| Overig | 88 | 95 | 134 | 165 | 177 | 294 | 308 | 219 | 324 | 299 | 334 | 354 | 332 | 363 | 375 | 396 |
| Groothandel | 132 | 128 | 133 | 203 | 208 | 190 | 198 | 204 | 178 | 194 | 188 | 192 | 210 | 252 | 335 | 339 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 273 | 368 | 417 | 408 | 424 | 415 | 415 | 1.865 | 512 | 530 | 497 | 566 | 610 | 619 | 831 | 696 |
| Totaal | 13.045 | 13.464 | 13.178 | 13.727 | 14.258 | 14.683 | 14.690 | 15.929 | 14.019 | 14.389 | 14.440 | 14.295 | 14.522 | 14.970 | 15.541 | 16.474 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-30: Vlissingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 2.244 | 2.534 | 2.375 | 2.636 | 3.001 | 3.264 | 3.192 | 3.117 | 2.971 | 3.317 | 3.368 | 3.143 | 3.143 | 3.448 | 3.462 | 3.663 |
| Vervoer | 1.652 | 1.939 | 1.666 | 1.866 | 2.023 | 2.304 | 2.292 | 2.128 | 2.006 | 2.359 | 2.381 | 2.196 | 2.160 | 2.418 | 2.405 | 2.595 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 10 | 10 | 0 | 0 | 10 | 6 | 5 | 9 | 6 | 6 | 4 | 6 | 6 |
| Binnenvaart | 171 | 148 | 156 | 218 | 204 | 192 | 186 | 290 | 232 | 290 | 282 | 212 | 222 | 181 | 181 | 172 |
| Wegvervoer | 1.466 | 1.777 | 1.499 | 1.628 | 1.797 | 2.100 | 2.094 | 1.817 | 1.755 | 2.047 | 2.062 | 1.951 | 1.914 | 2.214 | 2.201 | 2.399 |
| Spoorvervoer | 15 | 15 | 11 | 10 | 12 | 12 | 12 | 10 | 13 | 16 | 28 | 27 | 18 | 19 | 17 | 19 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 580 | 583 | 573 | 625 | 825 | 771 | 706 | 829 | 797 | 830 | 848 | 792 | 792 | 822 | 853 | 860 |
| Overslag/opslag | 12 | 12 | 136 | 145 | 153 | 189 | 194 | 160 | 168 | 128 | 139 | 155 | 191 | 208 | 204 | 208 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 2.434 | 2.511 | 2.486 | 2.472 | 2.488 | 2.519 | 2.527 | 2.979 | 2.506 | 2.483 | 1.830 | 1.872 | 1.900 | 1.952 | 1.999 | 1.993 |
| Industrie | 2.287 | 2.362 | 2.284 | 2.258 | 2.271 | 2.310 | 2.319 | 2.373 | 2.221 | 2.200 | 1.571 | 1.614 | 1.642 | 1.694 | 1.698 | 1.784 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 15 | 13 | 38 | 38 | 38 | 72 | 73 | 71 | 70 | 62 | 70 | 73 | 58 | 68 | 80 | 105 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 304 | 301 | 293 | 253 | 242 | 246 | 251 | 203 | 206 | 137 | 135 | 142 | 145 | 151 | 155 | 153 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 883 | 891 | 879 | 896 | 883 | 905 | 923 | 931 | 1.015 | 1.033 | 308 | 355 | 368 | 401 | 400 | 413 |
| Transportmiddelenindustrie | 1.062 | 1.127 | 1.041 | 1.025 | 1.070 | 1.044 | 1.033 | 1.112 | 869 | 904 | 991 | 977 | 1.009 | 1.014 | 1.011 | 1.055 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 4 | 2 | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 |
| Overig | 23 | 30 | 33 | 46 | 38 | 43 | 39 | 52 | 57 | 62 | 62 | 61 | 56 | 54 | 46 | 52 |
| Groothandel | 27 | 25 | 26 | 27 | 25 | 25 | 24 | 36 | 36 | 36 | 34 | 36 | 38 | 42 | 35 | 37 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 120 | 124 | 176 | 187 | 192 | 184 | 184 | 570 | 249 | 247 | 225 | 222 | 220 | 216 | 266 | 172 |
| Totaal | 4.678 | 5.045 | 4.861 | 5.108 | 5.489 | 5.783 | 5.719 | 6.096 | 5.477 | 5.800 | 5.198 | 5.015 | 5.043 | 5.400 | 5.461 | 5.656 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-31: Borsele: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 264 | 269 | 321 | 355 | 315 | 338 | 365 | 383 | 398 | 400 | 444 | 498 | 482 | 547 | 588 | 609 |
| Vervoer | 8 | 3 | 3 | 40 | 1 | 0 | 17 | 28 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Binnenvaart | 2 | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 2 | 3 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Wegvervoer | 7 | 2 | 2 | 37 | 1 | 0 | 15 | 25 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Spoorvervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 10 | 7 | 8 | 11 | 13 | 8 | 8 | 16 | 16 | 18 | 19 | 19 | 24 | 27 | 28 | 26 |
| Overslag/opslag | 246 | 259 | 310 | 304 | 301 | 330 | 340 | 339 | 381 | 380 | 423 | 477 | 456 | 518 | 558 | 581 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 1.229 | 1.183 | 1.200 | 1.214 | 1.308 | 1.331 | 1.285 | 1.425 | 1.246 | 1.314 | 1.493 | 1.520 | 1.579 | 1.603 | 1.569 | 1.503 |
| Industrie | 1.208 | 1.162 | 1.172 | 1.186 | 1.272 | 1.296 | 1.248 | 1.201 | 1.208 | 1.268 | 1.445 | 1.468 | 1.456 | 1.459 | 1.441 | 1.368 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Aardolie industrie | 355 | 330 | 365 | 375 | 408 | 407 | 407 | 420 | 433 | 430 | 425 | 436 | 445 | 430 | 431 | 449 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 67 | 60 | 63 | 65 | 70 | 55 | 53 | 53 | 53 | 88 | 85 | 81 | 83 | 85 | 74 | 93 |
| Transportmiddelenindustrie | 201 | 196 | 202 | 237 | 274 | 314 | 268 | 208 | 208 | 235 | 364 | 371 | 372 | 388 | 385 | 371 |
| Elektriciteitsproductie | 585 | 576 | 542 | 509 | 520 | 520 | 520 | 520 | 514 | 515 | 571 | 577 | 551 | 543 | 533 | 434 |
| Overig | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 10 | 15 | 18 |
| Groothandel | 0 | 0 | 7 | 7 | 11 | 11 | 13 | 18 | 14 | 20 | 24 | 28 | 42 | 49 | 49 | 49 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 21 | 21 | 21 | 21 | 25 | 24 | 24 | 206 | 24 | 26 | 24 | 24 | 81 | 95 | 79 | 86 |
| Totaal | 1.493 | 1.452 | 1.521 | 1.569 | 1.623 | 1.669 | 1.650 | 1.808 | 1.644 | 1.714 | 1.937 | 2.018 | 2.061 | 2.150 | 2.157 | 2.112 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-32: Terneuzen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid per sector in 2002-2017

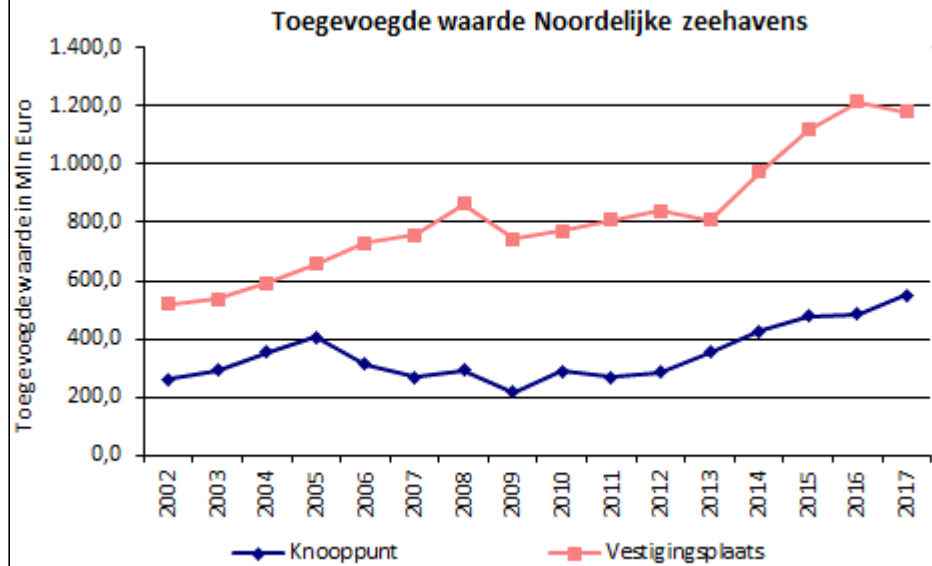
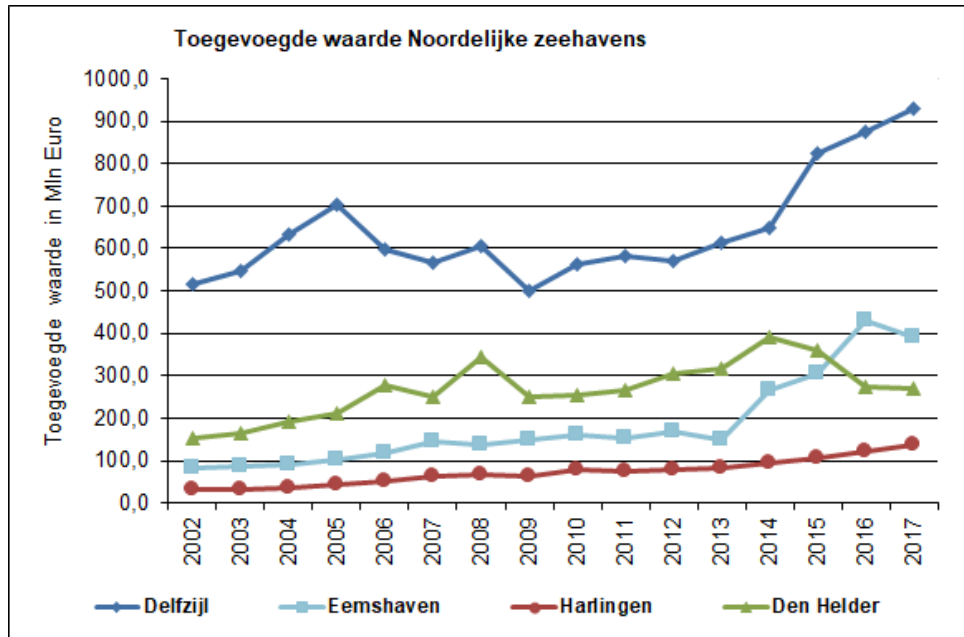
| Hoofdsector en Subsector | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 1.936 | 2.136 | 1.916 | 2.113 | 2.150 | 2.204 | 2.228 | 2.280 | 2.337 | 2.212 | 2.640 | 2.557 | 2.833 | 2.733 | 2.805 | 3.087 |
| Vervoer | 1.504 | 1.598 | 1.350 | 1.467 | 1.423 | 1.502 | 1.482 | 1.511 | 1.596 | 1.536 | 1.941 | 1.873 | 2.135 | 1.964 | 1.966 | 2.123 |
| Zeevaart | 15 | 17 | 19 | 17 | 17 | 18 | 19 | 19 | 19 | 25 | 21 | 22 | 20 | 21 | 21 | 21 |
| Binnenvaart | 202 | 200 | 196 | 205 | 179 | 187 | 170 | 206 | 219 | 188 | 141 | 105 | 111 | 117 | 130 | 124 |
| Wegvervoer | 1.281 | 1.374 | 1.128 | 1.237 | 1.218 | 1.290 | 1.285 | 1.278 | 1.346 | 1.313 | 1.762 | 1.733 | 1.990 | 1.811 | 1.801 | 1.963 |
| Spoorvervoer | 6 | 7 | 7 | 7 | 9 | 7 | 8 | 9 | 11 | 10 | 16 | 13 | 14 | 15 | 14 | 15 |
| Pijpleiding | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 333 | 417 | 449 | 456 | 536 | 550 | 594 | 581 | 553 | 490 | 512 | 487 | 498 | 539 | 596 | 609 |
| Overslag/opslag | 99 | 121 | 117 | 190 | 191 | 152 | 152 | 188 | 188 | 186 | 187 | 197 | 200 | 230 | 243 | 355 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 4.939 | 4.831 | 4.880 | 4.938 | 4.996 | 5.027 | 5.093 | 5.744 | 4.561 | 4.663 | 4.665 | 4.706 | 4.585 | 4.687 | 5.119 | 5.619 |
| Industrie | 4.702 | 4.505 | 4.560 | 4.569 | 4.617 | 4.666 | 4.725 | 4.505 | 4.194 | 4.268 | 4.287 | 4.258 | 4.146 | 4.218 | 4.382 | 4.928 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 491 | 476 | 481 | 481 | 454 | 434 | 431 | 447 | 428 | 443 | 449 | 393 | 372 | 371 | 394 | 398 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 3.551 | 3.360 | 3.406 | 3.376 | 3.421 | 3.308 | 3.343 | 3.191 | 2.797 | 2.830 | 2.812 | 2.834 | 2.787 | 2.828 | 2.913 | 3.408 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 514 | 524 | 491 | 509 | 520 | 587 | 592 | 524 | 536 | 567 | 576 | 565 | 547 | 544 | 545 | 584 |
| Transportmiddelenindustrie | 43 | 42 | 43 | 46 | 43 | 46 | 50 | 48 | 43 | 70 | 50 | 47 | 42 | 53 | 51 | 51 |
| Elektriciteitsproductie | 38 | 38 | 38 | 38 | 40 | 40 | 40 | 128 | 123 | 121 | 128 | 126 | 124 | 123 | 165 | 161 |
| Overig | 65 | 65 | 101 | 119 | 139 | 251 | 269 | 167 | 267 | 237 | 272 | 293 | 274 | 299 | 314 | 326 |
| Groothandel | 105 | 103 | 100 | 169 | 172 | 154 | 161 | 150 | 128 | 138 | 130 | 128 | 130 | 161 | 251 | 253 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 132 | 223 | 220 | 200 | 207 | 207 | 207 | 1.089 | 239 | 257 | 248 | 320 | 309 | 308 | 486 | 438 |
| Totaal | 6.875 | 6.967 | 6.796 | 7.051 | 7.146 | 7.231 | 7.321 | 8.024 | 6.898 | 6.875 | 7.305 | 7.263 | 7.418 | 7.420 | 7.924 | 8.706 |

Bron: EUR obv LISA

Toegevoegde Waarde

Noordelijke Zeehavens

Figuur 3-7: Toegevoegde waarde Noordelijke Zeehavens (2017, x mln. euro)



Tabel 3-33: Noordelijke Zeehavens: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|----------------|----------------|----------------|----------------|--------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 261,7 | 291,4 | 354,5 | 405,9 | 311,4 | 268,1 | 292,2 | 216,2 | 290,2 | 268,3 | 283,8 | 352,8 | 427,1 | 479,3 | 484,6 | 549,5 |
| Vervoer | 202,6 | 234,9 | 295,3 | 335,0 | 235,4 | 190,7 | 191,2 | 121,3 | 188,3 | 155,7 | 160,3 | 225,7 | 265,0 | 318,2 | 320,0 | 393,5 |
| Zeevaart | 173,1 | 207,6 | 272,9 | 306,2 | 202,8 | 154,5 | 155,2 | 92,8 | 149,9 | 120,0 | 109,5 | 176,0 | 208,3 | 240,5 | 232,1 | 307,6 |
| Binnenvaart | 7,5 | 8,6 | 8,2 | 8,2 | 8,7 | 8,8 | 10,4 | 10,4 | 10,8 | 9,8 | 11,4 | 12,4 | 11,6 | 15,0 | 18,3 | 19,8 |
| Wegvervoer | 21,7 | 18,5 | 14,0 | 20,3 | 23,6 | 27,2 | 25,3 | 17,7 | 27,2 | 25,6 | 37,4 | 35,3 | 43,4 | 60,9 | 67,8 | 64,4 |
| Spoorvervoer | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 2,0 | 1,9 | 1,7 | 1,8 | 1,8 | 1,8 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 30,8 | 28,5 | 28,3 | 32,5 | 30,4 | 33,6 | 50,4 | 56,1 | 60,1 | 59,2 | 68,4 | 67,3 | 90,3 | 96,5 | 93,5 | 84,7 |
| Overslag/opslag | 28,2 | 28,0 | 30,9 | 38,4 | 45,6 | 43,8 | 50,6 | 38,9 | 41,8 | 53,3 | 55,1 | 59,8 | 71,8 | 64,6 | 71,1 | 71,3 |
| Vestigingsplaats | 519,5 | 536,9 | 591,8 | 656,9 | 729,9 | 756,1 | 864,0 | 744,6 | 769,0 | 808,7 | 838,7 | 807,8 | 973,1 | 1.116,7 | 1.214,4 | 1.180,1 |
| Industrie | 420,1 | 432,3 | 476,0 | 550,6 | 610,5 | 632,8 | 724,7 | 606,5 | 629,0 | 645,9 | 668,0 | 624,5 | 782,6 | 926,2 | 1.024,0 | 979,1 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 9,0 | 9,1 | 9,7 | 9,1 | 9,9 | 11,2 | 10,0 | 14,3 | 14,7 | 10,5 | 11,2 | 10,2 | 10,5 | 12,2 | 14,2 | 13,4 |
| Aardolie industrie | 7,5 | 9,5 | 11,3 | 18,9 | 14,2 | 15,1 | 20,2 | 14,6 | 5,2 | 11,6 | 14,4 | 10,3 | 98,6 | 93,0 | 56,5 | 42,3 |
| Chemische industrie | 137,1 | 133,6 | 144,8 | 153,4 | 148,2 | 167,0 | 195,7 | 153,5 | 191,2 | 222,7 | 178,8 | 179,2 | 184,3 | 309,7 | 325,7 | 331,3 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 86,0 | 91,4 | 116,5 | 127,3 | 123,1 | 119,2 | 114,9 | 104,3 | 89,7 | 93,2 | 111,9 | 94,9 | 84,0 | 89,8 | 85,3 | 87,6 |
| Transportmiddelenindustrie | 29,1 | 25,8 | 23,5 | 24,6 | 25,9 | 25,4 | 23,5 | 49,9 | 54,3 | 39,4 | 38,3 | 38,9 | 35,2 | 32,5 | 35,6 | 31,6 |
| Elektriciteitsproductie | 54,8 | 60,1 | 58,6 | 66,5 | 76,1 | 101,7 | 93,8 | 97,3 | 102,9 | 101,8 | 108,0 | 88,6 | 112,4 | 176,3 | 324,2 | 288,1 |
| Overig | 96,7 | 102,8 | 111,5 | 150,8 | 213,0 | 193,2 | 266,5 | 172,6 | 171,1 | 166,6 | 205,5 | 202,4 | 257,6 | 212,7 | 182,3 | 185,0 |
| Groothandel | 29,9 | 31,8 | 35,6 | 35,1 | 37,7 | 42,8 | 52,9 | 50,3 | 54,2 | 62,2 | 66,8 | 71,8 | 74,7 | 76,6 | 92,8 | 106,6 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 69,5 | 72,7 | 80,2 | 71,2 | 81,7 | 80,4 | 86,5 | 87,8 | 85,7 | 100,6 | 103,9 | 111,5 | 115,8 | 114,0 | 97,6 | 94,3 |
| Totaal | 781,1 | 828,3 | 946,3 | 1.062,8 | 1.041,3 | 1.024,2 | 1.156,2 | 960,8 | 1.059,1 | 1.077,0 | 1.122,5 | 1.160,6 | 1.400,3 | 1.596,0 | 1.698,9 | 1.729,6 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-34: Delfzijl: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 204,7 | 230,1 | 275,9 | 337,2 | 229,9 | 180,3 | 193,9 | 133,9 | 191,4 | 172,6 | 180,9 | 245,2 | 288,8 | 333,9 | 340,3 | 400,8 |
| Vervoer | 167,0 | 195,2 | 239,2 | 293,2 | 187,9 | 138,4 | 141,0 | 81,6 | 131,1 | 103,8 | 106,8 | 169,2 | 203,5 | 260,7 | 256,0 | 320,8 |
| Zeevaart | 154,9 | 184,9 | 231,7 | 283,4 | 178,1 | 127,4 | 130,0 | 74,7 | 121,9 | 95,1 | 87,1 | 151,1 | 178,0 | 216,0 | 205,6 | 270,5 |
| Binnenvaart | 0,4 | 0,4 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,6 | 0,6 | 0,6 | 0,6 | 1,7 | 3,9 | 3,7 | 3,7 |
| Wegvervoer | 11,5 | 9,7 | 7,1 | 9,3 | 9,3 | 10,5 | 10,5 | 6,5 | 8,5 | 8,0 | 17,4 | 15,7 | 22,4 | 39,3 | 45,1 | 45,1 |
| Spoorvervoer | 0,2 | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 1,7 | 1,7 | 1,4 | 1,5 | 1,5 | 1,5 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 20,8 | 18,3 | 18,0 | 19,7 | 11,9 | 15,9 | 21,4 | 29,7 | 33,3 | 31,3 | 33,7 | 33,5 | 36,8 | 41,8 | 51,5 | 47,5 |
| Overslag/opslag | 16,8 | 16,6 | 18,7 | 24,4 | 30,1 | 26,0 | 31,4 | 22,6 | 27,0 | 37,5 | 40,4 | 42,6 | 48,6 | 31,4 | 32,8 | 32,5 |
| Vestigingsplaats | 309,8 | 317,9 | 355,6 | 365,8 | 368,3 | 384,6 | 411,2 | 364,6 | 372,5 | 411,6 | 390,3 | 369,2 | 360,5 | 491,0 | 534,1 | 530,4 |
| Industrie | 258,4 | 262,3 | 295,3 | 321,4 | 318,3 | 333,8 | 354,8 | 310,6 | 320,3 | 350,9 | 325,9 | 305,4 | 296,8 | 429,6 | 451,7 | 439,4 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,2 | 0,2 | 0,0 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,2 | 0,2 |
| Aardolie industrie | 7,5 | 9,5 | 11,3 | 18,9 | 14,2 | 15,1 | 20,2 | 14,6 | 5,2 | 8,6 | 10,9 | 7,0 | -3,8 | 16,9 | 16,1 | 0,0 |
| Chemische industrie | 136,8 | 133,2 | 141,9 | 150,3 | 145,6 | 164,2 | 192,2 | 150,9 | 190,0 | 221,3 | 177,0 | 177,6 | 182,6 | 289,0 | 305,7 | 308,8 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 73,1 | 81,3 | 106,1 | 115,8 | 111,5 | 107,3 | 101,8 | 86,5 | 67,4 | 73,2 | 89,4 | 72,6 | 60,4 | 67,5 | 60,5 | 65,6 |
| Transportmiddelenindustrie | 23,6 | 20,6 | 17,9 | 19,4 | 20,5 | 20,7 | 14,0 | 35,3 | 35,1 | 23,9 | 24,1 | 23,9 | 22,5 | 19,6 | 18,7 | 15,4 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 8,8 | 9,0 | 19,8 | 17,5 |
| Overig | 17,4 | 17,6 | 18,0 | 16,9 | 26,5 | 26,3 | 26,3 | 23,3 | 22,3 | 23,5 | 24,1 | 24,2 | 26,1 | 27,4 | 30,7 | 31,8 |
| Groothandel | 16,8 | 19,1 | 21,2 | 15,3 | 16,5 | 17,9 | 18,3 | 16,5 | 17,3 | 18,9 | 22,3 | 25,6 | 27,5 | 28,1 | 45,3 | 55,2 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 34,6 | 36,5 | 39,2 | 29,1 | 33,5 | 32,8 | 38,2 | 37,6 | 34,9 | 41,8 | 42,2 | 38,1 | 36,3 | 33,3 | 37,1 | 35,9 |
| Totaal | 514,4 | 547,9 | 631,5 | 703,0 | 598,2 | 564,8 | 605,1 | 498,5 | 563,9 | 584,2 | 571,2 | 614,4 | 649,3 | 825,0 | 874,4 | 931,2 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-35: Eemshaven: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|------|------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 8,0 | 8,4 | 10,2 | 12,4 | 16,9 | 17,6 | 19,1 | 14,8 | 17,9 | 17,0 | 14,7 | 13,6 | 14,8 | 17,4 | 27,0 | 25,5 |
| Vervoer | 1,6 | 2,1 | 3,7 | 5,3 | 4,7 | 5,9 | 6,6 | 4,3 | 9,4 | 8,1 | 6,2 | 6,2 | 7,2 | 7,5 | 7,7 | 6,3 |
| Zeevaart | 0,0 | 0,6 | 2,5 | 3,0 | 2,7 | 2,2 | 2,2 | 1,4 | 2,4 | 2,2 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,0 |
| Binnenvaart | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,3 | 0,4 | 0,2 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,3 |
| Wegvervoer | 1,5 | 1,4 | 1,1 | 2,2 | 1,8 | 3,2 | 3,9 | 2,6 | 6,6 | 5,5 | 5,5 | 5,5 | 6,3 | 6,5 | 6,8 | 5,8 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 1,8 | 1,9 | 1,8 | 1,6 | 6,2 | 5,0 | 4,9 | 4,4 | 4,6 | 4,7 | 5,2 | 4,9 | 5,2 | 2,7 | 2,2 | 2,5 |
| Overslag/opslag | 4,7 | 4,4 | 4,6 | 5,5 | 6,1 | 6,8 | 7,6 | 6,2 | 3,8 | 4,1 | 3,3 | 2,5 | 2,4 | 7,2 | 17,1 | 16,8 |
| Vestigingsplaats | 76,4 | 76,9 | 79,2 | 90,4 | 98,7 | 126,9 | 118,9 | 134,2 | 141,8 | 135,8 | 153,5 | 133,9 | 250,9 | 289,1 | 401,9 | 366,2 |
| Industrie | 61,9 | 64,1 | 64,5 | 75,4 | 83,7 | 111,3 | 102,3 | 111,4 | 120,9 | 113,9 | 125,7 | 107,3 | 225,9 | 262,5 | 380,6 | 345,2 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,2 | 0,2 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 3,4 | 4,0 | 0,2 | 0,2 | 0,1 | 0,3 | 0,4 | 0,6 | 0,6 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 100,2 | 74,5 | 39,3 | 41,0 |
| Chemische industrie | 0,3 | 0,3 | 2,9 | 3,1 | 2,6 | 2,7 | 2,3 | 1,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 3,5 | 0,3 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 4,4 | 8,0 | 5,0 | 5,1 | 5,0 | 7,2 | 7,3 | 7,4 | 5,5 |
| Transportmiddelenindustrie | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,1 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Elektriciteitsproductie | 54,8 | 60,1 | 58,6 | 66,5 | 76,1 | 101,7 | 93,8 | 97,3 | 102,9 | 101,8 | 108,0 | 88,6 | 103,6 | 167,3 | 304,4 | 270,6 |
| Overig | 2,8 | 2,9 | 2,6 | 5,6 | 4,8 | 6,7 | 6,1 | 4,7 | 6,0 | 6,9 | 12,5 | 13,6 | 14,6 | 13,0 | 28,9 | 27,6 |
| Groothandel | 8,0 | 7,7 | 8,8 | 8,8 | 8,8 | 9,9 | 10,4 | 11,8 | 12,9 | 13,6 | 14,6 | 15,0 | 13,7 | 13,3 | 11,9 | 12,6 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 6,5 | 5,1 | 5,9 | 6,2 | 6,3 | 5,8 | 6,2 | 10,9 | 8,1 | 8,3 | 13,1 | 11,6 | 11,3 | 13,2 | 9,4 | 8,4 |
| Totaal | 84,4 | 85,3 | 89,4 | 102,8 | 115,7 | 144,5 | 138,0 | 149,0 | 159,7 | 152,8 | 168,1 | 147,6 | 265,7 | 306,4 | 429,0 | 391,7 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-36: Harlingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 18,4 | 18,3 | 19,0 | 29,2 | 34,8 | 40,8 | 39,2 | 28,4 | 40,4 | 38,6 | 42,9 | 44,6 | 51,7 | 46,3 | 58,8 | 75,0 |
| Vervoer | 15,3 | 15,1 | 15,5 | 25,5 | 31,0 | 35,4 | 33,2 | 23,5 | 35,4 | 33,2 | 35,8 | 37,3 | 43,3 | 37,9 | 44,1 | 56,2 |
| Zeevaart | 6,2 | 6,5 | 8,7 | 16,1 | 18,5 | 22,2 | 22,0 | 14,2 | 22,5 | 19,8 | 20,2 | 21,7 | 26,6 | 20,3 | 21,9 | 34,9 |
| Binnenvaart | 1,6 | 2,0 | 2,0 | 2,1 | 2,3 | 2,1 | 2,5 | 2,9 | 3,2 | 2,8 | 3,7 | 4,0 | 4,7 | 5,3 | 9,2 | 10,3 |
| Wegvervoer | 7,4 | 6,6 | 4,9 | 7,3 | 10,2 | 11,0 | 8,7 | 6,5 | 9,7 | 10,6 | 11,9 | 11,6 | 12,0 | 12,4 | 13,0 | 11,1 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 0,9 | 0,9 | 1,0 | 1,1 | 1,2 | 2,8 | 3,2 | 2,6 | 2,9 | 3,1 | 4,9 | 5,4 | 5,8 | 5,4 | 12,2 | 15,6 |
| Overslag/opslag | 2,2 | 2,3 | 2,4 | 2,6 | 2,6 | 2,5 | 2,8 | 2,2 | 2,1 | 2,3 | 2,2 | 1,9 | 2,7 | 3,0 | 2,5 | 3,2 |
| Vestigingsplaats | 12,1 | 13,9 | 15,4 | 14,6 | 16,8 | 21,8 | 27,9 | 34,0 | 39,5 | 36,6 | 36,5 | 37,6 | 44,3 | 58,2 | 64,3 | 61,1 |
| Industrie | 7,8 | 8,4 | 8,6 | 7,8 | 8,8 | 11,4 | 16,1 | 22,4 | 26,6 | 23,5 | 22,8 | 22,7 | 27,6 | 38,3 | 46,3 | 42,9 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 5,1 | 5,3 | 5,6 | 5,1 | 5,8 | 6,9 | 6,5 | 7,8 | 7,2 | 6,9 | 7,4 | 7,3 | 8,6 | 10,0 | 11,4 | 10,7 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 9,4 | 10,2 | 9,8 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 0,2 | 0,4 | 0,4 | 0,5 | 0,5 | 0,8 | 0,9 | 0,9 | 0,9 | 1,2 | 1,4 | 1,4 | 1,8 | 2,1 | 3,4 | 2,6 |
| Transportmiddelenindustrie | 0,5 | 0,4 | 0,5 | 0,6 | 0,7 | 1,1 | 5,8 | 10,5 | 14,2 | 11,5 | 10,1 | 10,0 | 8,8 | 8,8 | 12,3 | 11,6 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 2,0 | 2,3 | 2,1 | 1,6 | 1,8 | 2,5 | 2,9 | 3,3 | 4,3 | 4,0 | 4,0 | 4,1 | 8,4 | 8,1 | 9,0 | 8,3 |
| Groothandel | 2,4 | 2,4 | 2,8 | 3,1 | 3,9 | 6,3 | 7,8 | 6,9 | 7,3 | 7,7 | 7,7 | 8,5 | 10,7 | 10,4 | 10,4 | 11,5 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 1,9 | 3,1 | 4,0 | 3,7 | 4,1 | 4,1 | 4,0 | 4,8 | 5,7 | 5,4 | 5,9 | 6,4 | 6,0 | 9,4 | 7,6 | 6,7 |
| Totaal | 30,5 | 32,1 | 34,3 | 43,8 | 51,6 | 62,5 | 67,1 | 62,4 | 79,9 | 75,3 | 79,4 | 82,2 | 96,1 | 104,4 | 123,1 | 136,1 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

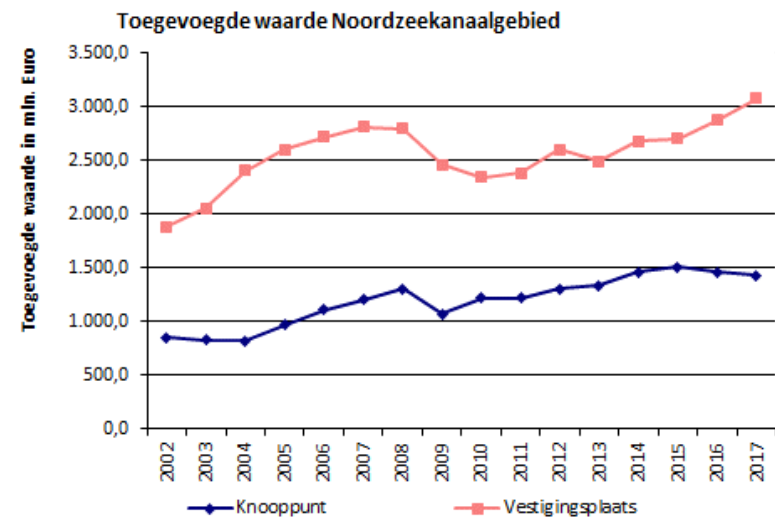
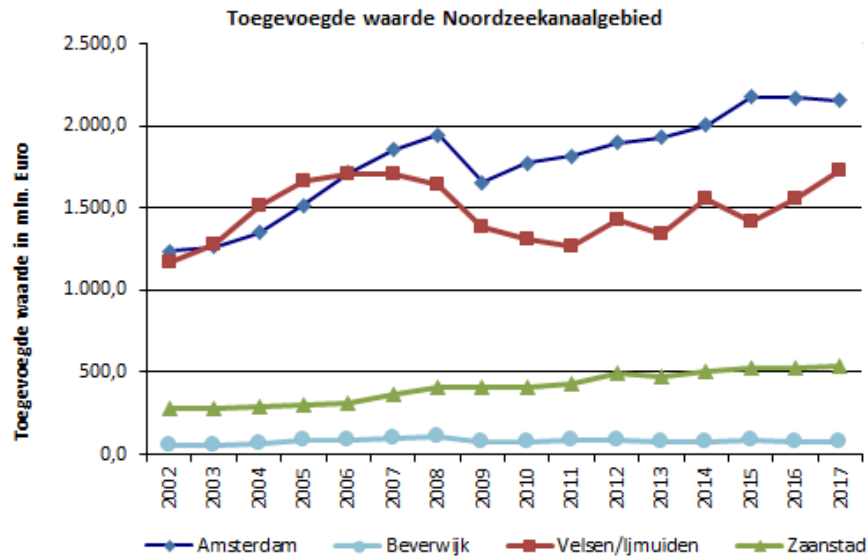
Tabel 3-37: Den Helder: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 30,6 | 34,7 | 49,5 | 27,0 | 29,8 | 29,5 | 40,0 | 39,1 | 40,5 | 40,1 | 45,3 | 49,4 | 71,8 | 81,7 | 58,4 | 48,2 |
| Vervoer | 18,7 | 22,4 | 36,8 | 11,0 | 11,8 | 11,1 | 10,4 | 11,9 | 12,4 | 10,6 | 11,5 | 13,0 | 11,0 | 12,1 | 12,1 | 10,2 |
| Zeevaart | 11,9 | 15,5 | 30,1 | 3,7 | 3,4 | 2,6 | 1,1 | 2,6 | 3,1 | 2,8 | 2,0 | 2,9 | 3,4 | 3,8 | 4,1 | 2,3 |
| Binnenvaart | 5,5 | 6,1 | 5,9 | 5,7 | 6,0 | 6,0 | 7,1 | 6,9 | 6,8 | 6,1 | 6,8 | 7,5 | 4,9 | 5,5 | 5,0 | 5,4 |
| Wegvervoer | 1,3 | 0,8 | 0,8 | 1,5 | 2,2 | 2,5 | 2,2 | 2,2 | 2,4 | 1,6 | 2,7 | 2,5 | 2,6 | 2,7 | 2,8 | 2,4 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 7,3 | 7,4 | 7,5 | 10,2 | 11,2 | 10,0 | 20,8 | 19,3 | 19,4 | 20,2 | 24,6 | 23,5 | 42,6 | 46,6 | 27,6 | 19,1 |
| Overslag/opslag | 4,6 | 4,8 | 5,2 | 5,9 | 6,8 | 8,5 | 8,8 | 7,9 | 8,8 | 9,4 | 9,2 | 12,9 | 18,2 | 23,0 | 18,7 | 18,8 |
| Vestigingsplaats | 121,3 | 128,2 | 141,5 | 186,1 | 246,1 | 222,8 | 305,9 | 211,8 | 215,1 | 224,6 | 258,4 | 267,1 | 317,4 | 278,4 | 214,0 | 222,3 |
| Industrie | 92,1 | 97,5 | 107,6 | 146,1 | 199,7 | 176,3 | 251,5 | 162,0 | 161,3 | 157,6 | 193,6 | 189,0 | 232,3 | 195,8 | 145,4 | 151,6 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 3,7 | 3,7 | 4,0 | 4,0 | 4,1 | 4,1 | 3,3 | 3,2 | 3,3 | 3,2 | 3,3 | 2,7 | 1,6 | 1,6 | 2,1 | 2,0 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 3,0 | 3,4 | 3,2 | 2,2 | 1,6 | 1,1 | 1,2 |
| Chemische industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 1,2 | 1,0 | 1,2 | 1,3 | 1,8 | 1,6 | 1,6 | 11,3 | 9,8 | 12,7 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 9,3 | 9,4 | 10,0 | 11,0 | 11,1 | 11,1 | 12,2 | 12,5 | 13,4 | 13,8 | 16,0 | 16,0 | 14,5 | 12,9 | 14,0 | 13,9 |
| Transportmiddelenindustrie | 4,7 | 4,4 | 4,8 | 4,5 | 4,6 | 3,6 | 3,7 | 4,0 | 5,0 | 4,0 | 4,1 | 5,0 | 3,9 | 4,1 | 4,6 | 4,5 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 74,4 | 80,0 | 88,7 | 126,7 | 180,0 | 157,6 | 231,1 | 141,3 | 138,5 | 132,2 | 164,9 | 160,5 | 208,5 | 164,3 | 113,7 | 117,3 |
| Groothandel | 2,7 | 2,7 | 2,9 | 7,8 | 8,6 | 8,7 | 16,3 | 15,2 | 16,7 | 22,0 | 22,2 | 22,8 | 22,9 | 24,7 | 25,2 | 27,4 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 26,5 | 28,0 | 31,1 | 32,2 | 37,8 | 37,8 | 38,1 | 34,6 | 37,1 | 45,0 | 42,6 | 55,3 | 62,2 | 58,0 | 43,4 | 43,4 |
| Totaal | 151,9 | 162,9 | 191,1 | 213,1 | 275,9 | 252,3 | 345,9 | 250,9 | 255,7 | 264,8 | 303,7 | 316,5 | 389,2 | 360,1 | 272,4 | 270,5 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Noordzeekanaalgebied

Figuur 3-8: Toegevoegde waarde Noordzeekanaalgebied (2017, x mln. euro)



Tabel 3-38: Noordzeekanaalgebied: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 854,3 | 828,4 | 822,9 | 968,0 | 1.108,5 | 1.205,1 | 1.307,3 | 1.074,4 | 1.222,0 | 1.216,4 | 1.303,5 | 1.339,2 | 1.461,3 | 1.510,4 | 1.459,9 | 1.426,3 |
| Vervoer | 461,8 | 441,8 | 422,1 | 479,0 | 543,7 | 596,0 | 644,5 | 509,9 | 547,3 | 517,5 | 586,3 | 661,3 | 732,3 | 797,4 | 765,1 | 747,2 |
| Zeevaart | 120,9 | 140,5 | 153,6 | 194,2 | 210,0 | 209,5 | 194,1 | 121,1 | 160,0 | 165,6 | 172,1 | 219,7 | 256,8 | 289,5 | 267,4 | 285,9 |
| Binnenvaart | 44,4 | 46,7 | 46,0 | 44,2 | 48,3 | 50,7 | 66,7 | 68,2 | 82,2 | 79,7 | 85,3 | 96,6 | 116,4 | 124,4 | 103,6 | 117,8 |
| Wegvervoer | 288,4 | 247,9 | 216,6 | 234,7 | 277,2 | 327,8 | 373,9 | 311,4 | 296,2 | 263,4 | 317,1 | 331,5 | 344,7 | 370,9 | 379,5 | 331,4 |
| Spoorvervoer | 8,1 | 6,7 | 5,9 | 5,9 | 8,1 | 7,9 | 9,8 | 9,2 | 9,0 | 8,8 | 11,9 | 13,6 | 14,3 | 12,7 | 14,6 | 12,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 184,4 | 177,4 | 182,6 | 204,1 | 223,8 | 254,2 | 270,4 | 222,6 | 270,3 | 287,6 | 309,7 | 294,9 | 319,1 | 298,3 | 272,9 | 262,0 |
| Overslag/opslag | 208,2 | 209,2 | 218,2 | 284,9 | 341,0 | 354,9 | 392,4 | 341,9 | 404,3 | 411,3 | 407,4 | 382,9 | 409,9 | 414,7 | 421,8 | 417,1 |
| Vestigingsplaats | 1.883,3 | 2.054,8 | 2.400,5 | 2.598,6 | 2.712,0 | 2.811,4 | 2.796,1 | 2.456,3 | 2.342,0 | 2.381,3 | 2.601,4 | 2.489,2 | 2.680,3 | 2.700,4 | 2.875,3 | 3.077,7 |
| Industrie | 1.520,4 | 1.673,6 | 1.989,3 | 2.185,9 | 2.252,2 | 2.254,8 | 2.239,2 | 1.909,3 | 1.776,8 | 1.806,6 | 2.012,0 | 1.851,8 | 2.046,0 | 2.044,2 | 2.217,6 | 2.409,8 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 203,4 | 208,9 | 200,7 | 221,3 | 228,3 | 255,3 | 299,2 | 312,1 | 295,9 | 320,3 | 381,7 | 362,0 | 370,5 | 405,3 | 412,8 | 410,2 |
| Aardolie industrie | 52,0 | 66,4 | 81,1 | 114,7 | 93,7 | 96,7 | 75,4 | 27,6 | 16,8 | 31,0 | 38,7 | 21,7 | -13,3 | 74,2 | 58,2 | 56,3 |
| Chemische industrie | 235,3 | 256,7 | 313,3 | 320,0 | 319,1 | 342,1 | 359,0 | 218,9 | 261,5 | 275,2 | 261,3 | 237,9 | 242,7 | 265,7 | 338,1 | 367,1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 802,5 | 905,8 | 1.144,8 | 1.249,3 | 1.286,4 | 1.200,0 | 1.130,2 | 985,3 | 951,2 | 940,0 | 1.088,7 | 995,5 | 1.166,8 | 1.043,9 | 1.146,3 | 1.335,0 |
| Transportmiddelenindustrie | 28,0 | 28,3 | 28,5 | 32,1 | 40,7 | 34,5 | 34,5 | 35,0 | 30,8 | 26,0 | 23,7 | 25,5 | 26,6 | 26,9 | 23,4 | 20,5 |
| Elektriciteitsproductie | 112,2 | 117,3 | 128,1 | 157,2 | 187,3 | 221,0 | 224,9 | 237,6 | 122,0 | 112,3 | 119,6 | 121,4 | 116,0 | 126,4 | 92,6 | 76,9 |
| Overig | 87,0 | 90,1 | 92,9 | 91,3 | 96,8 | 105,2 | 116,0 | 92,8 | 98,6 | 101,8 | 98,3 | 87,9 | 136,7 | 101,8 | 146,3 | 143,9 |
| Groothandel | 189,3 | 195,7 | 216,6 | 221,4 | 240,7 | 268,5 | 253,6 | 240,1 | 272,6 | 276,7 | 282,1 | 313,6 | 307,3 | 319,0 | 313,4 | 328,2 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 173,6 | 185,6 | 194,6 | 191,3 | 219,1 | 288,1 | 303,3 | 306,9 | 292,5 | 298,0 | 307,3 | 323,8 | 327,0 | 337,1 | 344,4 | 339,7 |
| Totaal | 2.737,6 | 2.883,2 | 3.223,4 | 3.566,6 | 3.820,5 | 4.016,5 | 4.103,4 | 3.530,8 | 3.564,0 | 3.597,7 | 3.904,9 | 3.828,4 | 4.141,6 | 4.210,7 | 4.335,2 | 4.504,0 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-39: Amsterdam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 676,4 | 659,2 | 660,2 | 769,0 | 908,3 | 945,8 | 1.054,7 | 905,1 | 1.011,8 | 1.010,4 | 1.073,6 | 1.118,4 | 1.222,6 | 1.260,1 | 1.240,6 | 1.211,5 |
| Vervoer | 389,1 | 370,9 | 355,8 | 391,2 | 460,1 | 483,5 | 545,7 | 449,4 | 473,7 | 451,8 | 517,4 | 591,4 | 656,0 | 715,2 | 694,7 | 683,4 |
| Zeevaart | 99,3 | 117,6 | 124,7 | 159,4 | 184,2 | 160,0 | 157,9 | 98,7 | 126,6 | 136,0 | 143,7 | 186,9 | 220,1 | 248,4 | 233,6 | 256,0 |
| Binnenvaart | 35,1 | 36,1 | 37,2 | 32,2 | 36,9 | 40,9 | 53,2 | 60,0 | 70,4 | 66,3 | 72,0 | 83,4 | 101,7 | 108,9 | 93,9 | 106,8 |
| Wegvervoer | 249,3 | 212,8 | 189,8 | 196,4 | 233,4 | 276,9 | 327,3 | 283,1 | 269,6 | 242,5 | 291,8 | 309,1 | 321,5 | 346,8 | 354,2 | 309,9 |
| Spoorvervoer | 5,3 | 4,4 | 4,2 | 3,3 | 5,6 | 5,7 | 7,2 | 7,6 | 7,1 | 7,1 | 9,9 | 12,0 | 12,7 | 11,2 | 13,0 | 10,7 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 115,8 | 112,3 | 114,5 | 123,0 | 135,5 | 143,3 | 156,0 | 137,5 | 166,9 | 183,6 | 188,1 | 182,6 | 199,0 | 173,5 | 164,9 | 155,3 |
| Overslag/opslag | 171,6 | 176,0 | 189,8 | 254,8 | 312,7 | 319,0 | 353,1 | 318,2 | 371,2 | 375,0 | 368,0 | 344,4 | 367,7 | 371,4 | 381,0 | 372,8 |
| Vestigingsplaats | 558,9 | 603,9 | 693,1 | 749,9 | 806,1 | 908,1 | 889,9 | 750,7 | 764,8 | 808,5 | 823,1 | 813,2 | 781,0 | 915,3 | 929,8 | 947,7 |
| Industrie | 348,6 | 372,2 | 438,9 | 495,8 | 508,3 | 527,8 | 509,5 | 373,5 | 381,7 | 408,4 | 417,6 | 372,6 | 350,9 | 469,3 | 485,4 | 506,3 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 27,7 | 29,4 | 18,9 | 26,8 | 24,2 | 23,6 | 29,8 | 27,8 | 30,1 | 32,0 | 39,4 | 38,9 | 31,4 | 62,5 | 59,1 | 60,1 |
| Aardolie industrie | 40,9 | 54,3 | 67,7 | 95,8 | 76,7 | 81,1 | 57,4 | 21,3 | 12,1 | 23,7 | 29,6 | 16,5 | -10,1 | 59,5 | 44,2 | 42,2 |
| Chemische industrie | 186,2 | 200,2 | 242,8 | 250,3 | 260,5 | 277,1 | 269,0 | 176,0 | 215,9 | 222,3 | 214,7 | 193,5 | 200,1 | 216,1 | 285,4 | 313,2 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 28,9 | 29,0 | 33,3 | 33,8 | 37,8 | 24,9 | 22,0 | 22,1 | 22,3 | 32,2 | 32,4 | 31,6 | 32,6 | 31,9 | 22,0 | 18,3 |
| Transportmiddelenindustrie | 12,5 | 12,7 | 14,2 | 15,7 | 22,2 | 16,2 | 16,6 | 17,9 | 15,2 | 13,5 | 12,8 | 13,9 | 13,3 | 11,9 | 10,8 | 9,7 |
| Elektriciteitsproductie | 24,7 | 21,9 | 36,4 | 44,7 | 52,2 | 63,7 | 69,3 | 73,2 | 47,5 | 46,2 | 50,1 | 42,7 | 39,0 | 45,7 | 10,5 | 7,5 |
| Overig | 27,7 | 24,8 | 25,6 | 28,8 | 34,6 | 41,2 | 45,5 | 35,1 | 38,6 | 38,5 | 38,6 | 35,4 | 44,6 | 41,8 | 53,3 | 55,3 |
| Groothandel | 96,0 | 103,2 | 115,9 | 118,5 | 138,1 | 166,3 | 151,5 | 146,5 | 161,2 | 169,9 | 167,5 | 188,7 | 167,1 | 172,1 | 169,1 | 176,9 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 114,3 | 128,6 | 138,3 | 135,5 | 159,7 | 213,9 | 228,9 | 230,8 | 221,9 | 230,3 | 238,0 | 251,9 | 263,0 | 273,9 | 275,2 | 264,5 |
| Totaal | 1.235,4 | 1.263,1 | 1.353,3 | 1.518,9 | 1.714,4 | 1.853,9 | 1.944,7 | 1.655,8 | 1.776,7 | 1.819,0 | 1.896,6 | 1.931,5 | 2.003,6 | 2.175,4 | 2.170,4 | 2.159,2 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-40: Beverwijk: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (-mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|------|------|------|------|------|-------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 9,9 | 11,4 | 16,3 | 20,6 | 25,0 | 32,7 | 35,1 | 21,8 | 26,5 | 30,6 | 34,9 | 30,1 | 31,4 | 31,3 | 12,3 | 13,2 |
| Vervoer | 1,6 | 1,7 | 1,7 | 3,5 | 4,2 | 5,5 | 5,5 | 2,0 | 1,8 | 1,5 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | 2,0 | 2,1 | 2,0 |
| Zeevaart | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Binnenvaart | 0,2 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,3 | 0,3 | 0,4 | 0,3 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,4 |
| Wegvervoer | 1,4 | 1,4 | 1,3 | 3,1 | 3,9 | 5,1 | 5,0 | 1,6 | 1,6 | 1,3 | 1,7 | 1,6 | 1,7 | 1,7 | 1,8 | 1,5 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 4,4 | 6,0 | 10,6 | 13,2 | 16,5 | 21,7 | 21,0 | 16,9 | 21,2 | 25,0 | 28,4 | 23,9 | 25,2 | 25,7 | 6,4 | 6,1 |
| Overslag/opslag | 4,0 | 3,7 | 4,0 | 3,9 | 4,3 | 5,5 | 8,6 | 2,9 | 3,5 | 4,1 | 4,6 | 4,4 | 4,3 | 3,6 | 3,8 | 5,1 |
| Vestigingsplaats | 44,1 | 45,1 | 49,1 | 61,1 | 60,8 | 58,7 | 71,4 | 55,1 | 49,2 | 52,2 | 51,5 | 42,4 | 41,2 | 52,2 | 65,9 | 66,7 |
| Industrie | 27,6 | 29,1 | 32,1 | 42,8 | 40,4 | 36,0 | 48,3 | 32,3 | 27,0 | 30,8 | 30,4 | 20,1 | 18,6 | 30,3 | 28,5 | 28,1 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Aardolie industrie | 10,0 | 10,8 | 11,8 | 16,6 | 15,2 | 13,7 | 15,7 | 6,3 | 2,6 | 3,9 | 5,6 | 3,3 | -2,0 | 9,3 | 8,7 | 9,3 |
| Chemische industrie | 0,0 | 0,0 | 1,0 | 1,1 | 1,2 | 0,4 | 0,4 | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,5 | 0,5 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 3,5 | 3,1 | 3,1 | 5,1 | 4,1 | 2,9 | 2,9 | 2,1 | 2,0 | 1,3 | 1,3 | 1,2 | 1,8 | 2,1 | 2,9 | 2,7 |
| Transportmiddelenindustrie | 0,4 | 0,5 | 0,9 | 1,1 | 0,9 | 0,7 | 0,7 | 0,5 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 13,7 | 14,7 | 15,3 | 19,0 | 19,0 | 18,3 | 28,7 | 23,1 | 21,8 | 24,8 | 22,9 | 15,0 | 18,2 | 18,2 | 16,1 | 15,3 |
| Groothandel | 12,2 | 11,6 | 13,5 | 14,6 | 15,0 | 15,9 | 15,5 | 13,2 | 11,9 | 12,8 | 13,2 | 13,9 | 14,3 | 14,4 | 12,1 | 13,0 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 4,3 | 4,4 | 3,5 | 3,7 | 5,5 | 6,8 | 7,6 | 9,6 | 10,2 | 8,7 | 8,0 | 8,4 | 8,3 | 7,5 | 25,3 | 25,6 |
| Totaal | 54,0 | 56,5 | 65,4 | 81,7 | 85,9 | 91,4 | 106,5 | 76,9 | 75,7 | 82,8 | 86,4 | 72,6 | 72,6 | 83,5 | 78,2 | 79,9 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-41: Velsen/IJmuiden: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 140,2 | 133,2 | 131,5 | 161,7 | 157,8 | 191,9 | 181,5 | 118,7 | 140,9 | 131,6 | 147,0 | 139,6 | 151,9 | 159,1 | 147,9 | 143,4 |
| Vervoer | 66,9 | 63,5 | 60,1 | 79,4 | 74,2 | 88,9 | 75,7 | 46,3 | 55,0 | 48,5 | 51,2 | 49,1 | 53,2 | 56,8 | 45,9 | 42,9 |
| Zeevaart | 19,9 | 21,4 | 27,1 | 32,2 | 23,1 | 34,3 | 21,4 | 13,2 | 19,1 | 16,8 | 15,4 | 17,0 | 19,2 | 21,5 | 15,3 | 14,6 |
| Binnenvaart | 7,9 | 8,9 | 7,2 | 10,5 | 10,1 | 8,6 | 11,9 | 6,2 | 10,0 | 11,8 | 11,9 | 11,4 | 12,7 | 13,4 | 7,6 | 8,8 |
| Wegvervoer | 36,3 | 30,9 | 24,1 | 34,1 | 38,5 | 43,9 | 39,9 | 25,3 | 24,1 | 18,3 | 22,0 | 19,1 | 19,8 | 20,4 | 21,4 | 18,2 |
| Spoorvervoer | 2,8 | 2,3 | 1,7 | 2,6 | 2,4 | 2,1 | 2,4 | 1,6 | 1,9 | 1,6 | 2,0 | 1,5 | 1,5 | 1,5 | 1,6 | 1,3 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 59,7 | 57,6 | 56,0 | 66,2 | 70,1 | 85,0 | 88,2 | 63,5 | 76,1 | 73,1 | 85,6 | 81,0 | 87,8 | 90,7 | 91,8 | 88,6 |
| Overslag/opslag | 13,6 | 12,1 | 15,4 | 16,1 | 13,5 | 17,9 | 17,7 | 9,0 | 9,8 | 10,0 | 10,2 | 9,5 | 10,8 | 11,6 | 10,2 | 12,0 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 1.031,6 | 1.147,2 | 1.378,4 | 1.499,6 | 1.552,4 | 1.512,2 | 1.458,9 | 1.266,5 | 1.166,3 | 1.132,5 | 1.285,3 | 1.208,3 | 1.405,1 | 1.262,7 | 1.408,3 | 1.581,3 |
| Industrie | 927,9 | 1.046,0 | 1.275,5 | 1.396,2 | 1.447,2 | 1.406,9 | 1.355,0 | 1.164,1 | 1.046,8 | 1.016,9 | 1.163,4 | 1.076,1 | 1.276,5 | 1.132,9 | 1.287,7 | 1.461,8 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 9,8 | 9,6 | 8,7 | 8,6 | 9,8 | 6,1 | 5,4 | 6,3 | 5,8 | 5,5 | 5,5 | 4,2 | 4,5 | 4,9 | 8,5 | 8,9 |
| Aardolie industrie | 1,0 | 1,3 | 1,6 | 2,3 | 1,8 | 2,0 | 2,2 | 0,0 | 2,1 | 3,3 | 3,5 | 1,9 | -1,2 | 5,4 | 5,3 | 4,8 |
| Chemische industrie | 24,6 | 31,6 | 42,6 | 43,0 | 36,9 | 45,8 | 70,1 | 19,8 | 18,6 | 19,0 | 11,3 | 10,4 | 9,5 | 11,2 | 11,9 | 10,6 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 756,8 | 860,7 | 1.086,4 | 1.190,5 | 1.225,4 | 1.151,3 | 1.081,3 | 940,5 | 905,9 | 883,8 | 1.036,3 | 942,7 | 1.113,0 | 989,5 | 1.116,7 | 1.307,5 |
| Transportmiddelenindustrie | 6,9 | 6,6 | 4,4 | 5,3 | 5,8 | 6,5 | 6,4 | 5,6 | 5,2 | 4,6 | 4,0 | 4,4 | 3,9 | 4,0 | 4,2 | 4,1 |
| Elektriciteitsproductie | 87,5 | 95,4 | 91,7 | 112,6 | 135,2 | 157,3 | 155,6 | 164,4 | 74,5 | 66,1 | 69,5 | 78,8 | 76,2 | 78,5 | 81,4 | 69,4 |
| Overig | 41,3 | 40,8 | 40,0 | 33,9 | 32,3 | 37,9 | 33,9 | 27,5 | 34,6 | 34,6 | 33,3 | 33,8 | 70,6 | 39,4 | 59,8 | 56,5 |
| Groothandel | 51,8 | 52,0 | 54,3 | 55,6 | 55,4 | 54,0 | 53,8 | 52,4 | 63,4 | 61,1 | 68,1 | 76,5 | 79,7 | 81,3 | 84,5 | 83,4 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 51,9 | 49,1 | 48,7 | 47,9 | 49,8 | 51,3 | 50,1 | 50,0 | 56,1 | 54,5 | 53,8 | 55,7 | 48,9 | 48,5 | 36,1 | 36,1 |
| Totaal | 1.171,7 | 1.280,4 | 1.509,9 | 1.661,3 | 1.710,2 | 1.704,1 | 1.640,4 | 1.385,3 | 1.307,2 | 1.264,1 | 1.432,3 | 1.347,9 | 1.556,9 | 1.421,8 | 1.556,2 | 1.724,8 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

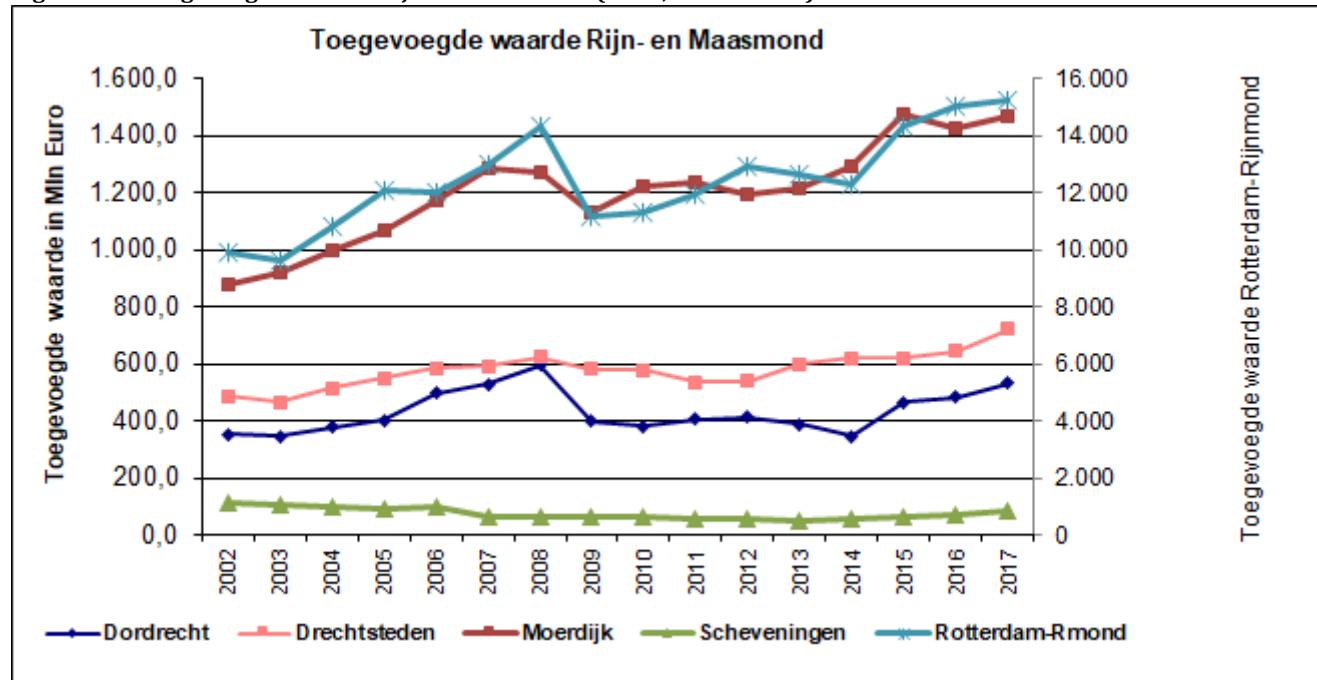
Tabel 3-42: Zaanstad: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 27,8 | 24,5 | 15,0 | 16,7 | 17,3 | 34,7 | 36,0 | 28,8 | 42,7 | 43,7 | 48,0 | 51,1 | 55,4 | 59,9 | 59,0 | 58,2 |
| Vervoer | 4,2 | 5,8 | 4,4 | 4,9 | 5,1 | 18,0 | 17,6 | 12,3 | 16,9 | 15,6 | 15,7 | 19,0 | 21,1 | 23,5 | 22,4 | 19,0 |
| Zeevaart | 1,6 | 1,5 | 1,9 | 2,6 | 2,7 | 15,2 | 14,8 | 9,2 | 14,3 | 12,8 | 13,0 | 15,8 | 17,5 | 19,7 | 18,5 | 15,2 |
| Binnenvaart | 1,2 | 1,4 | 1,2 | 1,1 | 1,0 | 0,9 | 1,1 | 1,6 | 1,6 | 1,5 | 1,3 | 1,6 | 1,8 | 1,9 | 1,8 | 1,9 |
| Wegvervoer | 1,4 | 2,8 | 1,3 | 1,2 | 1,4 | 1,9 | 1,6 | 1,4 | 0,9 | 1,3 | 1,5 | 1,7 | 1,7 | 2,0 | 2,1 | 1,8 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 4,5 | 1,4 | 1,5 | 1,7 | 1,7 | 4,2 | 5,3 | 4,7 | 6,1 | 5,9 | 7,6 | 7,4 | 7,1 | 8,4 | 9,8 | 12,0 |
| Overslag/opslag | 19,0 | 17,4 | 9,0 | 10,1 | 10,5 | 12,4 | 13,1 | 11,8 | 19,8 | 22,2 | 24,7 | 24,7 | 27,2 | 28,0 | 26,8 | 27,2 |
| Vestigingsplaats | 248,7 | 258,6 | 279,8 | 288,1 | 292,7 | 332,5 | 375,8 | 384,0 | 361,7 | 388,1 | 441,5 | 425,3 | 453,1 | 470,2 | 471,3 | 482,0 |
| Industrie | 216,3 | 226,2 | 242,8 | 251,1 | 256,3 | 284,1 | 326,4 | 339,5 | 321,3 | 350,5 | 400,6 | 383,0 | 400,0 | 411,7 | 416,0 | 413,7 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 165,9 | 169,9 | 173,1 | 186,0 | 194,2 | 225,6 | 264,0 | 278,0 | 260,0 | 282,8 | 336,8 | 318,8 | 334,7 | 337,9 | 345,1 | 341,2 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 24,5 | 24,9 | 26,8 | 25,5 | 20,5 | 18,8 | 19,5 | 22,7 | 26,6 | 33,5 | 34,9 | 33,5 | 32,7 | 37,9 | 40,4 | 42,7 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 13,4 | 13,0 | 22,0 | 20,0 | 19,1 | 21,0 | 24,1 | 20,6 | 21,1 | 22,7 | 18,7 | 20,0 | 19,5 | 20,4 | 4,7 | 6,5 |
| Transportmiddelenindustrie | 8,2 | 8,5 | 9,0 | 10,0 | 11,7 | 11,0 | 10,8 | 11,0 | 10,1 | 7,7 | 6,6 | 7,0 | 9,1 | 10,7 | 8,0 | 6,5 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,7 | 2,2 | 0,7 | 0,0 |
| Overig | 4,3 | 9,9 | 11,9 | 9,6 | 10,8 | 7,8 | 7,9 | 7,1 | 3,6 | 3,9 | 3,6 | 3,7 | 3,3 | 2,5 | 17,0 | 16,8 |
| Groothandel | 29,3 | 28,9 | 32,9 | 32,7 | 32,3 | 32,3 | 32,7 | 28,0 | 36,2 | 33,0 | 33,4 | 34,6 | 46,2 | 51,3 | 47,6 | 54,9 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 3,1 | 3,5 | 4,1 | 4,2 | 4,1 | 16,1 | 16,7 | 16,5 | 4,2 | 4,6 | 7,6 | 7,7 | 6,9 | 7,2 | 7,7 | 13,4 |
| Totaal | 276,5 | 283,2 | 294,8 | 304,8 | 310,1 | 367,2 | 411,7 | 412,8 | 404,4 | 431,9 | 489,5 | 476,4 | 508,5 | 530,1 | 530,4 | 540,2 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Rijn- en Maasmond

Figuur 3-9: Toegevoegde waarde Rijn- en Maasmond (2017, x 1000 euro)



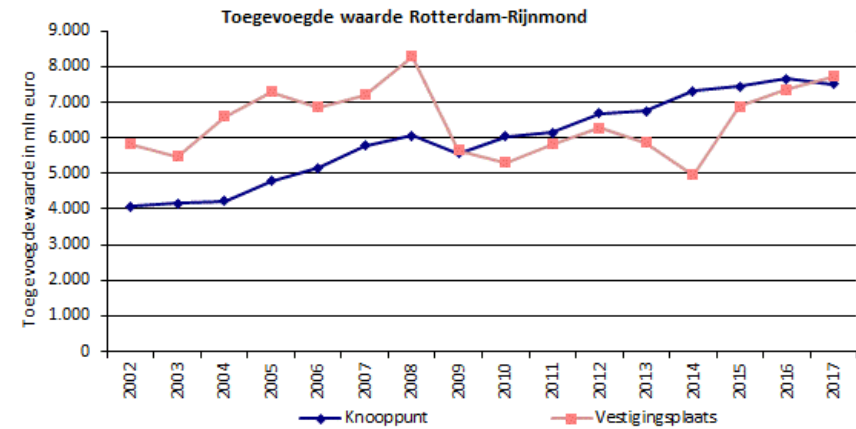
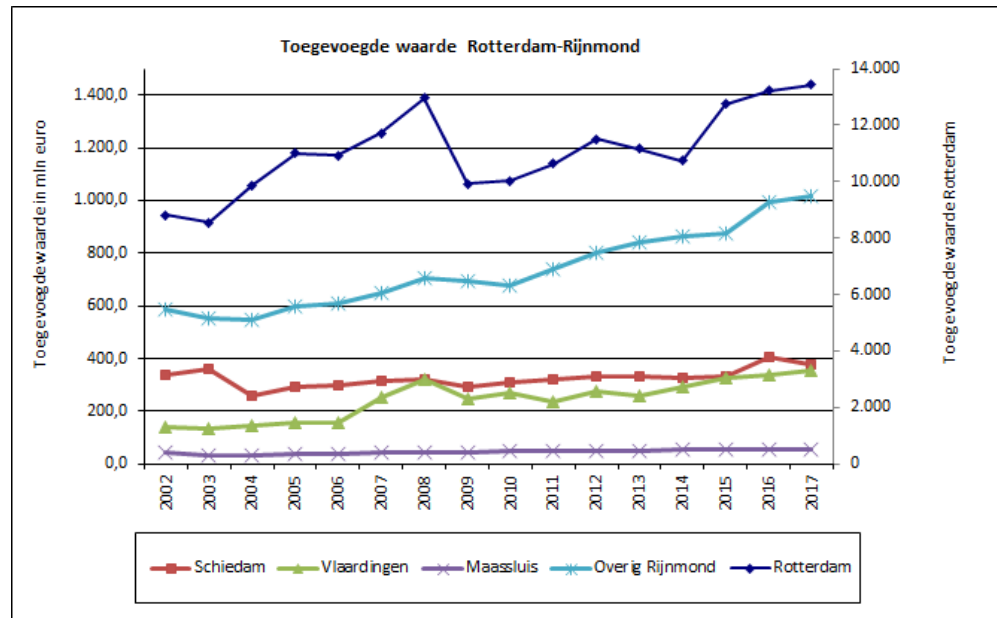
Tabel 3-43: Rijn- en Maasmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in mln euro, lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 4.326 | 4.412 | 4.506 | 5.076 | 5.483 | 6.086 | 6.389 | 5.875 | 6.392 | 6.479 | 7.025 | 7.109 | 7.656 | 7.868 | 8.015 | 7.929 |
| Vervoer | 1.761 | 1.898 | 1.858 | 2.091 | 2.202 | 2.389 | 2.413 | 2.246 | 2.525 | 2.425 | 2.687 | 2.859 | 3.162 | 3.339 | 3.350 | 3.310 |
| Zeevaart | 303 | 372 | 451 | 535 | 482 | 465 | 360 | 222 | 308 | 291 | 283 | 292 | 394 | 458 | 399 | 394 |
| Binnenvaart | 275 | 354 | 329 | 336 | 348 | 341 | 404 | 414 | 576 | 541 | 527 | 647 | 722 | 784 | 676 | 801 |
| Wegvervoer | 960 | 1.009 | 917 | 1.062 | 1.211 | 1.421 | 1.464 | 1.429 | 1.441 | 1.390 | 1.673 | 1.712 | 1.828 | 1.880 | 2.046 | 1.913 |
| Spoorvervoer | 65 | 62 | 55 | 57 | 58 | 57 | 63 | 63 | 81 | 77 | 77 | 82 | 88 | 83 | 87 | 75 |
| Pijpleiding | 158 | 102 | 106 | 102 | 104 | 105 | 123 | 118 | 120 | 124 | 128 | 126 | 131 | 134 | 143 | 126 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 1.235 | 1.242 | 1.330 | 1.442 | 1.573 | 1.673 | 1.833 | 1.610 | 1.881 | 1.970 | 2.141 | 2.116 | 2.281 | 2.314 | 2.419 | 2.374 |
| Overslag/opslag | 1.330 | 1.273 | 1.317 | 1.542 | 1.708 | 2.025 | 2.143 | 2.019 | 1.986 | 2.084 | 2.197 | 2.134 | 2.212 | 2.215 | 2.246 | 2.244 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 7.418 | 7.049 | 8.327 | 9.123 | 8.891 | 9.372 | 10.514 | 7.498 | 7.203 | 7.733 | 8.131 | 7.779 | 6.922 | 9.093 | 9.631 | 10.108 |
| Industrie | 6.001 | 5.631 | 6.834 | 7.567 | 7.204 | 7.579 | 8.749 | 5.757 | 5.510 | 5.996 | 6.334 | 5.794 | 4.881 | 7.016 | 7.383 | 7.818 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 263 | 271 | 275 | 330 | 311 | 329 | 392 | 384 | 359 | 363 | 391 | 384 | 387 | 387 | 411 | 428 |
| Aardolie industrie | 2.158 | 1.818 | 2.607 | 3.257 | 2.522 | 2.678 | 3.468 | 1.532 | 966 | 1.327 | 1.545 | 1.091 | 63 | 1.760 | 1.676 | 1.735 |
| Chemische industrie | 2.106 | 2.090 | 2.384 | 2.423 | 2.649 | 2.880 | 3.032 | 1.956 | 2.335 | 2.510 | 2.513 | 2.390 | 2.509 | 2.991 | 3.353 | 3.751 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 380 | 372 | 407 | 410 | 439 | 442 | 524 | 495 | 468 | 482 | 503 | 539 | 569 | 503 | 529 | 564 |
| Transportmiddelenindustrie | 346 | 315 | 287 | 268 | 304 | 313 | 334 | 383 | 387 | 319 | 299 | 317 | 326 | 301 | 297 | 250 |
| Elektriciteitsproductie | 382 | 382 | 479 | 480 | 557 | 559 | 613 | 657 | 635 | 630 | 697 | 574 | 521 | 529 | 492 | 440 |
| Overig | 365 | 383 | 395 | 399 | 423 | 376 | 386 | 350 | 360 | 365 | 384 | 499 | 505 | 544 | 624 | 649 |
| Groothandel | 793 | 739 | 791 | 865 | 939 | 996 | 919 | 895 | 899 | 911 | 938 | 1.072 | 1.140 | 1.179 | 1.287 | 1.312 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 623 | 679 | 701 | 691 | 748 | 797 | 847 | 846 | 794 | 826 | 858 | 913 | 901 | 899 | 961 | 979 |
| Totaal | 11.744 | 11.461 | 12.832 | 14.199 | 14.374 | 15.458 | 16.904 | 13.374 | 13.595 | 14.212 | 15.156 | 14.887 | 14.577 | 16.962 | 17.646 | 18.037 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Rotterdam-Rijnmond

Figuur 3-10: toegevoegde waarde Rotterdam-Rijnmond (2017, x mln. euro)



Tabel 3-44: Rotterdam-Rijnmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 4.083 | 4.154 | 4.234 | 4.780 | 5.155 | 5.787 | 6.067 | 5.557 | 6.039 | 6.150 | 6.684 | 6.757 | 7.302 | 7.449 | 7.655 | 7.512 |
| Vervoer | 1.678 | 1.809 | 1.768 | 2.001 | 2.105 | 2.332 | 2.344 | 2.178 | 2.425 | 2.334 | 2.590 | 2.766 | 3.061 | 3.201 | 3.258 | 3.193 |
| Zeevaart | 281 | 341 | 408 | 501 | 447 | 447 | 334 | 191 | 261 | 250 | 239 | 242 | 335 | 376 | 369 | 338 |
| Binnenvaart | 268 | 345 | 321 | 328 | 341 | 338 | 401 | 411 | 567 | 534 | 520 | 641 | 716 | 777 | 668 | 790 |
| Wegvervoer | 908 | 962 | 878 | 1.015 | 1.157 | 1.386 | 1.424 | 1.396 | 1.397 | 1.350 | 1.627 | 1.675 | 1.792 | 1.832 | 1.990 | 1.865 |
| Spoorvervoer | 63 | 61 | 54 | 56 | 57 | 57 | 63 | 63 | 80 | 77 | 76 | 82 | 87 | 82 | 87 | 74 |
| Pijpleiding | 158 | 102 | 106 | 102 | 104 | 105 | 123 | 118 | 120 | 124 | 128 | 126 | 131 | 134 | 143 | 126 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 1.174 | 1.184 | 1.270 | 1.378 | 1.500 | 1.593 | 1.755 | 1.528 | 1.793 | 1.867 | 2.040 | 1.998 | 2.117 | 2.163 | 2.251 | 2.202 |
| Overslag/opslag | 1.230 | 1.160 | 1.196 | 1.401 | 1.550 | 1.862 | 1.967 | 1.851 | 1.821 | 1.949 | 2.054 | 1.993 | 2.124 | 2.084 | 2.146 | 2.117 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 5.829 | 5.470 | 6.607 | 7.300 | 6.862 | 7.199 | 8.285 | 5.641 | 5.307 | 5.825 | 6.270 | 5.873 | 4.964 | 6.890 | 7.364 | 7.714 |
| Industrie | 4.834 | 4.482 | 5.562 | 6.192 | 5.651 | 5.929 | 7.052 | 4.416 | 4.137 | 4.610 | 4.987 | 4.406 | 3.424 | 5.345 | 5.704 | 6.031 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 184 | 195 | 203 | 263 | 243 | 263 | 326 | 314 | 285 | 291 | 320 | 318 | 314 | 313 | 339 | 348 |
| Aardolie industrie | 2.115 | 1.764 | 2.534 | 3.144 | 2.432 | 2.579 | 3.348 | 1.487 | 944 | 1.290 | 1.506 | 1.064 | 81 | 1.674 | 1.589 | 1.650 |
| Chemische industrie | 1.599 | 1.607 | 1.843 | 1.846 | 1.930 | 2.079 | 2.234 | 1.433 | 1.763 | 1.891 | 1.921 | 1.811 | 1.851 | 2.206 | 2.530 | 2.829 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 189 | 179 | 170 | 170 | 192 | 194 | 277 | 276 | 265 | 262 | 267 | 294 | 306 | 254 | 306 | 330 |
| Transportmiddelenindustrie | 181 | 162 | 131 | 100 | 106 | 116 | 119 | 121 | 117 | 105 | 104 | 120 | 120 | 117 | 112 | 100 |
| Elektriciteitsproductie | 369 | 367 | 464 | 455 | 533 | 534 | 588 | 629 | 600 | 596 | 661 | 543 | 491 | 496 | 473 | 413 |
| Overig | 198 | 208 | 217 | 214 | 215 | 164 | 160 | 155 | 162 | 175 | 209 | 256 | 261 | 285 | 353 | 361 |
| Groothandel | 555 | 520 | 566 | 629 | 687 | 722 | 649 | 639 | 626 | 638 | 660 | 790 | 860 | 881 | 951 | 969 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 440 | 468 | 479 | 480 | 524 | 548 | 585 | 587 | 544 | 576 | 623 | 677 | 680 | 664 | 710 | 714 |
| Totaal | 9.912 | 9.623 | 10.842 | 12.080 | 12.017 | 12.986 | 14.352 | 11.198 | 11.346 | 11.975 | 12.954 | 12.630 | 12.267 | 14.339 | 15.019 | 15.226 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-45: Rotterdam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 3.700 | 3.784 | 3.849 | 4.340 | 4.693 | 5.217 | 5.459 | 4.997 | 5.388 | 5.494 | 5.971 | 6.051 | 6.556 | 6.683 | 6.868 | 6.759 |
| Vervoer | 1.612 | 1.728 | 1.689 | 1.897 | 2.012 | 2.155 | 2.181 | 2.040 | 2.241 | 2.194 | 2.408 | 2.608 | 2.873 | 2.998 | 3.039 | 2.988 |
| Zeevaart | 237 | 284 | 344 | 415 | 371 | 322 | 225 | 121 | 159 | 154 | 141 | 171 | 234 | 263 | 251 | 232 |
| Binnenvaart | 261 | 336 | 315 | 321 | 335 | 328 | 390 | 397 | 549 | 520 | 502 | 620 | 694 | 753 | 646 | 763 |
| Wegvervoer | 892 | 945 | 870 | 1.004 | 1.146 | 1.345 | 1.382 | 1.343 | 1.335 | 1.319 | 1.564 | 1.611 | 1.729 | 1.768 | 1.915 | 1.796 |
| Spoorvervoer | 63 | 60 | 54 | 56 | 56 | 56 | 61 | 61 | 78 | 77 | 74 | 79 | 85 | 80 | 84 | 72 |
| Pijpleiding | 158 | 102 | 106 | 102 | 104 | 105 | 123 | 118 | 120 | 124 | 128 | 126 | 131 | 134 | 143 | 126 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 906 | 945 | 1.018 | 1.109 | 1.203 | 1.282 | 1.386 | 1.178 | 1.408 | 1.431 | 1.588 | 1.525 | 1.639 | 1.684 | 1.757 | 1.727 |
| Overslag/opslag | 1.182 | 1.111 | 1.141 | 1.334 | 1.479 | 1.780 | 1.892 | 1.779 | 1.739 | 1.868 | 1.974 | 1.918 | 2.044 | 2.002 | 2.072 | 2.043 |
| Vestigingsplaats | 5.108 | 4.764 | 6.011 | 6.656 | 6.222 | 6.508 | 7.501 | 4.926 | 4.651 | 5.136 | 5.524 | 5.100 | 4.174 | 6.071 | 6.358 | 6.664 |
| Industrie | 4.385 | 4.053 | 5.262 | 5.883 | 5.346 | 5.609 | 6.596 | 4.049 | 3.807 | 4.267 | 4.593 | 4.011 | 3.052 | 4.962 | 5.159 | 5.446 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 165 | 176 | 183 | 236 | 226 | 244 | 303 | 292 | 258 | 263 | 284 | 283 | 297 | 293 | 318 | 326 |
| Aardolie industrie | 1.990 | 1.629 | 2.532 | 3.142 | 2.432 | 2.579 | 3.348 | 1.476 | 939 | 1.282 | 1.497 | 1.058 | 85 | 1.636 | 1.553 | 1.613 |
| Chemische industrie | 1.531 | 1.544 | 1.760 | 1.773 | 1.876 | 2.005 | 2.056 | 1.374 | 1.695 | 1.809 | 1.817 | 1.735 | 1.778 | 2.145 | 2.433 | 2.723 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 105 | 100 | 87 | 75 | 81 | 85 | 149 | 135 | 139 | 138 | 135 | 160 | 166 | 130 | 122 | 107 |
| Transportmiddelenindustrie | 90 | 84 | 92 | 70 | 74 | 81 | 84 | 73 | 71 | 62 | 60 | 61 | 62 | 63 | 58 | 51 |
| Elektriciteitsproductie | 362 | 359 | 443 | 420 | 492 | 504 | 560 | 602 | 590 | 586 | 650 | 539 | 491 | 490 | 468 | 413 |
| Overig | 142 | 160 | 166 | 167 | 165 | 111 | 97 | 98 | 115 | 126 | 151 | 174 | 174 | 205 | 208 | 213 |
| Groothandel | 346 | 321 | 353 | 383 | 442 | 444 | 417 | 390 | 398 | 410 | 429 | 541 | 570 | 573 | 618 | 636 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 377 | 390 | 396 | 389 | 433 | 455 | 487 | 487 | 446 | 460 | 501 | 548 | 552 | 535 | 580 | 583 |
| Totaal | 8.808 | 8.548 | 9.859 | 10.996 | 10.915 | 11.726 | 12.960 | 9.923 | 10.039 | 10.630 | 11.494 | 11.151 | 10.730 | 12.754 | 13.226 | 13.423 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-46: Schiedam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 41,8 | 45,3 | 50,4 | 58,9 | 61,9 | 61,2 | 73,5 | 55,5 | 72,5 | 72,1 | 82,3 | 64,3 | 69,7 | 74,0 | 76,3 | 56,5 |
| Vervoer | 22,1 | 30,8 | 36,4 | 45,2 | 46,5 | 44,0 | 44,0 | 28,6 | 45,3 | 42,7 | 44,6 | 34,9 | 40,5 | 40,9 | 45,0 | 28,4 |
| Zeevaart | 20,3 | 28,0 | 35,1 | 44,3 | 45,8 | 43,4 | 43,4 | 27,3 | 42,3 | 39,5 | 41,1 | 31,8 | 37,2 | 37,4 | 41,5 | 25,3 |
| Binnenvaart | 0,7 | 1,1 | 0,6 | 0,5 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,6 | 0,9 | 0,9 | 0,9 | 0,9 | 1,0 | 1,1 | 1,1 | 1,0 |
| Wegvervoer | 1,1 | 1,7 | 0,7 | 0,4 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,7 | 2,1 | 2,2 | 2,5 | 2,2 | 2,3 | 2,3 | 2,4 | 2,1 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 18,9 | 13,6 | 13,2 | 12,7 | 14,5 | 16,2 | 28,8 | 26,1 | 26,6 | 28,7 | 36,2 | 28,6 | 28,0 | 31,0 | 28,8 | 25,5 |
| Overslag/opslag | 0,8 | 0,9 | 0,8 | 0,9 | 0,9 | 1,0 | 0,7 | 0,8 | 0,6 | 0,8 | 1,5 | 0,8 | 1,1 | 2,1 | 2,5 | 2,6 |
| Vestigingsplaats | 297,1 | 314,2 | 206,7 | 235,8 | 235,8 | 251,4 | 246,7 | 235,3 | 239,0 | 246,7 | 249,4 | 265,3 | 256,0 | 259,4 | 326,6 | 322,4 |
| Industrie | 213,3 | 220,1 | 101,5 | 89,2 | 98,3 | 106,8 | 114,9 | 111,1 | 109,0 | 106,3 | 106,6 | 112,6 | 97,5 | 96,0 | 157,3 | 159,2 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 6,7 | 6,5 | 6,8 | 8,4 | 8,8 | 15,4 | 16,3 | 17,9 | 18,4 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Aardolie industrie | 124,6 | 134,3 | 2,0 | 2,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,6 | -0,4 | 1,7 | 1,6 | 1,6 |
| Chemische industrie | 17,2 | 18,7 | 21,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,3 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 19,8 | 20,8 | 24,7 | 24,6 | 25,0 | 25,2 | 28,6 | 29,5 | 27,4 | 25,4 | 30,2 | 29,2 | 29,1 | 28,7 | 30,2 | 32,5 |
| Transportmiddelenindustrie | 21,6 | 17,0 | 18,4 | 17,2 | 22,5 | 24,0 | 22,6 | 23,0 | 21,5 | 18,8 | 15,5 | 15,9 | 15,3 | 14,7 | 15,8 | 14,5 |
| Elektriciteitsproductie | 6,3 | 7,3 | 11,2 | 13,7 | 16,4 | 20,1 | 16,0 | 14,3 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 23,9 | 22,1 | 24,2 | 24,8 | 27,9 | 30,7 | 39,2 | 35,5 | 44,7 | 45,8 | 43,1 | 48,5 | 53,3 | 50,8 | 109,4 | 110,4 |
| Groothandel | 43,6 | 42,5 | 46,4 | 81,7 | 68,3 | 75,2 | 62,2 | 57,3 | 59,7 | 57,5 | 58,0 | 61,5 | 65,2 | 70,9 | 79,0 | 75,3 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 40,2 | 51,7 | 58,8 | 64,9 | 69,2 | 69,4 | 69,6 | 66,9 | 70,3 | 82,9 | 84,8 | 91,2 | 93,3 | 92,4 | 90,3 | 87,9 |
| Totaal | 338,9 | 359,5 | 257,1 | 294,7 | 297,7 | 312,6 | 320,2 | 290,8 | 311,5 | 318,9 | 331,7 | 329,6 | 325,6 | 333,4 | 402,9 | 379,0 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-47: Vlaardingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 57,6 | 58,8 | 52,1 | 59,3 | 69,9 | 151,8 | 146,4 | 144,0 | 174,5 | 139,6 | 171,6 | 153,8 | 182,2 | 187,3 | 197,1 | 199,6 |
| Vervoer | 17,1 | 19,0 | 9,2 | 13,3 | 13,6 | 86,9 | 87,1 | 88,5 | 111,3 | 73,6 | 113,4 | 97,3 | 120,0 | 129,4 | 138,9 | 142,3 |
| Zeevaart | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 39,2 | 38,6 | 25,7 | 36,1 | 35,6 | 37,2 | 17,7 | 40,6 | 47,4 | 46,5 | 51,6 |
| Binnenvaart | 2,7 | 4,1 | 2,1 | 2,7 | 2,1 | 5,6 | 5,7 | 9,3 | 13,5 | 9,4 | 13,3 | 15,6 | 16,1 | 17,7 | 17,0 | 21,2 |
| Wegvervoer | 14,1 | 14,5 | 7,0 | 10,3 | 11,2 | 40,8 | 41,2 | 51,6 | 59,5 | 28,0 | 60,7 | 61,7 | 60,9 | 62,0 | 72,7 | 66,9 |
| Spoorvervoer | 0,3 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,3 | 1,4 | 1,5 | 1,9 | 2,2 | 0,5 | 2,2 | 2,3 | 2,3 | 2,2 | 2,7 | 2,6 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 5,7 | 6,9 | 6,6 | 7,2 | 9,2 | 7,2 | 7,8 | 7,3 | 8,7 | 11,6 | 10,1 | 11,1 | 12,2 | 12,2 | 14,7 | 13,9 |
| Overslag/opslag | 34,8 | 32,9 | 36,3 | 38,8 | 47,1 | 57,7 | 51,5 | 48,1 | 54,5 | 54,5 | 48,1 | 45,5 | 50,0 | 45,7 | 43,5 | 43,4 |
| Vestigingsplaats | 80,3 | 73,4 | 92,0 | 96,2 | 86,0 | 102,0 | 173,1 | 102,7 | 97,4 | 98,6 | 104,0 | 103,5 | 108,7 | 137,1 | 142,4 | 153,4 |
| Industrie | 60,5 | 54,3 | 71,8 | 73,7 | 61,3 | 74,1 | 148,0 | 79,0 | 68,6 | 72,9 | 78,4 | 75,0 | 79,4 | 107,5 | 112,8 | 123,2 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 12,3 | 13,3 | 13,9 | 14,2 | 4,9 | 5,3 | 6,5 | 6,2 | 5,3 | 5,4 | 6,3 | 8,5 | 9,1 | 11,0 | 11,9 | 12,0 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 20,1 | 21,1 | 21,7 |
| Chemische industrie | 9,2 | 2,8 | 17,3 | 16,9 | 14,9 | 27,0 | 92,3 | 23,2 | 27,8 | 30,4 | 29,5 | 23,6 | 24,1 | 28,1 | 30,0 | 35,8 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 22,7 | 22,7 | 25,3 | 28,2 | 31,0 | 32,0 | 38,9 | 40,0 | 30,2 | 32,0 | 37,6 | 38,7 | 41,8 | 43,8 | 44,4 | 48,3 |
| Transportmiddelenindustrie | 10,5 | 9,8 | 10,5 | 6,3 | 1,6 | 1,7 | 1,6 | 0,9 | 1,0 | 0,8 | 0,9 | 1,0 | 0,9 | 1,0 | 1,5 | 1,6 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 3,5 | 3,9 | 3,2 | 3,2 | 2,7 | 1,2 | 0,9 | 0,9 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 5,8 | 5,6 | 4,9 | 4,7 | 4,9 | 4,9 | 5,5 | 6,0 | 3,2 | 3,4 | 3,1 | 3,2 | 3,5 | 3,4 | 3,8 | 3,8 |
| Groothandel | 17,6 | 16,7 | 17,9 | 19,8 | 22,0 | 25,2 | 22,1 | 18,5 | 23,4 | 20,1 | 19,9 | 22,7 | 23,5 | 23,7 | 23,2 | 23,6 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 2,2 | 2,5 | 2,4 | 2,6 | 2,7 | 2,7 | 3,1 | 5,1 | 5,4 | 5,5 | 5,6 | 5,8 | 5,8 | 5,9 | 6,4 | 6,5 |
| Totaal | 138,0 | 132,1 | 144,1 | 155,5 | 155,8 | 253,8 | 319,5 | 246,7 | 271,9 | 238,3 | 275,6 | 257,3 | 290,9 | 324,4 | 339,5 | 353,0 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-48: Maassluis: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 29,3 | 20,1 | 20,5 | 23,3 | 24,3 | 29,3 | 31,2 | 27,9 | 32,7 | 33,6 | 33,3 | 32,1 | 33,4 | 35,5 | 32,0 | 33,3 |
| Vervoer | 1,8 | 2,0 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | 2,2 | 1,8 | 1,8 | 1,6 | 1,7 | 1,8 | 2,1 | 2,5 | 2,2 | 2,5 |
| Zeevaart | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,2 | 0,2 | 0,2 |
| Binnenvaart | 1,8 | 2,0 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | 1,9 | 2,2 | 1,8 | 1,8 | 1,6 | 1,7 | 1,8 | 2,1 | 2,2 | 2,0 | 2,3 |
| Wegvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 27,6 | 18,1 | 18,5 | 21,4 | 22,4 | 27,4 | 29,1 | 26,2 | 30,8 | 32,0 | 31,6 | 30,3 | 31,3 | 33,1 | 29,8 | 30,8 |
| Overslag/opslag | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Vestigingsplaats | 12,0 | 11,6 | 11,9 | 13,0 | 14,1 | 14,7 | 15,1 | 17,1 | 14,8 | 13,2 | 16,8 | 19,5 | 20,6 | 17,3 | 22,8 | 19,7 |
| Industrie | 7,0 | 6,6 | 7,0 | 7,7 | 8,1 | 10,0 | 10,4 | 13,1 | 11,6 | 10,1 | 12,9 | 15,1 | 16,0 | 12,6 | 16,8 | 13,4 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 5,4 | 4,8 | 5,0 | 5,5 | 5,8 | 6,5 | 7,0 | 7,2 | 8,2 | 7,3 | 8,9 | 8,4 | 9,3 | 9,3 | 10,6 | 6,8 |
| Transportmiddelenindustrie | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,8 | 0,8 | 3,4 | 3,3 | 2,8 | 2,6 | 2,8 | 2,7 | 2,5 | 2,3 | 2,1 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 1,4 | 1,7 | 1,9 | 2,0 | 2,2 | 2,7 | 2,7 | 2,4 | 0,0 | 0,0 | 1,5 | 3,9 | 4,0 | 0,8 | 3,9 | 4,5 |
| Groothandel | 2,9 | 2,8 | 2,5 | 2,9 | 2,9 | 2,4 | 2,1 | 1,9 | 2,0 | 1,9 | 2,6 | 3,1 | 3,2 | 3,2 | 4,2 | 4,4 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 2,1 | 2,2 | 2,3 | 2,4 | 3,0 | 2,4 | 2,5 | 2,2 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,4 | 1,5 | 1,7 | 1,9 |
| Totaal | 41,3 | 31,7 | 32,4 | 36,3 | 38,3 | 44,0 | 46,3 | 45,1 | 47,5 | 46,8 | 50,1 | 51,6 | 54,0 | 52,8 | 54,8 | 53,0 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

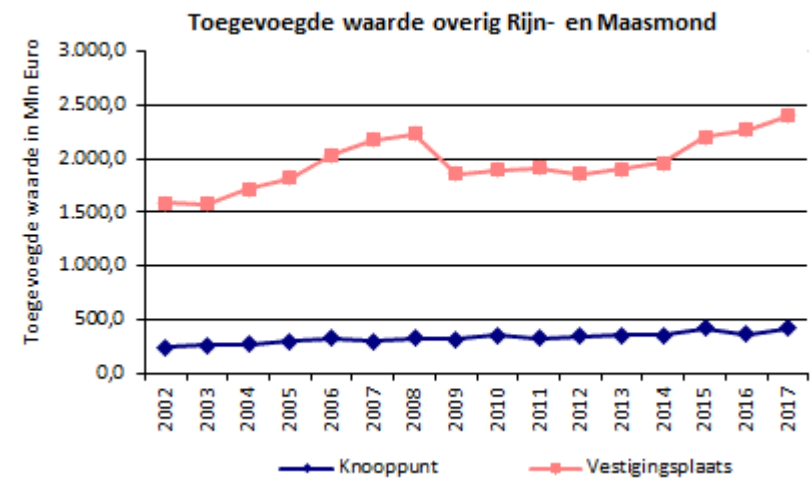
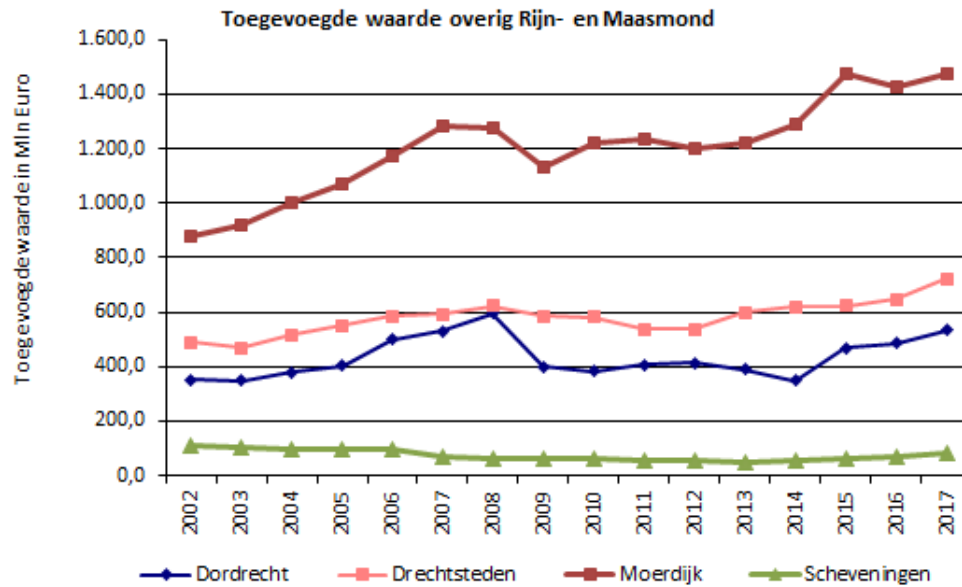
Tabel 3-49: Overig Rijnmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 254,3 | 245,8 | 262,7 | 298,1 | 305,4 | 327,4 | 356,8 | 332,3 | 371,7 | 411,3 | 425,7 | 455,6 | 461,3 | 468,4 | 481,4 | 463,7 |
| Vervoer | 25,5 | 29,7 | 31,0 | 43,4 | 31,7 | 43,8 | 30,2 | 19,1 | 25,5 | 22,0 | 22,1 | 23,9 | 26,1 | 30,4 | 32,2 | 31,2 |
| Zeevaart | 24,4 | 28,3 | 29,4 | 41,4 | 30,0 | 41,8 | 27,9 | 16,8 | 23,3 | 20,0 | 20,0 | 21,5 | 23,5 | 27,7 | 29,8 | 28,4 |
| Binnenvaart | 1,1 | 1,5 | 1,6 | 2,0 | 1,8 | 2,0 | 2,3 | 2,3 | 2,2 | 2,0 | 2,1 | 2,4 | 2,6 | 2,8 | 2,4 | 2,7 |
| Wegvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 216,1 | 200,0 | 214,0 | 227,2 | 251,4 | 260,1 | 303,7 | 290,6 | 318,5 | 363,7 | 373,3 | 403,1 | 406,4 | 403,1 | 421,1 | 404,4 |
| Overslag/opslag | 12,7 | 16,1 | 17,7 | 27,6 | 22,3 | 23,4 | 23,0 | 22,6 | 27,7 | 25,6 | 30,3 | 28,7 | 28,8 | 34,9 | 28,1 | 28,1 |
| Vestigingsplaats | 331,2 | 306,7 | 286,2 | 298,9 | 304,6 | 322,8 | 349,0 | 360,4 | 304,2 | 329,9 | 376,4 | 384,6 | 404,8 | 406,0 | 514,7 | 553,7 |
| Industrie | 167,6 | 148,0 | 119,0 | 137,4 | 137,0 | 129,2 | 182,0 | 163,6 | 141,0 | 154,5 | 195,8 | 192,7 | 178,8 | 166,7 | 257,5 | 289,1 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 6,4 | 5,6 | 6,4 | 5,8 | 6,4 | 7,1 | 7,7 | 7,6 | 6,3 | 6,9 | 11,8 | 8,6 | 8,8 | 8,9 | 9,5 | 10,3 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 11,1 | 4,9 | 7,9 | 8,9 | 5,1 | -3,5 | 16,0 | 14,2 | 13,5 |
| Chemische industrie | 41,6 | 42,1 | 44,0 | 56,1 | 38,9 | 47,1 | 85,8 | 36,0 | 40,2 | 51,2 | 74,0 | 51,8 | 48,1 | 32,9 | 67,2 | 70,4 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 35,7 | 30,7 | 28,7 | 36,2 | 49,8 | 45,3 | 53,7 | 65,0 | 59,6 | 59,1 | 55,6 | 57,7 | 59,9 | 42,1 | 98,7 | 135,2 |
| Transportmiddelenindustrie | 59,2 | 50,9 | 10,2 | 6,3 | 7,3 | 8,0 | 10,6 | 20,6 | 20,6 | 20,2 | 25,2 | 39,2 | 38,9 | 36,5 | 34,8 | 30,7 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 9,5 | 17,4 | 20,1 | 7,5 | 9,0 | 9,6 | 9,4 | 9,1 | 10,2 | 3,8 | 0,0 | 5,2 | 5,4 | 0,0 |
| Overig | 24,6 | 18,6 | 20,3 | 15,6 | 14,5 | 14,3 | 15,2 | 13,6 | 0,0 | 0,0 | 10,2 | 26,6 | 26,6 | 25,0 | 27,7 | 28,9 |
| Groothandel | 144,9 | 137,6 | 146,9 | 140,8 | 151,5 | 175,2 | 144,7 | 171,3 | 142,7 | 148,8 | 150,4 | 162,0 | 198,3 | 209,7 | 226,2 | 229,5 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 18,6 | 21,1 | 20,2 | 20,7 | 16,0 | 18,5 | 22,2 | 25,6 | 20,5 | 26,6 | 30,3 | 29,9 | 27,8 | 29,7 | 31,0 | 35,1 |
| Totaal | 585,5 | 552,5 | 548,9 | 597,0 | 610,0 | 650,2 | 705,8 | 692,8 | 675,9 | 741,2 | 802,1 | 840,3 | 866,1 | 874,4 | 996,1 | 1.017,4 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Overig Rijn- en Maasmond

Figuur 3-11: Toegevoegde waarde overig Rijn- en Maasmond (2017, x mln. euro)



Tabel 3-50: Overig Rijn- en Maasmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 243,6 | 258,9 | 271,6 | 295,9 | 327,8 | 299,1 | 322,5 | 318,2 | 353,1 | 328,8 | 341,6 | 351,7 | 353,2 | 419,7 | 360,4 | 416,7 |
| Vervoer | 83,3 | 88,5 | 90,1 | 90,1 | 97,2 | 56,7 | 68,9 | 68,0 | 100,1 | 90,2 | 97,1 | 93,4 | 101,1 | 138,1 | 92,7 | 117,3 |
| Zeevaart | 21,1 | 31,2 | 42,6 | 34,3 | 34,7 | 18,3 | 25,7 | 31,7 | 47,1 | 41,8 | 43,6 | 50,2 | 58,4 | 82,5 | 29,6 | 56,6 |
| Binnenvaart | 7,6 | 8,8 | 7,2 | 7,6 | 7,5 | 3,4 | 3,1 | 2,8 | 8,3 | 7,5 | 6,8 | 6,1 | 6,1 | 7,6 | 7,2 | 11,3 |
| Wegvervoer | 52,9 | 47,1 | 39,0 | 46,9 | 53,8 | 34,6 | 39,9 | 33,3 | 44,2 | 40,5 | 46,0 | 36,5 | 36,2 | 47,3 | 55,1 | 48,2 |
| Spoorvervoer | 1,7 | 1,5 | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,5 | 0,4 | 0,7 | 0,5 | 0,4 | 0,7 | 0,8 | 1,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 60,9 | 58,1 | 60,0 | 64,7 | 72,5 | 79,5 | 77,9 | 81,8 | 88,6 | 103,6 | 101,1 | 117,9 | 164,0 | 150,6 | 167,6 | 172,4 |
| Overslag/opslag | 99,3 | 112,3 | 121,4 | 141,1 | 158,1 | 162,9 | 175,8 | 168,5 | 164,5 | 135,1 | 143,4 | 140,4 | 88,1 | 131,0 | 100,1 | 127,0 |
| Vestigingsplaats | 1.588,8 | 1.579,1 | 1.719,2 | 1.823,2 | 2.029,0 | 2.172,3 | 2.229,7 | 1.857,0 | 1.896,0 | 1.907,9 | 1.860,6 | 1.906,2 | 1.957,5 | 2.202,9 | 2.266,4 | 2.394,7 |
| Industrie | 1.167,0 | 1.149,2 | 1.272,5 | 1.375,6 | 1.553,5 | 1.649,2 | 1.697,3 | 1.341,4 | 1.373,4 | 1.385,3 | 1.346,7 | 1.387,9 | 1.456,7 | 1.670,3 | 1.679,2 | 1.786,4 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 79,7 | 75,7 | 71,5 | 66,6 | 67,4 | 66,3 | 66,5 | 70,0 | 74,4 | 71,6 | 71,8 | 65,5 | 72,3 | 74,0 | 71,8 | 79,7 |
| Aardolie industrie | 42,8 | 54,3 | 73,5 | 113,4 | 89,8 | 99,2 | 120,6 | 44,6 | 22,2 | 36,9 | 39,6 | 27,3 | -18,5 | 85,9 | 87,0 | 85,9 |
| Chemische industrie | 507,2 | 483,0 | 541,6 | 576,8 | 719,3 | 800,5 | 798,3 | 523,1 | 571,3 | 618,8 | 592,6 | 578,9 | 658,5 | 785,0 | 823,3 | 922,0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 191,8 | 193,3 | 236,6 | 240,5 | 246,6 | 248,1 | 247,1 | 218,7 | 203,5 | 219,7 | 236,6 | 245,2 | 263,0 | 249,1 | 222,8 | 234,2 |
| Transportmiddelenindustrie | 165,2 | 153,2 | 156,6 | 168,3 | 197,9 | 197,7 | 214,5 | 261,9 | 269,8 | 214,5 | 194,8 | 197,2 | 206,5 | 184,0 | 185,0 | 149,9 |
| Elektriciteitsproductie | 13,7 | 15,4 | 14,9 | 24,6 | 24,1 | 25,1 | 24,8 | 28,3 | 35,0 | 34,1 | 36,1 | 31,5 | 30,5 | 33,7 | 18,7 | 27,0 |
| Overig | 166,6 | 174,2 | 177,9 | 185,3 | 208,4 | 212,3 | 225,5 | 194,8 | 197,1 | 189,7 | 175,3 | 242,4 | 244,4 | 258,6 | 270,7 | 287,8 |
| Groothandel | 238,5 | 219,1 | 224,6 | 236,5 | 252,4 | 274,9 | 270,3 | 256,2 | 272,5 | 272,8 | 278,8 | 282,1 | 279,8 | 297,8 | 336,0 | 343,5 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 183,3 | 210,8 | 222,1 | 211,1 | 223,1 | 248,3 | 262,1 | 259,4 | 250,1 | 249,8 | 235,1 | 236,2 | 221,0 | 234,7 | 251,2 | 264,8 |
| Totaal | 1.832,4 | 1.838,0 | 1.990,7 | 2.119,1 | 2.356,8 | 2.471,4 | 2.552,2 | 2.175,3 | 2.249,1 | 2.236,7 | 2.202,2 | 2.257,9 | 2.310,7 | 2.622,6 | 2.626,8 | 2.811,4 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-51: Dordrecht: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 55,1 | 71,2 | 77,2 | 80,7 | 76,0 | 88,7 | 95,8 | 100,1 | 113,4 | 111,2 | 116,6 | 126,7 | 110,7 | 145,4 | 114,9 | 135,7 |
| Vervoer | 32,6 | 34,6 | 37,1 | 39,5 | 27,4 | 28,0 | 33,1 | 38,4 | 65,2 | 57,0 | 63,2 | 62,4 | 69,3 | 99,2 | 50,6 | 76,3 |
| Zeevaart | 19,8 | 23,1 | 27,8 | 30,5 | 17,1 | 17,1 | 24,5 | 31,4 | 46,6 | 41,4 | 42,9 | 49,1 | 57,7 | 77,0 | 24,8 | 49,7 |
| Binnenvaart | 3,0 | 3,5 | 2,8 | 2,6 | 2,7 | 2,3 | 1,9 | 1,5 | 6,0 | 5,4 | 4,5 | 3,6 | 3,5 | 5,9 | 5,6 | 7,6 |
| Wegvervoer | 9,4 | 7,6 | 6,3 | 6,1 | 7,3 | 8,4 | 6,5 | 5,4 | 12,1 | 9,9 | 15,1 | 9,2 | 7,7 | 15,7 | 19,4 | 18,3 |
| Spoorvervoer | 0,4 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,3 | 0,3 | 0,2 | 0,2 | 0,4 | 0,4 | 0,7 | 0,5 | 0,4 | 0,7 | 0,8 | 0,7 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 15,2 | 17,1 | 19,3 | 18,7 | 21,5 | 26,3 | 22,2 | 23,9 | 24,4 | 26,4 | 25,2 | 24,9 | 27,5 | 30,5 | 38,1 | 33,5 |
| Overslag/opslag | 7,3 | 19,5 | 20,8 | 22,5 | 27,0 | 34,4 | 40,5 | 37,8 | 23,8 | 27,8 | 28,2 | 39,5 | 13,9 | 15,7 | 26,2 | 25,9 |
| Vestigingsplaats | 298,1 | 276,7 | 301,3 | 323,1 | 421,7 | 441,2 | 499,7 | 298,1 | 269,7 | 294,7 | 295,3 | 263,0 | 236,9 | 321,4 | 369,6 | 398,7 |
| Industrie | 242,3 | 215,1 | 238,6 | 267,8 | 366,1 | 381,9 | 437,7 | 236,1 | 218,5 | 235,4 | 226,9 | 205,9 | 180,5 | 262,8 | 285,3 | 293,3 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 4,9 | 5,1 | 5,4 | 4,9 | 5,2 | 9,3 | 11,0 | 11,4 | 11,2 | 8,1 | 7,0 | 7,1 | 7,5 | 5,6 | 5,6 | 6,7 |
| Aardolie industrie | 24,5 | 31,4 | 44,6 | 66,0 | 52,4 | 55,2 | 65,8 | 24,3 | 13,7 | 22,5 | 25,2 | 14,8 | -10,4 | 46,5 | 48,7 | 46,5 |
| Chemische industrie | 186,9 | 151,0 | 156,2 | 160,0 | 261,0 | 262,9 | 304,8 | 148,7 | 135,9 | 148,5 | 144,4 | 135,2 | 135,9 | 158,7 | 166,7 | 179,7 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 3,0 | 3,1 | 3,2 | 3,6 | 3,3 | 3,6 | 5,3 | 7,1 | 8,2 | 7,6 | 6,8 | 6,5 | 6,6 | 9,0 | 19,3 | 17,9 |
| Transportmiddelenindustrie | 6,2 | 5,7 | 6,3 | 7,7 | 8,6 | 14,4 | 14,6 | 16,9 | 17,4 | 13,5 | 11,3 | 8,1 | 7,4 | 7,4 | 8,2 | 6,0 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 16,9 | 18,8 | 22,9 | 25,6 | 35,6 | 36,6 | 36,2 | 27,6 | 32,1 | 35,3 | 32,1 | 34,2 | 33,5 | 35,6 | 36,9 | 36,6 |
| Groothandel | 34,2 | 27,7 | 25,2 | 24,8 | 25,2 | 27,9 | 29,4 | 26,9 | 27,3 | 32,9 | 43,6 | 32,4 | 31,1 | 31,7 | 42,1 | 42,2 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 21,6 | 34,0 | 37,6 | 30,5 | 30,5 | 31,3 | 32,6 | 35,2 | 23,9 | 26,4 | 24,8 | 24,7 | 25,3 | 26,9 | 42,2 | 63,2 |
| Totaal | 353,1 | 347,9 | 378,6 | 403,8 | 497,7 | 529,9 | 595,5 | 398,2 | 383,1 | 405,9 | 411,9 | 389,8 | 347,6 | 466,8 | 484,5 | 534,4 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-52: Drechtsteden: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 4,5 | 10,7 | 21,1 | 9,8 | 24,3 | 4,9 | 5,2 | 5,4 | 6,5 | 5,2 | 5,8 | 8,6 | 14,1 | 23,0 | 32,5 | 56,5 |
| Vervoer | 0,8 | 7,3 | 14,3 | 3,0 | 17,0 | 0,3 | 0,1 | 0,1 | 1,1 | 1,1 | 1,1 | 1,2 | 0,9 | 0,0 | 0,1 | 1,7 |
| Zeevaart | 0,1 | 6,6 | 13,8 | 2,5 | 16,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,5 | 0,4 | 0,4 | 0,5 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,8 |
| Binnenvaart | 0,7 | 0,8 | 0,4 | 0,5 | 0,5 | 0,3 | 0,1 | 0,1 | 0,7 | 0,7 | 0,7 | 0,8 | 0,9 | 0,0 | 0,1 | 0,9 |
| Wegvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 0,8 | 0,9 | 1,0 | 0,9 | 1,5 | 1,8 | 1,9 | 1,9 | 2,7 | 2,4 | 3,0 | 5,7 | 11,5 | 13,7 | 30,6 | 38,4 |
| Overslag/opslag | 2,9 | 2,5 | 5,9 | 5,8 | 5,8 | 2,8 | 3,1 | 3,4 | 2,6 | 1,7 | 1,7 | 1,7 | 1,7 | 9,3 | 1,9 | 16,3 |
| Vestigingsplaats | 483,2 | 456,1 | 494,9 | 540,6 | 561,7 | 586,6 | 617,7 | 578,0 | 573,6 | 531,1 | 532,3 | 591,6 | 605,2 | 598,9 | 613,8 | 666,1 |
| Industrie | 396,7 | 382,5 | 420,8 | 463,8 | 478,0 | 493,8 | 530,4 | 498,3 | 482,4 | 437,6 | 440,5 | 502,2 | 510,8 | 519,7 | 530,9 | 566,8 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 16,5 | 17,5 | 18,1 | 19,4 | 18,7 | 19,4 | 23,6 | 24,6 | 30,1 | 33,2 | 36,5 | 33,2 | 35,2 | 34,7 | 35,5 | 35,0 |
| Aardolie industrie | 18,4 | 22,9 | 28,9 | 47,4 | 37,4 | 44,0 | 52,8 | 19,5 | 8,5 | 14,0 | 13,9 | 12,1 | -7,9 | 38,2 | 38,2 | 39,3 |
| Chemische industrie | 30,6 | 24,9 | 25,3 | 33,1 | 33,3 | 33,5 | 44,5 | 26,9 | 24,0 | 15,5 | 15,5 | 17,3 | 18,5 | 23,1 | 23,8 | 52,5 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 113,8 | 114,1 | 143,6 | 152,8 | 155,6 | 160,2 | 153,7 | 125,4 | 111,7 | 115,5 | 135,8 | 143,0 | 162,3 | 142,6 | 112,8 | 141,3 |
| Transportmiddelenindustrie | 155,8 | 142,5 | 145,2 | 155,4 | 183,8 | 178,0 | 194,4 | 238,5 | 241,8 | 191,9 | 176,1 | 181,2 | 191,6 | 168,4 | 171,4 | 139,2 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 1,9 | 4,1 | 1,7 |
| Overig | 61,6 | 60,6 | 59,6 | 55,7 | 49,3 | 58,7 | 61,4 | 63,3 | 66,4 | 67,5 | 62,8 | 115,4 | 111,2 | 110,9 | 145,1 | 157,8 |
| Groothandel | 81,9 | 68,4 | 67,3 | 71,7 | 75,6 | 86,5 | 80,2 | 73,4 | 81,7 | 85,0 | 83,3 | 80,7 | 81,3 | 67,9 | 72,2 | 88,3 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 4,6 | 5,2 | 6,8 | 5,1 | 8,1 | 6,3 | 7,1 | 6,3 | 9,5 | 8,5 | 8,5 | 8,7 | 13,2 | 11,2 | 10,7 | 11,1 |
| Totaal | 487,7 | 466,8 | 516,0 | 550,4 | 586,0 | 591,5 | 622,8 | 583,4 | 580,1 | 536,3 | 538,1 | 600,2 | 619,3 | 621,9 | 646,3 | 722,6 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-53: Moerdijk: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 155,8 | 148,9 | 148,4 | 176,7 | 199,4 | 201,5 | 217,9 | 209,0 | 228,0 | 207,3 | 214,3 | 212,1 | 223,6 | 245,8 | 208,0 | 214,3 |
| Vervoer | 24,3 | 20,4 | 16,0 | 20,8 | 26,7 | 27,0 | 34,7 | 29,1 | 33,2 | 31,9 | 32,6 | 29,2 | 30,3 | 38,3 | 41,4 | 38,0 |
| Zeevaart | 1,1 | 1,1 | 0,6 | 0,7 | 0,7 | 0,6 | 0,6 | 0,4 | 0,0 | 0,0 | 0,3 | 0,6 | 0,7 | 5,5 | 4,8 | 5,4 |
| Binnenvaart | 0,8 | 0,8 | 0,6 | 0,8 | 1,0 | 0,8 | 1,0 | 1,1 | 1,5 | 1,4 | 1,6 | 1,6 | 1,5 | 1,6 | 1,4 | 2,6 |
| Wegvervoer | 22,4 | 18,5 | 14,7 | 19,2 | 25,0 | 25,7 | 33,1 | 27,6 | 31,7 | 30,5 | 30,7 | 27,0 | 28,1 | 31,2 | 35,2 | 29,5 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,5 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 42,4 | 38,1 | 37,8 | 43,0 | 47,4 | 48,9 | 51,3 | 52,7 | 56,8 | 69,9 | 68,4 | 83,7 | 120,9 | 101,5 | 94,5 | 94,8 |
| Overslag/opslag | 89,2 | 90,4 | 94,7 | 112,9 | 125,3 | 125,6 | 132,0 | 127,2 | 138,0 | 105,5 | 113,3 | 99,1 | 72,4 | 105,9 | 72,1 | 81,5 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 725,2 | 770,0 | 850,6 | 892,9 | 975,3 | 1.081,7 | 1.055,4 | 924,0 | 993,0 | 1.029,1 | 982,4 | 1.006,6 | 1.066,7 | 1.227,5 | 1.216,9 | 1.256,3 |
| Industrie | 471,8 | 500,8 | 567,6 | 604,0 | 668,2 | 738,1 | 700,1 | 576,1 | 640,2 | 683,3 | 651,5 | 658,0 | 741,6 | 859,8 | 832,9 | 888,8 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2,2 | 2,3 | 2,3 | 2,4 | 2,2 | 2,3 | 2,8 | 3,1 | 2,7 | 2,7 | 1,7 | 4,7 | 7,1 | 7,0 | 1,9 | 1,4 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 2,0 | 0,7 | 0,0 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | -0,2 | 1,2 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 289,7 | 307,2 | 360,0 | 383,7 | 425,1 | 504,1 | 449,1 | 347,5 | 411,4 | 454,9 | 432,7 | 426,4 | 504,2 | 603,2 | 632,8 | 689,8 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 75,0 | 76,1 | 89,9 | 84,1 | 87,7 | 84,3 | 88,1 | 86,1 | 83,7 | 96,7 | 94,0 | 95,6 | 94,2 | 97,5 | 90,8 | 75,0 |
| Transportmiddelenindustrie | 3,1 | 5,0 | 5,1 | 5,3 | 5,4 | 5,3 | 5,5 | 6,4 | 8,9 | 7,8 | 6,2 | 6,6 | 6,2 | 7,0 | 4,2 | 3,9 |
| Elektriciteitsproductie | 13,7 | 15,4 | 14,9 | 24,6 | 24,1 | 25,1 | 24,8 | 28,3 | 35,0 | 34,1 | 36,1 | 31,5 | 30,5 | 31,9 | 14,6 | 25,3 |
| Overig | 88,1 | 94,8 | 95,4 | 104,0 | 123,6 | 117,0 | 127,9 | 103,8 | 98,6 | 86,9 | 80,4 | 92,9 | 99,7 | 112,1 | 88,7 | 93,4 |
| Groothandel | 101,2 | 102,3 | 110,4 | 118,4 | 127,1 | 136,8 | 135,5 | 132,6 | 139,4 | 135,9 | 132,9 | 149,6 | 146,8 | 177,3 | 199,0 | 188,7 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 152,1 | 166,9 | 172,6 | 170,5 | 180,0 | 206,8 | 219,9 | 215,3 | 213,4 | 209,9 | 197,9 | 199,0 | 178,4 | 190,3 | 185,0 | 178,7 |
| Totaal | 881,0 | 918,9 | 999,1 | 1.069,6 | 1.174,7 | 1.283,2 | 1.273,4 | 1.133,0 | 1.221,0 | 1.236,4 | 1.196,7 | 1.218,7 | 1.290,3 | 1.473,2 | 1.424,8 | 1.470,6 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

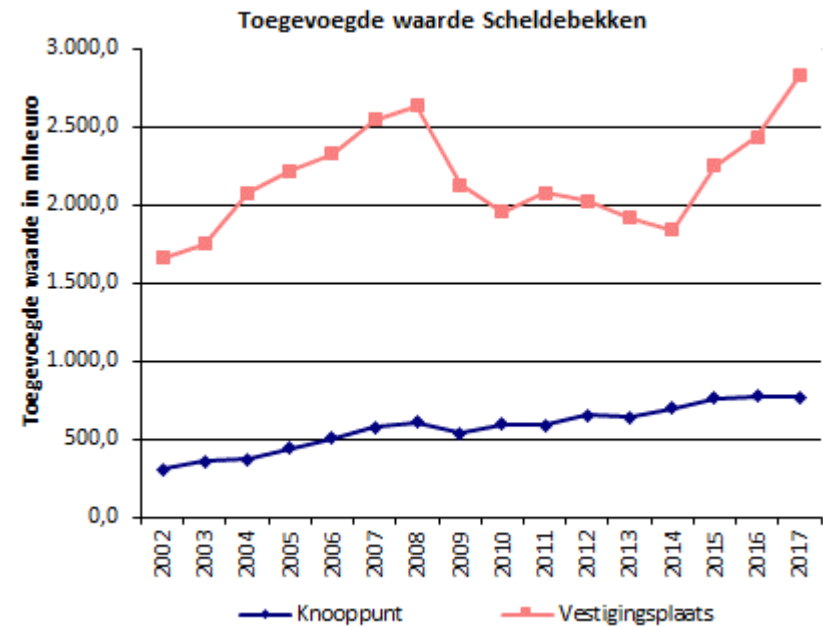
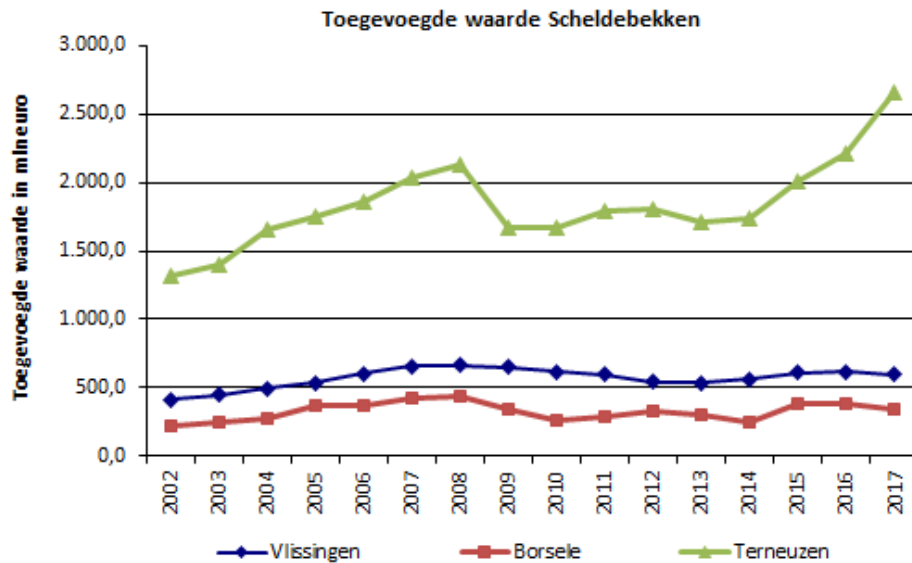
Tabel 3-54: Scheveningen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 28,2 | 28,1 | 24,7 | 28,9 | 28,2 | 4,0 | 3,6 | 3,7 | 5,2 | 5,1 | 4,9 | 4,2 | 4,8 | 5,5 | 5,0 | 10,1 |
| Vervoer | 25,6 | 26,2 | 22,7 | 26,9 | 26,1 | 1,4 | 0,9 | 0,4 | 0,5 | 0,1 | 0,3 | 0,5 | 0,6 | 0,6 | 0,6 | 1,2 |
| Zeevaart | 0,1 | 0,3 | 0,4 | 0,5 | 0,3 | 0,7 | 0,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,7 |
| Binnenvaart | 3,1 | 3,7 | 3,4 | 3,7 | 3,4 | 0,1 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,1 | 0,2 |
| Wegvervoer | 21,1 | 21,0 | 17,9 | 21,6 | 21,5 | 0,6 | 0,2 | 0,3 | 0,4 | 0,1 | 0,2 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,4 |
| Spoorvervoer | 1,3 | 1,2 | 1,0 | 1,1 | 1,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 2,5 | 1,9 | 2,0 | 2,0 | 2,1 | 2,5 | 2,5 | 3,3 | 4,6 | 4,9 | 4,5 | 3,6 | 4,2 | 4,8 | 4,4 | 5,6 |
| Overslag/opslag | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,2 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,0 | 3,2 |
| Vestigingsplaats | 82,3 | 76,3 | 72,3 | 66,5 | 70,3 | 62,9 | 56,9 | 56,9 | 59,7 | 53,0 | 50,6 | 45,0 | 48,7 | 55,1 | 66,1 | 73,7 |
| Industrie | 56,2 | 50,8 | 45,6 | 39,9 | 41,2 | 35,3 | 29,1 | 30,9 | 32,2 | 28,9 | 27,8 | 21,8 | 23,8 | 28,0 | 30,1 | 37,5 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 56,2 | 50,8 | 45,6 | 39,9 | 41,2 | 35,3 | 29,1 | 30,9 | 30,4 | 27,6 | 26,6 | 20,5 | 22,5 | 26,7 | 28,9 | 36,7 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Transportmiddelenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 1,8 | 1,4 | 1,2 | 1,3 | 1,2 | 1,3 | 1,2 | 0,8 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Overig | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Groothandel | 21,2 | 20,7 | 21,7 | 21,6 | 24,5 | 23,7 | 25,2 | 23,3 | 24,1 | 19,0 | 18,9 | 19,5 | 20,7 | 20,9 | 22,6 | 24,2 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 5,0 | 4,8 | 5,0 | 5,0 | 4,6 | 3,9 | 2,5 | 2,6 | 3,3 | 5,1 | 3,8 | 3,7 | 4,2 | 6,2 | 13,4 | 11,9 |
| Totaal | 110,5 | 104,4 | 97,1 | 95,3 | 98,5 | 66,8 | 60,5 | 60,6 | 64,9 | 58,1 | 55,5 | 49,2 | 53,5 | 60,6 | 71,1 | 83,8 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Scheldebekken

Figuur 3-12: Toegevoegde waarde Scheldebekken (2017, x mln. euro)



Tabel 3-55: Scheldebekken: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 308,2 | 355,5 | 367,3 | 436,8 | 505,0 | 571,2 | 604,9 | 533,7 | 595,4 | 588,4 | 649,1 | 636,3 | 698,9 | 758,1 | 770,7 | 769,5 |
| Vervoer | 168,5 | 192,4 | 165,6 | 189,3 | 203,1 | 232,2 | 240,6 | 220,6 | 235,2 | 236,3 | 268,9 | 262,8 | 293,1 | 307,3 | 314,8 | 297,3 |
| Zeevaart | 3,3 | 4,0 | 5,5 | 7,7 | 7,1 | 5,0 | 5,2 | 4,1 | 5,9 | 6,7 | 6,5 | 7,3 | 7,8 | 8,7 | 8,6 | 9,0 |
| Binnenvaart | 19,4 | 20,3 | 19,6 | 22,8 | 21,8 | 21,4 | 23,9 | 32,6 | 39,2 | 39,1 | 33,9 | 29,3 | 34,0 | 34,9 | 30,6 | 33,0 |
| Wegvervoer | 144,8 | 167,0 | 139,6 | 157,8 | 173,1 | 204,7 | 210,4 | 182,8 | 188,6 | 189,0 | 225,8 | 223,8 | 249,3 | 261,4 | 273,4 | 253,3 |
| Spoorvervoer | 1,1 | 1,2 | 1,0 | 0,9 | 1,2 | 1,2 | 1,2 | 1,1 | 1,5 | 1,5 | 2,6 | 2,4 | 2,1 | 2,2 | 2,2 | 2,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 105,4 | 123,4 | 141,7 | 167,4 | 212,6 | 233,7 | 252,2 | 214,0 | 243,9 | 237,1 | 253,5 | 236,1 | 255,4 | 282,8 | 287,2 | 284,5 |
| Overslag/opslag | 34,3 | 39,7 | 60,0 | 80,1 | 89,2 | 105,3 | 112,0 | 99,1 | 116,3 | 115,1 | 126,8 | 137,3 | 150,4 | 168,0 | 168,7 | 187,6 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 1.655,8 | 1.745,5 | 2.071,9 | 2.213,5 | 2.327,1 | 2.540,1 | 2.630,5 | 2.122,5 | 1.955,5 | 2.076,2 | 2.025,6 | 1.911,9 | 1.839,9 | 2.245,9 | 2.434,8 | 2.825,3 |
| Industrie | 1.618,9 | 1.698,3 | 2.015,9 | 2.150,8 | 2.259,9 | 2.472,6 | 2.559,5 | 1.867,9 | 1.874,4 | 1.989,1 | 1.942,3 | 1.818,4 | 1.733,9 | 2.132,3 | 2.281,4 | 2.693,2 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 45,3 | 46,9 | 51,0 | 54,7 | 50,2 | 52,8 | 64,1 | 69,1 | 63,5 | 69,3 | 77,2 | 70,3 | 69,7 | 71,6 | 79,6 | 83,0 |
| Aardolie industrie | 82,9 | 97,9 | 134,2 | 195,2 | 170,1 | 180,3 | 207,7 | 80,4 | 37,0 | 59,0 | 64,9 | 38,2 | -24,8 | 106,2 | 103,0 | 102,4 |
| Chemische industrie | 1.180,7 | 1.221,6 | 1.476,6 | 1.501,3 | 1.583,8 | 1.753,1 | 1.809,1 | 1.216,7 | 1.311,7 | 1.407,5 | 1.365,3 | 1.273,9 | 1.258,3 | 1.523,0 | 1.654,4 | 2.095,5 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 102,7 | 116,6 | 143,2 | 158,0 | 163,2 | 161,4 | 162,0 | 140,5 | 148,9 | 160,1 | 96,1 | 99,0 | 109,4 | 110,1 | 116,3 | 132,2 |
| Transportmiddelenindustrie | 94,8 | 94,4 | 96,8 | 108,2 | 128,4 | 126,7 | 119,4 | 126,3 | 102,2 | 89,1 | 98,5 | 106,3 | 105,0 | 101,0 | 92,7 | 85,5 |
| Elektriciteitsproductie | 105,5 | 113,4 | 103,2 | 119,7 | 147,2 | 171,3 | 169,5 | 215,3 | 186,5 | 180,5 | 215,3 | 202,3 | 188,4 | 189,9 | 202,1 | 157,9 |
| Overig | 7,1 | 7,4 | 10,8 | 13,7 | 17,0 | 27,0 | 27,7 | 19,6 | 24,6 | 23,7 | 25,0 | 28,4 | 27,9 | 30,6 | 33,4 | 36,7 |
| Groothandel | 8,9 | 8,6 | 9,4 | 15,0 | 16,2 | 15,8 | 16,2 | 15,4 | 14,3 | 16,0 | 15,7 | 17,5 | 19,4 | 24,4 | 34,6 | 35,9 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 28,1 | 38,5 | 46,7 | 47,7 | 51,0 | 51,6 | 54,7 | 239,2 | 66,7 | 71,1 | 67,5 | 76,1 | 86,6 | 89,2 | 118,8 | 96,2 |
| Totaal | 1.964,0 | 2.100,9 | 2.439,3 | 2.650,3 | 2.832,1 | 3.111,3 | 3.235,3 | 2.656,2 | 2.550,9 | 2.664,6 | 2.674,7 | 2.548,1 | 2.538,8 | 3.004,0 | 3.205,5 | 3.594,8 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-56: Vlissingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 160,4 | 177,2 | 179,6 | 210,5 | 260,0 | 306,2 | 321,8 | 280,1 | 295,5 | 310,4 | 328,7 | 310,6 | 333,2 | 367,8 | 365,2 | 351,5 |
| Vervoer | 86,7 | 103,5 | 88,9 | 102,6 | 117,1 | 138,4 | 142,9 | 126,9 | 127,9 | 139,9 | 146,9 | 140,3 | 146,7 | 166,5 | 171,1 | 161,3 |
| Zeevaart | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 1,9 | 1,7 | 0,0 | 0,0 | 0,9 | 0,9 | 0,7 | 1,2 | 0,9 | 1,1 | 0,8 | 1,1 | 1,2 |
| Binnenvaart | 8,9 | 8,6 | 8,7 | 11,7 | 11,6 | 10,8 | 12,4 | 18,9 | 19,6 | 23,2 | 22,3 | 19,3 | 22,3 | 20,7 | 18,4 | 19,7 |
| Wegvervoer | 77,0 | 94,1 | 79,6 | 88,6 | 103,2 | 126,8 | 129,8 | 106,5 | 106,7 | 115,1 | 121,7 | 118,5 | 122,2 | 143,7 | 150,3 | 139,3 |
| Spoorvervoer | 0,8 | 0,8 | 0,6 | 0,5 | 0,7 | 0,7 | 0,7 | 0,6 | 0,8 | 0,9 | 1,7 | 1,6 | 1,2 | 1,2 | 1,2 | 1,1 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 72,8 | 72,8 | 75,0 | 88,9 | 120,9 | 136,7 | 145,9 | 129,2 | 139,2 | 148,2 | 158,0 | 144,8 | 151,5 | 162,4 | 157,9 | 154,2 |
| Overslag/opslag | 0,9 | 0,9 | 15,8 | 19,1 | 21,9 | 31,1 | 33,0 | 23,9 | 28,4 | 22,3 | 23,8 | 25,4 | 35,0 | 38,9 | 36,3 | 36,0 |
| Vestigingsplaats | 255,2 | 273,2 | 317,9 | 325,2 | 344,0 | 350,2 | 339,1 | 369,2 | 322,4 | 283,4 | 215,3 | 221,9 | 228,7 | 240,5 | 253,5 | 247,8 |
| Industrie | 240,1 | 257,3 | 294,6 | 299,6 | 317,1 | 323,3 | 310,9 | 282,5 | 284,1 | 244,0 | 178,8 | 185,0 | 191,4 | 202,7 | 206,7 | 216,7 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,4 | 0,4 | 1,4 | 1,4 | 1,6 | 3,4 | 3,7 | 3,7 | 3,5 | 3,3 | 4,1 | 4,4 | 3,7 | 4,4 | 6,0 | 8,4 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 92,4 | 95,7 | 108,0 | 96,4 | 98,0 | 110,8 | 103,1 | 74,7 | 94,0 | 64,1 | 61,7 | 57,6 | 58,1 | 71,2 | 75,8 | 79,9 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 67,8 | 80,4 | 103,6 | 112,7 | 114,6 | 110,3 | 108,3 | 94,1 | 100,1 | 102,4 | 36,0 | 40,7 | 47,6 | 49,2 | 52,8 | 59,3 |
| Transportmiddelenindustrie | 77,6 | 78,5 | 78,9 | 85,4 | 99,7 | 94,9 | 92,1 | 103,4 | 80,0 | 67,5 | 70,0 | 75,0 | 74,9 | 70,9 | 65,3 | 61,5 |
| Elektriciteitsproductie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 1,2 | 1,1 | 0,5 | 1,4 | 1,6 | 1,5 | 1,6 | 1,6 | 1,4 |
| Overig | 1,9 | 2,3 | 2,6 | 3,7 | 3,2 | 3,8 | 3,8 | 5,3 | 5,4 | 6,2 | 5,7 | 5,7 | 5,5 | 5,4 | 5,1 | 6,1 |
| Groothandel | 1,7 | 1,5 | 1,7 | 1,9 | 1,8 | 1,9 | 1,8 | 2,5 | 2,7 | 2,8 | 2,6 | 3,0 | 3,2 | 3,7 | 3,1 | 3,4 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 13,4 | 14,4 | 21,6 | 23,8 | 25,1 | 25,0 | 26,4 | 84,3 | 35,6 | 36,7 | 33,8 | 34,0 | 34,2 | 34,2 | 43,8 | 27,6 |
| Totaal | 415,5 | 450,4 | 497,5 | 535,8 | 604,0 | 656,4 | 660,9 | 649,3 | 617,9 | 593,8 | 544,0 | 532,5 | 561,9 | 608,3 | 618,7 | 599,3 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-57: Borsele: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 22,3 | 24,4 | 29,8 | 34,9 | 35,9 | 44,4 | 49,2 | 44,1 | 52,1 | 55,2 | 63,4 | 70,9 | 71,5 | 81,1 | 85,5 | 83,5 |
| Vervoer | 0,4 | 0,2 | 0,1 | 2,2 | 0,1 | 0,0 | 1,1 | 1,7 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Zeevaart | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Binnenvaart | 0,1 | 0,1 | 0,0 | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,2 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Wegvervoer | 0,3 | 0,1 | 0,1 | 2,0 | 0,1 | 0,0 | 0,9 | 1,5 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Spoorvervoer | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 0,8 | 0,6 | 0,7 | 1,0 | 1,2 | 0,8 | 0,8 | 1,6 | 1,8 | 2,1 | 2,3 | 2,3 | 3,0 | 3,4 | 3,4 | 3,1 |
| Overslag/opslag | 21,1 | 23,7 | 28,9 | 31,8 | 34,6 | 43,6 | 47,3 | 40,9 | 50,2 | 53,0 | 61,0 | 68,6 | 68,4 | 77,6 | 82,0 | 80,3 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 201,6 | 222,2 | 251,4 | 332,0 | 338,8 | 372,3 | 394,0 | 295,8 | 204,6 | 226,9 | 268,0 | 235,1 | 170,4 | 305,5 | 294,2 | 257,9 |
| Industrie | 199,1 | 219,6 | 248,3 | 328,8 | 334,7 | 368,2 | 389,5 | 263,4 | 199,9 | 221,3 | 262,4 | 229,0 | 154,5 | 287,0 | 278,1 | 240,8 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,1 | 0,1 | 0,2 | 0,2 | 0,2 |
| Aardolie industrie | 82,9 | 97,9 | 134,2 | 195,2 | 170,1 | 180,3 | 207,7 | 80,4 | 37,0 | 59,0 | 64,9 | 38,2 | -24,8 | 106,2 | 103,0 | 102,4 |
| Chemische industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 5,0 | 4,5 | 5,0 | 5,7 | 6,4 | 5,0 | 5,2 | 5,3 | 5,6 | 10,1 | 9,9 | 9,3 | 10,0 | 10,4 | 9,7 | 12,5 |
| Transportmiddelenindustrie | 14,7 | 13,7 | 15,3 | 19,8 | 25,5 | 28,5 | 23,9 | 19,3 | 19,1 | 17,5 | 25,7 | 28,5 | 27,6 | 27,2 | 24,9 | 21,6 |
| Elektriciteitsproductie | 96,6 | 103,6 | 93,8 | 108,1 | 132,6 | 154,3 | 152,7 | 158,3 | 138,1 | 134,7 | 161,9 | 152,9 | 141,3 | 142,2 | 138,9 | 102,2 |
| Overig | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,2 | 0,9 | 1,3 | 1,8 |
| Groothandel | 0,0 | 0,0 | 0,5 | 0,5 | 0,8 | 0,8 | 1,0 | 1,2 | 1,0 | 1,5 | 1,9 | 2,4 | 3,6 | 4,3 | 4,4 | 4,7 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 2,4 | 2,5 | 2,6 | 2,7 | 3,4 | 3,3 | 3,5 | 31,1 | 3,7 | 4,1 | 3,7 | 3,8 | 12,3 | 14,2 | 11,7 | 12,5 |
| Totaal | 223,9 | 246,6 | 281,2 | 366,9 | 374,8 | 416,8 | 443,2 | 339,9 | 256,6 | 282,1 | 331,4 | 306,0 | 242,0 | 386,7 | 379,7 | 341,4 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-58: Terneuzen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde toegevoegde waarde per sector in 2002-2017 (in lopende prijzen)

| Hoofdsector en Subsector | Toegevoegde waarde (mln euro in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 125,5 | 153,9 | 158,0 | 191,4 | 209,1 | 220,6 | 233,9 | 209,5 | 247,8 | 222,8 | 257,0 | 254,8 | 294,2 | 309,2 | 319,9 | 334,5 |
| Vervoer | 81,4 | 88,7 | 76,6 | 84,5 | 86,0 | 93,9 | 96,6 | 92,0 | 107,2 | 96,2 | 121,9 | 122,4 | 146,3 | 140,7 | 143,6 | 135,9 |
| Zeevaart | 3,3 | 4,0 | 5,5 | 5,8 | 5,4 | 5,0 | 5,2 | 3,2 | 5,1 | 6,1 | 5,3 | 6,4 | 6,7 | 7,9 | 7,4 | 7,8 |
| Binnenvaart | 10,5 | 11,6 | 10,9 | 11,0 | 10,2 | 10,5 | 11,4 | 13,4 | 19,6 | 15,8 | 11,6 | 10,0 | 11,7 | 14,1 | 12,2 | 13,2 |
| Wegvervoer | 67,4 | 72,8 | 59,9 | 67,3 | 69,9 | 77,9 | 79,6 | 74,9 | 81,9 | 73,8 | 104,0 | 105,2 | 127,0 | 117,6 | 123,0 | 114,0 |
| Spoorvervoer | 0,3 | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,5 | 0,4 | 0,5 | 0,5 | 0,7 | 0,6 | 1,0 | 0,8 | 0,9 | 1,0 | 1,0 | 0,9 |
| Pijpleiding | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 31,8 | 50,1 | 66,0 | 77,5 | 90,5 | 96,2 | 105,5 | 83,1 | 102,9 | 86,8 | 93,2 | 89,1 | 100,8 | 117,0 | 125,9 | 127,2 |
| Overslag/opslag | 12,3 | 15,1 | 15,3 | 29,3 | 32,7 | 30,5 | 31,8 | 34,3 | 37,8 | 39,8 | 42,0 | 43,3 | 47,0 | 51,6 | 50,4 | 71,3 |
| Vestigingsplaats | 1.199,1 | 1.250,1 | 1.502,6 | 1.556,3 | 1.644,3 | 1.817,5 | 1.897,3 | 1.457,5 | 1.428,5 | 1.565,9 | 1.542,4 | 1.454,8 | 1.440,8 | 1.699,8 | 1.887,1 | 2.319,7 |
| Industrie | 1.179,6 | 1.221,3 | 1.472,9 | 1.522,4 | 1.608,2 | 1.781,2 | 1.859,1 | 1.322,0 | 1.390,5 | 1.523,9 | 1.501,1 | 1.404,4 | 1.388,0 | 1.642,6 | 1.796,6 | 2.235,7 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 44,9 | 46,5 | 49,6 | 53,4 | 48,6 | 49,3 | 60,5 | 65,4 | 60,0 | 66,0 | 73,1 | 65,8 | 65,9 | 67,0 | 73,3 | 74,4 |
| Aardolie industrie | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Chemische industrie | 1.088,2 | 1.125,9 | 1.368,5 | 1.404,9 | 1.485,8 | 1.642,2 | 1.706,0 | 1.142,0 | 1.217,6 | 1.343,4 | 1.303,7 | 1.216,3 | 1.200,2 | 1.451,9 | 1.578,6 | 2.015,5 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 29,8 | 31,8 | 34,6 | 39,6 | 42,2 | 46,1 | 48,5 | 41,1 | 43,2 | 47,6 | 50,3 | 49,0 | 51,8 | 50,4 | 53,7 | 60,3 |
| Transportmiddelenindustrie | 2,5 | 2,3 | 2,6 | 3,0 | 3,2 | 3,3 | 3,5 | 3,5 | 3,1 | 4,1 | 2,8 | 2,8 | 2,4 | 2,9 | 2,5 | 2,3 |
| Elektriciteitsproductie | 9,0 | 9,8 | 9,4 | 11,6 | 14,6 | 17,0 | 16,8 | 55,8 | 47,3 | 45,3 | 51,9 | 47,8 | 45,5 | 46,1 | 61,6 | 54,3 |
| Overig | 5,2 | 5,0 | 8,2 | 10,0 | 13,9 | 23,2 | 23,9 | 14,3 | 19,2 | 17,5 | 19,4 | 22,7 | 22,2 | 24,3 | 26,9 | 28,9 |
| Groothandel | 7,2 | 7,1 | 7,2 | 12,7 | 13,6 | 13,1 | 13,5 | 11,6 | 10,6 | 11,7 | 11,2 | 12,1 | 12,6 | 16,4 | 27,1 | 27,9 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 12,3 | 21,7 | 22,4 | 21,2 | 22,5 | 23,3 | 24,7 | 123,9 | 27,5 | 30,4 | 30,0 | 38,3 | 40,1 | 40,8 | 63,4 | 56,1 |
| Totaal | 1.324,6 | 1.404,0 | 1.660,6 | 1.747,6 | 1.853,4 | 2.038,1 | 2.131,2 | 1.667,0 | 1.676,4 | 1.788,7 | 1.799,4 | 1.709,6 | 1.735,0 | 2.009,0 | 2.207,0 | 2.654,1 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Bedrijfsvestigingen

Noordelijke Zeehavens

Tabel 3-59: Noordelijke Zeehavens: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 125 | 136 | 135 | 134 | 130 | 120 | 121 | 124 | 129 | 118 | 127 | 187 | 196 | 220 | 251 | 206 |
| Vervoer | 49 | 64 | 64 | 60 | 56 | 54 | 55 | 50 | 58 | 53 | 59 | 112 | 120 | 131 | 143 | 114 |
| Zeevaart | 46 | 61 | 62 | 58 | 54 | 49 | 50 | 44 | 52 | 48 | 46 | 96 | 100 | 112 | 116 | 89 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 43 | 41 | 38 | 40 | 40 | 37 | 37 | 45 | 41 | 39 | 41 | 46 | 48 | 58 | 73 | 60 |
| Overslag/opslag | 33 | 31 | 33 | 34 | 34 | 29 | 29 | 29 | 30 | 26 | 27 | 29 | 28 | 31 | 35 | 32 |
| Vestigingsplaats | 244 | 242 | 241 | 231 | 232 | 219 | 222 | 230 | 231 | 220 | 224 | 242 | 256 | 287 | 344 | 288 |
| Industrie | 150 | 148 | 144 | 143 | 145 | 136 | 141 | 148 | 148 | 146 | 143 | 156 | 171 | 179 | 218 | 196 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 40 | 37 | 36 | 34 | 33 | 33 | 31 | 30 | 33 | 36 | 36 | 36 | 39 | 39 | 50 | 43 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 |
| Chemische industrie | 18 | 18 | 18 | 18 | 17 | 16 | 18 | 18 | 16 | 16 | 15 | 16 | 16 | 17 | 16 | 18 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 24 | 24 | 22 | 21 | 22 | 22 | 23 | 27 | 27 | 24 | 23 | 25 | 26 | 42 | 50 | 38 |
| Transportmiddelenindustrie | 19 | 19 | 19 | 18 | 19 | 18 | 20 | 27 | 25 | 24 | 25 | 30 | 37 | 30 | 46 | 44 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 5 | 7 | 7 | 9 | 9 | 9 | 13 | 10 |
| Overig | 47 | 48 | 47 | 50 | 52 | 43 | 45 | 42 | 40 | 36 | 35 | 36 | 40 | 38 | 39 | 40 |
| Groothandel | 45 | 43 | 45 | 43 | 42 | 37 | 34 | 36 | 40 | 36 | 40 | 48 | 49 | 54 | 63 | 50 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 49 | 51 | 52 | 45 | 45 | 46 | 47 | 46 | 43 | 38 | 41 | 38 | 36 | 54 | 63 | 42 |
| Totaal | 369 | 378 | 376 | 365 | 362 | 339 | 343 | 354 | 360 | 338 | 351 | 429 | 452 | 507 | 595 | 494 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-60: Delfzijl: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 48 | 59 | 59 | 64 | 63 | 54 | 57 | 60 | 66 | 62 | 59 | 115 | 114 | 133 | 136 | 103 |
| Vervoer | 20 | 31 | 32 | 34 | 33 | 28 | 30 | 25 | 35 | 35 | 32 | 80 | 80 | 94 | 94 | 68 |
| Zeevaart | 20 | 31 | 32 | 34 | 33 | 28 | 30 | 24 | 34 | 34 | 31 | 77 | 77 | 89 | 89 | 64 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 14 | 14 | 13 | 14 | 13 | 13 | 14 | 23 | 19 | 16 | 16 | 23 | 22 | 27 | 29 | 23 |
| Overslag/opslag | 14 | 14 | 14 | 16 | 17 | 13 | 13 | 12 | 12 | 11 | 11 | 12 | 12 | 12 | 13 | 12 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 78 | 82 | 83 | 79 | 81 | 75 | 79 | 80 | 75 | 71 | 69 | 76 | 74 | 90 | 91 | 83 |
| Industrie | 44 | 45 | 46 | 47 | 50 | 48 | 51 | 53 | 51 | 51 | 48 | 49 | 48 | 55 | 53 | 50 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 |
| Chemische industrie | 16 | 16 | 16 | 16 | 16 | 15 | 16 | 16 | 15 | 15 | 14 | 15 | 15 | 16 | 14 | 15 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 8 | 8 | 8 | 9 | 9 | 9 | 10 | 12 | 11 | 10 | 10 | 9 | 8 | 15 | 15 | 14 |
| Transportmiddelenindustrie | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 8 | 9 | 9 | 9 | 9 | 11 | 11 | 10 | 8 | 7 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 3 | 2 |
| Overig | 12 | 13 | 14 | 14 | 17 | 14 | 14 | 14 | 12 | 13 | 12 | 11 | 11 | 11 | 11 | 11 |
| Groothandel | 14 | 17 | 18 | 16 | 15 | 11 | 11 | 12 | 12 | 11 | 11 | 17 | 17 | 20 | 22 | 18 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 20 | 20 | 19 | 16 | 16 | 16 | 17 | 15 | 12 | 9 | 10 | 10 | 9 | 15 | 16 | 15 |
| Totaal | 126 | 141 | 142 | 143 | 144 | 129 | 136 | 140 | 141 | 133 | 128 | 191 | 188 | 223 | 227 | 186 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-61: Eemshaven: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 18 | 18 | 18 | 17 | 17 | 19 | 18 | 18 | 18 | 14 | 13 | 13 | 12 | 14 | 16 | 15 |
| Vervoer | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 1 |
| Zeevaart | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 8 | 8 | 8 | 7 | 8 | 8 | 7 | 7 | 6 | 6 | 5 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 |
| Overslag/opslag | 10 | 9 | 9 | 9 | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 4 | 5 | 4 | 3 | 5 | 6 | 7 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 33 | 27 | 25 | 22 | 22 | 21 | 21 | 27 | 32 | 31 | 34 | 40 | 37 | 45 | 44 | 38 |
| Industrie | 17 | 15 | 14 | 12 | 11 | 10 | 10 | 13 | 17 | 17 | 16 | 24 | 23 | 24 | 26 | 26 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 3 | 2 | 2 | 4 | 4 | 6 | 6 | 5 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Chemische industrie | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 2 | 1 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 2 | 3 | 2 | 1 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 |
| Transportmiddelenindustrie | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 5 | 7 | 7 | 8 | 8 | 7 | 8 | 8 |
| Overig | 8 | 8 | 8 | 8 | 7 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 8 | 10 |
| Groothandel | 9 | 6 | 5 | 4 | 4 | 4 | 4 | 7 | 8 | 7 | 9 | 8 | 7 | 10 | 9 | 7 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 7 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 9 | 8 | 7 | 11 | 9 | 5 |
| Totaal | 51 | 45 | 43 | 39 | 39 | 40 | 39 | 45 | 50 | 45 | 47 | 53 | 49 | 59 | 60 | 53 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-62: Harlingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|-----------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 29 | 29 | 30 | 26 | 24 | 25 | 25 | 24 | 24 | 20 | 27 | 29 | 40 | 38 | 62 | 60 |
| Vervoer | 20 | 22 | 22 | 18 | 16 | 18 | 18 | 17 | 15 | 11 | 18 | 21 | 31 | 27 | 39 | 38 |
| Zeevaart | 19 | 21 | 21 | 17 | 15 | 16 | 16 | 15 | 13 | 10 | 11 | 13 | 19 | 19 | 23 | 22 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 6 | 5 | 5 | 6 | 6 | 5 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 | 5 | 6 | 8 | 19 | 19 |
| Overslag/opslag | 3 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 3 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 41 | 41 | 43 | 42 | 41 | 46 | 44 | 49 | 53 | 48 | 52 | 51 | 62 | 54 | 106 | 97 |
| Industrie | 28 | 28 | 27 | 27 | 27 | 28 | 27 | 31 | 32 | 30 | 32 | 33 | 44 | 37 | 80 | 74 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 21 | 20 | 19 | 18 | 18 | 17 | 15 | 15 | 14 | 14 | 14 | 14 | 16 | 15 | 27 | 25 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 15 | 13 |
| Transportmiddelenindustrie | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 5 | 5 | 8 | 10 | 9 | 10 | 10 | 17 | 13 | 29 | 28 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 |
| Overig | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 5 | 6 | 7 | 5 | 7 | 7 |
| Groothandel | 8 | 7 | 9 | 9 | 9 | 10 | 9 | 8 | 11 | 9 | 11 | 11 | 12 | 11 | 17 | 15 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 5 | 6 | 7 | 6 | 5 | 8 | 8 | 10 | 10 | 9 | 9 | 7 | 6 | 6 | 9 | 8 |
| Totaal | 70 | 70 | 73 | 68 | 65 | 71 | 69 | 73 | 77 | 68 | 79 | 80 | 102 | 92 | 168 | 157 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-63: Den Helder: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|------------|------------|------------|-----------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 30 | 30 | 28 | 27 | 26 | 22 | 21 | 22 | 21 | 22 | 28 | 30 | 30 | 35 | 37 | 28 |
| Vervoer | 9 | 10 | 9 | 7 | 6 | 5 | 4 | 5 | 4 | 3 | 6 | 8 | 6 | 7 | 7 | 7 |
| Zeevaart | 7 | 8 | 8 | 6 | 5 | 4 | 3 | 4 | 3 | 2 | 3 | 5 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 15 | 14 | 12 | 13 | 13 | 11 | 11 | 10 | 10 | 11 | 14 | 12 | 14 | 17 | 18 | 11 |
| Overslag/opslag | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 6 | 6 | 7 | 7 | 8 | 8 | 10 | 10 | 11 | 12 | 10 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 92 | 92 | 90 | 88 | 88 | 77 | 78 | 74 | 71 | 70 | 69 | 75 | 83 | 98 | 103 | 70 |
| Industrie | 61 | 60 | 57 | 57 | 57 | 50 | 53 | 51 | 48 | 48 | 47 | 50 | 56 | 63 | 59 | 46 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 17 | 16 | 16 | 16 | 15 | 15 | 15 | 14 | 14 | 18 | 18 | 17 | 18 | 17 | 16 | 12 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 12 | 12 | 11 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 10 | 12 | 21 | 18 | 10 |
| Transportmiddelenindustrie | 7 | 7 | 7 | 7 | 8 | 6 | 7 | 9 | 6 | 6 | 6 | 9 | 9 | 7 | 9 | 9 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 |
| Overig | 25 | 25 | 23 | 25 | 25 | 20 | 21 | 18 | 18 | 13 | 12 | 12 | 15 | 15 | 13 | 12 |
| Groothandel | 14 | 13 | 13 | 14 | 14 | 12 | 10 | 9 | 9 | 9 | 9 | 12 | 13 | 13 | 15 | 10 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 17 | 19 | 20 | 17 | 17 | 15 | 15 | 14 | 14 | 13 | 13 | 13 | 14 | 22 | 29 | 14 |
| Totaal | 122 | 122 | 118 | 115 | 114 | 99 | 99 | 96 | 92 | 92 | 97 | 105 | 113 | 133 | 140 | 98 |

Bron: EUR obv LISA

Noordzeekanaalgebied

Tabel 3-64: Noordzeekanaalgebied: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 231 | 229 | 231 | 237 | 215 | 233 | 228 | 219 | 218 | 224 | 228 | 222 | 225 | 258 | 277 | 293 |
| Vervoer | 32 | 35 | 34 | 33 | 33 | 36 | 34 | 36 | 33 | 37 | 35 | 36 | 36 | 57 | 71 | 79 |
| Zeevaart | 24 | 26 | 23 | 23 | 23 | 25 | 23 | 21 | 17 | 18 | 18 | 17 | 16 | 16 | 14 | 14 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 111 | 111 | 113 | 114 | 100 | 113 | 113 | 102 | 105 | 107 | 106 | 102 | 106 | 113 | 112 | 114 |
| Overslag/opslag | 88 | 83 | 84 | 90 | 82 | 84 | 81 | 81 | 80 | 80 | 87 | 84 | 83 | 88 | 94 | 100 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 437 | 429 | 423 | 428 | 430 | 466 | 462 | 461 | 446 | 421 | 413 | 403 | 434 | 452 | 461 | 523 |
| Industrie | 183 | 182 | 177 | 184 | 178 | 204 | 199 | 196 | 191 | 186 | 182 | 174 | 185 | 197 | 205 | 221 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 27 | 27 | 26 | 27 | 26 | 27 | 27 | 29 | 33 | 33 | 34 | 32 | 34 | 32 | 32 | 34 |
| Aardolie industrie | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 6 | 3 | 3 |
| Chemische industrie | 24 | 24 | 25 | 22 | 20 | 19 | 17 | 15 | 14 | 15 | 13 | 13 | 13 | 12 | 14 | 16 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 54 | 54 | 49 | 50 | 46 | 56 | 52 | 48 | 45 | 39 | 36 | 34 | 35 | 43 | 51 | 59 |
| Transportmiddelenindustrie | 39 | 39 | 40 | 43 | 42 | 50 | 48 | 50 | 46 | 45 | 44 | 43 | 43 | 42 | 42 | 47 |
| Elektriciteitsproductie | 2 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 10 | 5 | 4 |
| Overig | 34 | 32 | 31 | 36 | 39 | 47 | 50 | 49 | 47 | 48 | 49 | 46 | 53 | 52 | 58 | 63 |
| Groothandel | 193 | 186 | 181 | 179 | 181 | 192 | 189 | 188 | 186 | 167 | 166 | 164 | 172 | 178 | 177 | 201 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 61 | 61 | 65 | 65 | 71 | 70 | 74 | 77 | 69 | 68 | 65 | 65 | 77 | 77 | 79 | 101 |
| Totaal | 668 | 658 | 654 | 665 | 645 | 699 | 690 | 680 | 664 | 645 | 641 | 625 | 659 | 710 | 738 | 821 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-65: Amsterdam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 142 | 143 | 145 | 148 | 129 | 138 | 139 | 139 | 133 | 133 | 139 | 131 | 125 | 128 | 126 | 128 |
| Vervoer | 18 | 21 | 19 | 18 | 17 | 17 | 16 | 17 | 13 | 12 | 12 | 12 | 12 | 17 | 17 | 18 |
| Zeevaart | 15 | 16 | 12 | 12 | 11 | 11 | 10 | 8 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 77 | 76 | 77 | 77 | 67 | 75 | 77 | 70 | 67 | 70 | 69 | 63 | 62 | 59 | 57 | 54 |
| Overslag/opslag | 47 | 46 | 49 | 53 | 45 | 46 | 46 | 52 | 53 | 51 | 58 | 56 | 51 | 52 | 52 | 56 |
| Vestigingsplaats | 155 | 156 | 159 | 160 | 161 | 188 | 182 | 180 | 172 | 162 | 154 | 148 | 155 | 154 | 155 | 155 |
| Industrie | 64 | 66 | 65 | 69 | 68 | 80 | 77 | 75 | 70 | 68 | 67 | 63 | 66 | 69 | 73 | 76 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 5 | 6 | 5 | 6 | 6 | 5 | 5 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 4 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 14 | 14 | 15 | 13 | 11 | 11 | 10 | 9 | 7 | 7 | 6 | 6 | 6 | 5 | 8 | 9 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 17 | 18 | 18 | 18 | 17 | 25 | 20 | 20 | 18 | 18 | 18 | 17 | 15 | 15 | 15 | 15 |
| Transportmiddelenindustrie | 11 | 11 | 12 | 13 | 13 | 14 | 13 | 15 | 15 | 14 | 14 | 13 | 13 | 14 | 14 | 17 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 |
| Overig | 15 | 14 | 12 | 16 | 19 | 23 | 27 | 25 | 24 | 23 | 23 | 21 | 26 | 25 | 29 | 33 |
| Groothandel | 60 | 59 | 59 | 56 | 55 | 66 | 61 | 65 | 62 | 56 | 53 | 52 | 50 | 49 | 46 | 43 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 31 | 31 | 35 | 35 | 38 | 42 | 44 | 40 | 40 | 38 | 34 | 33 | 39 | 36 | 36 | 36 |
| Totaal | 297 | 299 | 304 | 308 | 290 | 326 | 321 | 319 | 305 | 295 | 293 | 279 | 280 | 282 | 281 | 288 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-66: Beverwijk: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 17 | 16 | 14 | 15 | 16 | 17 | 16 | 14 | 15 | 16 | 15 | 15 | 14 | 24 | 23 | 29 |
| Vervoer | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 8 | 7 | 13 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 7 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 8 | 8 | 8 |
| Overslag/opslag | 9 | 9 | 7 | 8 | 9 | 9 | 9 | 7 | 8 | 9 | 8 | 8 | 7 | 8 | 8 | 8 |
| Vestigingsplaats | 42 | 41 | 40 | 38 | 38 | 42 | 41 | 40 | 38 | 38 | 38 | 37 | 34 | 40 | 38 | 43 |
| Industrie | 19 | 18 | 17 | 17 | 15 | 19 | 18 | 17 | 17 | 15 | 14 | 13 | 12 | 15 | 15 | 13 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 8 | 8 | 6 | 7 | 4 | 8 | 8 | 6 | 7 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 |
| Transportmiddelenindustrie | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 7 | 6 | 7 | 7 | 8 | 7 | 6 | 7 | 7 | 8 | 8 | 7 | 6 | 8 | 8 | 6 |
| Groothandel | 19 | 19 | 16 | 14 | 15 | 19 | 19 | 16 | 14 | 15 | 16 | 16 | 15 | 15 | 12 | 16 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 4 | 4 | 7 | 7 | 8 | 4 | 4 | 7 | 7 | 8 | 8 | 8 | 7 | 10 | 11 | 14 |
| Totaal | 59 | 57 | 54 | 53 | 54 | 59 | 57 | 54 | 53 | 54 | 53 | 52 | 48 | 64 | 61 | 72 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-67: Velsen/IJmuiden: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 42 | 41 | 42 | 43 | 38 | 46 | 44 | 38 | 37 | 39 | 41 | 40 | 45 | 54 | 58 | 59 |
| Vervoer | 6 | 7 | 8 | 8 | 8 | 11 | 10 | 10 | 10 | 12 | 11 | 11 | 11 | 16 | 20 | 18 |
| Zeevaart | 6 | 7 | 8 | 8 | 8 | 10 | 9 | 9 | 8 | 9 | 8 | 8 | 8 | 8 | 7 | 7 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 22 | 23 | 23 | 23 | 19 | 23 | 23 | 20 | 21 | 21 | 23 | 23 | 27 | 29 | 29 | 31 |
| Overslag/opslag | 14 | 11 | 11 | 12 | 11 | 12 | 11 | 8 | 6 | 6 | 7 | 6 | 7 | 9 | 9 | 10 |
| Vestigingsplaats | 152 | 151 | 145 | 147 | 148 | 151 | 155 | 153 | 151 | 140 | 144 | 143 | 152 | 145 | 151 | 153 |
| Industrie | 48 | 49 | 47 | 46 | 43 | 52 | 52 | 53 | 55 | 55 | 55 | 53 | 55 | 51 | 56 | 57 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 12 | 12 | 12 | 11 | 10 | 11 | 11 | 13 | 15 | 15 | 15 | 14 | 16 | 14 | 14 | 14 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 15 | 16 | 14 | 12 | 12 | 10 | 10 | 11 | 10 | 9 | 9 | 9 | 8 | 9 | 13 | 13 |
| Transportmiddelenindustrie | 9 | 9 | 8 | 10 | 9 | 15 | 15 | 15 | 13 | 14 | 14 | 14 | 14 | 12 | 12 | 12 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Overig | 6 | 6 | 7 | 7 | 6 | 11 | 11 | 10 | 11 | 11 | 12 | 11 | 12 | 11 | 13 | 14 |
| Groothandel | 83 | 81 | 79 | 81 | 83 | 79 | 82 | 76 | 79 | 68 | 70 | 70 | 75 | 75 | 77 | 80 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 21 | 21 | 19 | 20 | 22 | 20 | 21 | 24 | 17 | 17 | 19 | 20 | 22 | 19 | 18 | 16 |
| Totaal | 194 | 192 | 187 | 190 | 186 | 197 | 199 | 191 | 188 | 179 | 185 | 183 | 197 | 199 | 209 | 212 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-68: Zaanstad: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 30 | 29 | 30 | 31 | 32 | 32 | 29 | 28 | 33 | 36 | 33 | 36 | 41 | 52 | 70 | 77 |
| Vervoer | 7 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 8 | 9 | 12 | 11 | 12 | 12 | 16 | 27 | 30 |
| Zeevaart | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 5 | 6 | 7 | 8 | 8 | 8 | 7 | 6 | 11 | 10 | 8 | 10 | 11 | 17 | 18 | 21 |
| Overslag/opslag | 18 | 17 | 17 | 17 | 17 | 17 | 15 | 14 | 13 | 14 | 14 | 14 | 18 | 19 | 25 | 26 |
| Vestigingsplaats | 88 | 81 | 79 | 83 | 83 | 85 | 84 | 88 | 85 | 81 | 77 | 75 | 93 | 113 | 117 | 172 |
| Industrie | 52 | 49 | 48 | 52 | 52 | 53 | 52 | 51 | 49 | 48 | 46 | 45 | 52 | 62 | 61 | 75 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 10 | 9 | 9 | 10 | 10 | 11 | 11 | 12 | 14 | 14 | 15 | 14 | 14 | 14 | 14 | 16 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 5 | 5 | 5 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 5 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 14 | 12 | 11 | 13 | 13 | 13 | 14 | 11 | 10 | 8 | 6 | 5 | 9 | 15 | 19 | 27 |
| Transportmiddelenindustrie | 17 | 17 | 18 | 19 | 19 | 19 | 18 | 18 | 17 | 16 | 15 | 15 | 15 | 15 | 15 | 17 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 6 | 1 | 0 |
| Overig | 6 | 6 | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 5 | 6 | 6 | 7 | 9 | 8 | 8 | 10 |
| Groothandel | 31 | 27 | 27 | 28 | 28 | 28 | 27 | 31 | 31 | 28 | 27 | 26 | 32 | 39 | 42 | 62 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 5 | 5 | 4 | 3 | 3 | 4 | 5 | 6 | 5 | 5 | 4 | 4 | 9 | 12 | 14 | 35 |
| Totaal | 118 | 110 | 109 | 114 | 115 | 117 | 113 | 116 | 118 | 117 | 110 | 111 | 134 | 165 | 187 | 249 |

Bron: EUR obv LISA

Rijn- en Maasmond

Tabel 3-69: Rijn- en Maasmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 900 | 890 | 899 | 881 | 881 | 891 | 896 | 876 | 838 | 870 | 940 | 952 | 941 | 961 | 1.085 | 1.067 |
| Vervoer | 81 | 80 | 81 | 80 | 83 | 90 | 91 | 83 | 82 | 87 | 95 | 95 | 95 | 109 | 120 | 116 |
| Zeevaart | 80 | 79 | 80 | 79 | 82 | 75 | 76 | 70 | 65 | 69 | 67 | 66 | 64 | 82 | 87 | 83 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 642 | 635 | 642 | 628 | 636 | 640 | 641 | 634 | 605 | 633 | 690 | 695 | 689 | 694 | 790 | 764 |
| Overslag/opslag | 177 | 175 | 176 | 173 | 162 | 161 | 164 | 159 | 151 | 150 | 155 | 162 | 157 | 158 | 175 | 187 |
| Vestigingsplaats | 998 | 978 | 980 | 963 | 986 | 1.016 | 1.008 | 994 | 951 | 957 | 983 | 997 | 994 | 973 | 1.154 | 1.105 |
| Industrie | 437 | 420 | 428 | 421 | 434 | 441 | 450 | 448 | 438 | 436 | 453 | 471 | 467 | 448 | 519 | 486 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 25 | 25 | 26 | 28 | 29 | 31 | 32 | 28 | 33 | 31 | 31 | 31 | 30 | 31 | 32 | 34 |
| Aardolie industrie | 13 | 12 | 12 | 12 | 11 | 13 | 13 | 12 | 13 | 13 | 14 | 15 | 15 | 16 | 16 | 16 |
| Chemische industrie | 54 | 53 | 55 | 56 | 59 | 64 | 64 | 65 | 64 | 64 | 68 | 70 | 70 | 68 | 73 | 69 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 141 | 136 | 136 | 130 | 134 | 133 | 137 | 136 | 138 | 136 | 143 | 142 | 139 | 136 | 178 | 157 |
| Transportmiddelenindustrie | 101 | 96 | 91 | 83 | 90 | 100 | 103 | 108 | 110 | 108 | 105 | 112 | 109 | 100 | 114 | 103 |
| Elektriciteitsproductie | 9 | 8 | 12 | 17 | 17 | 18 | 18 | 16 | 15 | 14 | 16 | 15 | 15 | 13 | 12 | 10 |
| Overig | 94 | 90 | 96 | 95 | 94 | 82 | 83 | 83 | 65 | 70 | 76 | 86 | 89 | 84 | 94 | 97 |
| Groothandel | 434 | 423 | 421 | 415 | 419 | 428 | 411 | 404 | 391 | 396 | 407 | 404 | 403 | 400 | 481 | 462 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 127 | 135 | 131 | 127 | 133 | 147 | 147 | 142 | 122 | 125 | 123 | 122 | 124 | 125 | 154 | 157 |
| Totaal | 1.898 | 1.868 | 1.879 | 1.844 | 1.867 | 1.907 | 1.904 | 1.870 | 1.789 | 1.827 | 1.923 | 1.949 | 1.935 | 1.934 | 2.239 | 2.172 |

Bron: EUR obv LISA

Rotterdam-Rijnmond

Tabel 3-70: Rotterdam-Rijnmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 782 | 765 | 768 | 755 | 760 | 768 | 764 | 757 | 717 | 745 | 819 | 820 | 820 | 843 | 929 | 903 |
| Vervoer | 69 | 69 | 70 | 71 | 75 | 83 | 84 | 78 | 71 | 74 | 81 | 83 | 85 | 97 | 100 | 91 |
| Zeevaart | 69 | 69 | 70 | 71 | 75 | 69 | 70 | 66 | 57 | 59 | 57 | 58 | 58 | 74 | 78 | 70 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 581 | 568 | 572 | 561 | 571 | 572 | 568 | 567 | 537 | 563 | 624 | 620 | 617 | 621 | 695 | 675 |
| Overslag/opslag | 132 | 128 | 126 | 123 | 114 | 113 | 112 | 112 | 109 | 108 | 114 | 117 | 118 | 125 | 134 | 137 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 681 | 660 | 655 | 643 | 656 | 680 | 662 | 663 | 616 | 620 | 651 | 667 | 666 | 635 | 709 | 683 |
| Industrie | 284 | 271 | 272 | 268 | 279 | 281 | 286 | 290 | 272 | 271 | 286 | 302 | 301 | 273 | 303 | 284 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 12 | 12 | 11 | 12 | 13 | 15 | 15 | 14 | 15 | 15 | 16 | 16 | 16 | 15 | 18 | 18 |
| Aardolie industrie | 9 | 9 | 9 | 9 | 8 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 10 | 11 | 11 | 12 | 13 | 13 |
| Chemische industrie | 39 | 38 | 40 | 40 | 43 | 47 | 47 | 48 | 48 | 48 | 51 | 51 | 52 | 50 | 56 | 52 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 96 | 92 | 89 | 87 | 90 | 87 | 90 | 89 | 83 | 80 | 88 | 88 | 85 | 77 | 86 | 76 |
| Transportmiddelenindustrie | 73 | 70 | 64 | 58 | 64 | 72 | 74 | 79 | 76 | 78 | 74 | 78 | 79 | 69 | 77 | 73 |
| Elektriciteitsproductie | 5 | 4 | 8 | 14 | 14 | 15 | 15 | 14 | 13 | 12 | 14 | 13 | 13 | 11 | 10 | 8 |
| Overig | 50 | 46 | 51 | 48 | 47 | 36 | 36 | 37 | 28 | 29 | 33 | 45 | 45 | 39 | 43 | 44 |
| Groothandel | 318 | 306 | 302 | 299 | 299 | 307 | 284 | 283 | 267 | 269 | 283 | 283 | 283 | 281 | 314 | 304 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 79 | 83 | 81 | 76 | 78 | 92 | 92 | 90 | 77 | 80 | 82 | 82 | 82 | 81 | 92 | 95 |
| Totaal | 1.463 | 1.425 | 1.423 | 1.398 | 1.416 | 1.448 | 1.426 | 1.420 | 1.333 | 1.365 | 1.470 | 1.487 | 1.486 | 1.478 | 1.638 | 1.586 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-71: Rotterdam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|--------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 532 | 513 | 510 | 493 | 498 | 502 | 494 | 485 | 463 | 488 | 534 | 532 | 531 | 548 | 598 | 574 |
| Vervoer | 47 | 47 | 47 | 45 | 47 | 49 | 51 | 45 | 41 | 45 | 48 | 49 | 51 | 56 | 55 | 49 |
| Zeevaart | 47 | 47 | 47 | 45 | 47 | 40 | 42 | 38 | 31 | 34 | 32 | 32 | 32 | 39 | 39 | 34 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 374 | 360 | 360 | 352 | 362 | 366 | 354 | 351 | 337 | 356 | 395 | 390 | 387 | 397 | 437 | 416 |
| Overslag/opslag | 111 | 106 | 103 | 96 | 89 | 87 | 89 | 89 | 85 | 87 | 91 | 93 | 93 | 95 | 106 | 109 |
| Vestigingsplaats | 410 | 393 | 391 | 379 | 392 | 413 | 401 | 399 | 383 | 385 | 406 | 402 | 401 | 387 | 431 | 401 |
| Industrie | 165 | 161 | 164 | 159 | 170 | 172 | 174 | 173 | 170 | 167 | 178 | 180 | 178 | 166 | 180 | 165 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 9 | 9 | 8 | 8 | 9 | 11 | 11 | 10 | 11 | 11 | 11 | 11 | 11 | 11 | 14 | 14 |
| Aardolie industrie | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 10 | 10 | 10 | 9 | 10 | 10 |
| Chemische industrie | 32 | 32 | 33 | 34 | 38 | 40 | 39 | 39 | 40 | 39 | 41 | 41 | 41 | 41 | 46 | 40 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 41 | 40 | 39 | 36 | 37 | 36 | 38 | 38 | 36 | 35 | 40 | 39 | 37 | 33 | 37 | 32 |
| Transportmiddelenindustrie | 46 | 44 | 40 | 35 | 40 | 44 | 45 | 45 | 44 | 43 | 41 | 42 | 42 | 38 | 38 | 34 |
| Elektriciteitsproductie | 4 | 3 | 6 | 10 | 10 | 11 | 11 | 11 | 11 | 10 | 12 | 12 | 12 | 10 | 9 | 8 |
| Overig | 25 | 25 | 30 | 28 | 28 | 21 | 21 | 21 | 19 | 20 | 23 | 25 | 25 | 24 | 26 | 27 |
| Groothandel | 187 | 173 | 171 | 169 | 171 | 175 | 162 | 164 | 158 | 162 | 170 | 166 | 167 | 165 | 187 | 173 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 58 | 59 | 56 | 51 | 51 | 66 | 65 | 62 | 55 | 56 | 58 | 56 | 56 | 56 | 64 | 63 |
| Totaal | 942 | 906 | 901 | 872 | 890 | 915 | 895 | 884 | 846 | 873 | 940 | 934 | 932 | 935 | 1.029 | 975 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-72: Schiedam: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 14 | 15 | 14 | 14 | 14 | 15 | 20 | 22 | 21 | 19 | 21 | 21 | 21 | 22 | 26 | 23 |
| Vervoer | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Zeevaart | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 11 | 12 | 11 | 11 | 11 | 11 | 15 | 17 | 16 | 15 | 17 | 17 | 17 | 18 | 21 | 17 |
| Overslag/opslag | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 |
| Vestigingsplaats | 64 | 65 | 64 | 63 | 59 | 60 | 59 | 59 | 55 | 55 | 53 | 59 | 60 | 54 | 62 | 59 |
| Industrie | 40 | 38 | 39 | 37 | 34 | 36 | 36 | 37 | 33 | 34 | 32 | 36 | 37 | 31 | 34 | 33 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 17 | 17 | 18 | 17 | 16 | 16 | 17 | 18 | 18 | 18 | 17 | 17 | 17 | 14 | 14 | 14 |
| Transportmiddelenindustrie | 10 | 9 | 9 | 9 | 9 | 11 | 10 | 10 | 8 | 9 | 8 | 9 | 9 | 8 | 11 | 11 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 10 | 9 | 9 | 8 | 7 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 | 5 | 7 | 7 | 6 | 6 | 6 |
| Groothandel | 20 | 21 | 19 | 20 | 19 | 19 | 18 | 17 | 17 | 17 | 17 | 18 | 18 | 18 | 23 | 20 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 4 | 6 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 4 | 4 | 5 | 5 | 5 | 5 | 6 |
| Totaal | 78 | 80 | 78 | 77 | 73 | 75 | 79 | 81 | 76 | 74 | 74 | 80 | 81 | 76 | 88 | 82 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-73: Vlaardingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 17 | 19 | 18 | 19 | 16 | 17 | 14 | 14 | 16 | 14 | 13 | 15 | 15 | 19 | 26 | 21 |
| Vervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 4 | 4 | 3 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 3 | 3 | 3 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 11 | 13 | 12 | 11 | 8 | 7 | 7 | 7 | 7 | 6 | 6 | 8 | 8 | 10 | 16 | 13 |
| Overslag/opslag | 6 | 6 | 6 | 8 | 8 | 8 | 5 | 5 | 7 | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 6 | 5 |
| Vestigingsplaats | 39 | 38 | 39 | 41 | 39 | 39 | 39 | 37 | 37 | 33 | 38 | 41 | 41 | 40 | 47 | 45 |
| Industrie | 22 | 21 | 22 | 23 | 22 | 22 | 23 | 22 | 20 | 19 | 24 | 23 | 23 | 22 | 26 | 26 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 5 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 12 | 12 | 12 | 12 | 11 | 12 | 12 | 12 | 12 | 11 | 13 | 13 | 13 | 12 | 13 | 11 |
| Transportmiddelenindustrie | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 5 | 5 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Groothandel | 15 | 15 | 15 | 16 | 15 | 15 | 14 | 13 | 15 | 12 | 12 | 16 | 16 | 16 | 18 | 17 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 |
| Totaal | 56 | 57 | 57 | 60 | 55 | 56 | 53 | 51 | 53 | 47 | 51 | 56 | 56 | 59 | 73 | 66 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-74: Maassluis: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 7 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 8 | 8 |
| Vervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 |
| Overslag/opslag | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Vestigingsplaats | 17 | 16 | 15 | 15 | 16 | 17 | 18 | 17 | 14 | 15 | 17 | 18 | 18 | 17 | 19 | 18 |
| Industrie | 9 | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 7 | 8 | 9 | 10 | 10 | 9 | 11 | 10 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 6 | 5 | 5 | 5 | 6 | 5 |
| Transportmiddelenindustrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 1 | 2 | 2 | 1 | 2 | 2 |
| Groothandel | 5 | 5 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 6 | 7 | 6 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 |
| Totaal | 23 | 22 | 21 | 21 | 22 | 24 | 25 | 24 | 21 | 21 | 23 | 24 | 24 | 24 | 27 | 26 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-75: Overig Rijnmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 213 | 212 | 220 | 223 | 226 | 227 | 229 | 229 | 210 | 218 | 245 | 246 | 247 | 247 | 271 | 277 |
| Vervoer | 21 | 21 | 22 | 25 | 27 | 29 | 28 | 28 | 25 | 24 | 29 | 30 | 30 | 35 | 38 | 35 |
| Zeevaart | 21 | 21 | 22 | 25 | 27 | 27 | 26 | 26 | 23 | 22 | 23 | 24 | 24 | 31 | 34 | 31 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 179 | 177 | 183 | 181 | 184 | 182 | 186 | 186 | 171 | 181 | 201 | 200 | 200 | 190 | 215 | 223 |
| Overslag/opslag | 13 | 14 | 15 | 17 | 15 | 16 | 15 | 15 | 14 | 13 | 15 | 16 | 17 | 22 | 18 | 19 |
| Vestigingsplaats | 151 | 148 | 146 | 145 | 150 | 151 | 145 | 151 | 127 | 132 | 137 | 147 | 146 | 137 | 150 | 160 |
| Industrie | 48 | 43 | 39 | 41 | 45 | 43 | 45 | 50 | 42 | 43 | 43 | 53 | 53 | 45 | 52 | 50 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 5 | 5 | 6 | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 4 | 5 | 6 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 20 | 18 | 15 | 17 | 21 | 18 | 18 | 16 | 12 | 11 | 12 | 14 | 13 | 13 | 16 | 14 |
| Transportmiddelenindustrie | 13 | 13 | 11 | 10 | 11 | 12 | 14 | 19 | 20 | 21 | 20 | 21 | 22 | 17 | 20 | 20 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 |
| Overig | 10 | 7 | 7 | 7 | 7 | 6 | 6 | 7 | 3 | 3 | 3 | 10 | 10 | 7 | 8 | 8 |
| Groothandel | 91 | 92 | 93 | 90 | 90 | 95 | 87 | 86 | 74 | 75 | 80 | 79 | 78 | 78 | 82 | 90 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 12 | 13 | 14 | 14 | 15 | 13 | 13 | 15 | 11 | 14 | 14 | 15 | 15 | 14 | 16 | 20 |
| Totaal | 364 | 360 | 366 | 368 | 376 | 378 | 374 | 380 | 337 | 350 | 382 | 393 | 393 | 384 | 421 | 437 |

Bron: EUR obv LISA

Overig Rijn- en Maasmond

Tabel 3-76: Overig Rijn- en Maasmond: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | <i>111</i> | <i>118</i> | <i>122</i> | <i>119</i> | <i>114</i> | <i>117</i> | <i>126</i> | <i>111</i> | <i>115</i> | <i>120</i> | <i>115</i> | <i>121</i> | <i>108</i> | <i>107</i> | <i>156</i> | <i>164</i> |
| Vervoer | 11 | 10 | 10 | 8 | 7 | 6 | 6 | 4 | 10 | 12 | 12 | 10 | 8 | 10 | 20 | 25 |
| Zeevaart | 11 | 10 | 10 | 8 | 7 | 7 | 7 | 5 | 8 | 10 | 11 | 9 | 8 | 10 | 9 | 13 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 62 | 68 | 71 | 68 | 66 | 68 | 73 | 67 | 68 | 69 | 64 | 68 | 63 | 66 | 95 | 89 |
| Overslag/opslag | 41 | 43 | 45 | 46 | 44 | 45 | 49 | 43 | 39 | 40 | 39 | 43 | 37 | 31 | 41 | 50 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | <i>289</i> | <i>291</i> | <i>299</i> | <i>296</i> | <i>305</i> | <i>311</i> | <i>322</i> | <i>306</i> | <i>306</i> | <i>307</i> | <i>302</i> | <i>302</i> | <i>297</i> | <i>308</i> | <i>409</i> | <i>390</i> |
| Industrie | 108 | 106 | 106 | 107 | 112 | 114 | 118 | 112 | 117 | 116 | 116 | 118 | 115 | 127 | 163 | 154 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 11 | 12 | 14 | 15 | 15 | 15 | 16 | 13 | 17 | 15 | 14 | 14 | 13 | 15 | 13 | 16 |
| Aardolie industrie | 5 | 4 | 4 | 5 | 4 | 5 | 5 | 4 | 5 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 |
| Chemische industrie | 29 | 28 | 31 | 29 | 29 | 31 | 31 | 31 | 30 | 30 | 31 | 32 | 30 | 30 | 31 | 30 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 46 | 45 | 47 | 43 | 45 | 48 | 49 | 48 | 58 | 58 | 57 | 56 | 56 | 59 | 91 | 77 |
| Transportmiddelenindustrie | 11 | 10 | 9 | 9 | 10 | 10 | 11 | 12 | 15 | 12 | 13 | 16 | 13 | 16 | 22 | 19 |
| Elektriciteitsproductie | 13 | 13 | 15 | 13 | 12 | 12 | 12 | 12 | 13 | 14 | 16 | 15 | 17 | 16 | 16 | 16 |
| Overig | 35 | 35 | 34 | 37 | 38 | 37 | 38 | 36 | 26 | 29 | 29 | 28 | 29 | 31 | 36 | 38 |
| Groothandel | 94 | 96 | 99 | 98 | 103 | 104 | 111 | 104 | 103 | 105 | 102 | 101 | 99 | 101 | 141 | 138 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 45 | 49 | 47 | 48 | 51 | 51 | 51 | 48 | 41 | 41 | 37 | 36 | 37 | 38 | 57 | 56 |
| Totaal | 435 | 443 | 456 | 446 | 451 | 459 | 478 | 450 | 456 | 462 | 453 | 462 | 449 | 456 | 601 | 586 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-77: Dordrecht: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 33 | 36 | 37 | 34 | 31 | 35 | 36 | 36 | 40 | 41 | 37 | 36 | 33 | 41 | 65 | 64 |
| Vervoer | 7 | 7 | 6 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 6 | 7 | 7 | 5 | 5 | 6 | 9 | 10 |
| Zeevaart | 7 | 7 | 6 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 5 | 6 | 6 | 4 | 4 | 5 | 6 | 6 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 19 | 21 | 23 | 22 | 20 | 23 | 22 | 22 | 24 | 23 | 20 | 20 | 20 | 24 | 41 | 36 |
| Overslag/opslag | 7 | 8 | 8 | 8 | 8 | 9 | 11 | 11 | 10 | 11 | 10 | 11 | 8 | 11 | 15 | 18 |
| Vestigingsplaats | 52 | 52 | 52 | 51 | 53 | 55 | 55 | 62 | 64 | 63 | 60 | 60 | 56 | 69 | 170 | 146 |
| Industrie | 24 | 22 | 21 | 21 | 23 | 24 | 24 | 29 | 30 | 30 | 29 | 30 | 29 | 35 | 84 | 78 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 |
| Aardolie industrie | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Chemische industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 6 | 6 | 6 | 5 | 4 | 5 | 5 | 6 | 7 | 7 | 6 | 6 | 6 | 12 | 49 | 44 |
| Transportmiddelenindustrie | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 6 | 7 | 6 | 6 | 7 | 6 | 7 | 14 | 13 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 9 | 9 | 8 | 9 | 10 | 10 | 10 | 11 | 10 | 11 | 11 | 11 | 11 | 11 | 16 | 16 |
| Groothandel | 20 | 20 | 21 | 20 | 21 | 22 | 22 | 23 | 25 | 26 | 25 | 24 | 21 | 24 | 59 | 47 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 8 | 10 | 10 | 10 | 9 | 9 | 9 | 10 | 9 | 7 | 6 | 6 | 6 | 10 | 27 | 21 |
| Totaal | 85 | 88 | 89 | 85 | 84 | 90 | 91 | 98 | 104 | 104 | 97 | 96 | 89 | 110 | 235 | 210 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-78: Drechtsteden: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 19 | 22 |
| Vervoer | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 3 | 5 |
| Zeevaart | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 3 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 4 | 4 | 5 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 13 | 13 |
| Overslag/opslag | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4 |
| Vestigingsplaats | 76 | 72 | 78 | 72 | 70 | 73 | 72 | 73 | 80 | 81 | 83 | 81 | 84 | 80 | 91 | 81 |
| Industrie | 48 | 45 | 52 | 48 | 45 | 48 | 48 | 48 | 51 | 51 | 53 | 53 | 53 | 50 | 55 | 49 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 16 | 15 | 18 | 16 | 15 | 16 | 16 | 16 | 16 | 16 | 16 | 16 | 15 | 15 | 17 | 16 |
| Transportmiddelenindustrie | 17 | 16 | 18 | 16 | 16 | 18 | 18 | 17 | 19 | 18 | 18 | 18 | 17 | 15 | 16 | 12 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |
| Overig | 9 | 9 | 11 | 10 | 9 | 9 | 9 | 10 | 11 | 12 | 14 | 13 | 15 | 14 | 15 | 15 |
| Groothandel | 25 | 24 | 23 | 21 | 21 | 21 | 20 | 21 | 25 | 26 | 26 | 24 | 26 | 24 | 31 | 26 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 5 | 6 | 5 | 6 |
| Totaal | 85 | 81 | 89 | 81 | 79 | 80 | 79 | 82 | 88 | 88 | 92 | 95 | 99 | 93 | 110 | 103 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-79: Scheveningen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 7 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 4 | 8 | 10 | 8 | 6 | 6 | 6 | 6 | 11 |
| Vervoer | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Zeevaart | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 1 | 5 | 7 | 5 | 4 | 4 | 4 | 5 | 7 |
| Overslag/opslag | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 2 |
| Vestigingsplaats | 28 | 33 | 34 | 33 | 34 | 34 | 38 | 35 | 40 | 38 | 33 | 32 | 32 | 34 | 32 | 39 |
| Industrie | 7 | 9 | 10 | 11 | 11 | 11 | 11 | 10 | 14 | 12 | 12 | 11 | 11 | 12 | 13 | 15 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 6 | 7 | 9 | 10 | 10 | 10 | 10 | 9 | 11 | 10 | 9 | 8 | 8 | 9 | 10 | 13 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Transportmiddelenindustrie | 1 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Overig | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Groothandel | 15 | 16 | 17 | 15 | 16 | 16 | 20 | 20 | 20 | 19 | 17 | 17 | 17 | 17 | 14 | 17 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 6 | 8 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 5 | 6 | 7 | 4 | 4 | 4 | 5 | 5 | 7 |
| Totaal | 35 | 39 | 40 | 39 | 40 | 40 | 45 | 39 | 48 | 48 | 41 | 38 | 38 | 40 | 38 | 50 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-80: Moerdijk: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 69 | 74 | 77 | 77 | 75 | 75 | 82 | 70 | 65 | 67 | 67 | 76 | 67 | 58 | 66 | 67 |
| Vervoer | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 1 | 2 | 2 | 3 | 2 | 3 | 7 | 8 |
| Zeevaart | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 1 | 2 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 37 | 41 | 41 | 40 | 40 | 40 | 45 | 40 | 36 | 37 | 37 | 42 | 37 | 36 | 36 | 33 |
| Overslag/opslag | 31 | 32 | 35 | 36 | 34 | 34 | 36 | 30 | 28 | 28 | 28 | 31 | 28 | 19 | 23 | 26 |
| Vestigingsplaats | 161 | 161 | 161 | 164 | 173 | 174 | 181 | 161 | 151 | 155 | 156 | 157 | 156 | 155 | 152 | 156 |
| Industrie | 74 | 73 | 73 | 73 | 76 | 77 | 81 | 71 | 71 | 72 | 73 | 75 | 73 | 78 | 64 | 60 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 2 | 3 | 2 | 2 | 3 | 2 | 4 | 1 | 1 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 12 | 12 | 12 | 12 | 12 | 13 | 13 | 12 | 12 | 12 | 13 | 14 | 13 | 13 | 12 | 12 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 23 | 23 | 23 | 22 | 25 | 25 | 26 | 25 | 32 | 33 | 33 | 32 | 33 | 32 | 26 | 21 |
| Transportmiddelenindustrie | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 6 | 5 | 5 | 4 | 4 | 6 | 4 | 6 | 4 | 3 |
| Elektriciteitsproductie | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 |
| Overig | 26 | 26 | 26 | 28 | 28 | 27 | 28 | 25 | 16 | 18 | 18 | 17 | 18 | 20 | 20 | 22 |
| Groothandel | 56 | 57 | 58 | 60 | 62 | 62 | 65 | 57 | 54 | 56 | 56 | 56 | 56 | 54 | 63 | 68 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 31 | 31 | 30 | 31 | 35 | 35 | 35 | 33 | 26 | 27 | 27 | 26 | 27 | 23 | 25 | 28 |
| Totaal | 230 | 235 | 238 | 241 | 248 | 249 | 263 | 231 | 216 | 222 | 223 | 233 | 223 | 213 | 218 | 223 |

Bron: EUR obv LISA

Scheldebekken

Tabel 3-81: Scheldebekken: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Knooppunt</i> | 62 | 65 | 70 | 69 | 69 | 70 | 68 | 76 | 83 | 85 | 89 | 87 | 84 | 97 | 91 | 94 |
| Vervoer | 5 | 6 | 7 | 6 | 6 | 8 | 8 | 13 | 15 | 18 | 19 | 18 | 16 | 22 | 21 | 17 |
| Zeevaart | 5 | 6 | 7 | 6 | 6 | 6 | 6 | 10 | 11 | 9 | 10 | 9 | 7 | 12 | 11 | 8 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 40 | 41 | 43 | 42 | 42 | 40 | 37 | 40 | 39 | 38 | 39 | 35 | 38 | 40 | 38 | 39 |
| Overslag/opslag | 17 | 18 | 20 | 21 | 21 | 22 | 23 | 23 | 29 | 29 | 31 | 34 | 30 | 35 | 32 | 38 |
| <i>Vestigingsplaats</i> | 94 | 91 | 91 | 88 | 93 | 91 | 91 | 87 | 111 | 109 | 114 | 112 | 117 | 128 | 126 | 132 |
| Industrie | 55 | 54 | 54 | 56 | 59 | 61 | 61 | 55 | 68 | 66 | 66 | 69 | 72 | 79 | 75 | 78 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 5 | 5 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 5 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 9 | 9 | 9 | 9 | 10 | 10 | 10 | 9 | 12 | 12 | 11 | 13 | 14 | 15 | 15 | 14 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 12 | 12 | 12 | 14 | 15 | 16 | 16 | 16 | 17 | 17 | 18 | 19 | 20 | 18 | 17 | 20 |
| Transportmiddelenindustrie | 16 | 16 | 15 | 15 | 15 | 16 | 16 | 13 | 16 | 14 | 13 | 12 | 13 | 19 | 18 | 16 |
| Elektriciteitsproductie | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 | 3 | 4 | 4 | 5 | 4 | 3 | 3 | 5 | 5 |
| Overig | 10 | 9 | 11 | 11 | 11 | 12 | 12 | 9 | 13 | 13 | 13 | 14 | 15 | 17 | 14 | 17 |
| Groothandel | 15 | 15 | 16 | 13 | 14 | 14 | 14 | 15 | 26 | 25 | 27 | 24 | 23 | 28 | 26 | 28 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 24 | 22 | 21 | 19 | 20 | 16 | 16 | 17 | 17 | 18 | 21 | 19 | 22 | 21 | 25 | 26 |
| Totaal | 156 | 156 | 161 | 157 | 162 | 161 | 159 | 163 | 194 | 194 | 203 | 199 | 201 | 225 | 217 | 226 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-82: Vlissingen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 25 | 27 | 31 | 30 | 30 | 32 | 31 | 34 | 39 | 35 | 39 | 36 | 35 | 37 | 32 | 31 |
| Vervoer | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 6 | 8 | 6 | 7 | 5 | 4 | 6 | 5 | 5 |
| Zeevaart | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 4 | 5 | 3 | 4 | 3 | 2 | 4 | 3 | 3 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 18 | 20 | 22 | 22 | 22 | 24 | 22 | 23 | 22 | 20 | 21 | 19 | 21 | 21 | 20 | 19 |
| Overslag/opslag | 5 | 4 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 5 | 9 | 9 | 11 | 12 | 10 | 10 | 7 | 7 |
| Vestigingsplaats | 38 | 37 | 34 | 36 | 38 | 36 | 36 | 35 | 44 | 41 | 42 | 40 | 41 | 39 | 36 | 38 |
| Industrie | 26 | 25 | 24 | 26 | 28 | 27 | 27 | 25 | 30 | 28 | 29 | 30 | 31 | 30 | 28 | 29 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 5 | 5 | 5 | 4 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 6 | 6 | 6 | 8 | 9 | 9 | 9 | 9 | 9 | 8 | 9 | 10 | 10 | 8 | 8 | 8 |
| Transportmiddelenindustrie | 7 | 7 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 6 | 7 | 6 | 5 | 4 | 4 | 5 | 5 | 7 |
| Elektriciteitsproductie | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Overig | 6 | 5 | 6 | 6 | 6 | 5 | 5 | 4 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 6 | 6 |
| Groothandel | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 5 | 8 | 8 | 8 | 5 | 5 | 5 | 4 | 4 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 8 | 8 | 7 | 7 | 7 | 5 | 5 | 5 | 6 | 5 | 5 | 5 | 5 | 4 | 4 | 5 |
| Totaal | 63 | 64 | 65 | 66 | 68 | 68 | 67 | 69 | 83 | 76 | 81 | 76 | 76 | 76 | 68 | 69 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-83: Borsele: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 8 | 9 | 10 | 10 | 10 | 10 | 10 | 11 | 11 | 12 | 12 | 13 | 13 | 14 | 13 | 14 |
| Vervoer | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Zeevaart | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 5 | 5 | 5 | 6 | 6 | 5 | 5 |
| Overslag/opslag | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 8 | 7 | 8 | 8 | 9 |
| Vestigingsplaats | 10 | 10 | 12 | 12 | 12 | 12 | 12 | 12 | 14 | 14 | 16 | 15 | 19 | 20 | 20 | 23 |
| Industrie | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 8 | 8 | 8 | 8 | 10 | 11 | 10 | 12 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Aardolie industrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Chemische industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 5 |
| Transportmiddelenindustrie | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 3 | 2 | 2 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Overig | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Groothandel | 0 | 0 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 6 | 5 | 7 | 8 | 9 | 9 |
| Totaal | 18 | 19 | 22 | 22 | 22 | 22 | 22 | 23 | 25 | 26 | 28 | 28 | 32 | 34 | 33 | 37 |

Bron: EUR obv LISA

Tabel 3-84: Terneuzen: Ontwikkeling directe zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen per sector in 2002-2017

| Hoofdsector en Subsector | Aantal bedrijfsvestigingen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| Knooppunt | 29 | 29 | 29 | 29 | 29 | 28 | 27 | 31 | 33 | 38 | 38 | 38 | 36 | 46 | 46 | 49 |
| Vervoer | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 6 | 6 | 7 | 7 | 12 | 12 | 13 | 12 | 16 | 16 | 12 |
| Zeevaart | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 5 | 8 | 8 | 5 |
| Binnenvaart | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Wegvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Spoorvervoer | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Pijpleiding | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt | nvt |
| Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 19 | 18 | 17 | 16 | 16 | 13 | 12 | 13 | 13 | 13 | 13 | 11 | 11 | 13 | 13 | 15 |
| Overslag/opslag | 7 | 8 | 8 | 9 | 9 | 9 | 9 | 11 | 13 | 13 | 13 | 14 | 13 | 17 | 17 | 22 |
| Vestigingsplaats | 46 | 44 | 45 | 40 | 43 | 43 | 43 | 40 | 53 | 54 | 56 | 57 | 57 | 69 | 70 | 71 |
| Industrie | 23 | 23 | 24 | 24 | 25 | 27 | 27 | 23 | 30 | 30 | 29 | 31 | 31 | 38 | 37 | 37 |
| Voedingsmiddelenindustrie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Aardolie industrie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Chemische industrie | 6 | 6 | 6 | 6 | 7 | 7 | 7 | 6 | 9 | 9 | 8 | 9 | 9 | 10 | 10 | 10 |
| Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 5 | 5 | 6 | 6 | 6 | 5 | 7 |
| Transportmiddelenindustrie | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 5 | 7 | 6 | 6 | 6 | 7 | 11 | 11 | 7 |
| Elektriciteitsproductie | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 3 | 3 |
| Overig | 4 | 4 | 5 | 5 | 5 | 7 | 7 | 5 | 7 | 7 | 7 | 7 | 7 | 9 | 7 | 9 |
| Groothandel | 11 | 11 | 11 | 8 | 9 | 8 | 8 | 8 | 16 | 15 | 17 | 17 | 16 | 22 | 21 | 22 |
| Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 12 | 10 | 10 | 8 | 9 | 8 | 8 | 9 | 7 | 9 | 10 | 9 | 10 | 9 | 12 | 12 |
| Totaal | 75 | 73 | 74 | 69 | 72 | 71 | 70 | 71 | 86 | 92 | 94 | 95 | 93 | 115 | 116 | 120 |

Bron: EUR obv LISA

Economische indicatoren per zeehaven (indirect)

De in deze Havenmonitor berekende indirecte effecten hebben betrekking op de economische effecten die ontstaan bij de toeleveranciers van de zeehavengerelateerde sectoren; de zogenaamde achterwaartse effecten van de Nederlandse zeehavengebieden op de rest van de Nederlandse economie. In

Tabel 3-85 en Tabel 3-86 is de ontwikkeling van de toegevoegde waarde en werkgelegenheidsmultipliers weergegeven voor de verschillende zeehavens. Tabel 3-87 en Tabel 3-88 geven de ontwikkeling van indirecte werkgelegenheid en indirecte toegevoegde waarde in absolute waarden.

Tabel 3-85: Ontwikkeling werkgelegenheidsmultipliers per zeehaven 2002-2017

| | Werkgelegenheidsmultipliers | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-----------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Noordelijke zeehavens</i> | 2,05 | 2,09 | 2,14 | 2,19 | 2,19 | 2,25 | 2,14 | 2,09 | 2,08 | 2,09 | 2,13 | 2,10 | 2,19 | 2,21 | 2,14 | 2,16 |
| Delfzijl | 2,05 | 2,09 | 2,14 | 2,19 | 2,18 | 2,27 | 2,12 | 2,09 | 2,11 | 2,14 | 2,16 | 2,13 | 2,17 | 2,12 | 2,01 | 2,02 |
| Eemshaven | 2,21 | 2,30 | 2,36 | 2,33 | 2,37 | 2,39 | 2,36 | 2,23 | 1,86 | 1,87 | 1,87 | 1,84 | 2,06 | 2,03 | 2,05 | 2,09 |
| Harlingen | 1,86 | 1,88 | 1,93 | 1,91 | 1,90 | 1,97 | 1,83 | 1,89 | 1,97 | 1,92 | 1,99 | 1,97 | 1,99 | 1,91 | 1,93 | 1,95 |
| Den Helder | 2,07 | 2,06 | 2,10 | 2,23 | 2,26 | 2,27 | 2,25 | 2,15 | 2,17 | 2,14 | 2,25 | 2,19 | 2,36 | 2,60 | 2,60 | 2,67 |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | 1,84 | 1,87 | 1,89 | 1,90 | 1,92 | 1,96 | 1,91 | 1,87 | 1,93 | 1,97 | 1,98 | 1,93 | 1,98 | 1,91 | 1,91 | 1,95 |
| Amsterdam | 1,78 | 1,81 | 1,83 | 1,84 | 1,86 | 1,86 | 1,80 | 1,78 | 1,75 | 1,78 | 1,80 | 1,77 | 1,80 | 1,76 | 1,75 | 1,76 |
| Beverwijk | 1,82 | 1,79 | 1,78 | 1,79 | 1,82 | 1,83 | 1,89 | 1,95 | 2,00 | 2,03 | 2,06 | 2,00 | 2,05 | 2,07 | 2,16 | 2,13 |
| Velsen/Ijmuiden | 1,81 | 1,83 | 1,86 | 1,86 | 1,90 | 1,96 | 1,92 | 1,82 | 2,08 | 2,11 | 2,10 | 2,05 | 2,12 | 2,00 | 2,01 | 2,09 |
| Zaanstad | 2,27 | 2,29 | 2,29 | 2,30 | 2,34 | 2,43 | 2,43 | 2,43 | 2,24 | 2,30 | 2,33 | 2,30 | 2,31 | 2,24 | 2,24 | 2,24 |
| <i>Rijn-Maasmond</i> | 1,87 | 1,86 | 1,90 | 1,88 | 1,91 | 1,94 | 1,94 | 1,90 | 1,90 | 1,93 | 1,95 | 1,92 | 1,96 | 1,88 | 1,85 | 1,85 |
| Rotterdam | 1,90 | 1,88 | 1,92 | 1,89 | 1,91 | 1,94 | 1,94 | 1,90 | 1,91 | 1,93 | 1,95 | 1,92 | 1,95 | 1,86 | 1,83 | 1,81 |
| Schiedam | 1,81 | 1,83 | 1,85 | 1,83 | 1,89 | 1,96 | 1,84 | 1,83 | 1,82 | 1,86 | 1,88 | 1,87 | 1,85 | 1,81 | 1,81 | 1,85 |
| Vlaardingen | 1,71 | 1,68 | 1,75 | 1,75 | 1,71 | 1,78 | 1,75 | 1,64 | 1,63 | 1,73 | 1,68 | 1,64 | 1,69 | 1,71 | 1,69 | 1,70 |
| Maassluis | 1,58 | 1,53 | 1,53 | 1,54 | 1,55 | 1,62 | 1,64 | 1,66 | 1,73 | 1,75 | 1,76 | 1,76 | 1,77 | 1,73 | 1,70 | 1,76 |
| Overig Rijnmond | 1,73 | 1,71 | 1,73 | 1,76 | 1,77 | 1,79 | 1,77 | 1,72 | 1,77 | 1,78 | 1,84 | 1,83 | 1,83 | 1,79 | 1,79 | 1,81 |
| Dordrecht | 2,19 | 2,14 | 2,19 | 2,19 | 2,27 | 2,35 | 2,36 | 2,22 | 2,13 | 2,19 | 2,21 | 2,21 | 2,33 | 2,17 | 2,03 | 2,03 |
| Drechtsteden | 1,80 | 1,81 | 1,84 | 1,86 | 1,92 | 2,04 | 1,97 | 2,01 | 2,16 | 2,13 | 2,22 | 2,23 | 2,28 | 2,23 | 2,22 | 2,26 |
| Moerdijk | 1,88 | 1,88 | 1,89 | 1,92 | 1,95 | 1,99 | 1,99 | 1,96 | 1,84 | 1,87 | 1,87 | 1,86 | 1,89 | 1,89 | 1,88 | 1,90 |
| Scheveningen | 1,46 | 1,46 | 1,47 | 1,46 | 1,46 | 1,52 | 1,52 | 1,52 | 1,61 | 1,60 | 1,58 | 1,56 | 1,58 | 1,57 | 1,58 | 1,60 |
| <i>Scheldebekken</i> | 2,10 | 2,07 | 2,10 | 2,09 | 2,13 | 2,20 | 2,19 | 2,12 | 2,07 | 2,10 | 2,14 | 2,11 | 2,14 | 2,05 | 1,99 | 2,01 |
| Vlissingen | 1,70 | 1,67 | 1,71 | 1,71 | 1,74 | 1,81 | 1,76 | 1,76 | 1,84 | 1,81 | 1,82 | 1,83 | 1,85 | 1,80 | 1,76 | 1,79 |
| Borsele | 3,07 | 3,05 | 3,00 | 2,95 | 3,05 | 3,16 | 3,21 | 3,02 | 3,00 | 2,99 | 3,07 | 3,02 | 3,09 | 2,65 | 2,52 | 2,43 |
| Terneuzen | 2,16 | 2,15 | 2,18 | 2,17 | 2,23 | 2,30 | 2,30 | 2,20 | 2,02 | 2,11 | 2,11 | 2,05 | 2,08 | 2,06 | 1,99 | 2,04 |
| Totaal Nederlandse zeehavengebieden | 1,89 | 1,89 | 1,92 | 1,92 | 1,94 | 1,98 | 1,96 | 1,92 | 1,93 | 1,96 | 1,98 | 1,95 | 1,99 | 1,92 | 1,89 | 1,90 |

Tabel 3-86: Ontwikkeling toegevoegde waarde multipliers per zeehaven 2002-2017

| | Toegevoegde waarde multipliers | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Noordelijke zeehavens</i> | 1,57 | 1,59 | 1,56 | 1,53 | 1,53 | 1,57 | 1,50 | 1,58 | 1,53 | 1,55 | 1,55 | 1,52 | 1,48 | 1,46 | 1,45 | 1,45 |
| Delfzijl | 1,64 | 1,67 | 1,61 | 1,58 | 1,64 | 1,72 | 1,63 | 1,74 | 1,65 | 1,68 | 1,73 | 1,67 | 1,65 | 1,57 | 1,51 | 1,49 |
| Eemshaven | 1,73 | 1,75 | 1,79 | 1,76 | 1,76 | 1,67 | 1,77 | 1,60 | 1,48 | 1,47 | 1,45 | 1,45 | 1,37 | 1,33 | 1,34 | 1,37 |
| Harlingen | 1,46 | 1,49 | 1,50 | 1,49 | 1,50 | 1,57 | 1,48 | 1,60 | 1,60 | 1,62 | 1,64 | 1,59 | 1,58 | 1,59 | 1,58 | 1,58 |
| Den Helder | 1,27 | 1,28 | 1,30 | 1,23 | 1,19 | 1,21 | 1,18 | 1,25 | 1,26 | 1,26 | 1,25 | 1,25 | 1,23 | 1,29 | 1,35 | 1,35 |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | 1,55 | 1,55 | 1,50 | 1,49 | 1,52 | 1,54 | 1,54 | 1,54 | 1,68 | 1,72 | 1,73 | 1,69 | 1,65 | 1,61 | 1,59 | 1,60 |
| Amsterdam | 1,47 | 1,48 | 1,47 | 1,46 | 1,47 | 1,48 | 1,45 | 1,47 | 1,51 | 1,52 | 1,54 | 1,52 | 1,52 | 1,47 | 1,47 | 1,48 |
| Beverwijk | 1,43 | 1,40 | 1,36 | 1,33 | 1,34 | 1,35 | 1,33 | 1,41 | 1,48 | 1,46 | 1,50 | 1,54 | 1,61 | 1,45 | 1,44 | 1,43 |
| Velsen/Ijmuiden | 1,64 | 1,62 | 1,53 | 1,52 | 1,56 | 1,61 | 1,66 | 1,63 | 1,84 | 1,94 | 1,91 | 1,87 | 1,74 | 1,72 | 1,66 | 1,66 |
| Zaanstad | 1,52 | 1,56 | 1,57 | 1,54 | 1,57 | 1,59 | 1,55 | 1,54 | 1,98 | 1,98 | 1,98 | 1,96 | 1,89 | 1,87 | 1,86 | 1,89 |
| <i>Rijn-Maasmond</i> | 1,49 | 1,52 | 1,48 | 1,45 | 1,50 | 1,51 | 1,51 | 1,58 | 1,62 | 1,63 | 1,64 | 1,63 | 1,71 | 1,54 | 1,51 | 1,51 |
| Rotterdam | 1,48 | 1,51 | 1,46 | 1,44 | 1,48 | 1,49 | 1,49 | 1,57 | 1,64 | 1,65 | 1,66 | 1,64 | 1,75 | 1,54 | 1,51 | 1,50 |
| Schiedam | 1,38 | 1,38 | 1,55 | 1,49 | 1,52 | 1,55 | 1,51 | 1,54 | 1,54 | 1,55 | 1,57 | 1,55 | 1,50 | 1,47 | 1,46 | 1,47 |
| Vlaardingen | 1,46 | 1,41 | 1,47 | 1,48 | 1,49 | 1,54 | 1,54 | 1,51 | 1,48 | 1,51 | 1,51 | 1,48 | 1,47 | 1,51 | 1,50 | 1,50 |
| Maassluis | 1,29 | 1,31 | 1,31 | 1,30 | 1,30 | 1,30 | 1,31 | 1,37 | 1,46 | 1,45 | 1,45 | 1,44 | 1,42 | 1,40 | 1,42 | 1,43 |
| Overig Rijnmond | 1,53 | 1,53 | 1,50 | 1,50 | 1,51 | 1,52 | 1,51 | 1,53 | 1,48 | 1,47 | 1,49 | 1,47 | 1,47 | 1,42 | 1,44 | 1,46 |
| Dordrecht | 1,77 | 1,76 | 1,76 | 1,65 | 1,68 | 1,73 | 1,71 | 1,88 | 1,68 | 1,70 | 1,73 | 1,72 | 1,89 | 1,60 | 1,54 | 1,51 |
| Drechtsteden | 1,64 | 1,66 | 1,63 | 1,62 | 1,65 | 1,69 | 1,74 | 1,86 | 1,81 | 1,86 | 1,91 | 1,90 | 1,94 | 1,93 | 1,89 | 1,85 |
| Moerdijk | 1,48 | 1,49 | 1,46 | 1,47 | 1,48 | 1,48 | 1,52 | 1,54 | 1,52 | 1,54 | 1,56 | 1,54 | 1,54 | 1,49 | 1,46 | 1,46 |
| Scheveningen | 1,30 | 1,33 | 1,36 | 1,38 | 1,36 | 1,36 | 1,43 | 1,43 | 1,39 | 1,39 | 1,38 | 1,39 | 1,38 | 1,36 | 1,34 | 1,34 |
| <i>Scheldebekken</i> | 1,59 | 1,60 | 1,52 | 1,54 | 1,59 | 1,58 | 1,61 | 1,67 | 1,64 | 1,67 | 1,69 | 1,68 | 1,71 | 1,59 | 1,52 | 1,52 |
| Vlissingen | 1,51 | 1,51 | 1,47 | 1,48 | 1,49 | 1,49 | 1,50 | 1,54 | 1,59 | 1,61 | 1,56 | 1,55 | 1,53 | 1,55 | 1,53 | 1,56 |
| Borsele | 1,80 | 1,74 | 1,67 | 1,57 | 1,66 | 1,64 | 1,72 | 1,81 | 1,98 | 1,95 | 1,94 | 1,97 | 2,53 | 1,67 | 1,60 | 1,61 |
| Terneuzen | 1,58 | 1,60 | 1,51 | 1,55 | 1,61 | 1,60 | 1,62 | 1,69 | 1,61 | 1,64 | 1,69 | 1,67 | 1,66 | 1,58 | 1,51 | 1,50 |
| Totaal Nederlandse zeehavengebieden | 1,51 | 1,53 | 1,49 | 1,47 | 1,51 | 1,53 | 1,53 | 1,58 | 1,63 | 1,65 | 1,66 | 1,64 | 1,69 | 1,55 | 1,52 | 1,52 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

Tabel 3-87: Ontwikkeling indirecte werkgelegenheid per zeehaven 2002-2017

| | Werkzame personen | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|-------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Noordelijke zeehavens</i> | 8.078 | 8.299 | 8.639 | 8.943 | 8.642 | 9.006 | 8.642 | 8.584 | 8.500 | 8.672 | 9.235 | 9.133 | 10.677 | 12.255 | 12.363 | 12.514 |
| Delfzijl | 5.300 | 5.536 | 5.635 | 5.675 | 5.171 | 5.359 | 4.803 | 4.824 | 4.749 | 4.984 | 5.053 | 5.102 | 5.203 | 5.744 | 5.469 | 5.674 |
| Eemshaven | 734 | 692 | 772 | 798 | 794 | 909 | 896 | 950 | 725 | 670 | 755 | 687 | 973 | 1.101 | 1.669 | 1.660 |
| Harlingen | 456 | 464 | 469 | 512 | 578 | 728 | 662 | 761 | 940 | 909 | 1.007 | 946 | 1.052 | 1.074 | 1.271 | 1.379 |
| Den Helder | 1.588 | 1.608 | 1.762 | 1.959 | 2.099 | 2.009 | 2.280 | 2.049 | 2.085 | 2.110 | 2.420 | 2.397 | 3.449 | 4.337 | 3.954 | 3.801 |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | 29.095 | 28.699 | 28.580 | 29.118 | 30.872 | 33.547 | 32.457 | 30.120 | 31.648 | 32.681 | 34.561 | 32.192 | 33.627 | 31.227 | 31.815 | 33.246 |
| Amsterdam | 12.133 | 11.972 | 12.095 | 12.439 | 13.775 | 14.662 | 14.255 | 13.531 | 12.352 | 13.005 | 13.915 | 13.616 | 14.098 | 13.396 | 13.262 | 13.445 |
| Beverwijk | 499 | 473 | 491 | 552 | 565 | 590 | 643 | 576 | 568 | 595 | 626 | 544 | 605 | 616 | 668 | 671 |
| Velsen/Ijmuiden | 11.993 | 11.752 | 11.521 | 11.806 | 12.126 | 13.016 | 12.361 | 10.880 | 14.274 | 14.328 | 14.888 | 13.229 | 13.955 | 12.398 | 13.110 | 14.223 |
| Zaanstad | 4.471 | 4.503 | 4.472 | 4.321 | 4.405 | 5.278 | 5.198 | 5.131 | 4.454 | 4.754 | 5.132 | 4.803 | 4.969 | 4.817 | 4.776 | 4.906 |
| <i>Rijn-Maasmond</i> | 90.361 | 88.409 | 89.765 | 89.365 | 94.075 | 99.954 | 100.126 | 97.508 | 94.776 | 97.576 | 104.841 | 104.469 | 109.128 | 99.964 | 100.759 | 103.341 |
| Rotterdam | 62.561 | 61.799 | 63.105 | 62.757 | 66.033 | 68.935 | 69.519 | 66.960 | 65.677 | 68.525 | 74.233 | 73.248 | 76.795 | 68.588 | 68.836 | 70.217 |
| Schiedam | 2.154 | 2.198 | 2.255 | 2.418 | 2.537 | 2.847 | 2.531 | 2.452 | 2.365 | 2.470 | 2.573 | 2.461 | 2.277 | 2.196 | 2.725 | 2.675 |
| Vlaardingen | 1.263 | 1.188 | 1.217 | 1.230 | 1.080 | 1.893 | 1.822 | 1.720 | 1.667 | 1.503 | 1.814 | 1.617 | 1.786 | 1.896 | 1.959 | 2.092 |
| Maassluis | 270 | 211 | 210 | 216 | 225 | 253 | 262 | 294 | 293 | 283 | 310 | 325 | 331 | 293 | 316 | 312 |
| Overig Rijnmond | 5.979 | 5.410 | 5.043 | 5.105 | 5.230 | 5.519 | 5.396 | 5.699 | 5.288 | 5.693 | 6.324 | 6.663 | 6.762 | 6.229 | 6.788 | 6.936 |
| Dordrecht | 4.264 | 4.065 | 4.252 | 3.744 | 4.232 | 4.768 | 4.888 | 4.409 | 3.870 | 4.063 | 4.245 | 3.955 | 4.082 | 3.852 | 3.727 | 3.922 |
| Drechtsteden | 5.083 | 4.780 | 4.866 | 4.783 | 5.146 | 5.915 | 5.665 | 6.076 | 7.040 | 6.773 | 7.387 | 8.211 | 8.779 | 8.114 | 8.223 | 8.804 |
| Moerdijk | 8.196 | 8.185 | 8.260 | 8.553 | 9.052 | 9.479 | 9.694 | 9.533 | 8.137 | 7.874 | 7.593 | 7.655 | 7.959 | 8.436 | 7.790 | 7.921 |
| Scheveningen | 592 | 573 | 557 | 559 | 541 | 346 | 349 | 365 | 440 | 392 | 362 | 333 | 357 | 359 | 394 | 463 |
| Rotterdam-Rijnmond | 72.226 | 70.806 | 71.830 | 71.727 | 75.105 | 79.446 | 79.529 | 77.124 | 75.290 | 78.473 | 85.254 | 84.314 | 87.951 | 79.202 | 80.624 | 82.232 |
| Overig Rijn- en Maasmond | 18.135 | 17.603 | 17.935 | 17.638 | 18.970 | 20.508 | 20.597 | 20.384 | 19.486 | 19.103 | 19.587 | 20.154 | 21.177 | 20.762 | 20.134 | 21.109 |
| <i>Scheldebekken</i> | 14.377 | 14.403 | 14.508 | 14.928 | 16.173 | 17.690 | 17.509 | 17.882 | 14.968 | 15.780 | 16.410 | 15.857 | 16.600 | 15.718 | 15.337 | 16.576 |
| Vlissingen | 3.288 | 3.399 | 3.436 | 3.627 | 4.052 | 4.672 | 4.348 | 4.638 | 4.620 | 4.710 | 4.277 | 4.142 | 4.279 | 4.300 | 4.177 | 4.483 |
| Borsele | 3.089 | 2.972 | 3.037 | 3.053 | 3.332 | 3.602 | 3.650 | 3.647 | 3.289 | 3.416 | 4.008 | 4.067 | 4.314 | 3.550 | 3.280 | 3.017 |
| Terneuzen | 8.000 | 8.031 | 8.035 | 8.248 | 8.790 | 9.416 | 9.511 | 9.598 | 7.059 | 7.654 | 8.125 | 7.648 | 8.007 | 7.868 | 7.880 | 9.076 |
| Totaal Nederlandse zeehavengebieden | 141.912 | 139.809 | 141.491 | 142.353 | 149.763 | 160.196 | 158.734 | 154.094 | 149.892 | 154.709 | 165.047 | 161.651 | 170.033 | 159.164 | 160.274 | 165.676 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Tabel 3-88: Ontwikkeling indirecte toegevoegde waarde 2002-2017 (in lopende prijzen)

| | Toegevoegde Waarde (in mln euro, in lopende prijzen) | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
| <i>Noordelijke zeehavens</i> | 445 | 491 | 529 | 559 | 547 | 588 | 583 | 560 | 556 | 587 | 619 | 608 | 669 | 736 | 757 | 777 |
| Delfzijl | 327 | 365 | 383 | 411 | 381 | 404 | 381 | 369 | 365 | 399 | 416 | 413 | 424 | 469 | 445 | 459 |
| Eemshaven | 62 | 64 | 71 | 78 | 88 | 96 | 106 | 90 | 77 | 71 | 76 | 66 | 99 | 100 | 145 | 144 |
| Harlingen | 14 | 16 | 17 | 22 | 26 | 36 | 32 | 37 | 48 | 47 | 51 | 49 | 55 | 61 | 72 | 79 |
| Den Helder | 42 | 46 | 58 | 49 | 53 | 52 | 64 | 63 | 66 | 70 | 75 | 80 | 91 | 106 | 95 | 94 |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | 1.499 | 1.574 | 1.622 | 1.748 | 1.971 | 2.173 | 2.222 | 1.909 | 2.430 | 2.600 | 2.853 | 2.659 | 2.703 | 2.558 | 2.549 | 2.691 |
| Amsterdam | 577 | 605 | 633 | 693 | 807 | 890 | 880 | 780 | 904 | 953 | 1.022 | 995 | 1.048 | 1.031 | 1.029 | 1.034 |
| Beverwijk | 23 | 23 | 24 | 27 | 30 | 32 | 36 | 31 | 36 | 38 | 44 | 40 | 44 | 37 | 34 | 35 |
| Velsen/Ijmuiden | 755 | 788 | 799 | 863 | 958 | 1.036 | 1.081 | 876 | 1.093 | 1.185 | 1.308 | 1.167 | 1.158 | 1.029 | 1.030 | 1.140 |
| Zaanstad | 144 | 159 | 167 | 164 | 177 | 216 | 226 | 221 | 397 | 424 | 480 | 457 | 452 | 461 | 456 | 482 |
| <i>Rijn-Maasmond</i> | 5.751 | 5.920 | 6.129 | 6.454 | 7.137 | 7.869 | 8.660 | 7.764 | 8.482 | 8.957 | 9.773 | 9.364 | 10.406 | 9.160 | 9.080 | 9.206 |
| Rotterdam | 4.197 | 4.371 | 4.529 | 4.787 | 5.269 | 5.762 | 6.383 | 5.608 | 6.450 | 6.858 | 7.540 | 7.139 | 8.064 | 6.847 | 6.740 | 6.761 |
| Schiedam | 128 | 136 | 142 | 145 | 156 | 173 | 164 | 156 | 167 | 177 | 189 | 180 | 163 | 156 | 186 | 179 |
| Vlaardingen | 64 | 54 | 67 | 75 | 76 | 138 | 173 | 125 | 131 | 120 | 140 | 124 | 138 | 166 | 169 | 176 |
| Maassluis | 12 | 10 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 17 | 22 | 21 | 23 | 23 | 23 | 21 | 23 | 23 |
| Overig Rijnmond | 310 | 296 | 273 | 296 | 309 | 339 | 359 | 366 | 322 | 349 | 394 | 398 | 407 | 369 | 441 | 469 |
| Dordrecht | 271 | 264 | 287 | 263 | 339 | 388 | 424 | 350 | 262 | 282 | 303 | 280 | 309 | 280 | 262 | 275 |
| Drechtsteden | 311 | 309 | 324 | 339 | 381 | 409 | 462 | 501 | 468 | 460 | 492 | 538 | 582 | 581 | 574 | 617 |
| Moerdijk | 424 | 448 | 462 | 503 | 560 | 622 | 656 | 615 | 635 | 668 | 672 | 663 | 700 | 718 | 662 | 677 |
| Scheveningen | 34 | 34 | 35 | 36 | 35 | 24 | 26 | 26 | 26 | 23 | 21 | 19 | 20 | 22 | 24 | 29 |
| Rotterdam-Rijnmond | 4.710 | 4.865 | 5.022 | 5.314 | 5.822 | 6.425 | 7.093 | 6.272 | 7.092 | 7.525 | 8.285 | 7.864 | 8.795 | 7.559 | 7.558 | 7.608 |
| Overig Rijn- en Maasmond | 1.040 | 1.055 | 1.108 | 1.140 | 1.315 | 1.444 | 1.568 | 1.492 | 1.391 | 1.432 | 1.488 | 1.501 | 1.611 | 1.601 | 1.522 | 1.598 |
| <i>Scheldebekken</i> | 1.160 | 1.252 | 1.276 | 1.435 | 1.671 | 1.816 | 1.963 | 1.771 | 1.640 | 1.780 | 1.854 | 1.745 | 1.807 | 1.761 | 1.681 | 1.884 |
| Vlissingen | 210 | 230 | 236 | 257 | 293 | 319 | 332 | 354 | 364 | 362 | 305 | 294 | 296 | 334 | 329 | 337 |
| Borsele | 180 | 182 | 189 | 209 | 249 | 266 | 318 | 274 | 251 | 267 | 311 | 297 | 370 | 259 | 227 | 208 |
| Terneuzen | 770 | 840 | 851 | 969 | 1.129 | 1.231 | 1.312 | 1.144 | 1.025 | 1.152 | 1.238 | 1.154 | 1.140 | 1.168 | 1.125 | 1.338 |
| Totaal Nederlandse zeehavengebieden | 8.855 | 9.237 | 9.557 | 10.196 | 11.325 | 12.446 | 13.428 | 12.004 | 13.108 | 13.925 | 15.099 | 14.376 | 15.585 | 14.215 | 14.067 | 14.558 |

Bron: EUR obv LISA en CBS data

Bijlage 1 Gehanteerde definities en onderzoeksmethode

De afbakening is gelijk aan de voorgaande Havenmonitoren zoals opgesteld door Rebelgroup/MTBS/Buck (2006, 2007) en Erasmus Universiteit (2008 t/m 2015) en kent drie dimensies: een functionele, een sectorale en een geografische.

Functionele afbakening

Het Havenbeleid (zie Nota Zeehaven, Ministerie Verkeer en Waterstaat, 2004) gaat in beginsel uit van twee hoofdfuncties van de zeehavens; de haven als knooppunt van vervoer(ketens) en de haven als vestigingsplaats voor industrie(clusters). Bij de haven als knooppunt ligt de nadruk op vervoermodaliteiten, overslag, opslag en distributie en bij de haven als vestigingsplaats is vooral de industriële bedrijvigheid en zakelijke en niet-zakelijke dienstverlening van belang. Om zoveel mogelijk aan te sluiten bij het Havenbeleid, staan deze twee functies centraal in de rapportage. De zeehavengerelateerde activiteiten komen te vallen onder de functie waaraan zij bijdragen.

Sectorale afbakening

De sectorale afbakening geeft aan welke activiteiten tot de zeehaven gerekend worden. Er worden drie typen activiteiten onderscheiden: kadegebonden, zeehavengebonden en zeehavengerelateerd (zie Figuur B 1).

Kadegebonden activiteiten zijn activiteiten die een kade en diep vaarwater nodig hebben voor het afhandelen van de fysieke goederenstromen. Dit betreft vooral op- en overslag activiteiten zoals een containerterminal.

Zeehavengebonden activiteiten zijn activiteiten waarvoor de directe nabijheid van een zeehaven benodigd is, maar die niet in ieder geval kadegebonden zijn. Voorbeelden hierbij zijn olieraffinaderijen in de Rotterdamse haven.

Zeehavengerelateerde activiteiten zijn activiteiten waarvan de goederenstromen een directe relatie hebben met de zeehaven en diensten die gerelateerd zijn aan de goederenstromen, als wel diensten die niet direct gerelateerd zijn aan de fysieke goederenstromen maar wel aan de zeehaven gerelateerd zijn middels hun bijdrage aan de functies van de zeehaven. Deze activiteiten kunnen zich in de directe nabijheid van de zeehaven bevinden, maar de directe nabijheid van de zeehaven is niet voor alle activiteiten noodzakelijk. Veel distributieactiviteiten zijn hier een voorbeeld van.

Verder behoren de industriële activiteiten waarvan een belangrijk deel van de goederen via de zeehaven aan- en afgevoerd worden tot de zeehavengerelateerde activiteiten². Naast deze activiteiten zijn er ook diensten die gerelateerd zijn aan de goederenstromen of deze stromen ondersteunen. Het kan hierbij gaan om een zeer directe relatie (distributie en opslag) of een minder directe relatie (handelsactiviteiten).

Samengevat: een activiteit is zeehavengerelateerd zodra de activiteit aan één van de onderstaande criteria voldoet:

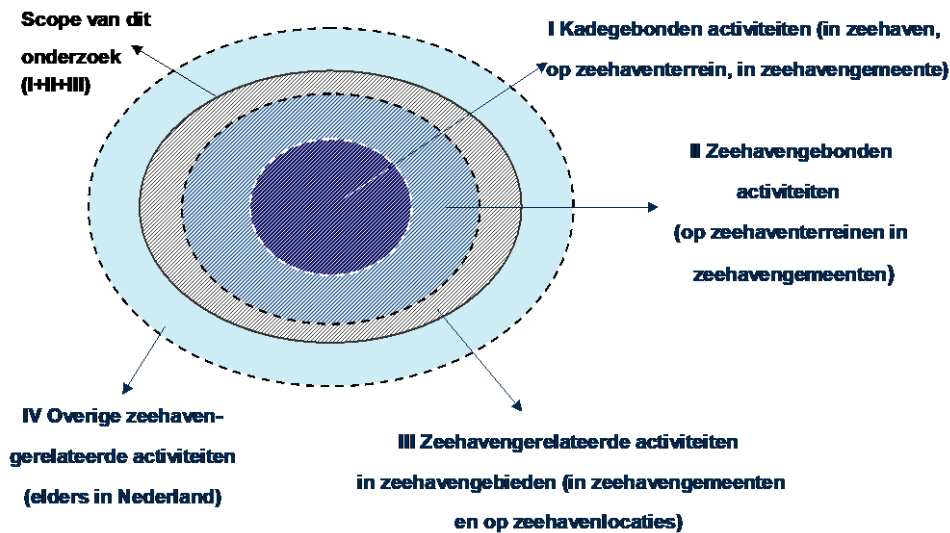
- logistieke en vervoersactiviteiten die direct samenhangen met de aanvoer, afvoer en doorvoer van goederenstromen over zee;
- industriële activiteiten die in belangrijke mate gebruik maken van de zeehaven voor de aan- en afvoer van hun goederen;

² N.B.: Dit geldt alleen in combinatie met de geografische afbakening voor zover deze activiteiten binnen een zeehavengebied liggen. De Duitse staalindustrie is dus niet zeehavengerelateerd.

- overige diensten gerelateerd aan functies van de zeehavens, zoals onder andere overheidsdiensten en zakelijke dienstverlening.

Figuur B 1 schetst hoe de typen activiteiten in relatie tot elkaar staan. Kadegebonden en zeehavengebonden activiteiten zijn daarbij direct aan de zeehaven gebonden. Zeehavengerelateerde activiteiten kunnen in principe in geheel Nederland gevestigd zijn, dat wil zeggen zowel binnen als buiten een zeehavengebied. Activiteiten die buiten het zeehavengebied plaatsvinden zijn echter buiten beschouwing gelaten en als niet-zeehavengerelateerd beschouwd.

Figuur B 1: Scope van het Havenmonitor onderzoek



Bron: Ecorys, Havenmonitor 2003

De visserij is geen zeehavengerelateerde activiteit aangezien de winning niet in de zeehavens plaatsheeft, maar buitengaats. Volgens deze beredenering zou de visserij niet in de Havenmonitor moeten worden opgenomen. De visserij is echter een cluster op zich, waarbij de verschillende activiteiten door elkaar heen lopen. Naast de winning houden de vissers (cq. bemanning) zich ook bezig (in meer of mindere mate) met de overslag, opslag en soms ook verwerking van de vis. Gezien deze multifunctionele taak van de bemanning van de visvloot is de werkgelegenheid en toegevoegde waarde in deze sector toch als zeehavengerelateerd beschouwd.

Veerdiensten en cruisevaart zijn ook zeehavengerelateerde activiteiten. Hierbij dient wel onderscheid gemaakt te worden naar zeevaart en binnenvaart. De zeeveerdiensten en zee-cruisevaart zijn activiteiten die niet samenhangen met de fysieke goederenstromen, maar wel gebonden zijn aan de zeehaven. Deze activiteiten zijn opgenomen in de lijst met zeehavengerelateerde activiteiten.

In Bijlage 2 zijn alle SBI-codes opgenomen die als zeehavengerelateerde activiteiten worden meegerekend in de Havenmonitor.

Geografische afbakening

Voor de geografische afbakening zijn begrippen als zeehaven, zeehaventerreinen, zeehavengemeenten, zeehavenlocatie en zeehavengebieden van belang. Deze begrippen bepalen welke terreinen en/of gebieden meegenomen moeten worden. Definities van deze begrippen zijn hieronder gegeven.

Zeehaven: Een haven aan zee of aan diep vaarwater waar zeewaardige schepen kunnen komen en die de beschikking heeft over een zeeterminal of - voor zover gelegen in een zeehavengebied - een inlandterminal waar zeevaart als modaliteit aanwezig is.

Voor de aanduiding van diep vaarwater wordt gekeken naar de bevaarbaarheidklasse van vaarwegen (dit is gebruikt voor de binnenlandse vaarwegen). De bevaarbaarheidklasse is een aanduiding voor de (maximale) capaciteitsafmetingen van een vaarweg, uitgedrukt in tonnen laadvermogen. De bevaarbaarheidklassen zijn ingedeeld volgens de C.E.M.T.-norm (C.E.M.T.= Conférence Européenne des Ministres de Transport). Diep vaarwater, waar zeewaardige schepen kunnen komen, zijn de wateren met bevaarbaarheidklasse VI (a, b en c, Figuur B 2, de blauwe tinten)³. Zeewaardige schepen die de binnenwateren kunnen bevaren, worden gekenmerkt door het tonnage laadvermogen dat ligt tussen de 3.200 en 18.000 ton. Dit komt overeen met een diepgang van de schepen van 2,50 tot 4,50 meter en een hoogte tot maximaal 9,10 meter. Aan de onderkant van deze range zitten de coasters die de inlandterminals kunnen bereiken. Schepen die zwaarder beladen zijn dan de bovengenoemde 18.000 ton varen niet op de binnenlandse vaarwegen, maar komen alleen in de havens die de faciliteiten hebben om deze schepen te ontvangen.

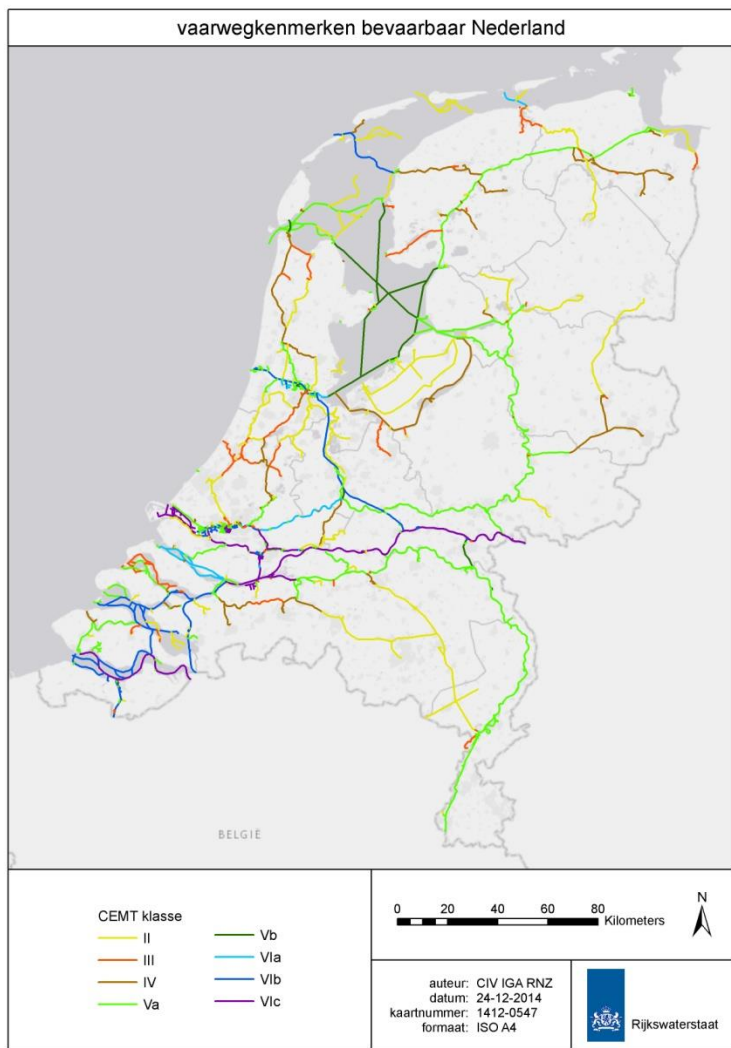
In functie van de bevaarbaarheidklasse van de vaarwegen blijken de Zeeuwse vaarwegen, de vaarwegen rond Rotterdam, Dordrecht en Moerdijk (Nieuwe Waterweg, Nieuwe en Oude Maas, Lek, Dordtse Kil, Haringvliet en Hollands Diep), de Waal, het Amsterdam-Rijnkanaal, het Noordzeekanaal en de vaarwegen naar Harlingen en Delfzijl en Eemsmond door de Waddenzee de vaarwegen te zijn die aangemerkt worden als vaarwegen met diep vaarwater voor zeewaardige schepen (zie in Figuur B 2). Den Helder is via open zee bereikbaar.

Bij de havens is onderscheid te maken naar zeeterminals en inlandterminals⁴. Zeeterminals zijn terminals die in relatie staan tot de zeevaart en inlandterminals zijn terminals waar bovenal de binnenvaart aanmeert. Een aantal inlandterminals is echter ook met zeeschepen bereikbaar. Alleen als inlandterminals gelegen zijn in zeehavengebieden (zie hierna) worden deze in het vervolg verder in beschouwing genomen. Omdat aan het Amsterdam-Rijnkanaal en aan de Waal zich geen zeehaventerreinen of zeehavenlocaties bevinden, vallen deze terminals buiten beschouwing.

³ Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Goederenvervoer, Adviesdienst Verkeer en Vervoer en CBS, 'Nederland en de scheepvaart op de binnenwateren', 2003

⁴ Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Adviesdienst Verkeer en Vervoer, 'Inventarisatie terminals en regionale overslagcentra in Nederland', 2003

Figuur B 2: Vaarwegennet naar bevaarbaarheidklasse



Bron: Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Zeehaventerrein: Aan diep, voor zeewaardige schepen geschikt vaarwater gelegen terreinen bij een zeehaven of terreinen in de directe nabijheid van de zeehaven waarbij de band met de haven overduidelijk aanwezig is en het terrein onder het beheer van de havenbeheerders valt. Terreinen worden afgebakend op basis van de bijbehorende postcodes.

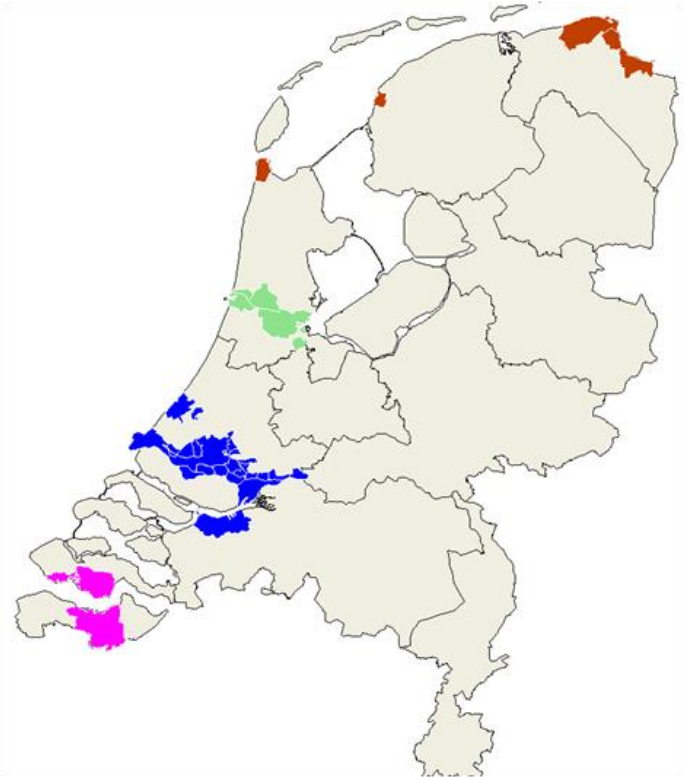
Zeehavengemeente: Gemeente die een zeehaven binnen haar gemeentegrenzen heeft.

Zeehavenlocatie: Locaties met activiteiten die een band hebben met de zeehaven en niet gelegen zijn in een zeehavengemeente, maar wel in de onmiddellijke nabijheid daarvan. Dit kunnen terreinen zijn gelegen langs diep vaarwater waarop zeehavengerelateerde activiteiten plaatsvinden, maar ook locaties waar (hoofd)kantoren van bedrijven zitten, die een relatie met de zeehaven hebben. Enkele terreinen aan diep vaarwater in de Drechtsteden en locaties met kantoren van belangrijke zeehavengerelateerde bedrijven (bijvoorbeeld in Rhoon waar veel rederijkantoren gevestigd zijn), zijn voorbeelden van de toevoegingen die in dit onderzoek zijn gedaan.

Zeehavengebied: Verzameling van zeehavengemeentes (inclusief zeehavens en zeehaventerreinen) en zeehavenlocaties. Een zeehavengebied vormt een aaneengesloten gebied en is geografisch afgebakend door de nabijheid van de Noordzee. In principe wordt aangesloten bij de gebiedsdefinities zoals vastgesteld door de (voormalige) Nationale Havenraad, maar daar worden enkele zeehavenlocaties aan toegevoegd.

De geografische afbakening in combinatie met de sectorale afbakening zorgt ervoor dat de in Figuur B 1 benoemde activiteit III zeehavengerelateerde activiteiten in zeehavengebieden (III is inclusief I en II) het uitgangspunt van de Havenmonitor vormt. Op basis van de benoemde definities worden de zeehavengebieden afgebakend. De zeehavengebieden worden gevormd door de zeehavengemeentes en zeehavenlocaties, zoals te zien in Figuur B 3. In Tabel B 1 wordt weergegeven welke zeehavengemeentes en zeehavenlocaties gerekend worden tot deze zeehavengebieden.

Figuur B 3: Zeehavengerelateerde gebieden in Nederland



Tabel B 1: Zeehavengebieden, zeehavens en zeehavengemeenten

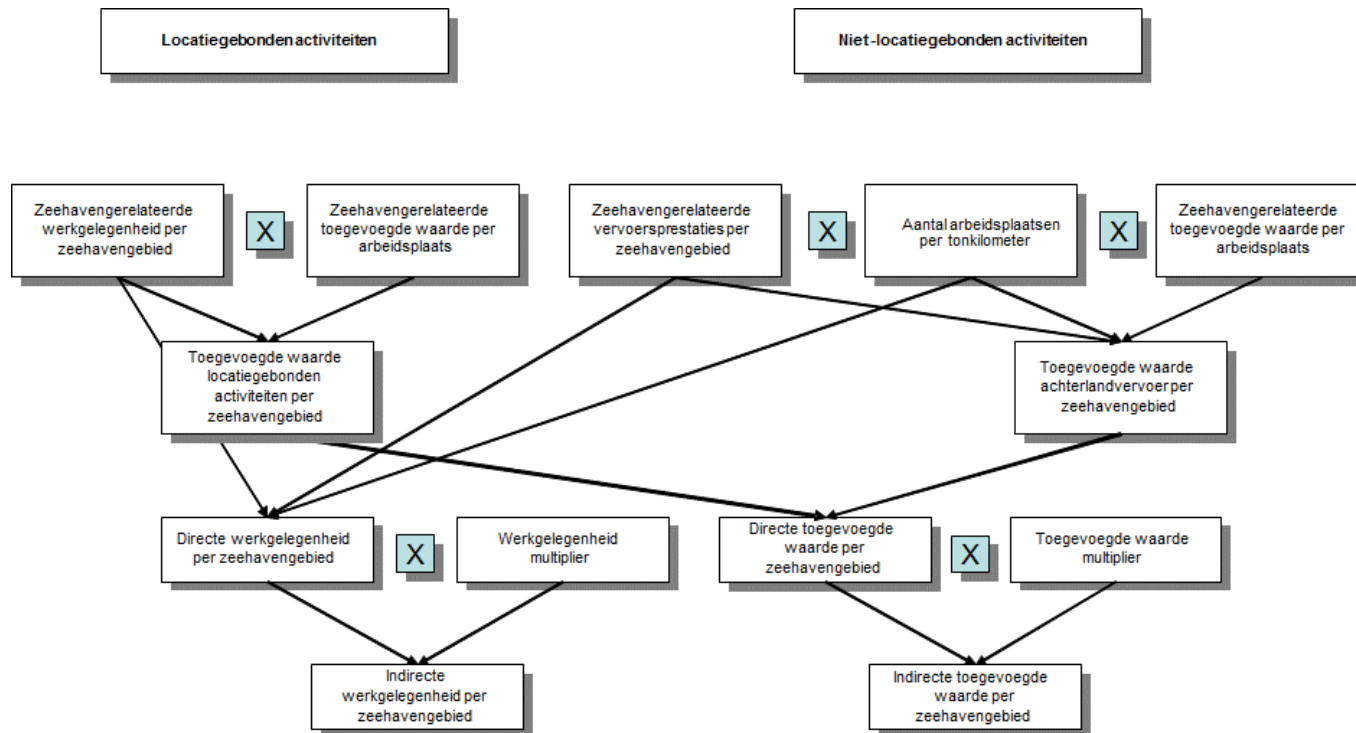
| Noordelijke Zeehavens | | Noordzeekanaalgebied | | Rijn- en Maasmond | | Waarvan R'dam-Rijnmond | | Scheldebekken | |
|-----------------------|------------|----------------------|---------------------|-----------------------------------|-----------------------------|------------------------|---------------------------|---------------|------------|
| Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente | Zeehaven | Gemeente |
| Delfzijl | Delfzijl | Amsterdam | Amsterdam | Dordrecht | Dordrecht | Rotterdam | Rotterdam | Vlissingen | Vlissingen |
| Eemshaven | Eemsmond | Beverwijk | Beverwijk | Moerdijk | Moerdijk | Schiedam | Schiedam | Borsele | Borsele |
| Harlingen | Harlingen | Velsen/ IJmuiden | Velsen/ IJmuiden | Scheveningen | Den Haag | Vlaardingen | Vlaardingen | Terneuzen | Terneuzen |
| Den Helder | Den Helder | Zaanstad | Zaanstad | Drechtsteden (excl. Dordrecht) | Alblasserdam* | Maassluis | Maassluis | | |
| | | | | | Gorinchem* | Overig Rijnmond | Albrandswaard | | |
| | | | | | Hardinxveld- Giessendam* | | Barendrecht | | |
| | | | | | Hendrik-Ido- Ambacht* | | Capelle aan den IJssel | | |
| | | | | | Nieuw- Lekkerland* | | Krimpen aan den IJssel | | |
| | | | | | Papendrecht* | | Lansingerland | | |
| | | | | Sliedrecht* | Ridderkerk | | | | |
| | | | | Zwijndrecht* | | Spijkensisse | | | |

* Specifieke afbakening op basis van postcodes

Berekening werkgelegenheid en toegevoegde waarde

De belangrijkste stappen van de methodiek voor de indicatoren werkgelegenheid en toegevoegde waarde zijn weergegeven in Figuur B 4. Om redenen van overzichtelijkheid zijn de hierna gespecificeerde tussenstappen (in het bijzonder correcties en aanpassingen voor bedrijfsgrootte en regionale verschillen) niet in het schema opgenomen.

Figuur B 4: Schematische weergave van de onderzoeksmethodiek voor werkgelegenheid en toegevoegde waarde



Bron: RebelGroup/mtbs

Bovenstaande figuur geeft het basisprincipe van de gebruikte onderzoeksmethode weer. Voor de locatiegebonden activiteiten is de bepaling van de (directe) toegevoegde waarde (TW) het resultaat van de vermenigvuldiging van de sectorspecifieke toegevoegde waarde per arbeidsplaats (TW/WP) met de overeenkomstige zeehavengerelateerde werkgelegenheid. De directe toegevoegde waarde voor de niet-locatiegebonden activiteiten is bepaald middels de per zeehavengemeente gegenereerde vervoersprestaties. Sommatie van beide delen (locatie- en niet-locatiegebonden) resulteert in een raming van de totale, directe toegevoegde waarde en werkgelegenheid, gecreëerd binnen de Nederlandse zeehavengebieden. De vermenigvuldiging van deze cijfers met toegevoegde waarde en werkgelegenheidsmultipliers per havengebied leidt tot de berekening van (indicatieve) indirecte effecten.

Locatiegebonden activiteiten

Vaststellen werkgelegenheidscijfers

Conform de voorgaande Havenmonitoren is de werkgelegenheidsindicator gebaseerd op gegevens van het Landelijk Informatiesysteem van Werkzame personen en Vestigingen (LISA). De gegevens afkomstig van deze informatiebron laten nationale vergelijkbaarheid toe, daar de input hiervan afkomstig is uit de Regionale Vestigingsregisters.

De Regionale Registerhouders hanteren verschillende peildata, waardoor enige verschillen kunnen optreden tussen de havens. De peildata per haven zijn gegeven in onderstaande tabel.

Tabel B 2: Overzicht van peildata

| <i>Noordelijke zeehavens</i> | Peildatum | <i>Rijn- en Maasmond</i> | Peildatum | <i>Scheldebekken</i> | Peildatum |
|------------------------------|-----------|--------------------------|-----------|----------------------|-----------|
| Harlingen | 1 april | Rotterdam | 1 januari | Vlissingen | 1 mei |
| Eemsmond | 1 april | Schiedam | 1 januari | Borsele | 1 mei |
| Delfzijl | 1 april | Vlaardingen | 1 januari | Terneuzen | 1 mei |
| Den Helder | 1 januari | Maassluis | 1 januari | | |
| <i>Noordzeekanaalgebied</i> | Peildatum | Overig Rijnmond | 1 januari | | |
| Amsterdam | 1 januari | Drechtsteden | 1 januari | | |
| Beverwijk | 1 april | Dordrecht | 1 januari | | |
| Velsen/IJmuiden | 1 april | Moerdijk | 1 april | | |
| Zaanstad | 1 april | Scheveningen | 1 januari | | |

Bron: LISA

Conform Havenmonitor 2006 tot en met 2016, zijn de werkgelegenheidscijfers van 2017 op bedrijfsvestigingsniveau opgevraagd en aan de havenbeheerders voorgelegd ter controle en aanpassing. Hierdoor hebben alle havenbeheerders helder inzicht gehad in de opbouw van de werkgelegenheid in hun zeehavengebied en zijn ze in staat gesteld gericht niet-direct-zeehavengerelateerde bedrijfsvestigingen te schrappen. Tevens hebben ze bedrijfsvestigingen kunnen toevoegen die wel direct zeehavengerelateerd zijn maar om bepaalde redenen, zoals verkeerde SBI-codering in het LISA-bestand, niet waren opgenomen in de aangeboden lijst bedrijfsvestigingen. De hierboven beschreven aanpak heeft er toe geleid dat de 'ruwe data' van LISA op zeer consistente wijze is gecontroleerd en aangepast.

Bepalen toegevoegde waarde

De locatiegebonden zeehavengerelateerde toegevoegde waarde is bepaald door de toegevoegde waarde per werkzaam persoon (TW/WP) te vermenigvuldigen met de zeehavengerelateerde werkgelegenheid in de haven. De toegevoegde waarde per sector, volgens de input-output tabellen van het CBS voor de onderzoeksperiode, wordt gedeeld door het aantal werkzame personen in deze sector, en vervolgens vermenigvuldigd met een regiocorrectie die het verschil in productiviteit per regio en per bedrijfsklasse reflecteert; deze correctie is gerelateerd aan de grootte en de kapitaalintensiviteit van de in de regio gevestigde bedrijven.

De vermenigvuldiging van de toegevoegde waarde cijfers per arbeidsplaats en per sector met het voor productiviteit gecorrigeerde totale aantal werkzame personen levert het directe toegevoegde waarde cijfer, in absolute termen uitgedrukt.

De transport- en distributiesector is onder te verdelen in zowel locatie- als niet-locatiegebonden activiteiten. Locatiegebonden zijn die activiteiten waarvoor de vestigingsplaats relevant is voor de bedrijfsvoering (te weten 'Zeevaart'⁵, de passagiersvaart en veerdiensten (op binnenwateren)⁶ en 'Dienstverlening ten behoeve van het vervoer'). De toegevoegde waarde van deze activiteiten wordt bepaald als onder 'locatiegebonden activiteiten'.

Consistentie van methode

Voor de Havenmonitor 2017 is dezelfde methodiek toegepast en zijn dezelfde bronnen gebruikt als in Havenmonitor 2006 tot en met 2016. In de Havenmonitor 2017 hebben geen majeure aanpassingen plaatsgevonden in de methode; de berekeningsmethode is gelijk aan het voorgaande jaar.

De omvangrijke revisies die het CBS in 2013 heeft uitgevoerd bij de aansluiting bij het Europees Systeem van Rekeningen (ESR2010) waren in de Havenmonitor van dat jaar waar mogelijk al verwerkt. Omdat herberekening van de indirecte werkgelegenheid toen alleen tot en met 2009 met terugwerkende kracht kon worden uitgevoerd, is daarbij voor de jaren 2008 en eerder een ophoogfactor berekend. Deze correctiemethode is in de Havenmonitor 2017 op dezelfde manier toegepast.

Niet-locatiegebonden activiteiten

Veel transportbedrijven zijn voor hun bedrijfsvoering niet noodzakelijk aan één bepaalde locatie gebonden. Hoge kosten of gebrek aan ruimte kunnen voor deze bedrijven overwegingen zijn om zich buiten de haven of stad te vestigen. Daarmee verdwijnt (een deel van) de werkgelegenheid uit de betreffende

⁵ Hoewel 'Zeevaart' in de strikte betekenis van het woord geen locatiegebonden activiteit is, is er evenmin sprake van achterlandvervoer. Anders dan de 'Binnenvaart', het 'Wegvervoer' en het 'Spoorvervoer', is 'Zeevaart' in het algemeen wel gebonden aan vestigingen in een van de zeehavengemeenten. De 'Zeevaart' is daarom als locatiegebonden activiteit behandeld.

⁶ Ook de passagiersvaart en veerdiensten op binnenwateren wordt beschouwd als locatiegebonden activiteit, omdat hier evenmin sprake is van achterlandvervoer. Om te voorkomen dat het vervoer van personen met rondvaartboten en watertaxi's over havens, grachten en andere binnenwateren zou worden meegerekend, hebben de havenbeheerders hiervoor een negatieve correctie aangebracht op de LISA-cijfers.

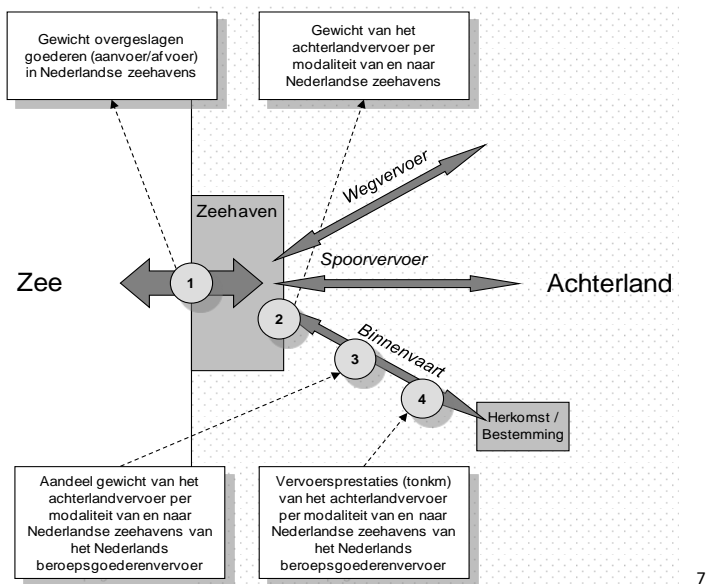
gemeente, hoewel de activiteit van het bedrijf wel degelijk door de aanwezigheid van de haven wordt beïnvloed. De door LISA geregistreerde werkgelegenheid (op basis van postcode en sbi-code afbakening) als toedelingscriterium van de toegevoegde waarde is om die reden hier minder toereikend. Daarom is voor de volgende activiteiten gekozen voor toedeling op basis van het zeehavengerelateerde deel van de 'aan de zeehavengemeente' geleverde vervoersprestaties door transportondernemingen:

- Goederenvervoer per spoor;
- Goederenvervoer over de weg;
- Vervoer via pijpleidingen;
- Binnenvaart (bestaande uit vrachtvvaart en tankvaart).

Berekening van de vervoersprestaties

De vervoersprestatie is gedefinieerd als de combinatie van het vervoerde gewicht vermenigvuldigd met de vervoersafstand van de goederen, uitgedrukt in ladingtonkilometers. De vervoersprestatie is berekend voor het Nederlands beroepsgoederenvervoer, in binnen- en buitenland. Het gaat hier om het *Nederlandse* aandeel, omdat het nationaal product gebaseerd is op de bijdragen van Nederlandse bedrijven, en om *beroepsgoederenvervoer* omdat het eigen vervoer van bedrijven al is toegerekend aan de sector waarin het bedrijf is ingedeeld. Voor de bepaling van de zeehavenspecifieke vervoersprestaties wordt gebruik gemaakt van het NEAC model waarvan de methodiek hieronder beschreven wordt. Figuur B 5 illustreert hoe de vervoersprestaties, uitgedrukt in gerealiseerde tonkilometers, kunnen worden afgeleid.

Figuur B 5: Globale illustratie afleiding zeehavengebonden vervoersprestaties



Bron: Rebel Group obv NEA

Toelichting bij de toegepaste berekeningsmethode

De op te leveren informatie betreft de aanvoer en afvoer in tonnage en tonkilometers per modaliteit (zeevaart, wegvervoer, spoorvervoer, pijpleiding en binnenvaart) per goederensoort (in 10 hoofdcategorieën, NSTR genoemd). Onderstaand worden de stappen in de berekening nader toegelicht.

Stap 1. Bepalen gewicht overgeslagen goederen (aanvoer/afvoer) in Nederlandse zeehavens

Uit de CBS-publicatiebestanden⁸ “zeevaart” is bekend hoeveel gewicht er per Nederlandse haven per goederensoort wordt overgeslagen voor zowel de aanvoer als afvoer. Dit bestand vormt het vertrekpunt voor de verdere bepaling van de vervoersprestaties. Hiertoe worden gegevens uit diverse bronnen toegevoegd aan het basisbestand zoals bepaald in deze Stap 1.

⁷ Note Havenmonitor 2016: pijpleiding zou ook toegevoegd moeten worden naast wegvervoer, spoorvervoer en binnenvaart in de afbeelding, maar omdat het oorspronkelijke bestand niet is terug te vinden, is dit voor onderzoekers niet mogelijk geweest om aan te passen.

⁸ De CBS-publicatiebestanden worden vaak gebruikt bij het maken van goederenvervoerstatistieken en zijn beschikbaar voor de modaliteiten zeevaart, wegvervoer, spoorvervoer, pijpleiding en binnenvaart.

Stap 2. Bepalen gewicht van het achterlandvervoer per modaliteit van en naar Nederlandse zeehavens

In de NEAC-statistieken staat de herkomst en bestemming van goederenstromen per goederensoort, inclusief de haven waar het is overgeslagen. Deze gegevens maken een verdeling van overgeslagen goederen in havens naar de verschillende modaliteiten voor het voor- en natransport in het achterland (wegvervoer, spoorvervoer, pijpleiding en binnenvaart).

Het hierboven beschreven NEAC-bestand is in Stap 2 gekoppeld aan het bestand zoals bepaald in Stap 1. Dit resulteert in een bestand waarin per haven per goederensoort het gewicht van de binnenkomende en uitgaande goederen is opgenomen. Tevens is in dit bestand ook bekend met welke modaliteit deze in- en uitgaande goederen van of naar het achterland zijn vervoerd.

Stap 3. Bepalen aandeel gewicht van het achterlandvervoer per modaliteit van en naar Nederlandse zeehavens van het Nederlandse beroepsgoederenvervoer

De Havenmonitor neemt uitsluitend de vervoersprestaties in rekening die zijn gerealiseerd door het Nederlandse beroepsgoederenvervoer. De tabellen die in Stap 2 gegenereerd zijn, omvatten het totaal aan vervoerde goederen. In deze Stap 3 wordt aan de hand van de Publicatiebestanden Binnenvaart (bron: CBS) en de Basisbestanden Goederenvervoer (bron: NEA) het aandeel van het Nederlandse beroepsgoederenvervoer berekend.

Stap 4. Bepalen vervoersprestaties (tonkm) van het achterlandvervoer per modaliteit van en naar Nederlandse zeehavens van het Nederlandse beroepsgoederenvervoer

Om tot de vervoersprestaties te komen, dienen de vervoerde gewichten per modaliteit door het Nederlandse beroepsgoederenvervoer vermenigvuldigd te worden met de afstand naar hun herkomst of bestemming.

Voor het bepalen van de afstand naar de herkomst en bestemming is gebruik gemaakt van de Publicatiebestanden Wegvervoer, Spoorvervoer, Pijpleiding en Binnenvaart (bron: CBS). In deze publicatiebestanden staat het vervoerde gewicht en de vervoersprestaties in tonkilometers per verkeersgebied. Hieruit is een gemiddelde afstand berekend. De gemiddelde afstand per haven is vervolgens gekoppeld aan de gewichten van de vervoerde goederen zoals bepaald in Stap 3. Het gewicht is vermenigvuldigd met de gemiddelde afstand hetgeen resulteert in het aantal tonkilometers. De modal split wordt als constant verondersteld.

Berekening van de werkgelegenheid en toegevoegde waarde

De berekening van de directe zeehavengerelateerde werkgelegenheid en toegevoegde waarde is toegepast conform de Havenmonitor 2008. Hieronder staat een beschrijving van deze methodiek. Voor het *wegvervoer* zijn de totale Nederlandse vervoersprestaties en nationale werkgelegenheidscijfers beschikbaar. Op basis hiervan kan een nationaal gemiddeld aantal werkzame personen per ladingtonkilometer berekend worden welke na vermenigvuldiging met de vervoersprestatie per zeehavengebied in het wegvervoer resulteert in het aantal werkzame personen in het wegvervoer per zeehavengebied.

De bijbehorende toegevoegde waarde wordt vervolgens bepaald door het aantal werkzame personen per zeehavengebied in het wegvervoer te vermenigvuldigen met de toegevoegde waarde per persoon in het goederenvervoer, zoals bepaald aan de hand van Nationale Input/Output tabellen. Deze berekeningsmethode is hieronder als formule weergegeven.

$$WP_{i,j} = \frac{VP_{i,j}}{VP_{i,NL}} * WP_{i,NL}$$
$$TW_{i,j} = WP_{i,j} * TW_{i,NL}$$

Omdat wegvervoer de helft van de niet-locatiegebonden werkgelegenheid genereert, is de beschikbaarheid van gegevens voor deze modaliteit leidend genomen voor de verdere berekeningen. Voor de *binnenvaart* was deze berekeningsmethode gemakkelijk toe te passen, omdat daarvoor ook het aantal werkzame personen en vervoersprestatie op nationaal niveau beschikbaar zijn.

Voor het *spoorvervoer* zijn geen gegevens beschikbaar voor zowel het aantal werkzame personen als toegevoegde waarde in Nederland. Hierdoor is in Havenmonitor 2006 gekozen om voor deze modaliteit een 'bottom-up' aanpak toe te passen om het aantal werkzame personen te bepalen. Gezien het feit dat het aantal bedrijven dat actief in deze markt is zeer beperkt is en daardoor via de Kamer van Koophandel en jaarverslagen van de bedrijven de aantallen werkzame personen en het vervoerd volume verkregen kunnen worden, is dit goed mogelijk. In combinatie met de nationale vervoersprestaties van goederenvervoer per spoor wordt vervolgens het aantal werkzame personen per ladingtonkilometer vastgesteld.

Voor het vervoer per *pijpleiding* zijn direct cijfers beschikbaar van het CBS aangaande werkzame personen en toegevoegde waarde. Uit de nationale Input/Output tabellen is de toegevoegde waarde in heel Nederland voor deze sector te bepalen en het aantal werkzame personen in het vervoer per pijpleiding volgt uit nationale arbeidsvolume cijfers. Vervolgens is net als in voorgaande jaren verondersteld dat 50% van de totale vervoersprestatie als zeehavengerelateerd is te bestempelen en geheel is toe te schrijven aan Rotterdam. Als gevolg van deze aanname zijn werkzame personen en toegevoegde waarde op nationaal niveau voor 50% toegekend aan Rotterdam.

Correcties voor bedrijfsgrootte en regionale verschillen

Zoals vermeld is de grootte van bedrijven alsmede hun regionale ligging van invloed op de bepaling van de locatiegebonden zeehavengerelateerde toegevoegde waarde. Uit de Regionaal Economische Jaarcijfers (REJ) van het CBS blijkt dat er verschillen zijn in toegevoegde waarde per werkzame personen per regio. Uit deze regionale cijfers is een factor per regio te berekenen waarmee het landelijke aantal is te vermenigvuldigen om tot regionale cijfers te komen. Uiteindelijk is ervoor gekozen om één enkele, exacte correctiefactor per gebied per activiteit uit te rekenen. Deze factor vertegenwoordigt dus beide correcties: bedrijfsgrootte en locatie. Deze factor is verondersteld gelijk te blijven gedurende alle jaren, wat impliceert dat over de voorbije jaren heen de verhouding werkzame personen per bedrijfsgrootte-categorie constant is gebleven.

Bepaling indirecte samenhang

Voor de berekening van de indirecte effecten is, conform de voorgaande jaren, gebruik gemaakt van de techniek van Input/Output analyse (op basis van het Leontief vraagbepaalde Input/Output model). Het is echter hier gepast te benadrukken dat een dergelijke analysetechniek in principe niet geschikt is voor sectorale impactstudies voor bestaande economische activiteiten (want resulterend in dubbeltellingen indien hiervoor niet adequaat gecorrigeerd) en

bovendien van een aantal belangrijke theoretische assumpties vertrekt. Zo gaat het Input/Output model er vanuit dat iedere extra vraag (impuls) automatisch leidt tot extra aanbod. Het aanbod is derhalve volledig flexibel (elastisch) verondersteld en past zich zonder extra kosten aan bij de vraag. De prijselasticiteit van de vraag is gelijk aan nul, terwijl de prijselasticiteit van het aanbod gelijk is aan oneindig. Daarnaast veronderstelt het model een volledige complementariteit tussen alle input. Tussen de benodigde intermediaire inputs is geen onderlinge substitutie mogelijk en zijn er geen schaalvoordelen.

Deze theoretische assumpties maken voldoende duidelijk dat ramingen van indirecte effecten van zeehavengerelateerde activiteiten in de rest van de Nederlandse economie met de nodige omzichtigheid gelezen moeten worden.

Als statistische maat voor de verbondenheid van een sector met de Nederlandse economie kunnen multipliers worden gebruikt, met name om vergelijkingen met andere sectoren of het nationale gemiddelde te maken. De uit het model verkregen multipliers worden gebruikt voor het berekenen van de gevolgen van een vraagimpuls in een bepaalde sector op de vraag in andere sectoren.

Een multiplier van bijvoorbeeld 1,6 geeft aan dat behalve het oorspronkelijke directe effect ter grootte van 1, nog een additioneel indirect effect van 0,6 optreedt, elders in de economie. De effecten kunnen daarbij uitgedrukt zijn in termen van werkgelegenheid (werkgelegenheidsmultiplier) en/of toegevoegde waarde (toegevoegde waarde multiplier).

Naast deze ‘achterwaartse effecten’ bij toeleveranciers kunnen zich ook ‘voorwaartse effecten’ voordoen bij afnemers. In een afzonderlijke studie in het kader van de Havenmonitor 2005, de ‘Verkenning Voorwaartse Effecten’, is een eventuele onderschatting onderzocht van het economische belang van de havensector door het niet in kaart brengen van voorwaartse uitstralingseffecten bij afnemers. Voorts geeft deze Verkenning, op basis van representatieve casussen, een onderbouwd inzicht in de (on)mogelijkheden van bepaling van voorwaartse effecten, en dit vanuit een breder kader dan alleen het stramen van input-outputanalyse. Behalve de voorwaartse en achterwaartse effecten bij toeleverende bedrijven is ook sprake van bestedingseffecten. Deze effecten bestaan uit de bestedingsimpuls door de werknemers. Op hun beurt zijn deze werknemers namelijk ook weer consument. Deze effecten zijn niet in deze berekening opgenomen, wat gebruikelijk is bij macro-economische analyses.

Berekening bedrijfsvestigingen

Voor de bedrijfsvestigingsdata wordt net als in de vorige edities van de Havenmonitor gebruik gemaakt van een eenduidig bronbestand, het LISA bestand. Dit bronbestand omvat alle economische indicatoren op bedrijfsvestigingsniveau. Met behulp van de nieuwe data uit het LISA-bestand zijn de “Havenmonitor-bedrijfsvestigingsbestanden” van vorig jaar aangevuld.

Het doel van LISA is het bijeenbrengen van regionale vestigingenregistraties met daaraan gekoppelde werkgelegenheidsgegevens tot een integraal, landsdekkend, uniform en consistent vestigingenregister met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Jaarlijks wordt dit register bijgewerkt op basis van de gegevens van de regionale registerhouders. Om het vestigingenbestand aan te vullen met actuele gegevens over werkgelegenheid wordt daarnaast jaarlijks een enquête uitgezet. Van de vestigingen met 100 en meer werkzame personen wordt de gehele populatie benaderd. Bij de vestigingen met minder dan 100 werkzame personen kan met een steekproef worden volstaan (10-100 WP: 50%, < 10 WP: 25%).

LISA hanteert de volgende definitie voor een bedrijfsvestiging: ‘Locatie van een onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar (dat wil zeggen elke fabriek, werkplaats, kantoor, winkel of andere bedrijfsruimte, dan wel elk complex daarvan) waarin of van waaruit een economische activiteit of zelfstandig (vrij) beroep wordt uitgeoefend door minimaal 1 werkzaam persoon’. Ter vergelijking: De Kamers van Koophandel bestempelen een bedrijfsvestiging als iedere in

het Handelsregister ingeschreven onderneming en rechtspersoon in Nederland. De door de regionale registers aangeleverde data volgen de gehanteerde definitie. Toch kan er sprake zijn van afwijkingen omdat sommige regionale registers uitgaan van vestigingsactiviteiten (kan zijn dat er meerdere activiteiten per bedrijfsvestiging zijn die apart in LISA worden geregistreerd). LISA probeert op landelijk niveau deze gegevens zoveel mogelijk te corrigeren, zodat er een uniform bestand bestaat.

Zoals reeds vermeld bij de werkgelegenheidscijfers wordt er in het LISA bestand geen uniforme peildatum gebruikt. De door regionale registerhouders gehanteerde peildata zijn te vinden in Tabel B 2. Om tot bedrijfsvestigingscijfers met één enkele peildatum te komen, is besloten de peildata van de economische indicatoren te verschuiven naar 1 juli. Tijdens de controle door individuele havenbeheerders is geconstateerd dat de gegevens over vestigingen met 1 arbeidsplaats niet goed te controleren zijn. Daarop is besloten om vestigingen die over de gehele tijdreeks 0 en/of 1 werkzame personen hebben geregistreerd in principe buiten beschouwing te laten. Bedrijven die in de periode op enig moment wel meer dan 1 arbeidsplaats kennen, maar over andere jaren 0 of 1 arbeidsplaats zijn wel meegenomen in de analyse. Uitgangspunt is dat het onterecht zou zijn om een vestiging die op een bepaald moment bijvoorbeeld 10 werkzame personen kent, maar een jaar later slechts 1 arbeidsplaats die vestiging in het ene jaar (WP=10) wel mee te tellen, maar in het daaropvolgende jaar (WP=1) niet mee te tellen. Het kan immers zo zijn dat het tijdelijk minder goed gaat met de vestiging, maar dat de vestiging nog steeds relevant is voor de haven. In tegenstelling tot het Handelsregister zijn de publieke organisaties in LISA wel vertegenwoordigd doordat ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de vrije beroepsbeoefenaars worden geregistreerd, terwijl een full time werkzame persoon⁹ gemiddeld 12 uur per week of meer werkzaam is waarbij het Handelsregister uit gaat van 15 uur. In beide bestanden zijn lege BV's en overige vestigingen uit de categorie zakelijk beheer, alsmede rechtspersonen zoals verenigingen en stichtingen waar geen economische activiteit verricht wordt, niet opgenomen.

Berekening private investeringen [niet relevant voor Havenmonitor 2017]

De indicator 'Investeringen in de Nederlandse zeehavens' biedt een bijkomend inzicht in de economische ontwikkeling van de relevante zeehavengebieden en bedrijven in zeehavengerelateerde sectoren.

Een toename van de investeringen geeft aan dat bedrijven de activiteiten in het havengebied willen continueren, terwijl een afname een indicatie *kan* zijn voor (relatieve) achteruitgang van het gebied. In het laatste geval kunnen andere gebieden interessantere opties zijn geworden voor het accommoderen van bedrijfsactiviteiten. Een afname van de investeringen betekent echter niet per definitie een (relatieve) achteruitgang van het gebied. Een jaar met minder investeringen hoeft dit namelijk nog niet te impliceren, omdat het niveau van investeringen jaarlijks kan verschillen. Het bedrijfsleven investeert het ene jaar meer dan het andere jaar. Oorzaken hiervoor zijn onder andere de economische (wereld)situatie, de bedrijfseconomische situatie, de economische levensduur van de activa en innovaties. Investeringen creëren tijdelijke werkgelegenheid om de betreffende activa te bouwen en te vervangen. Eveneens kunnen de investeringen gericht zijn op het creëren van structurele werkgelegenheid, maar dat is sterk afhankelijk van het type investering (nieuw, uitbreidings- of vervangingsinvesteringen). Voor de Havenmonitor 2011 is voor het eerst gekeken naar zowel de private als de publieke investeringen in de zeehavengebieden. Bij private investeringen gaat het om investeringen in vaste activa van ondernemingen (materiële of immateriële activa die langer dan een jaar in het

⁹ Basis voor indeling vestigingen naar grootte-klasse

productieproces worden gebruikt), investeringen die direct gericht zijn op de prestaties van de eigen onderneming. Hiervoor is gebruik gemaakt van de CBS-investeringsstatistieken voor het in kaart brengen van de private investeringen in Nederland. Hiervoor is aan het CBS gevraagd om de investeringen in kaart te brengen op basis van de sector- en gebiedsafbakening, gehanteerd in dit onderzoek. Het CBS heeft vanaf het jaar 2000 investeringsstatistieken in gedetailleerde vorm beschikbaar. In deze rapportage zijn de investeringsstatistieken van 2000 tot en met 2015 verwerkt. Het detailniveau van de gegevens is echter beperkt. Door de geheimhoudingsverplichting van het CBS, die inhoudt dat geen individuele informatie onthuld mag worden, zijn de investeringen op een aggregatieniveau gepresenteerd waarbij zoveel mogelijk informatie toegankelijk blijft. Zelfs dan is het in enkele gevallen niet mogelijk om de investeringen weer te geven als gevolg van de geheimhoudingsverplichting. Daarnaast worden cijfers niet beschikbaar gesteld indien ze niet voldoen aan de gehanteerde betrouwbaarheidsmarge zoals die door het CBS wordt gehanteerd.

Bijlage 2 Overzicht zeehavengerelateerde activiteiten

| SBI'08 code | Omschrijving '08 | Omschrijving in HM | IO Nummer | IO Omschrijving |
|-------------|--|---------------------------|-----------|--|
| | Visserij, kweken van vis en schaaldieren | | | |
| 0311 | Zee- en kustvisserij | Voedingsmiddelenindustrie | 7 | Visserij |
| 0312 | Binnenvisserij | Voedingsmiddelenindustrie | 7 | Visserij |
| 0321 | Kweken van vis en schaaldieren | Voedingsmiddelenindustrie | 7 | Visserij |
| | Aardolie en aardgas | | | |
| 0610 | Winning van aardolie | Aardolie industrie | 8 | Aardolie- en aardgaswinning |
| 0620 | Winning van aardgas | Aardolie industrie | 8 | Aardolie- en aardgaswinning |
| 0910 | Dienstverlening ten behoeve van de aardolie- en aardgaswinning | Overig | 8 | Aardolie- en aardgaswinning |
| | Winning van zand, grind, klei, zout e.d. | | | |
| 0812 | Winning van zand, grind en klei | Overig | 9 | Delfstoffenwinning overig |
| | Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken | | | |
| 1020 | Visverwerking | Voedingsmiddelenindustrie | 11 | Visverwerking |
| 104101 | Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 104102 | Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 1042 | Vervaardiging van margarine en overige spijsvetten | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 1061 | Vervaardiging van meel (geen zetmeel) | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 1062 | Vervaardiging van zetmeel | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 1091 | Vervaardiging van veevoeders | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 10821 | Verwerking van cacao | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 10822 | Vervaardiging van chocolade en suikerwerk | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| 1083 | Verwerking van koffie en thee | Voedingsmiddelenindustrie | 16 | Koffiebranderijen en theepakkerijen |
| 1089 | Vervaardiging van overige voedingsmiddelen n.e.g. | Voedingsmiddelenindustrie | 15 | Vervaardiging overige voedingsmiddelen |
| | Houtindustrie | | | |
| 16101 | Zagen en schaven en overige primaire houtbewerking | Overig | 22 | Hout, kurk, riet en vlechtwerk |
| | Vervaardiging van papier en karton | | | |
| 1712 | Vervaardiging van grafisch papier en karton | Overig | 23 | Pulp, papier en karton |
| 17121 | Vervaardiging van grafisch papier en karton | Overig | 23 | Pulp, papier en karton |
| 17122 | Vervaardiging van papier en karton voor verpakking | Overig | 23 | Pulp, papier en karton |
| 17129 | Vervaardiging van papier en karton (geen grafisch en niet voor verpakking) | Overig | 23 | Pulp, papier en karton |
| | Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie | | | |

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

| | | | | |
|--------|---|--|----|--|
| 19201 | Aardolieraffinage | Aardolie industrie | 27 | Aardolieverwerking, splijt- en kweekstoffen, cokes |
| 19202 | Aardolieverwerking (geen raffinage) | Aardolie industrie | 27 | Aardolieverwerking, splijt- en kweekstoffen, cokes |
| | Vervaardiging van chemische producten | | | |
| 2011 | Vervaardiging van industriële gassen | Chemische industrie | 28 | Chemie basis |
| 2012 | Vervaardiging van kleur- en verfstoffen | Chemische industrie | 28 | Chemie basis |
| 201302 | Vervaardiging van overige anorganische basischemicaliën | Chemische industrie | 29 | Chemie anorganisch |
| 20141 | Vervaardiging van petrochemische producten | Chemische industrie | 30 | Petrochemie |
| 201499 | Vervaardiging van overige organische basischemicaliën (geen petrochemische producten) | Chemische industrie | 30 | Petrochemie |
| 2015 | Vervaardiging van kunstmeststoffen en stikstofverbindingen | Chemische industrie | 31 | Kunstmest |
| 2016 | Vervaardiging van kunststof in primaire vorm | Chemische industrie | 31 | Kunstmest |
| 2020 | Vervaardiging van verdelingsmiddelen en overige landbouwchemicaliën | Chemische industrie | 31 | Kunstmest |
| 2052 | Vervaardiging van lijm en bereide kleefmiddelen | Chemische industrie | 32 | Chemie eind |
| 2053 | Vervaardiging van etherische oliën | Chemische industrie | 32 | Chemie eind |
| 205903 | Vervaardiging van overige chemische producten n.e.g. | Chemische industrie | 32 | Chemie eind |
| | | | | |
| 2222 | Vervaardiging van verpakkingsmiddelen van kunststof | Chemische industrie | 33 | Rubber en kunststof |
| | Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten | | | |
| 23611 | Vervaardiging van producten van beton voor de bouw en van kalkzandsteen | Overig | 34 | Bouwmaterialen |
| 2363 | Vervaardiging van stortklare beton | Overig | 34 | Bouwmaterialen |
| 2391 | Vervaardiging van schuur-, slijp- en polijstmiddelen | Overig | 34 | Bouwmaterialen |
| 2399 | Vervaardiging van overige producten van beton, gips en cement | Overig | 34 | Bouwmaterialen |
| | Vervaardiging van metalen in primaire vorm | | | |
| 2410 | Vervaardiging van ijzer en staal en van ferrolegeringen | Basismetale- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetale |
| 2420 | Vervaardiging van stalen buizen, pijpen, holle profielen en fittings daarvoor | Basismetale- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetale |
| 2433 | Koudvormen en koudfelsen | Basismetale- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetale |
| 2434 | Koudtrekken van draad | Basismetale- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetale |
| 2441 | Vervaardiging van edele metalen | Basismetale- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetale |

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

| | | | | |
|--------|---|---|----|---|
| 2442 | Vervaardiging van aluminium | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetaal |
| 2445 | Vervaardiging van overige non-ferrometalen | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 35 | Basismetaal |
| | Vervaardiging van producten van metaal | | | |
| 2511 | Vervaardiging van metalen constructiewerken en delen daarvan | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 36 | Metaalprodukten |
| 2529 | Vervaardiging van metalen tanks en reservoirs | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 36 | Metaalprodukten |
| 2561 | Oppervlaktebehandeling en bekleding van metaal | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 36 | Metaalprodukten |
| 2562 | Algemene metaalbewerking | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 36 | Metaalprodukten |
| 2591 | Vervaardiging van stalen vaten, fusten en transportkannen | Basismetaal- en metaalproductenindustrie | 36 | Metaalprodukten |
| | Vervaardiging van machines en apparaten | | | |
| 2790 | Vervaardiging van overige elektrische apparatuur | Overig | 40 | Overige elektrische machines en apparaten |
| | | | | |
| 2811 | Vervaardiging van motoren en turbines | Overig | 37 | Machines en apparaten |
| 2822 | Vervaardiging van hijs-, hef- en transportwerktuigen | Overig | 37 | Machines en apparaten |
| | Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers | | | |
| 29201 | Carrosseriebouw | Transportmiddelenindustrie | 43 | Auto-industrie |
| 29202 | Vervaardiging van aanhangwagens en opleggers | Transportmiddelenindustrie | 43 | Auto-industrie |
| | Vervaardiging van transportmiddelen | | | |
| 3011 | Bouw van schepen en drijvend materieel (geen sport- en recreatievaartuigen) | Transportmiddelenindustrie | 44 | Scheepbouw |
| 3012 | Bouw van sport- en recreatievaartuigen | Transportmiddelenindustrie | 44 | Scheepbouw |
| 3315 | Reparatie en onderhoud van schepen | Transportmiddelenindustrie | 44 | Scheepbouw |
| | Milieudienstverlening | | | |
| 383102 | Sloop van schepen, witgoed, computers e.d. | Overig | 49 | Voorbereiding tot recycling |
| 383202 | Voorbereiding tot recycling van afval (geen metaalafval) | Overig | 49 | Voorbereiding tot recycling |
| 3821 | Behandeling van afval | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 98 | Milieudienstverlening bedrijven |
| | Bouwnijverheid | | | |
| 4291 | Natte waterbouw | Overig | 54 | Grond-, water- en wegebouw |
| | Handel in en reparatie van auto's en motorfietsen | | | |

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

| | | | | |
|--------|--|-------------|----|-----------------|
| 45193 | Handel in en reparatie van aanhangwagens en opleggers (geen caravans) | Groothandel | 58 | Autogroothandel |
| | Groothandel en handelsbemiddeling | | | |
| 46211 | Groothandel in granen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46218 | Groothandel in akkerbouwproducten en veevoeder algemeen assortiment | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46219 | Groothandel in overige akkerbouwproducten | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46311 | Groothandel in groenten en fruit | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46312 | Groothandel in consumptie-aardappelen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 4634 | Groothandel in dranken (geen zuivel) | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46382 | Groothandel in vis, schaal- en weekdieren | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46496 | Groothandel in sportartikelen (geen watersport) | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46711 | Groothandel in vaste brandstoffen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46712 | Groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46713 | Groothandel in minerale olieproducten (geen brandstoffen) | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46721 | Groothandel in metaalertsen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46722 | Groothandel in ferrometalen en -halfabrikaten | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46723 | Groothandel in non-ferrometalen en -halfabrikaten | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46731 | Groothandel in hout en plaatmateriaal | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46735 | Groothandel in zand en grind | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46751 | Groothandel in chemische grondstoffen en chemicaliën voor industriële toepassing | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46752 | Groothandel in bestrijdingsmiddelen en kunstmeststoffen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 467691 | Groothandel in overige intermediaire producten n.e.g. | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46772 | Groothandel in ijzer- en staalschroot en oude non-ferrometalen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46691 | Groothandel in intern transportmaterieel | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46697 | Groothandel in scheepsbenodigdheden en visserij-artikelen | Groothandel | 61 | Groothandel |
| 46699 | Groothandel in overige machines en apparaten voor industrie en handel n.e.g. | Groothandel | 61 | Groothandel |
| | Vervoer over water | | | |
| 5010 | Zee- en kustvaart (passagiersvaart en veerdiensten) | Zeevaart | 67 | Zeevaart |
| 50201 | Zee- en kustvaart (vracht- en tankvaart; geen sleepvaart) | Zeevaart | 67 | Zeevaart |
| 50202 | Zee- en kustsleepvaart | Zeevaart | 67 | Zeevaart |
| 5030 | Binnenvaart (passagiersvaart en veerdiensten) | Binnenvaart | 68 | Binnenvaart |
| 50401 | Binnenvaart (vrachtvaart) | Binnenvaart | 68 | Binnenvaart |

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

| | | | | |
|--------|--|---|----|-----------------------------------|
| 50402 | Binnenvaart (tankvaart) | Binnenvaart | 68 | Binnenvaart |
| 50403 | Binnenvaart (sleep- en duwvaart) | Binnenvaart | 68 | Binnenvaart |
| | Dienstverlening t.b.v. het vervoer | | | |
| 52241 | Laad-, los- en overslagactiviteiten voor zeevaart | Overslag/opslag | 71 | Dienstverlening vervoer water |
| 52242 | Laad-, los- en overslagactiviteiten niet voor zeevaart | Overslag/opslag | 70 | Dienstverlening ah vervoer |
| 52101 | Opslag in tanks | Overslag/opslag | 71 | Dienstverlening vervoer water |
| 52102 | Opslag in koelhuizen e.d. | Overslag/opslag | 70 | Dienstverlening ah vervoer |
| 52109 | Opslag in distributiecentra en overige opslag (niet in tanks, koelhuizen e.d.) | Overslag/opslag | 70 | Dienstverlening ah vervoer |
| 5222 | Dienstverlening voor vervoer over water | Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 71 | Dienstverlening vervoer water |
| 52291 | Expediteurs, cargadoors, bevrachters en andere tussenpersonen in het goederenvervoer | Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 70 | Dienstverlening ah vervoer |
| 52292 | Weging en meting | Dienstverlening t.b.v. het vervoer | 70 | Dienstverlening ah vervoer |
| | Verhuur en lease | | | |
| 7712 | Verhuur en lease van vrachtwagens, autobussen, caravans en aanhangwagens | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 80 | Verhuur roerende goederen |
| 7734 | Verhuur en lease van schepen | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 80 | Verhuur roerende goederen |
| 773999 | Verhuur en lease van overige machines en werktuigen en van overige goederen (geen automaten) | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 80 | Verhuur roerende goederen |
| | Overige zakelijke dienstverlening | | | |
| 812202 | Industriële reiniging; reiniging van kachels, boilers ed | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 88 | Overige zakelijke dienstverlening |
| | | | | |
| 35111 | Productie van elektriciteit door thermische, kern- en warmtekrachtcentrales | Elektriciteitsproductie | 50 | Energiebedrijven |
| 35112 | Productie van elektriciteit door windenergie | Elektriciteitsproductie | 50 | Energiebedrijven |
| 35113 | Productie van elektriciteit door zonnecellen, warmtepompen en waterkracht | Elektriciteitsproductie | 50 | Energiebedrijven |
| 3512 | Beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water | Elektriciteitsproductie | 50 | Energiebedrijven |
| 3513 | Distributie van elektriciteit en gasvormige brandstoffen via leidingen | Elektriciteitsproductie | 50 | Energiebedrijven |
| 3514 | Handel in elektriciteit en in gas via leidingen | Elektriciteitsproductie | 50 | Energiebedrijven |
| | Beveiliging en opsporing | | | |
| 8010 | Particuliere beveiliging | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 88 | Overige zakelijke dienstverlening |

Economische betekenis Nederlandse zeehavengebieden 2017

| | | | | |
|-------|--|---|-----|--|
| 8020 | Beveiliging via beveiligingssystemen | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 88 | Overige zakelijke dienstverlening |
| | Overheid | | | |
| 8411 | Algemeen overheidsbestuur (alleen zeehavengerelateerd) | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 89 | Algemeen bestuur, rijk |
| 8422 | Defensie | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 92 | Defensie |
| 8424 | Politie | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 91 | Overig algemeen bestuur en sociale verzekering |
| 8425 | Brandweer | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 90 | Algemeen bestuur, gemeente |
| | Belangenorganisaties | | | |
| 9411 | Bedrijfs- en werkgeversorganisaties | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 102 | Dienstverlening overig |
| 9412 | Beroepsorganisaties | Zakelijke en niet zakelijke dienstverlening | 102 | Dienstverlening overig |
| | Vervoer over land | | | |
| 4920 | Goederenvervoer per spoor | Spoorvervoer | 65 | Goederenvervoer |
| 4941 | Goederenvervoer over de weg (geen verhuizingen) | Wegvervoer | 65 | Goederenvervoer |
| 4950 | Transport via pijpleidingen | Pijpleiding | 66 | Vervoer via pijpleidingen |
| | Overig | | | |
| 2662 | Lafarge (delfzijl) | Overig | 34 | Bouwmaterialen |
| 45191 | NISSAN (amsterdam) | Groothandel | 58 | Autogroothandel |